

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Mgr. Hynek Růžička

**Právní vztahy mezi profesionálními sportovci
a sportovními kluby v kolektivních sportech**

Rigorózní práce

Pověřený akademický pracovník: JUDr. David Kohout, Ph.D.

Tematický okruh: Teorie práva

Datum vypracování práce: 22. 2. 2022

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 504 230 znaků včetně mezer.

V Praze dne 22. 2. 2022

Mgr. Hynek Růžička

„Vrcholový sport je paralela mezi byznysem a životem.“

– Marian Jelínek

Na tomto místě chci poděkovat JUDr. Davidovi Kohoutovi, Ph.D. za jeho vstřícnost, cenné rady, užitečné podněty a připomínky. Mé poděkování patří rovněž všem mým kamarádům – profesionálním sportovcům, kteří mi poskytli smlouvy, které jsou předmětem zkoumání této rigorózní práce. Také bych chtěl poděkovat všem ostatním odborným i neodborným konzultantům a mé přítelkyni za postřehy, které byly důležité pro tvorbu a dokončení této rigorózní práce.

Obsah

Seznam použitých zkratek.....	5
Úvod.....	6
1 Právní vztahy v soukromém právu a profesionální sport	10
1.1 Soukromé právo	10
1.2 Právní vztahy v soukromém právu	12
1.3 Profesionální sport.....	13
1.4 Sportovní legislativa.....	21
1.4.1 Vztah soukromého práva a autonomních sportovních pravidel a jejich působnost.....	22
1.4.2 Vliv autonomní sportovní legislativy na právní postavení profesionálních sportovců	26
1.5 Profesionální sportovní smlouvy v soukromém právu	30
1.5.1 Vliv předpisů mezinárodních sportovních organizací a sportovních svazů na profesionální sportovní smlouvy	34
2 Právní postavení profesionálních sportovců.....	40
2.1 Mezinárodní úroveň	41
2.2 Právní postavení profesionálních sportovců v právu EU	43
2.2.1 Pohled judikatury SDEU na profesionální sport	44
2.2.2 Profesionální sportovci v judikatuře SDEU	45
2.2.3 Profesionální sportovci jako pracovníci ve smyslu článku 45 SFEU.....	52
2.3 Právní postavení profesionálních sportovců ve vnitrostátním právu.....	55
2.3.1 Legislativní úprava sportu v ČR.....	55
2.3.2 Profesionální sportovci v tuzemské judikatuře.....	57
2.4 Definiční znaky podnikání a závislé práce a vliv intenzity jejich naplnění na právní postavení profesionálních sportovců	66
2.4.1 Definiční znaky podnikání a závislé práce	68
2.4.2 Samostatnost vs. nadřízenost a podřízenost profesionálních sportovců a výkon profesionálního sportu podle pokynů zaměstnavatele.....	70
2.4.3 Výkon profesionálního sportu na vlastní účet, odpovědnost a vlastním jménem vs. výkon jménem zaměstnavatele.....	80

2.4.4 Živnostenský způsob výkonu profesionálního sportu v kontrastu s podmínkami výkonu závislé práce	86
2.4.5 Soustavný a osobní výkon profesionálního sportu a výkon profesionálního sportu za účelem zisku	94
2.4.6 Zobecnění dílčích závěrů a úvahy de lege ferenda.....	96
3 Profesionální sportovní smlouvy	105
3.1 Ochrana profesionálních sportovců při uzavírání profesionálních sportovních smluv	106
3.2 Duplicita uzavíraných sportovních smluv	111
3.3 Název profesionálních sportovních smluv a jejich součásti	112
3.4 Úvodní ustanovení profesionálních sportovních smluv, vymezení jejich subjektů a problematika posuzování zdravotní způsobilosti profesionálních sportovců	116
3.5 Doba trvání smluvních vztahů a opční právo	122
3.6 Vybrané povinnosti smluvních stran vztahující se přímo k výkonu profesionálního sportu.....	127
3.6.1 Aktivní povinnosti smluvních stran.....	127
3.6.2 Pasivní povinnosti smluvních stran	137
3.7 Odměna a její krácení, sankční ujednání a smluvní pokuty	142
3.8 Možnosti ukončení a zánik profesionálních sportovních smluv.....	152
3.8.1 Postoupení profesionálních sportovních smluv	164
3.9 Ostatní povinnosti plynoucí z profesionálních sportovních smluv a související ujednání	169
3.9.1 Osobnostní práva profesionálních sportovců	169
3.9.2 Řešení sporů smluvních stran.....	173
3.9.3 Ostatní smluvní ujednání.....	175
4 Hodnocení statu quo a zamyšlení de lege ferenda.....	176
Závěr.....	182
Použité zdroje	185
Abstrakt	195

Seznam použitých zkratk

- CAS – Mezinárodní sportovní arbitráž
- CBA – Collective bargaining agreement (kolektivní smlouva v USA)
- ČFL – První česká fotbalová liga (nejvyšší fotbalová liga v ČR)
- ČSLH – Český svaz ledního hokeje
- ELH – Extraliga ledního hokeje (nejvyšší liga ledního hokeje v ČR)
- EU – Evropská unie
- FAČR – Fotbalová asociace České republiky
- FIBA – Mezinárodní basketbalová federace
- FIFA – Mezinárodní federace fotbalových asociací
- FIFPro – Mezinárodní federace profesionálních fotbalistů
- IIHF – Mezinárodní federace ledního hokeje
- ISU – Mezinárodní bruslařská unie
- MLB – Hlavní liga baseballu (profesionální soutěž baseballu v USA)
- MOV – Mezinárodní olympijský výbor
- NBA – Národní basketbalová asociace (profesionální soutěž basketbalu v USA)
- NBL – Národní basketbalová liga (nejvyšší basketbalová liga v ČR)
- NFL – Národní fotbalová liga (profesionální soutěž amerického fotbalu v USA)
- NHL – Národní hokejová liga (profesionální soutěž ledního hokeje v USA)
- NHLPA – Hráčská asociace NHL
- NSS – Nejvyšší správní soud
- OSVČ – Osoba samostatně výdělečně činná
- RBFA – Belgická fotbalová asociace
- SDEU – Soudní dvůr Evropské unie
- SFEU – Smlouva o fungování Evropské unie
- SLF – Superliga florbalu (nejvyšší florbalová liga v ČR)
- UCI – Mezinárodní cyklistická unie
- UEFA – Unie evropských fotbalových asociací
- WADA – Světová antidopingová agentura

Úvod

Sport. Společenská oblast a aktivita, které se denně věnuje na různých úrovních velká část společnosti. V závislosti na účelu provozování sportovních aktivit vzniká celá řada právních vztahů, do kterých jednotliví účastníci sportovních aktivit vstupují. Mimo běžných právních vztahů vznikajících při rekreačním sportování (od pronájmu sportovní plochy, přes využití služeb specializovaných kondičních trenérů, až po práva plynoucí z vyhrané poukázky za umístění v každoročním sportovním turnaji obce), vznikají v rámci sportu i právní vztahy mnohem složitější, obsáhlejší a komplexnější, zejména pak v případech, kdy je sport provozován na profesionální úrovni. Mezi takové právní vztahy lze zařadit vzájemné právní vztahy mezi profesionálním sportovcem, jeho agentem, sportovním klubem, sportovním svazem a sponzorem, dále rovněž vztahy vznikající v oblasti odpovědnosti za škodu nebo úraz a v neposlední řadě rovněž právní vztahy vznikající v souvislosti s rozhodovacími procesy sportovní arbitráže.

Z výše naznačených možných právních vztahů jsou předmětem zájmu této rigorózní práce právní vztahy mezi profesionálními sportovci a sportovními kluby v kolektivních sportech, a to primárně právní vztahy vznikající z právních jednání. Základním předmětem zkoumání tak jsou sportovní smlouvy mezi sportovci a sportovními kluby, které upravují jejich vztahy v rámci vykonávání druhu sportu, který tato práce označuje jako sport profesionální a takto lze označovat jednotlivé sportovce i sportovní smlouvy. České právo však v otázce smluvních vztahů profesionálních sportovců a sportovních klubů nenabízí jednoznačné řešení, jak na tyto právní vztahy nahlížet a z toho důvodu v praxi vznikají různé smluvní konstrukty a kreativní ujednání, kterými dotčené subjekty vypořádávají různorodé relevantní problematiky, kteréžto mohou být s platným právem mnohdy ve výrazném rozporu.

Smluvní vztahy mezi profesionálními sportovci a sportovními kluby tak mnohdy obsahují ujednání, která se samostatně nebo v kontextu úplného znění smluv mohou dostávat jednak do rozporu s platným právem a jednak zakládat výraznou nerovnost práv a povinností smluvních stran. S odkazem na specifickou povahu sportovní oblasti je uvedena situace právním řádem i samotnými subjekty smluvních vztahů, více, či méně dobrovolně, akceptována, což má za následek prohlubování zmíněných problémů a utvrzování zúčastněných subjektů v dogmatu, že profesionální sportovci jsou ve vztahu ke sportovním klubům považováni často jen za „zboží“.¹ Českému právu však není cizí ochrana skupin, které mohou

¹ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 4761/2010.

být v právním styku ohroženy, a kterým právo prostřednictvím speciální zákonné úpravy poskytuje zvýšenou ochranu. Zvláštní úprava ochrany profesionálních sportovců však mezi úpravou ochrany slabší strany, spotřebitele či některých ohrožených skupin v pracovněprávních vztazích chybí. Spíše než v úmyslu subjektů právních vztahů překračovat platné právo a zásady, ze kterých právní úprava vychází, má naznačená problematika původ v nevyjasněném právním postavení zúčastněných subjektů těchto právních vztahů. Profesionální sportovci a sportovní kluby se tak kvůli nejasnému právnímu postavení v rámci jejich právních vztahů ocitají mezi regulací občanského a pracovního práva.

Cílem této rigorózní práce je posoudit přípustnost jednotlivých smluvních ujednání profesionálních sportovních smluv v kolektivních sportech s primárním zaměřením na konkrétní ujednání smluvní úpravy, která jsou či mohou být problematická s ohledem na všechny relevantní limitující prvky plynoucí zejména z české právní úpravy a úpravy EU, judikatury českých soudů a SDEU a rovněž i z celkové povahy sportovního prostředí a jeho zvyklostí. V rámci této analýzy bude nahlédnuto do širokého spektra skutečných profesionálních sportovních smluv napříč nejrůznějšími sportovními odvětvími na nejvyšší úrovni nejen v České republice, ale rovněž v zahraničí a srovnání jejich konkrétních ujednání s výše označenými instituty a zodpovězení otázky, zda jsou tyto profesionální smlouvy a jejich jednotlivá ujednání s nimi v souladu, či rozporu. Na základě těchto zjištění jsou závěrem této práce nastíněna možná východiska a rizika pro úpravu de lege ferenda.

Tato rigorózní práce vychází – na rozdíl od dosavadních kvalifikačních prací tohoto typu – mj. ze zkoumání a hodnocení skutečných profesionálních sportovních smluv, jejich dodatků a příloh, které byly a jsou platně a účinně uzavřeny, nikoli však pouze z veřejně dostupných vzorů smluv, od kterých se uzavřené smlouvy mnohdy výrazně liší nejen formou, ale i obsahem. Práce zároveň nabízí nové pohledy na problematiku právního postavení profesionálních sportovců a profesionálních sportovních smluv, spočívající zejména v hodnocení zdánlivě irelevantních detailů a souvislostí sportovního a právního prostředí.

Před zkoumáním právních vztahů profesionálních sportovců a sportovních klubů a pro správné posouzení přípustnosti jednotlivých smluvních ujednání je nutné nejprve vypořádat otázku právního postavení těchto subjektů, kterou hromadně reprezentuje zkoumání právního postavení profesionálních sportovců v českém právním řádu, od kterého se odvíjí povaha právního postavení ostatních zúčastněných subjektů v rámci právních vztahů s nimi. Ačkoli je v odborné literatuře a odborných diskusích věnována právnímu postavení profesionálních sportovců určitá pozornost, považuji za vhodné se tímto v dalším textu zabývat v širší rovině

tak, aby byla zohledněna celá škála relevantních faktorů, vlivů a argumentů, která bývá v odborných textech mnohdy opomíjena.

První část práce je zaměřena na teorii právních vztahů a základní teoretická východiska zkoumané problematiky, zejména na vztah soukromého práva a profesionálního sportu, dále na základní otázky, které mají na zkoumanou problematiku práce zásadní vliv, a to zejména postavení a vliv sportovní legislativy na řešené otázky a obecnou teoretickou problematiku sportovních smluv.

Ve druhé části práce jsou podrobně zkoumány dílčí aspekty výkonu profesionálního sportu a všechny relevantní právní i neprávní instituty, které mohou mít na právní postavení profesionálních sportovců vliv a právě i na základě jejich následného hodnocení je možné se více přiblížit k závěrům o statusových otázkách profesionálních sportovců. Předmětem zkoumání jsou jak tuzemské předpisy, tak právní předpisy EU, dále související česká judikatura a judikatura SDEU. Tyto poznatky jsou v závěru kapitoly následně konfrontovány se znaky podnikání a znaky a podmínkami výkonu závislé práce, jako dvou institutů, které jsou ve vztahu k právnímu postavení profesionálních sportovců nejčastěji aplikovány. Tento výklad je dále doplněn o dosavadní poznatky a názory odborné literatury včetně literatury komentářové. Cílem druhé části je přinést komplexní pohled na zkoumanou problematiku, nikoli pouze prezentovat argumenty pro jednu nebo druhou možnou statusovou variantu. Tyto poznatky jsou následně aplikovány na definiční znaky podnikatele a zaměstnance dle českého právního řádu a provedeno hodnocení dosavadních zjištění. Závěr druhé části je věnován zhodnocení statu quo a úvahám de lege ferenda.

Posláním třetí části práce je podrobit skutečné profesionální sportovní smlouvy z českého prostředí argumentům, zjištěním a závěrům části druhé. V tomto výkladu jsou zastoupeny české profesionální sportovní smlouvy z prostředí ledního hokeje, fotbalu, basketbalu a florbalu, a rovněž i dalšího kolektivního sportu se silnými individuálními prvky – cyklistiky. Nezanedbatelnou součástí této části je rovněž komparace českých smluv a jejich smluvních ujednání se smlouvami nejprestižnějších a nejlepších soutěží svého odvětví na světě, a to severoamerických soutěží ledního hokeje, basketbalu, amerického fotbalu a baseballu, které s ohledem na odlišný právní systém a rozdílné chápání právního postavení profesionálních sportovců nabízejí zajímavou konfrontaci s českou sportovní smluvní praxí. Komparace bude provedena rovněž ve vztahu k finským profesionálním smlouvám v ledním hokeji jakožto zástupce evropského, které poskytnou odlišný náhled na celou problematiku. Čtvrtá část práce je tvořena shrnutím zjištění a poznatků uvedených v předchozích částech práce a s ohledem na

dosavadní stav nabízí úvahy pro úpravu de lege ferenda s nastíněným možných rizik a překážek její efektivity.

Vzhledem ke skutečnosti, že právní postavení profesionálních sportovců a profesionální sportovní smlouvy jsou oblastmi úzce spojenými, nelze výklad k těmto dvěma oblastem jednoznačně a bez dalšího oddělit. I z toho důvodu se na několika místech výklad k určité dílčí problematice v části třetí protíná s tezemi prezentovanými v druhé části práce a přináší další jednotlivé argumenty k této problematice hodnocením situací, které vyplynuly právě až ze zkoumání profesionálních sportovních smluv. Uvedené je dokladem širokého dosahu tématu a potvrzuje komplexnost oblastí, které mají na zkoumání a hodnocení povahy právního postavení profesionálních sportovců nezanedbatelný vliv.

Práce je tvořena s využitím následujících výzkumných metod. Za použití analýzy je zkoumána relevantní právní úprava a judikatura, dále jsou analyzovány jednotlivé profesionální sportovní smlouvy a jejich ujednání. Za pomoci syntézy jsou následně formulovány dílčí závěry zkoumané problematiky práce, které jsou následně za pomoci indukce zobecňovány a na jejichž základě je navrhován postup de lege ferenda. V práci je využita rovněž komparativní metoda, a to zejména v části třetí, kde jsou srovnávány české a zahraniční sportovní smlouvy nejprve obecně, následně je přistoupeno ke komparaci konkrétních ustanovení upravujících dílčí oblasti sportovně-právních vztahů. Vzhledem k tomu, že se téma práce z části dotýká oblasti právně neregulované, je v práci využita i metoda analogie, zejména k nalézání možných využití aplikace právních institutů, které jsou nebo mohou být zkoumané problematice podobné.

Prameny této práce jsou zejména česká a zahraniční odborná literatura ve formě knih a článků, dostupná v tištěné nebo elektronické podobě, a to včetně literatury komentářové. Významným pramenem jsou soudní rozhodnutí, a to jak rozhodnutí českých soudů nejvyšších instancí, tak judikatura SDEU. Nezanedbatelným zdrojem této práce jsou také mezinárodní, evropské a vnitrostátní prameny práva. Konečně jsou zásadním zdrojem této práce samotné profesionální sportovní smlouvy, vzory sportovních smluv a předpisy sportovních svazů a mezinárodních sportovních organizací.

1 Právní vztahy v soukromém právu a profesionální sport

První část práce je zaměřena na základní teoretická východiska tématu, kdy je pojednáno o soukromém právu a jeho zásadách, dále je zahrnut obecný teoretický výklad k právním vztahům. Ve třetí kapitole je naznačena problematika profesionálního sportu a závěr této části pak věnován postavení a vlivu sportovní legislativy a rovněž je pojednáno i o teoretické problematice sportovních smluv.

1.1 Soukromé právo

Co je a co není soukromým právem, co pojem soukromé právo zahrnuje a jaké jsou jeho hranice, obsah a zásady, je předmětem diskusí a bádání právní vědy již od dob římského práva.² Záměrem této kapitoly je vzhledem k množství odborných názorů, pohledů a argumentů na tuto problematiku stručně nastínit pouze ty instituty, které mohou mít význam pro téma této práce jako celku a sloužit jako obecné východisko pro výklad jednotlivých částí.

Předně právní věda nabízí k odlišení soukromého práva od práva veřejného několik teorií. Zájmová teorie vychází z teze, že soukromé právo se týká zájmů jednotlivců a veřejné právo zájmů státu. Teorie subordinační vychází z postavení subjektů a v případě, že jsou subjekty právních vztahů vzájemně nerovné, se jedná o veřejné právo. Za situace, kdy jsou si subjekty co do práv a povinností rovny, jde o právo soukromé. V současné době je však uplatňována teorie organická, která přiznává veřejnoprávní povahu právním vztahům a právním normám, které tyto vztahy regulují, ve kterých je jedním z právních subjektů orgán veřejné moci, který rozhoduje na základě zákona a v jeho mezích o právech a povinnostech osob. Ostatní právní vztahy a právní normy jsou soukromoprávní povahy. Soukromoprávní metoda regulace spočívá ve vzájemné rovnosti právních subjektů, vyznačuje se důrazem na ochranu slabší strany, hojným výskytem dispozitivních právních norem a smluvní autonomií. Veřejnoprávní metoda je charakteristická používáním kogentních právních norem a nerovným postavením právních subjektů, kdy jeden z těchto subjektů je oprávněn autoritativně rozhodovat o právech a povinnostech druhého subjektu.³

Ústavní soud považuje za základní znak soukromého práva *„rovnost subjektů, čemuž odpovídá princip smluvní volnosti s preferencí dispozitivnosti. Rovnost jejich postavení znamená především, že zde není vztah podřízenosti a nadřízenosti, a to, že žádný z účastníků*

² LAVICKÝ, Petr et al. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1– 654). Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 6.

³ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 8. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021, s. 128-130.

tohoto vztahu nemůže v zásadě jednostranným úkonem vnutit jinému nějakou povinnost“.⁴ Soukromé právo lze rovněž považovat za prostředek k realizaci svobody jednotlivce.⁵

Slovy § 1 odst. 1 občanského zákoníku vytvářejí soukromé právo ve svém souhrnu ta ustanovení právního řádu, které upravují vzájemná práva a povinnosti osob. Komentářová literatura doplňuje, že v případě soukromého práva jde o tu část právního řádu, jehož psaná i nepsaná obecná pravidla regulují vzájemná práva a povinnosti osob, které jsou vzájemně v rovném postavení a disponují širokou autonomií vůle.⁶ Předmětem soukromého práva je určitý soukromý prostor, který umožňuje svobodnou a širokou seberealizaci jednotlivce. I z toho důvodu je jednou z nejdůležitějších zásad soukromého práva právě zásada autonomie vůle.⁷ Úkolem soukromého práva je zabezpečení prostoru každého jednotlivce pro dosahování štěstí. Tento úkol vyžaduje uznání autonomie vůle a úpravu ochrany jednotlivců slabších.⁸

Právě autonomie vůle je obecně považována za dominantní zásadu, na které spočívá celý systém soukromoprávní regulace.⁹ Autonomii vůle, která souvisí se svobodou člověka, lze definovat jako možnost každého jednotlivce utvářet svůj osud podle svého rozumu a přesvědčení na základě vlastní svobodné vůle.¹⁰ Autonomie vůle a další zásady (principy) soukromého práva odrážejí podstatu a zvyklosti společenských vztahů regulovaných soukromým právem a systém zásad soukromého práva je ve vztahu k právním normám soukromého práva základem soukromoprávní regulace. Tyto zásady tak představují základní hodnoty a východiska, které svým působením zmírňují vady při realizaci a aplikaci jednotlivých právních norem na společenské vztahy.¹¹ „I sebedokonalejší logicky bezchybně vykonstruovaná soustava právních norem, formálně na sebe navazujících a zapadajících do sebe ve vzájemných korespondencích se všemi vycizelovanými hypotézami, dispozicemi a sankcemi, zůstane bludným kruhem špatných pravidel, mine-li se obsahem s hodnotovým základem společností osvojeným – a také s hodnotami, jejichž zachování je pro životaschopnost společnosti nezbytné.“¹²

⁴ Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 33/2000, bod. 4.

⁵ JANKŮ, Martin. *Vybrané kapitoly ze soukromého práva*. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 1.

⁶ LAVICKÝ, Petr et al. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 6.

⁷ PLECITÝ, Vladimír et al. *Úvod do studia občanského práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 37.

⁸ BEZOUŠKA, Petr et al. Pět let poté: Nové soukromé právo v předškolním věku. *Právní rozhledy* [online]. 2019, č. 1 [cit. 11. 3. 2021], s. 1.

⁹ HURDÍK, Jan. *Zásady soukromého práva*. Brno: Masarykova univerzita, 1998, s. 35.

¹⁰ BEZOUŠKA, Petr. Autonomie vůle. In: HAVEL, Bohumil, PIHERA, Vlastimil. (eds.). *Soukromé právo na cestě. Eseje a jiné texty k jubileu Karla Eliáše*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, s. 29.

¹¹ HURDÍK, Jan. *Zásady soukromého práva*. Brno: Masarykova univerzita, 1998, s. 30-31.

¹² ELIÁŠ, Karel. *Základy soukromého práva*. *Právní rozhledy* [online]. 1995, č. 5 [cit. 11. 3. 2021], s. 177.

Mezi zásady soukromého práva, které se dotýkají tématu této práce, patří (mimo již zmíněnou zásadu autonomie vůle) dále zejména zásada pacta sunt servanda, zásada vše je dovoleno, co není výslovně zakázáno, zásada ochrany nabytých práv, která se projevuje ochranou již vzniklých právních vztahů v případě změny právní úpravy¹³ a v neposlední řadě také zásada dispozitivnosti prezentovaná v § 1 odst. 2 občanského zákoníku.

1.2 Právní vztahy v soukromém právu

„Právní vztah je společenský vztah více subjektů, kteří mají navzájem subjektivní práva a subjektivní povinnosti.“¹⁴ Konkrétně určené subjekty právního vztahu jsou navzájem nositeli práv a povinností, které jim vznikají na základě právních norem přímo nebo zprostředkovaně.¹⁵ Pojem právní vztah je pojmem typicky soukromoprávním, z jeho podstaty však není vyloučeno, aby byl pojem právní vztah použit v právu veřejném či mezinárodním.¹⁶ Jak napovídá název práce, předmětem zkoumání této práce budou právě právní vztahy ve smyslu soukromého práva.

Jedním z předpokladů vzniku právního vztahu je existence platné a účinné právní normy, která ve své dispozici stanoví určitou povinnost přímo nebo dává určité oprávnění v kogentní podobě či stanoví možnost, aby si samy subjekty právního vztahu dispozitivně stanovily oprávnění a povinnosti. Druhým předpokladem vzniku právního vztahu je existence právní skutečnosti, kterou se rozumí okolnost, se kterou právní norma spojuje vznik, změnu či zánik právního vztahu.¹⁷

Jako prvky právního vztahu právní věda označuje subjekt, objekt (předmět) a obsah. Subjekty právního vztahu, které jsou nositeli práv a povinností, jsou fyzické a právnické osoby. Tato práce, která je zaměřená na právní vztahy profesionálních sportovců a sportovních klubů, zkoumá vzájemné právní vztahy těchto dvou možných subjektů. Fyzické osoby jsou reprezentovány profesionálními sportovci, kteří vstupují do právních vztahů právě se sportovními kluby jakožto osobami právnickými. Objekt právního vztahu lze rozdělit na primární a sekundární. Primárním objektem je určité chování subjektů upravované právními

¹³ HURDÍK, Jan, FIALA, Josef, HRUŠÁKOVÁ, Milana. *Úvod do soukromého práva*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2002, s. 98.

¹⁴ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 202.

¹⁵ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 8. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021, s. 157.

¹⁶ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 202.

¹⁷ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 8. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021, s. 157.

vztahy, za sekundární objekt lze považovat například věci.¹⁸ Obsahem právního vztahu jsou pak jednotlivá práva a povinnosti jeho subjektů.¹⁹

Subjektivní právo (oprávnění) představuje míru možného a dovoleného chování subjektu práva chovat se způsobem, který nezakazuje objektivní právo. Právní povinnost pak spočívá v nutnosti chovat se určitým způsobem, kterážto nutnost bezprostředně nebo zprostředkovaně vyplývá z právních norem. Právní povinnost může být stanovena právní normou, aktem aplikace práva nebo smlouvou a je nedílně spjata se subjektivním právem. Právní povinnosti lze rozdělit na povinnosti spočívající v nutnosti aktivní činnosti, tj. na základě příkazu k určitému chování něco dát nebo konat a povinnosti spočívající v nutnosti nečinnosti, tj. na základě zákazu určitého chování něco strpět či nekonat.²⁰

Nejčastěji právní vztahy vznikají na základě právní skutečnosti, která je předvídaná hypotézou právní normy.²¹ Výjimečně právní vztahy vznikají rovněž *ex lege*²², nicméně předmětem této práce jsou právní vztahy vznikající na základě prvně zmíněné varianty, konkrétně na základě právního jednání. Právní jednání je druhem právní skutečnosti a spočívá v projevu vůle fyzické nebo právnické osoby, který směřuje ke změně, vzniku nebo zániku subjektivních práv a povinností.²³ Podle § 545 občanského zákoníku právní jednání vyvolává právní následky, které jsou v něm vyjádřeny, jakož i právní následky plynoucí ze zákona, dobrých mravů, zvyklostí a zavedené praxe stran. Za nejčastější právní jednání lze považovat smlouvy, které mohou být z hlediska subjektů dvoustranné a vícestranné.²⁴ Podle § 1724 odst. 1 občanského zákoníku smlouvou projevují strany vůli zřídit mezi sebou závazek a řídit se obsahem smlouvy.

1.3 Profesionální sport

Na právo a sport lze pohlížet jako na dva relativně samostatné celky. Širším náhledem lze dovozovat výrazný vliv práva na sport a existence sportu, zejména profesionálního, je právem podmíněna. To se projevuje zejména v organizačních, ekonomických a personálních oblastech sportu, jejichž realizace musí být činěna na základě a v souladu s právními předpisy.²⁵ Sport v nejširším slova smyslu zaujímá ve společnosti významné místo. Namísto pokusu definovat

¹⁸ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 8. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021, s. 171.

¹⁹ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 203.

²⁰ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 8. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021, s. 163.

²¹ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 8. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021, s. 158.

²² KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 203.

²³ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 8. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021, s. 159.

²⁴ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 8. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021, s. 160.

²⁵ KRÁLÍK, Michal. Zamyšlení nad tzv. sportovním právem. *Právní rozhledy* [online]. 1998, č. 10 [cit. 23. 3. 2021], s. 485.

tento celospolečenský fenomén slovy autorů odborných publikací, považují pro tento účel za vhodnější na původ a význam slova sport, který je ve své jednoduchosti relativně všeřikající, pouze odkázat. A to i přes to, že v kontextu s vývojem sportu a společnosti jako takové, se zdá být původ tohoto pojmu v dnešním kontextu mírně ztracený v čase.

Slovo sport pochází od latinského slova „*disportare*“ a francouzského slova „*desporter*“, což ve volném překladu znamená bavit se či příjemně trávit volný čas.²⁶ Sport byl odjakživa spojen zejména s nějakou tělesnou činností. S vývojem společnosti se však pojem sport, resp. jeho obsah, stal komplexním a obtížně definovatelným. V současnosti lze rozlišit sport na sport profesionální, výkonnostní a rekreační. Obecně lze pod pojmem profesionální sport spatřovat sportovní činnost na nejvyšší úrovni, kdy osoby, které sport na nejvyšší úrovni vykonávají – profesionální sportovci, mají tuto činnost jako hlavní zdroj obživy, věnují se této činnosti zpravidla na denní bázi a povětšinou jsou v nějakém právním vztahu s organizací, která výkon profesionálního sportu organizuje.²⁷

Sport lze dále vykonávat na úrovni výkonnostní, pro kterou je specifické, že sportovci na této úrovni jsou organizováni ve sportovních organizacích, avšak i přes relativní pravidelnost účasti na sportovních událostech, nevykonávají tuto činnost jako hlavní zdroj své obživy. Tato činnost je převážně financována z vlastních zdrojů, doplnkově pak z různých dotací či sponzorských darů třetích subjektů. Třetí kategorií je sport rekreační. Tato forma sportovní činnosti není nutně vázána na organizovanost a i když může být z vůle konkrétního sportovce či sportovců provozována s určitou pravidelností, absencí organizačních pravidel a finančního zisku, ji nelze považovat za činnost spadající do dvou předchozích kritérií.²⁸

O definici obecného pojmu sport se do dnešního dne pokusil ne jeden autor. Byť definice různých autorů definují sport s vlivem doby, v níž konkrétní autor žil, lze v těchto definicích spatřovat určité společné prvky, které jsou povaze současného sportu vlastní, bez ohledu na dobu a národnost konkrétního autora.

Francouzský autor J. Loup vymezil v meziválečném období sport jako soubor tělesných cvičení, které jsou provozovány za účelem zábavy, tělesného vývoje a rozvoje, s touhou po dosažení vítězství, provozovaných poctivě a s jasně vymezenými pravidly a dobrovolně

²⁶ KOLEKTIV AUTORŮ. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva Akademie věd ČR; Plzeň, 2008. Ediční řada Ústavu státu a práva AV ČR, s. 10.

²⁷ MAISNER, Martin, DOUBRAVA, Petr, JANÁK, Jiří, VLACHOVÁ, Barbora, DOMBROVSKÁ, Michaela. *Základy sportovního práva*. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 2.

²⁸ MAISNER, Martin, DOUBRAVA, Petr, JANÁK, Jiří, VLACHOVÁ, Barbora, DOMBROVSKÁ, Michaela. *Základy sportovního práva*. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 2.

podstupovanými riziky. Dalším zásadním, v kontextu s dnešním profesionálním sportem spíše úsměvným, definičním znakem Loupovy definice bylo provozování sportu, resp. sportovní činnosti bez jakékoli vidiny zisku z této činnosti.²⁹ Poněkud blíže k současné podobě sportu měla ve čtyřicátých letech dvacátého století definice A. Brunnera, který na rozdíl od předchozí definice přidal další definiční znak ziskovost, avšak stále se zachováním prvku poctivosti, zábavy, touhy po vítězství a souladu pohybové činnosti s předem stanovenými pravidly.³⁰

Jedno z prvních vymezení moderního sportu přinesl ještě před druhou světovou válkou německý autor S. Nürck, který již rozlišoval mezi profesionálním sportem, jehož klíčovým prvkem je ekonomický přínos pro sportovce, resp. provozování sportu za účelem vlastní obživy. Naproti tomuto stál sport amatérský, z něhož žádná finanční kompenzace jeho provozovateli neplyne a sportu se věnuje ve vlastním volném čase, nikoli však za účelem obživy.³¹

S vývojem společnosti v poválečném období přicházely snahy o legislativní zakotvení definice sportu a s tím související snahy normativní úpravy sportu. Za jeden z nejstarších pokusů je možno označit Sportovní manifest Mezinárodního výboru tělesné výchovy a sportu UNESCO z roku 1964, který definuje sport jako každou pohybovou aktivitu herního charakteru se soutěžním prvkem a v duchu fair play.³² Za další klíčový dokument v oblasti sportu lze považovat Chartu tělesné výchovy a sportu z roku 1978, která mj. zakotvovala právo na sport.³³

Mezi nejvýznamnější novodobé právní dokumenty lze zařadit například Kodex sportovní etiky, který nezakotvuje definici sportu, avšak zakotvuje například definici fair play jakožto nedílné součásti sportu³⁴ a Evropskou chartu sportu z roku 1992, která již definici sportu obsahuje a definuje jej jako „*všechny formy tělesné činnosti, které at' již prostřednictvím organizované účasti či nikoli, si kladou za cíl projevení či zdokonalení tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů nebo dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních*“.³⁵ V českém právním řádu pak definici sportu, byť pouze pro účel citovaného zákona, nalezneme v § 2 odst. 1 zákona o podpoře sportu: „*Sportem je pro účely tohoto zákona každá forma tělesné činnosti, která si prostřednictvím organizované i neorganizované účasti klade za cíl harmonický rozvoj tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů, upevňování zdraví*

²⁹ LOUP, Jean. *Les sports et le droit*. Paris: Dalloz, 1930, s. 9.

³⁰ BRUNNER, Albert. *Die Sportverletzung im schweizerischen Strafrecht*. Zürich, 1949, s. 14.

³¹ NÜRCK, Stefan. *Sport und recht (die Liebesübungen in Gesetzgebung und Rechtsprechung)*. Berlin: Reichsportverlag, 1936, s. 18.

³² KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 35.

³³ *Mezinárodní charta fyzické aktivity, tělesné výchovy a sportu UNESCO* [online].

³⁴ *Kodex sportovní etiky Rady Evropy* [online].

³⁵ *Evropská charta sportu Rady Evropy* [online].

a dosahování sportovních výkonů rekreačně nebo v soutěžích všech úrovní, a to individuálně nebo společně.“

Klíčovým pojmem této rigorózní práce je však pojem profesionální sport, a proto považují za účelné naznačit i obsah tohoto pojmu, a to právě s ohledem na význam definice profesionálního sportu pro účely této práce a její další výklad. Odborná literatura řadí pod obligatorní náležitosti pojmu profesionální sport jistou formu institucionalizace, resp. nutnosti určité formy organizovanosti, ať už ve smyslu organizovanosti ve sportovních subjektech (sportovní kluby, sportovní svazy, mezinárodní sportovní organizace) či ve smyslu existence určitých pravidel chování. Mezi tato pravidla se však řadí nejen pravidla vztahující se čistě ke sportovní činnosti jako takové, ale rovněž pravidla upravující související otázky (například financování sportu, přestupní a disciplinární pravidla, vnitřní organizaci sportovních subjektů apod.).³⁶ Jako další prvek, na základě kterého lze považovat určitou činnost za sport, resp. profesionální sport, lze zařadit prvek společenského uznání činnosti jako sportu.³⁷ Uznání určitého sportovního odvětví však může být ovlivněno mnoha faktory, například společenskou kulturou a tradicí dané skupiny obyvatelstva, a proto může být rozlišení této činnosti od činnosti čistě kulturního významu mnohdy složité. Těžko lze nacházet hranici úsudku kdy je a kdy není uznání společnosti, organizací, příznivců a participujících osob dostatečné, aby mohlo být na určitou činnost nahlíženo na sport, případně profesionální sport.³⁸

Nepominutelným prvkem profesionálního sportu, nazývaného také jako sport vrcholový či sport elitní, je zaměření na výsledek, resp. na určitý sportovní výkon, který vede právě k dosažení požadovaného výsledku. Od tohoto se dále odvíjí jistá tělesná připravenost profesionálních sportovců, na stejné úrovni pak stojící připravenost psychická. Lze tak hovořit o určité systematičnosti činností směřující ke sportovnímu výkonu, které spolu s dalšími činnostmi³⁹ směřují právě k dosažení požadovaného výsledku.⁴⁰ Za profesionální sport lze rovněž označit činnost, kterou úplatně a zpravidla podle pokynů trenéra vykonává fyzická osoba jako hlavní zdroj obživy, se soustavnou účastí na sportovních událostech, podřízena

³⁶ KOLEKTIV AUTORŮ. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva Akademie věd ČR; Plzeň, 2008. Ediční řada Ústavu státu a práva AV ČR, s. 12-14.

³⁷ KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 13.

³⁸ Jako jeden příklad za všechny lze uvést Calcio Fiorentino (známé rovněž jako Calcio Storico). Jedná se o kombinaci fotbalu, rugby a boje. Tato činnost je provozována pouze ve Florencii a ročně se hraje pouze tři zápasy (dvě semifinále a jedno finále) mezi čtyřmi týmy reprezentující jednotlivé městské části Florencie. Zápasům přechází oslavy, přehlídky a podobné společenské události. Vzhledem k povaze této činnosti lze jen stěží usuzovat, zda se jedná o sport či jen o kulturní událost nebo tradici.

³⁹ K profesionálnímu sportu neodmyslitelně patří například i činnost trenérů, masérů, fyzioterapeutů apod.

⁴⁰ NEKOLA, Jaroslav. *Sport a doping*. Praha: Olympia, 2018, s. 15.

sportovním pravidlům a registraci, zpravidla s výhradou výkonu této činnosti pod jedním sportovním klubem.⁴¹

Při hodnocení prvků, které dohromady tvoří pojem profesionální sport, si lze pomoci také legislativní činností vlády České republiky, která svými usneseními v době psaní této části rigorózní práce, platným a účinným usnesením vlády o přijetí krizového opatření⁴² v čl. I, odst. 3 písm. f) omezila provoz a používání sportovišť ve vnitřních prostorech staveb „s výjimkou sportovní přípravy, kterou provádí osoby v rámci výkonu zaměstnání, výkonu podnikatelské nebo jiné obdobné činnosti jako přípravu pro sportovní akce konané v rámci soutěží organizovaných sportovními svazy, a sportovních akcí, které nejsou zakázány.“ Z usnesení vlády lze usuzovat, že za profesionální sport lze považovat sportovní činnost, kterou provádějí osoby v rámci výkonu zaměstnání nebo jiné obdobné činnosti za předpokladu, že soutěže podléhají organizovanosti sportovních svazů. Jako znak profesionálního sportu plynoucí z citovaného ustanovení nelze rovněž opomenout přípravu na tyto sportovní akce.

Součástí profesionálního sportu jsou v dnešní době bezpochyby i prvky ekonomické povahy. Jelikož je profesionální sport zdrojem obživy profesionálních sportovců, je úkolem sportovního klubu na odměny profesionálních sportovců vydělat, resp. na tyto výdaje nalézt a získat finanční zdroje. S tím souvisí zejména sponzorská činnost, vysílací práva a v neposlední řadě rovněž příjmy z prodeje vstupenek na stadiony. V případě sponzorských darů je protiplněním povětšinou zveřejnění značky, loga nebo produktů sponzora. Pod sponzoringem se nemusí skrývat pouze finanční plnění, ale lze do něj zahrnout i plnění naturální, například v podobě oblečení či jiných produktů sponzora (auta, sportovní vybavení). S vysílacími právy souvisí příjem z přenosů divákům, kteří nemohou nebo nechtějí být na dějišti sportovního utkání. S rozvojem moderních technologií je možné sledovat sportovní události živě téměř odkudkoli a výjimkou není ani možnost si sportovní přenos přehrát kdykoli zpětně.⁴³ Příjmy ze vstupenek tvoří nezanedbatelnou součást příjmu sportovních klubů a i tyto se odvíjejí od atraktivity konkrétního sportovního odvětví, sportovního klubu a v neposlední řadě i atraktivity výkonu konkrétního profesionálního sportovce. Uvedené se tak pojí zejména s diváckou přitažlivostí daného sportovního odvětví, kdy ve většině případů lze vypořádat, že čím vyšší je divácká atraktivita a zájem o jednotlivé odvětví, sportovní klub či profesionálního sportovce, tím silněji se projevují výše uvedené prvky. Byť nelze vyloučit, že

⁴¹ MORÁVEK, Jakub. Autonomie vůle, ochrana slabší strany a profesionální sport. In: PICHRT, Jan. (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 83-92, s. 87.

⁴² Usnesení vlády č. 60/2021 Sb., č. 126 o přijetí krizového opatření.

⁴³ SLUKA, Tomáš. *Profesionální sportovec (právní a ekonomické aspekty)*. Praha: Havlíček Brain Team, 2007, s. 25.

se v omezené míře mohou objevovat uvedené prvky v amatérském sportu jednotlivě i ve vzájemných kombinacích, nelze předpokládat, že tyto dosáhnou takové intenzity jako u profesionálního sportu.

Otázkou zůstává, zda považovat za podstatný prvek profesionálního sportu i prvek dotací a subvencí ze strany státu, případně územně samosprávných celků. Budeme-li předpokládat odůvodněný zájem státu na výchově a přípravě domácích profesionálních sportovců světové úrovně⁴⁴, lze se i v rámci tohoto modelu setkat s podporou státu směřovanou rekreačnímu sportu, například dotacemi na výstavbu či rekonstrukci volnočasových středisek a sportovišť, které neslouží k výchově mladých talentů a přípravě profesionálních sportovců. Proto podpora státu ve smyslu výše uvedeném nemůže být považována za znak profesionálního sportu.

Na základě uvedeného tak lze pro účely této práce považovat za profesionální sport fyzickou činnost provozovanou organizovaně v rámci určité sportovní organizace, za účelem obživy konkrétního profesionálního sportovce, založenou na principu soutěživosti, která je orientována na výkon směřující k dosažení co možná nejlepšího výsledku s využitím systematické fyzické, psychické, taktické a technické přípravy na tento výkon, jejíž součástí jsou další dílčí ekonomické aspekty a o tuto sportovní činnost je, ať už samostatně nebo v kolektivu, širší divácký zájem. Nejsou-li uvedené znaky naplněné kumulativně, jedná se o amatérský sport a uvedenou činnost nelze za profesionální sport považovat. Sportovce vykonávajícího činnost, která naplňuje znaky profesionálního sportu, lze považovat za profesionální sportovce.

Při nalézání relevantních prvků profesionálního sportu nelze opomenout ani jeden z nejdůležitějších znaků sportu jako takového, kterým je jeho specifická, resp. zvláštní povaha tohoto odvětví. Sport, jako společenská oblast, se projevuje právě určitým specifickým charakterem, který odlišuje sport od ostatních společenských oblastí a odvětví.⁴⁵ Specifická jako vlastnost, která je dána mj. i značným společenským a kulturním významem, přiznává sportu jednak čl. 165 odst. 1 SFEU a jednak i SDEU ve svém rozhodnutí ve věci Bosman, které přiznává legitimitu cílům a účelům, které sledují právě specifická sportu a v jiných společenských oblastech by ne vždy nutně mohly obstát.⁴⁶ Specifickou povahu sportu uznávají ve svých rozhodnutích i tuzemské soudy.⁴⁷ Zvláštní charakter profesionální sportovní činnosti

⁴⁴ Tento zájem se bude odvíjet zejména od ekonomických možností, společenské kultury, národních tradic a historie včetně historie konkrétního sportovního odvětví daného státu.

⁴⁵ WEATHERILL, Stephen. Fair play please!: Recent Developments in the Application of EC Law to Sport. *Common Market Law Review*. 2003, č. 40, s. 55.

⁴⁶ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-415/93, bod 106.

⁴⁷ Například rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Afs 16/2011, bod 42.

a sportu jako takového uznal například i belgický odvolací soud, který v případě z roku 2007 posuzoval vztah mezi profesionálním sportovcem a tamějším prvoligovým fotbalovým klubem.⁴⁸ Konečně specifickou povahu přiznává sportu i Bílá kniha o sportu, která na tuto zvláštní povahu pohlíží jednak z hlediska specifčnosti sportovních aktivit a jednak z hlediska specifčnosti sportovních struktur (organizačního zajištění).⁴⁹ Z uvedeného plyne, že tato zvláštní povaha sportu má své místo zejména při posuzování regulace tohoto odvětví.

Specifčnost jako taková neznamena, že sportu – a zejména pak sportu profesionálnímu – má být přiznána výjimka z práva, nebo že by se tato činnost měla z dosahu práva zcela či z části vymezovat. Specifčnost sportu je nutné chápat spíše jako odůvodnění (či ospravedlnění) náhledu na tuto oblast jako na oblast se zvláštní povahou a na základě této zvláštní povahy pak přizpůsobit regulaci této společenské oblasti právě s ohledem na smysl a účel těchto ospravedlňujících důvodů, které směřují k efektivnímu fungování sportu a zejména sportu profesionálního.⁵⁰ Na úrovni EU proto specifčnost sportu plyne právě z výjimek, které byly oblasti sportu v průběhu let uděleny, avšak i tyto nemohou být neomezené a musejí vycházet ze zvláštních okolností případu.⁵¹ Je však nutno na tyto výjimky pohlížet vždy v souladu s konkrétními okolnostmi a nepovažovat uvedené za ospravedlnění omezení hospodářské soutěže či volného pohybu osob s pouhým odkazem na soudy aprobovanou zvláštní povahu sportovního odvětví.⁵² Uznávaná autonomie sportu a určitá svoboda tohoto odvětví, která je sportovnímu odvětví přiznávána, by však měla mít přesné hranice a jasné limity.⁵³ To lze vztáhnout i na níže popsané fungování sportovních organizací.

Z výkladu této kapitoly tak lze usuzovat základní prvky výkonu činnosti profesionálního sportovce, resp. jednotlivé dílčí činnosti, které dohromady tvoří obsah profesionální sportovní činnosti. Od dále prezentovaného rozdělení dílčích činností profesionálního sportovce se bude odvíjet hodnocení intenzity prvků a jejich větší, či menší míra zastoupení v konkrétních smluvních vztazích, která může být klíčová pro posouzení, zda nahlížet na profesionální sportovce jako na zaměstnance nebo podnikatele.

⁴⁸ VAN MAREN, Oskar. Dahmane v KRC Genk: Bosman 2.0 or Storm in a Teacup? In: *asser.nl* [online]. 14. 5. 2014 [cit. 25. 3. 2021].

⁴⁹ *Bílá kniha o sportu* [online]. MŠMT.

⁵⁰ KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 38.

⁵¹ PIJETLOVIC, Katarina. EU sports law: a uniform algorithm for regulatory rules. *International Sports Law Journal* [online]. 2017, vol. 17, iss. 1-2 [cit. 21. 4. 2021].

⁵² KEHRLI, Kevin. The Unspecified Specificity of Sport: A Proposed Solution to the European Court of Justice's Treatment of the Specificity of Sport. *Brooklyn Journal of International Law* [online]. 2014, vol. 39, iss. 1, art. 7 [cit. 22. 4. 2021], s. 410.

⁵³ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 234.

S ohledem na výše naznačenou povahu profesionálního sportu, tak mezi dílčí prvky výkonu sportovní činnosti profesionálních sportovců (dále jen „výkon profesionálního sportu“) lze zařadit zejména:

- 1) **Výkon sportovní činnosti v rámci opakujících se organizovaných soutěžních sportovních událostí**, jako jsou například sportovní zápasy, závody, turnaje a obdobná sportovní utkání (dále jen „výkon sportovní činnosti v rámci sportovních utkání“).
- 2) **Soustavnou přípravu na výkon sportovní činnosti v rámci sportovních utkání**, spočívající v systematickém získávání, udržování, zdokonalování a rozvoji sportovních dovedností, zejména prostřednictvím soustavného a dlouhodobého tréninku těchto dovedností, skládajícího se převážně z fyzické, psychické, taktické a technické přípravy včetně regenerace. Do této kategorie lze rovněž zařadit i léčbu zranění a další činnosti směřující k návratu k výkonu profesionálního sportu po nuceném přerušení z důvodů nezávislých na vůli profesionálního sportovce (tento bod dále jen „soustavná příprava na sportovní utkání“).
- 3) **Povinnosti související výkonem sportovní činnosti v rámci sportovních utkání a se soustavnou přípravou na sportovní utkání**, spočívající zejména ve výslovných příkazech a zákazech uložených profesionálními sportovními smlouvami a vyplývající z povahy výkonu profesionálního sportu a sportovně-právního vztahu mezi profesionálními sportovci a sportovními kluby. Mezi tyto povinnosti patří zejména povinnosti uvedené v kapitole 3.6.
- 4) **Reklamní, marketingové a obdobné povinnosti**, které jsou nedílnou součástí výkonu profesionálního sportu, a které
 - a) souvisejí s výkonem sportovní činnosti v rámci sportovních utkání. Mezi tyto povinnosti obecně patří účast na událostech, které mají oslovit nové a stávající diváky a fanoušky sportovního odvětví či sportovního klubu a vyvolat v těchto osobách zájem o tu kterou organizovanou soutěžní sportovní událost, a to například účastí profesionálních sportovců ve sdělovacích prostředcích, poskytováním rozhovorů, poskytováním podobizny a jména pro mediální účely apod.,
 - b) souvisejí s prezentací sportovního klubu. Mezi tyto povinnosti patří účast na propagaci sportovního klubu v dlouhodobém hledisku způsobem obdobným v bodě a), a to například účast na autogramiádách, společensky významných událostech, a v neposlední řadě – se vším respektem ke smyslu a účelu těchto událostí – účast na charitativních akcích apod.

- c) souvisejí s prezentací profesionálního sportovce samotného. Tato činnost však může být výrazně omezena zájmy sportovních klubů, sportovních svazů a mezinárodních sportovních organizací,
 - d) souvisejí s prezentací sponzora či jiné reklamy. Obsah tohoto bodu úzce souvisí s písmenem c), kdy je profesionální sportovec povětšinou smluvně zavázán k určitému typu prezentace sponzora či reklamy, a to za předem stanovených podmínek, obvykle za finanční nebo materiální protiplnění. Ojedinelými tak nejsou smluvní ujednání zákazu spolupráce s jinými subjekty zastupujícími tentýž druh produktu, který profesionální sportovec propaguje (celý tento bod dále jen „související činnosti“).
- 5) **Ostatní povinnosti**, mezi které patří konkrétní povinnosti odvozené od povahy a zvyklostí konkrétních sportovních odvětví, pravidel sportovních svazů a pravidel mezinárodních sportovních organizací. Mezi tyto povinnosti lze však zařadit rovněž činnosti, které s výše uvedenými body nutně souvisí, a to například doprava profesionálních sportovců do místa konání výše zmíněných událostí.

1.4 Sportovní legislativa

Za základní společný rys práva a sportu lze považovat regulativní charakter obou celků. Ten se projevuje v nutnosti existence pravidel chování pojících se k oblasti působení těchto dvou celků. Z povahy těchto oblastí lze usuzovat, že právní úprava bude podstatně širší nežli regulace sportovní, přičemž v určitých bodech bude regulace právní překrývat úpravu sportovní. Sportovní legislativu lze chápat v užším a širším smyslu, kdy sportovní legislativou v užším smyslu se rozumí právní normy, jejichž účelem je regulace výhradně sportovní oblasti. Sportovní legislativu v širším smyslu lze chápat jako právní normy, jejichž účelem není primárně regulace oblasti sportu, avšak tato regulace je na tuto oblast pravidelně aplikována.⁵⁴

Zásadní však je existence norem, které na oblast profesionálního sportu dopadají, a které zároveň mohou mít významný vliv na právní postavení profesionálních sportovců. Na jednu stranu je oblast profesionálního sportu ovlivňována heteronomním právem, které je představováno jednak speciální úpravou sportovní oblasti a zejména profesionálního sportu, a jednak úpravou, jejíž účel není a priori regulace sportovní oblasti, avšak svojí působností dopadá právě i na tuto specifickou oblast.⁵⁵ Z druhé strany je oblast sportu značně ovlivňována

⁵⁴ KRÁLÍK, Michal. Sportovní legislativa a její význam v současném právním světě. *Právní rozhledy* [online]. 2001, č. 1 [cit. 26. 4. 2021], s. 23.

⁵⁵ PAULY, Jan. K základním otázkám tzv. sportovního práva. *Právníkové listy*. 2018, č. 2, s. 9.

právem, které lze označit jako právo autonomní. Autonomní regulace se od heteronomní liší zejména rozsahem působnosti, kdy autonomní právo působí inter partes vůči těm, kdo konkrétní regulaci vytvořili anebo autonomní právní regulaci dobrovolně výslovně přijali nebo se jejímu působení konkludentně podřídili, a to například projevením vůle stát se členem určité organizace, jež je organizována právě prostřednictvím těchto autonomních pravidel.⁵⁶ Autonomní pravidla lze však ještě dále dělit, a to na tzv. parapravní normativní akty, kterými jsou obecné právní akty vydávané na základě právních předpisů (například stanovy spolku) a autonomní normativní akty (konvence), jejichž porušení samo o sobě není protiprávní, ale může být právně významné.⁵⁷ Následující výklad bude zaměřen na parapravní normativní akty, též nazývané jako interní normativní akty, vydávané na základě právních předpisů. O zákonné úpravě profesionálního sportu bude pojednáno ve druhé části této práce.

1.4.1 Vztah soukromého práva a autonomních sportovních pravidel a jejich působnost

Autonomní sportovní pravidla zpravidla upravují institucionálně-organizační stránku sportovního odvětví, prostřednictvím tvorby orgánů sportovních organizací, pravidel jejich fungování a dalších organizačních pravidel. Tyto interní normativní akty tvoří parapravní systém, kdy jednotlivé akty nejsou považovány za pramen práva, nicméně disponují normativním charakterem a jsou závazné na základě právních předpisů a pouze pro toho, kdo je na základě zákona účastníkem určitého vztahu.⁵⁸ Interní normativní akty mají na fungování celých sportovních organizací významný vliv, neboť mohou výrazně zasahovat do práv jednotlivců. Tento zásah je však odůvodněn existencí hranic, ve kterých je posuzován soulad dotčených norem s právní úpravou.⁵⁹ Meze zmíněného zásahu jsou však, zejména u subjektů zřízených podle českého práva, s respektem k autonomii vůle, široké a mnohdy obtížně stanovitelné. I přes to však autonomii vůle nelze považovat za neomezenou a je nutno respektovat určité právní i mimoprávní korektivy, ve kterých se autonomie vůle musí pohybovat.⁶⁰

Pravidla ve smyslu předchozího odstavce (odlišná od pravidel samotného sportu) se výrazně liší od běžných právních pravidel, která regulují různé společenské oblasti, například od pravidel regulujících hospodářskou soutěž. I přes to, že je v zájmu pravidel hospodářské soutěže snaha zachovat co možná nejvíce rovné podmínky pro soutěžitele, jsou tato pravidla

⁵⁶ PAULY, Jan. K základním otázkám tzv. sportovního práva. *Právnícké listy*. 2018, č. 2, s. 10.

⁵⁷ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 53.

⁵⁸ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 8. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021, s. 84.

⁵⁹ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 162.

⁶⁰ RŮŽIČKA, Hyněk. *Meze autonomie vůle při tvorbě stanov u orgánů spolku*. Brno, 2020. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Katedra občanského práva, s. 77.

postavena na odlišném principu než pravidla sportovní, neboť není subjektivním cílem sportovních klubů vytěsnit ze sportovní soutěže, jež může být ekvivalentem pro trh ve smyslu soutěžního práva, ostatní sportovní kluby. Pro sportovní kluby je naopak klíčové, aby žádný z těchto klubů nevypadl z organizované soutěže z finančních důvodů, v důsledku čehož by mohlo dojít například ke zkrácení a znehodnocení konečných výsledků soutěže. Pravidla sportovních soutěží bývají proto nastavena tak, aby se rivalita odehrávala pouze na poli sportovním, nikoli ekonomickém, byť ekonomická síla některých sportovních klubů může být oproti ostatním menším sportovním klubům znatelná. Ani tato skutečnost však nesmí ovlivnit požadovanou předchozí nejistotu výsledku sportovního utkání.⁶¹ Řečené však neznamená, že by se sportovní kluby či mezinárodní sportovní organizace nemohly dopustit jednání, které je v rozporu s pravidly na ochranu hospodářské soutěže.

Základními normotvůrci autonomních sportovních norem jsou sportovní organizace, které mají mezinárodní povahu a organizují soutěže a sportovní utkání na mezinárodní úrovni (dále jen „mezinárodní sportovní organizace“). Tyto mezinárodní sportovní organizace v rámci své působnosti vydávají předpisy, jimiž jsou zavázány zejména vnitrostátní sportovní organizace a přímo, či nepřímo jejich členové, zejména – avšak nikoli výlučně – profesionální sportovci.⁶² Mezinárodní sportovní organizace stojí nad vnitrostátními sportovními organizacemi a jejich podřízenými celky, přičemž jejich vztah je obdobný jako níže popsany vztah vnitrostátních sportovních organizací a sportovních klubů. V této souvislosti hovoříme o pyramidové struktuře, kdy se jednotlivé subjekty na různých úrovních spojují ve sportovních komunitách, které jako takové uznávají, a kterým dávají pravomoci na dotčených úrovních určovat pravidla a organizovat to které sportovní odvětví.⁶³

Takto vertikálně uspořádané vztahy, které se projevují určitou mírou nadřízenosti a podřízenosti zúčastněných organizací, vyplývají právě z vůle nižšího organizačního celku podřídit se organizačnímu celku vyššímu jak v pravidlech, tak v rozhodovacích pravomocích.⁶⁴ Chce-li se však vnitrostátní sportovní organizace účastnit mezinárodních sportovních soutěží a utkání, musí být členem mezinárodní sportovní organizace a současně se podrobit všem jejím pravidlům a pravomoci jejich vynucování. I z této skutečnosti je patrná značná míra vlivu

⁶¹ PONS, Jean-François. Sport and European Competition Policy, In: *Fordham Corporate Law Institute, Twenty-sixth Annual Conference on International Antitrust Law & Policy, New York, 14-15 October 1999* [online]. New York, 1999 [cit. 26. 4. 2021].

⁶² MAISNER, Martin, DOUBRAVA, Petr, JANÁK, Jiří, VLACHOVÁ, Barbora, DOMBROVSKÁ, Michaela. *Základy sportovního práva*. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 17.

⁶³ DI MARCO, Antonio. The internal governance of sporting organisations: international convergences on an idea of democracy. *The International Sports Law Journal* [online]. 2019, vol. 19, iss. 3-4 [cit. 27. 4. 2021].

⁶⁴ KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 95.

mezinárodních sportovních organizací, která mj. vyplývá právě z exkluzivity organizací a neexistence jiných variant pro naplňování cílů a účelů konkrétní podřízené organizace⁶⁵, a to i přes to, že jsou vztahy těchto subjektů založeny na dobrovolném a smluvním soukromoprávním principu a právní akty pro vnitrostátní sportovní kluby závazné tehdy, jestliže jsou těmito po právní stránce uznány a respektovány.⁶⁶

Výše naznačená organizovanost profesionálního sportu se na území České republiky projevuje existencí sportovních subjektů, ve kterých jsou organizováni jednotliví hráči a další osoby, které se podílejí na chodu tohoto subjektu a výkonu sportovní činnosti, a které jsou spolu s ostatními celky účastny sportovních soutěží (v této práci jen jako „sportovní kluby“).⁶⁷ Z hlediska právní formy bývají sportovní kluby nejčastěji kapitálovými obchodními společnostmi podle § 132 a násl. a § 243 a násl. zákona o obchodních korporacích, nebo spolky podle § 214 a násl. občanského zákoníku. Tyto sportovní kluby bývají dále zpravidla organizovány ve smyslu § 214 odst. 2 občanského zákoníku ve sportovních svazech, asociacích či federacích (v této práci jen jako „sportovní svaz“), jejichž úkolem je organizovat určitý sport na určitém území. I přes to, že je účast sportovního klubu ve sportovních svazech dobrovolná, při provozování profesionálního sportu je tato účast nutností. Sportovní svaz zpravidla bývá organizátorem profesionálních soutěží sportovních klubů, které jsou členy sportovního svazu, a bez členství v těchto svazech by se sportovní klub nemohl profesionální soutěže účastnit.⁶⁸

S uvedeným nutně souvisí i problematika podrobení se pravidlům sportovních svazů. Sportovní svaz jako nadřízený subjekt disponuje pravomocemi, které mu umožňují jednak vydávat interní předpisy a jednak tyto autoritativně vynucovat. Tak jako se členové spolku – fyzické osoby vznikem členství ve smyslu § 233 odst. 2 občanského zákoníku dobrovolně podřizují působnosti stanov a na základě těchto stanov vydávaným interním předpisům spolku⁶⁹, se stanovy a interní předpisy sportovního svazu vztahují na sportovní kluby – právnické osoby, jež vznikem členství ve sportovním svazu projeví vůli se jeho normám podrobit.⁷⁰ Je rovněž přípustné, aby primární subjekty – sportovní kluby, organizující se ve

⁶⁵ DI MARCO, Antonio. The internal governance of sporting organisations: international convergences on an idea of democracy. *The International Sports Law Journal* [online]. 2019, vol. 19, iss. 3-4 [cit. 27. 4. 2021].

⁶⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 2916/2006, bod 3.

⁶⁷ MAISNER, Martin, DOUBRAVA, Petr, JANÁK, Jiří, VLACHOVÁ, Barbora, DOMBROVSKÁ, Michaela. *Základy sportovního práva*. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 51.

⁶⁸ MAISNER, Martin, DOUBRAVA, Petr, JANÁK, Jiří, VLACHOVÁ, Barbora, DOMBROVSKÁ, Michaela. *Základy sportovního práva*. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 53.

⁶⁹ RONOVSÁ, Kateřina. Povaha a pravidla výkladu (nejen) zakladatelských právních jednání soukromých korporací. *Právní rozhledy* [online]. 2016, č. 18 [cit. 10. 5. 2021].

⁷⁰ MAISNER, Martin, DOUBRAVA, Petr, JANÁK, Jiří, VLACHOVÁ, Barbora, DOMBROVSKÁ, Michaela. *Základy sportovního práva*. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 53.

sportovních svazech – svěřily těmto i zásadní normotvorné a rozhodovací pravomoci, jelikož jsou to právě sportovní kluby, které projevují vůli organizovat se pod „nadklubovým“ subjektem. Není rovněž vyloučeno, aby se normotvorná a rozhodovací působnost vztahovala i na jednotlivce – členy sportovních klubů, jelikož i tito jsou podřízeni sportovnímu svazu.⁷¹ Na tomto přístupu je také založena legitimita orgánů (zejména disciplinárních a rozhodčích komisí) jednotlivých sportovních svazů, které jsou oprávněny sankcionovat porušení svazových pravidel. Při vydávání těchto pravidel je však nutné dodržet zákonnost, resp. dodržet, aby konkrétní autonomní pravidla nebyla v rozporu s právními předpisy.⁷² Mimo zákonnou povinnost členů řídit se stanovami upravenou § 233 odst. 2 občanského zákoníku, mají členové povinnost dodržovat rovněž interní předpisy vydávané na základě a v souladu se stanovami, za předpokladu, že jsou tyto vydávány orgány k tomu oprávněnými. Případné jednání v rozporu se stanovami je tak nutno posuzovat širší optikou a neomezovat porušení spolkových předpisů pouze na stanovy konkrétního spolku (sportovního svazu), ale právě i na interní předpisy, které jsou na základě stanov vydávány.⁷³ Nutno dodat, že i samotná existence těchto autonomních sportovních pravidel a specifik v nich vyjádřených, je relevantním argumentem k uznání specifčnosti sportu ve smyslu výše uvedeného.⁷⁴

Při fungování mezinárodních sportovních organizací může, ať už záměrně či neúmyslně, docházet k monopolizaci těchto organizací, zejména právě prostřednictvím exkluzivity organizace zastřešující konkrétní sportovní odvětví. Tato situace, kdy je jedno sportovní odvětví zastřešováno na každé úrovni vertikálního uspořádání jedinou sportovní organizací (tj. na mezinárodní úrovni jedinou mezinárodní sportovní organizací a na vnitrostátní úrovni jediným sportovním svazem), je nazývána jako „Ein-Platz-Prinzip“ neboli princip jednoho místa.⁷⁵ Tento konstrukt je odůvodňován vytvořením stejných soutěžních podmínek a vytvořením férového konkurenčního prostředí.⁷⁶ V případě ISU rozhodoval soud o pravidlech, která zabraňovala profesionálním sportovcům jakožto členům bruslařských sportovních klubů, které jsou členy sportovních svazů, jímž je nadřízena právě ISU⁷⁷, účastnit se soutěží, které nejsou pořádány pod záštitou ISU, resp. nejsou touto oficiálně schváleny. Prvoinstanční soud rozhodl, že tato pravidla, která členům ISU brání účastnit se soutěží, které

⁷¹ RŮŽIČKA, Hynek. *Meze autonomie vůle při tvorbě stanov u orgánů spolku*. Brno, 2020. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Katedra občanského práva, s. 23.

⁷² SLUKA, Tomáš. *Profesionální sportovec (právní a ekonomické aspekty)*. Praha: Havlíček Brain Team, 2007, s. 20.

⁷³ Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 4852/2009.

⁷⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Afs 22/2012, bod 25.

⁷⁵ FISCHER, Paul. *Die Rolle des Ein-Platz-Prinzips in der Autonomie der Sportfachverbände*. Berlin: Peter Lang Verlag, 2018.

⁷⁶ SCHNEIDER, Markus. *Aufnahmeanspruch in Monopolverband und Ein-Platz-Prinzip*. In: *schneideranwaelte.de* [online]. 17. 5. 2019 [cit. 12. 5. 2021].

⁷⁷ Rozsudek Tribunálu ve věci T-93/18, bod 1.

nejsou pořádány v rámci ISU nebo účast na těchto soutěžích sankcionují, narušují hospodářskou soutěž.⁷⁸ V případě, že sportovní organizace vydává nebo se na vydávání rozhodnutí povolujících pořádání konkrétních soutěží podílí a současně tyto soutěže organizuje, musí její rozhodovací činnost podléhat pravidlům, kontrole a možnosti přezkumu ze strany státních orgánů.⁷⁹ Skutečnost, že princip jednoho místa může mít diskriminační charakter a narušovat právo svobodného sdružování judikují i německé soudy.⁸⁰

Postavení mezinárodních sportovních organizací se pak odvíjí od práva toho státu, podle kterého jsou mezinárodní sportovní organizace založeny. Většina mezinárodních sportovních organizací je založených podle švýcarského práva a ve Švýcarsku mají rovněž svá hlavní sídla.⁸¹ To je dáno zejména mimořádně rozsáhlou autonomií, která je švýcarským právním prostředím jednotlivým organizacím a jejich řídicím orgánům přiznána. Tato značná autonomie vyplývá na jedné straně z liberálních zákonů, které upravují tento typ právnických osob, na straně druhé z jejich neméně liberálního uplatňování soudy, a to zejména ve sportovně-právních případech.⁸² Švýcarský občanský zákoník stanoví pro fungování těchto organizací, které se právní formou podobají spolkům podle českého práva, jen základní právní rámec do kterého podle čl. 60 švýcarského občanského zákoníku patří například podmínka fungování za neziskovým účelem. I když se neziskovost těchto mezinárodních subjektů může ve světle dnešní komercializace profesionálního sportu zdát spíše utopií, je v tomto kontextu na neziskovost nutno nahlížet jako na neziskovost cílů organizace. Jinými slovy, jsou-li neziskové cíle mezinárodních sportovních organizací (primárním cílem těchto subjektů je organizace, propagace, rozvoj a podpora sportu), je za neziskový nutno považovat i jejich účel.⁸³

1.4.2 Vliv autonomní sportovní legislativy na právní postavení profesionálních sportovců

V rámci dosud uvedeného může být problematická skutečnost, že pravidla mezinárodních sportovních organizací mohou být v rozporu s právním řádem konkrétního státu nebo právními normami mezinárodního práva či právem EU⁸⁴, případně mohou určitou otázku či institut upravovat napříč zmíněnými právními rámci jinak. I přes řadu otázek a problémů, které může

⁷⁸ Rozsudek Tribunálu ve věci T-93/18, bod 70.

⁷⁹ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-49/07, bod 53.

⁸⁰ Rozhodnutí Vrchního zemského soudu v Mnichově ze dne 24. 1. 2019 (Die Entscheidung des Oberlandesgerichts (OLG) München vom 24. 1. 2019 – Aktenzeichen 29 U 1781/18 Kart).

⁸¹ Mezi tyto mezinárodní sportovní organizace patří například MOV, FIFA, UEFA, IIHF, UCI, FIBA.

⁸² BADDELEY, Margareta. The extraordinary autonomy of sports bodies under Swiss law: lessons to be drawn. *The International Sports Law Journal* [online]. 2020, vol. 20, iss. 1-2 [cit. 13. 5. 2021].

⁸³ BADDELEY, Margareta. The extraordinary autonomy of sports bodies under Swiss law: lessons to be drawn. *The International Sports Law Journal* [online]. 2020, vol. 20, iss. 1-2 [cit. 13. 5. 2021].

⁸⁴ Například dále v práci popsaná problematika přestupních pravidel, o jejichž souladu s právem EU rozhodoval SDEU ve věci Bosman.

naznačená dualita pravidel v praxi přinášet, se v souladu s cílem práce zaměřím pouze na problematiku vlivu autonomních právních pravidel na právní postavení profesionálních sportovců. Z pohledu aplikace práva není pochyb o tom, že pravidla mezinárodních sportovních organizací nemají přednost před právním řádem České republiky, neboť nespádají do režimu čl. 10a Ústavy České republiky. Z toho důvodu tato pravidla, jež jsou často implementována pravidly sportovních svazů, musí být v souladu s právním řádem České republiky. Nelze opomíjet rovněž skutečnost, že statusové otázky jsou z povahy věci upraveny kogentně a nelze se od takové úpravy autonomní úpravou jakkoli odchýlit.⁸⁵ Statusové otázky tak nepatří pod možnost autonomní úpravy sportovních svazů a sportovních klubů.

Je tedy nepochybné, že mezinárodní sportovní organizace z pohledu českého práva mohou sportovním svazům ukládat a případně vynucovat pouze takové povinnosti, které nejsou v rozporu s českým právním řádem a celkovým fungováním a podstatou konkrétních typů právnických osob, neboť rozsah autonomní úpravy spolků nemůže přesahovat samotnou podstatu tohoto typu právnické osoby.⁸⁶ Naznačená situace tak může být realizována zejména prostřednictvím následujících dvou variant. První z nich je požadavek mezinárodních sportovních organizací vůči sportovním svazům na regulaci určité oblasti v rozporu s kogentními právními normami tuzemského právního řádu, druhou pak požadavek na regulaci určité otázky způsobem, který právní řád nijak neupravuje, avšak konkrétní regulaci ani nezakazuje.

Příkladem druhé naznačené varianty může být již několikaletý požadavek UEFA vůči FAČR, na zakotvení povinnosti pohlížet na profesionální fotbalisty jako na zaměstnance, resp. na přiznání statusu zaměstnance všem profesionálním fotbalistům.⁸⁷ I přes stále probíhající diskuse je zřejmé, že FAČR požadavkům UEFA z různých důvodů stále odolává.⁸⁸ Ať už z důvodu sjednocení statusu profesionálních fotbalistů ve sportovních svazech sdružených pod organizací UEFA nebo požadavku na větší ochranu profesionálních sportovců, který status zaměstnance poskytuje, není požadavek UEFA v rozporu s právním řádem České republiky, neboť i dále citovaná judikatura Nejvyššího správního soudu připouští, že vztah mezi sportovním klubem a profesionálním sportovcem nemusí být vztahem pracovněprávním. Jinou

⁸⁵ ELIÁŠ, Karel. K pojetí dispozitivního práva v občanském zákoníku. *Bulletin advokacie* [online]. 2015, č. 9 [cit. 13. 5. 2021].

⁸⁶ RONOVSÁ, Kateřina, HAVEL, Bohumil. Kogentnost úpravy právnických osob a její omezení autonomií vůle, nebo vice versa? *Obchodněprávní revue* [online]. 2016, č. 2 [cit. 13. 5. 2021].

⁸⁷ MÁDL, Luděk. Udělejte z hráčů zaměstnance, nařizuje UEFA dopisem českému fotbalu. In: *Hospodářské noviny* [online]. 9. 10. 2013 [cit. 13. 5. 2021].

⁸⁸ MÁDL, Luděk. Pauly: Profí sport je jízda na tygrovi, žádný pracovní poměr vás neochrání. In: *Seznam zprávy* [online]. 29. 4. 2020 [cit. 13. 5. 2021].

otázkou, řešenou v části druhé této práce, zůstává, zda je vůbec možné tento sportovně-právní vztah pod právní normy pracovního práva podřadit a zda toto podřazení nebude působit více aplikačních a interpretačních problémů nežli status quo.

V souvislosti s uvedeným některé mezinárodní sportovní organizace mj. autonomně definují profesionálního sportovce – hráče sportovního odvětví, které daná organizace zastřešuje. Za příklad může být uvedena definice FIFA, která za užití volného překladu považuje za profesionálního fotbalistu hráče, který má podepsanou písemnou smlouvu s klubem a zároveň jeho příjmy z fotbalové aktivity jsou větší než výdaje, které mu skutečně vzniknou.⁸⁹ Byť tyto obecné definice mohou být pro sportovní svazy závazné, na právní postavení profesionálního sportovce nemohou mít z povahy soukromoprávního postavení normotvorného subjektu vliv.

Pod výklad ke sportovní legislativě považuji za vhodné zmínit také kolektivní smlouvy. I přes to, že se nejedná o legislativní institut v pravém slova smyslu, je vzhledem k obsahu normativních ujednání významným pramenem pracovního práva⁹⁰ a v mnoha zemích významným institutem a pramenem sportovního práva. Vzhledem ke skutečnosti, že kolektivní smlouva je pracovněprávním institutem a předpokládá tak existenci zaměstnavatele na straně jedné a zástupce zaměstnanců na straně druhé⁹¹, bude z logiky věci užívána v zemích, kde mají profesionální sportovci status zaměstnanců a kde existují organizace, které tyto profesionální sportovce – zaměstnance zastupují.

Mezi země, kde odborové organizace profesionálních sportovců zastávají tradiční postavení a uplatňují významný vliv, patří například USA, kde oproti každé ze čtyř největších profesionálních sportovních soutěží stojí jednotlivé odborové organizace profesionálních sportovců.⁹² Postavení tamějších odborových organizací koresponduje s celkovou povahou a chápáním profesionálního sportu v USA, který není chápán jako zábava či prostředek ku prospěchu společnosti, ale jako podnikání (byznys) zaměřený primárně na zisk a výkon sportu na profesionální úrovni.⁹³ Odborové organizace pak vystupují vůči celé sportovní organizaci (obdoba sportovního svazu), nikoli vůči jednotlivým sportovním klubům

⁸⁹ Regulations on the Status and Transfer of Players. *FIFA* [online]. [cit. 13. 5. 2021], art. 2, point 2.

⁹⁰ BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír et al. *Zákoník práce. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 147.

⁹¹ BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír et al. *Zákoník práce. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 148.

⁹² V USA se rozsahově tyto kolektivní smlouvy pohybují okolo 300 – 500 stran bez příloh.

⁹³ BLACKSHAW, Ian Stewart. *International sports law: An introductory guide*. The Hague: T. M. C. Asser Press, 2017, s. 7.

samostatně.⁹⁴ Některé soutěže v USA však mají přesah i do Kanady⁹⁵, a proto se veškerá autonomní regulace sportovních soutěží a kolektivní smlouvy musí na dotčeném území podřídit právě kanadské zákonné úpravě.⁹⁶

Kolektivní vyjednávání ve sportovně-právní oblasti není cizí ani evropskému prostředí, byť například ve fotbale se význam a postavení odborových organizací napříč Evropou značně liší⁹⁷ například ve vlivu, aktivitách či efektivitě těchto organizací.⁹⁸ Zatím poslední celoevropskou snahou o zakotvení určitých standardů v evropském prostředí bylo v roce 2012 uzavření čtyřstranné dohody mj. mezi UEFA a FIFPro a dalšími zúčastněnými organizacemi sportovních klubů, která stanovuje minimální požadavky na profesionální sportovní smlouvy.⁹⁹ Například v Německu však, i přes jasné právní postavení profesionálních sportovců jakožto zaměstnanců, povětšinou kolektivní smlouvy neexistují. I bez tohoto pracovněprávního institutu jsou (rovněž za pomoci státní a svazové regulace) ve smluvních vztazích mezi sportovními kluby a profesionálními sportovci považovány zájmy jednotlivých smluvních stran za vyvážené a Německo tak patří k zemím s minimem sportovně-právních sporů mezi sportovními kluby a profesionálními sportovci.¹⁰⁰

V České republice jsou hráčské (odborové) organizace – vzhledem k nevyjasněnému právnímu postavení profesionálních sportovců – co do aktivit, činností a vlivu teprve v počátcích. I přes to však u některých sportů existují kvazi odborové organizace profesionálních sportovců¹⁰¹, které mají za cíl hájit práva profesionálních sportovců vůči sportovním klubům, sportovním svazům, případně třetím subjektům, například prostřednictvím poskytování právního, finančního a dalšího obdobného poradenství.¹⁰²

Ve vztahu k vlivu kolektivních smluv na právní postavení profesionálních sportovců je tak nutné, zejména s přihlédnutím k povaze kolektivních smluv jako dvoustranných pracovněprávních institutů, obsahem kterých je zejména úprava pracovních podmínek

⁹⁴ Rasnic, C. D., Resch, R. Missing the puck at the bargaining table: the 2012–2013 National Hockey League labor dispute with some comparisons to European law [online].

⁹⁵ V případě NHL je této soutěže účasten například tým z Edmontonu a Montréalu, v případě NBA nebo MLB například tým z Toronto.

⁹⁶ JONES, Josh. Sports Law in Canada. In: *lexology.com* [online]. 21. 3. 2019 [cit. 19. 5. 2021].

⁹⁷ FIFPRO. Shaping our future: industry development and governance standards for a sustainable game 2021. *FIFPro* [online]. [cit. 19. 5. 2021].

⁹⁸ Česká republika se podle citované zprávy FIFPro nachází v páté (minimální ochrana) ze šesti úrovní podle ukazatelů. Jedním z kritérií je právě ochrana profesionálních fotbalistů a zaručené podmínky pro výkon profesionální sportovní činnosti.

⁹⁹ Evropská komise. New agreement on contract rights for footballers. *ec-europa.eu* [online]. 19. 4. 2012 [cit. 19. 5. 2021].

¹⁰⁰ FRODL, Christian. Neuer, Hummels, Müller, Götze & Co: the legal framework governing industrial relations in German professional football. *International Sports Law Journal* [online]. 2016, vol. 16, iss. 1-2 [cit. 21. 5. 2021].

¹⁰¹ Nejedná se o odborové organizace v pracovněprávním smyslu. Právní forma těchto organizací bývá zpravidla spolek.

¹⁰² Mezi tyto organizace patří například Hráčská fotbalová unie z. s., Česká asociace fotbalových hráčů, z. s. a Česká asociace hokejistů, z. s.

zaměstnanců a práva a povinnosti smluvních stran, učinit závěr, že prostřednictvím těchto lze upravit pouze samotná práva a povinnosti profesionálních sportovců, nikoli však jejich právní postavení v rámci určitého právního systému.

1.5 Profesionální sportovní smlouvy v soukromém právu

Před samotným zkoumáním konkrétních profesionálních sportovních smluv a jejich jednotlivých ustanovení považují za vhodné pojednat o možné povaze sportovních smluv v obecné rovině, a to především ve smyslu možnosti volby smluvního typu jakožto právního jednání subjektů, které mají v úmyslu projeviti vůli založit mezi sebou závazek a vzájemně si upravit svá práva a povinnosti.¹⁰³ Volba správného smluvního typu je zásadní pro naplnění účelu a smyslu, kterým je – či by alespoň mělo být – dosažení co nejvhodnější úpravy vztahu mezi profesionálním sportovcem a sportovním klubem s přihlédnutím ke všem relevantním skutečnostem, které mohou mít vliv na obsah smlouvy¹⁰⁴ a rovněž i k případným následkům, které může smlouva či její jednotlivá ustanovení vyvolat. Při volbě smluvního typu by rovněž mělo být přihlédnuto k té či oné oboustranně nejvýhodnější variantě pro zúčastněné smluvní strany a vhodným způsobem vyvážit práva, povinnosti a zájmy smluvních stran tak, aby smluvní úprava dostatečně zohledňovala sportovní prostředí, jeho specifičnost a zvyklosti. Sportovní smlouva by měla být efektivním nástrojem, který bude sloužit k dosažení účelu smlouvy (zejména výkon profesionálního sportu) a nebude dosažení tohoto účelu spíše bránit.

Za sportovní smlouvu lze obecně označit smlouvu mezi sportovcem a subjektem, nejčastěji sportovním klubem, pro který je tato činnost vykonávána.¹⁰⁵ S takto úzkou definicí je možno pro účely této práce souhlasit, neboť zkoumáním této práce jsou podrobeny výhradně profesionální smlouvy mezi profesionálními sportovci a sportovními kluby bez ohledu na to, zda se jedná o smlouvu v režimu občanského nebo pracovního práva. Aniž by tím bylo dotčeno uvedené, za sportovní smlouvu v širším slova smyslu lze považovat i smlouvu, kterou jsou upraveny vztahy mezi profesionálními sportovci a třetími subjekty, například jejich agenty, trenéry, sponzory apod. a smlouvy mezi sportovními svazy a třetími subjekty, byť předmětem

¹⁰³ ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef et al. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 7-8.

¹⁰⁴ Těmito skutečnostmi jsou zejména vyjednávací síla jednotlivých smluvních stran, zájmy, nároky a požadavky smluvních stran, povaha samotného (smluvního) vztahu stran, povaha sportovního odvětví, v případě kolektivního sportu rovněž pozice v konkrétním sportu apod.

¹⁰⁵ JURKA, Helena. *Právní úprava profesionálního sportu v České republice a zahraničí*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 18.

těchto není vykonávání profesionálního sportu, nýbrž činnosti s tímto výkonem přímo či nepřímo související.

Jako profesionální sportovní smlouvy pak mohou být v právním prostředí České republiky označeny smlouvy občanskoprávní i pracovněprávní. Obecně, pomineme-li přísnost formy a rozdíly obsahových náležitostí mezi těmito smluvními typy, jsou náležitosti profesionálních sportovních smluv obdobné náležitostem jiných soukromoprávních smluv. Mimo obecných náležitostí, které musí být naplněny, aby smlouva mohla být platně uzavřena, nestanoví české právo (s přihlédnutím ke konkrétním smluvním typům) pro profesionální sportovní smlouvy žádné další zvláštní náležitosti. V režimu občanského zákoníku tak jsou profesionální sportovní smlouvy považovány ve smyslu § 1746 odst. 2 za smlouvy inominátní, přičemž ve smyslu § 559 občanského zákoníku je forma smluv ponechána stranám na vůli. Naproti tomu obecné náležitosti a forma smluv pracovních jsou stanoveny zákoníkem práce. Z pohledu obligatorních náležitostí smluv tak není, nehledě na jistou odlišnost z hlediska povinných náležitostí uvedených v § 34 odst. 1 a 2 zákoníku práce, které nejsou pro určení povahy sportovní smlouvy významné¹⁰⁶, možné blíže usuzovat formální odlišnost profesionálních sportovních smluv od ostatních pojmenovaných nebo nepojmenovaných soukromoprávních smluv.

Z toho vyplývá, že chceme-li volit mezi občanskoprávní a pracovněprávní smlouvou, je nutné již při výběru smluvního typu zohlednit právní postavení profesionálního sportovce a případně ostatní zákonná omezení zabraňující volbě té které vhodné možnosti. Volba typu smlouvy, a s tím následně spojená volba dopadající regulace na určitý právní vztah, by měla proběhnout již na úrovni hodnocení právního postavení profesionálního sportovce. V právním řádu České republiky, kde je status profesionálních sportovců neujasněný, je však takový krok přinejmenším velmi obtížný. Nejvyšší správní soud v jednom ze svých rozhodnutí konstatoval, že volba smluvního typu, resp. volba norem, kterým vztah založený konkrétní smlouvou bude podléhat, je – za předpokladu dodržení obecných zásad smluvního práva – na vůli dotčených smluvních stran a upřednostněním jednoho smluvního typu před druhým se nejedná o zastřené právní jednání.¹⁰⁷ Jinými slovy, je-li právním řádem umožněno smluvním stranám zavázat se k právům a povinnostem různým způsobem (případně je-li právní úprava v tomto směru vágní), nemůže být volba toho kterého institutu stranám k tíži. „*Nejvyšší správní soud toliko zastává*

¹⁰⁶ Za současné, výše popsané, legislativní situace nelze i vzhledem k výše uvedenému považovat sportovní smlouvu za pracovněprávní jen na základě splnění náležitostí § 34 zákoníku práce.

¹⁰⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Afs 62/2004, bod V.

názor, že za současné situace značné nejasnosti právního postavení profesionálních sportovců (viz níže část označená „obiter dictum“) stát nemůže vynucovat jen jednu z možných forem jejich smluvní spolupráce s kluby, a to ani prostřednictvím daňové politiky.“¹⁰⁸ „Podle zákoníku práce by se tento vztah musel řídit tehdy, pakliže by jeho povaha jednoznačně odpovídala zákonné definici závislé činnosti a případně ani neumožňovala výkon této činnosti osobou samostatně výdělečně činnou. Pokud však povaha činnosti umožňovala v rovině soukromého práva zvolit vícero alternativních smluvních úprav, pak bylo pouze na smluvních stranách, aby tuto volbu za zohlednění výhod a nevýhod toho či onoho smluvního typu, včetně zohlednění efektů daňových, učinily.“¹⁰⁹

Relevantní civilněprávní judikatura ke sportovním smlouvám, až na jednu výjimku, schází. V níže citovaném rozsudku se Nejvyšší soud zabýval primárně otázkou vzájemné podmíněnosti plnění smluvních stran vázaných sportovní smlouvou, nepřimo se dotkl také analogie s pojmenovanými typy smluv. „*Vycházejí jen ze smluvních ujednání (obsahu sporné smlouvy), nelze než dospět k závěru, že povinnost žalované zaplatit žalobci základní měsíční odměnu není podmíněna vzájemným plněním žalobce (nemá synallagmatický charakter) a při nedostatku smluvní úpravy podmínek, za kterých je možno ji krátit, popřípadě nevyplatit vůbec (tzn. porušení jakých povinností bude takto postihováno a v jakém rozsahu bude odměna snížena), nelze žalobci nárok na výplatu úplné odměny podle čl. III. smlouvy upřít. Nedostatek smluvní úpravy nejde v daném případě odstranit ani analogií zákona ve smyslu § 491 odst. 2 a § 853 obč. zák., neboť právní vztah účastníků nelze připodobnit žádné typické smlouvě upravené občanským zákoníkem v části osmé, hlavě druhé až dvacátá první.“¹¹⁰*

Z důvodu absence právní úpravy a judikatury k povaze profesionálních sportovních smluv a vztahům jimi upravovaným, je vhodné zaměřit se spíše než na zkoumání formy smluvních typů na hodnocení skutečné vůle a úmyslu smluvních stran uzavřít profesionální sportovní smlouvu a upravit si vzájemně svá práva a povinnosti. Hodnocení z hlediska náležitostí smluv nepovažuji s ohledem na výše prezentované závěry¹¹¹ za relevantní i s ohledem na skutečnost, že se právní jednání podle § 555 odst. 1 občanského zákoníku posuzuje podle svého obsahu a zastřené právní jednání se podle § 555 odst. 2 občanského zákoníku posuzuje podle jeho pravé povahy.

¹⁰⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Afs 16/2011, bod 31.

¹⁰⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Afs 16/2011, bod 27.

¹¹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Odo 848/2006.

¹¹¹ Zejména rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Afs 62/2004, bod V.

„I kdyby totiž účastníci tvrdili (a o takový případ se nejedná), že chtěli uzavřít smlouvu podle určitého právního předpisu, ačkoli svým obsahem (vymezením práv a povinností účastníků smlouvy) by se jednalo o smlouvu jinou (chtěli mít jiná vzájemná práva a povinnosti), ve skutečnosti by šlo o simulovaný právní úkon, jímž měl být zastřen jiný (disimulovaný) právní úkon. V takovém případě platí, že simulovaný právní úkon je pro nedostatek vážnosti vůle účastníků právního úkonu neplatný [§ 242 odst. 1 písm. b) zák. práce, § 37 obč. zák.]. Protože však disimulace sama o sobě není protiprávní, je třeba platnost zastřeného úkonu posoudit samostatně, a má-li disimulovaný právní úkon všechny potřebné náležitosti, je třeba uznat jej za platný [platí zastřený (disimulovaný) právní úkon]. Vzhledem k tomu, že činnost, kterou žalovaný pro žalobce vykonával, byla svou povahou (obsahem ujednaných práv a povinností) činností závislou (regulovanou zejména zákoníkem práce), je pro posouzení věci nepodstatné, že žalobce mohl plnění úkolů vyplývajících z jeho podnikatelské činnosti zajišťovat také uzavíráním smluv podle občanského, případně obchodního zákoníku; rozhodující je, co bylo mezi účastníky fakticky ujednáno.“¹¹²

Není-li tak právní postavení profesionálních sportovců vyjasněno, nelze mít automaticky za to, že volba jiného, než požadovaného smluvního typu je bez dalšího v rozporu s právní úpravou, případně judikaturou či obvyklou praxí. „Právní úkon je projev vůle směřující ke vzniku, změně nebo zániku těch práv nebo povinností, které právní předpisy s takovým projevem spojují (§ 240 odst. 1 zák. práce, § 34 obč. zák.). Sama okolnost, jak je právní úkon (i dvoustranný) označen, není pro jeho posouzení rozhodná. Rozhodující je posouzení obsahu projevu vůle, tedy zjištění, co bylo skutečně projevováno. Podmínkou zároveň je, že vůle musí být svobodná a vážná, projev určitý a srozumitelný, jinak je právní úkon neplatný [§ 242 odst. 1 písm. b) zák. práce, § 37 obč. zák.]. Zatímco pracovní poměr je charakterizován tím, že zaměstnanec vykonává činnost podle pokynů zaměstnavatele, ve stanovené pracovní době, na jeho riziko a jejím cílem je plnění úkolů zaměstnavatele, občanskoprávní vztah tuto charakteristiku postrádá.“¹¹³

V případě, že mají strany sportovně-právního vztahu (praxí a judikaturou přiznanou) možnost volit mezi různými variantami regulace a konkrétní právní vztah nenaplňuje s ohledem na dosavadní zjištění znaky závislé práce, nelze volbu té či oné smluvní varianty považovat za zastřené právní jednání, jelikož smluvní strany neprojevily vůli ani úmysl vázat se zastíraným právním jednáním. Pokud je tedy praxe taková, že profesionální sportovní smlouvy jsou

¹¹² Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 2609/2006.

¹¹³ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 2609/2006.

uzavírány podle občanského zákoníku, lze přinejmenším usuzovat, že strany spíše nechtějí být vázány zákoníkem práce, bez ohledu na jisté výhody této varianty a jejich skutečný záměr.

V naznačené vágnosti české právní úpravy lze spatřovat určitou výhodu, minimálně pro hodnocení současného stavu a úvahy *de lege ferenda*. Touto absencí se otevírá prostor pro smluvní kreativitu jednotlivých zúčastněných subjektů a zkoumáním profesionálních sportovních smluv tak lze poznat skutečný obsah sportovně-právních vztahů i realitu vztahů mezi profesionálními sportovci a sportovními kluby vtělenou do textu profesionálních sportovních smluv. Více či méně chtěnou mezerou v právní regulaci těchto (právních) vztahů se otevírá příležitost poznat praktické případy smluvních vztahů neomezované kogentními ustanoveními zákona. Na základě této otevřenosti pak mohou být níže popsána zjištění, ať už vyhovující či nevyhovující dopadajícím úpravám, inspirací pro regulaci *de lege ferenda*. Zároveň se domnívám, že sportovně-právní smluvní praxe může přinést i příklady, které se na první pohled mohou zdát optikou konkrétního právního odvětví jako nepřijatelné, avšak s přihlédnutím k povaze sportu a jeho specifičnosti, s účely konkrétních smluvních ujednání a dalších relevantních faktorů mohou být minimálně podnětem k zamyšlení o vhodnosti konkrétní úpravy sportovních smluv *de lege ferenda*. Právo by tak i v tomto směru mělo být prostředkem k regulaci společenských vztahů na základě potřeb společnosti, společenské vztahy by však neměly sloužit právní regulaci.

1.5.1 Vliv předpisů mezinárodních sportovních organizací a sportovních svazů na profesionální sportovní smlouvy

Jak již bylo naznačeno, autonomní normativní pravidla mají na fungování profesionálního sportu významný vliv. Bylo-li výše dovozeno, že interní pravidla mezinárodních sportovních organizací a sportovních svazů nemohou určovat status profesionálních sportovců, nelze uvedené závěry aplikovat na možnost těchto subjektů určovat formální a obsahové náležitosti profesionálních sportovních smluv či jinak regulovat činnost profesionálních sportovců včetně ukládání různých povinností.

Na tomto místě není třeba více popisovat legitimitu normotvorby dotčených sportovních organizací, za klíčové považuji zaměřit se ve vztahu k profesionálním sportovním smlouvám na omezení smluvní svobody profesionálních sportovců. Není ojedinělou praxí, že domácí i zahraniční sportovní svazy regulují prostřednictvím interních norem, mimo různých oblastí nutných k chodu celého sportovního svazu, právě i povinné náležitosti profesionálních sportovních smluv.

V praxi se množství, kvalita a rozsah předpisů jednotlivých sportovních svazů velmi liší, což je dáno zejména velikostí konkrétního sportovního svazu, místní působností, finančními možnostmi apod.¹¹⁴ Bez ohledu na problematiku legitimacy takových předpisů ve vztahu k jednotlivým aplikačním praxím mohou tyto předpisy narážet na zásadu smluvní autonomie, která spočívá nejen v možnosti rozhodnout se do smluvního vztahu vstoupit, ale rovněž v možnosti určit si (v mezích právního řádu) samostatně práva a povinnosti svého smluvního vztahu. Případně, do jisté míry autoritativní, určení náležitostí smluv mezi členy sportovního svazu může být se smluvní autonomií v rozporu i přes to, že členové sportovního svazu, kteří prostřednictvím členství ve sportovním klubu projevují souhlas se stanovami a od nich odvozenými interními předpisy sportovního svazu mají povinnost tyto předpisy dodržovat.¹¹⁵

V případě varianty, kdy profesionální sportovec uzavírá se sportovním klubem občanskoprávní smlouvu, není pochyb o tom, že vzdal-li se dříve ve prospěch sportovního klubu, resp. sportovního svazu části své smluvní autonomie (přesněji autonomie ovlivnit částečný obsah smlouvy se sportovním klubem) jedná tak v mezích právního řádu a proti platnosti takového jednání nelze nic namítat. Ostatně v tomto případě je profesionální sportovec považován za podnikatele a je u něj presumována určitá míra profesionality, informovanosti a obezřetnosti. Dva největší sportovní svazy v České republice, FAČR a ČSLH ve svých interních normách závazně stanovují náležitosti profesionálních sportovních smluv, rovněž stanoví i vzory těchto smluv. V případě FAČR najdeme náležitosti profesionálních sportovních smluv v přestupním řádu FAČR¹¹⁶, který implementuje rovněž požadavky nadřazených mezinárodních sportovních organizací UEFA a FIFA. FAČR disponuje rovněž vzorovou profesionální smlouvou, která je dostupná na internetových stránkách, a která v čl. 1 odst. 2 výslovně stanoví, že profesionální sportovec vystupuje v tomto smluvním vztahu jako osoba samostatně výdělečně činná.¹¹⁷ Přestupní řád ČSLH v části IV. čl. 16 stanoví, že smluvní vztahy mezi profesionálním sportovcem a sportovním klubem se uzavírají formou obchodní smlouvy.¹¹⁸ Uvedeným je tak česká sportovně-právní praxe konečně deklarována i samotnými předpisy sportovních svazů. I z tohoto důvodu lze polemizovat s výše prezentovanými závěry soudů, které ve svých rozhodnutích konstatují určitou svobodu volby profesionálního sportovce

¹¹⁴ JURKA, Helena. *Právní úprava profesionálního sportu v České republice a zahraničí*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 41.

¹¹⁵ RŮŽIČKA, Hynek. *Meze autonomie vůle při tvorbě stanov u orgánů spolku*. Brno, 2020. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Katedra občanského práva, s. 24.

¹¹⁶ FAČR. Přestupní řád. 2021. *FAČR* [online]. [cit. 18. 8. 2021].

¹¹⁷ FAČR. Metodický pokyn právního oddělení FAČR č. 2/2018 - Aktualizované vzory profesionálních smluv včetně verzí v angličtině. 2018. *FAČR* [online]. [cit. 18. 8. 2021].

¹¹⁸ ČSLH. Přestupní řád pro kluby extraligy a I. ligy. 2021. *ČSLH* [online]. [cit. 18. 8. 2021].

v otázce smluvního typu v případě jeho úmyslu vstoupit do sportovně-právního vztahu se sportovním klubem.¹¹⁹

Bez ohledu na zavedenou praxi stojí za pozornost pohled na vliv autonomní právní úpravy sportovních svazů na profesionální sportovní smlouvy optikou pracovního práva a jeho přípustných pramenů, zejména kolektivních smluv. Zákoník práce v § 4a odst. 1 a 2 stanoví, že „*odchylná úprava práv nebo povinností v pracovněprávních vztazích nesmí být nižší nebo vyšší, než je právo nebo povinnost, které stanoví tento zákon nebo kolektivní smlouva jako nejméně nebo nejvýše přípustné*“ a k takové odchylné úpravě může dojít smlouvou a vnitřním předpisem a povinnosti zaměstnance lze upravit jen smlouvou mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem. Z uvedeného vyplývá, že má-li být rozhodováno o právech a povinnostech zaměstnance, lze tak činit pouze smlouvou s ním, případně zákonem stanovenými instituty, kterými jsou kolektivní smlouva a vnitřní předpis.

Vzhledem k zjevně odlišné povaze odborových organizací¹²⁰ od sportovních svazů nepovažují za důležité dále jejich rozdíl argumentovat. Pro úplnost však konstatují, že sportovní svazy nemohou plnit roli odborové organizace a tento typ právnických osob v právních vztazích nahrazovat, neboť specifický a odlišný charakter odborových organizací (spočívající zejména v rozdílných pravidlech fungování a zákonem přidělených zvláštních pravomocích) nelze přisoudit sportovním svazům, a to ani v případě, kdy by byl status profesionálních sportovců v ČR vyjasněn a profesionální sportovci by byli považováni za zaměstnance.

Předpisy vydávané sportovními svazy jsou rovněž neslučitelné s institutem vnitřního předpisu podle § 305 zákoníku práce, a to zejména z důvodu, že vnitřním předpisem není podle odst. 1 citovaného ustanovení možné ukládat povinnosti. Zvláštním druhem vnitřního předpisu je pracovní řád, který v případě, že je vydán, rozvádí ustanovení pracovněprávních předpisů. I u tohoto institutu je však nutná existence pracovněprávního vztahu.

Výše uvedené závěry tak podřazení profesionálních sportovních smluv pod zákoník práce spíše odmítají a zákonem vyjmenované regulační prostředky práv a povinnosti zaměstnanců na sportovně-právní vztahy nelze aplikovat. Komentářová literatura však mimo uvedené zákonné instituty pracuje s pojmem „akty řízení“, které vycházejí zejména ze vztahu nadřízenosti a podřízenosti subjektů pracovněprávního vztahu.¹²¹ Tyto zvláštní druhy regulačního

¹¹⁹ JURKA, Helena. *Právní úprava profesionálního sportu v České republice a zahraničí*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 42.

¹²⁰ Založených zejména speciální úpravou vzniku v § 3025 odst. 2 občanského zákoníku, a úpravou § 22 a násl. zákoníku práce.

¹²¹ BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír et al. *Zákoník práce. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 1188.

prostředku, mezi které lze zařadit například organizační předpisy nebo předpisy upravující pracovní postupy (a které bezpochyby neupravují jen práva zaměstnanců, ale právě i jejich povinnosti), lze jen stěží podřadit pod dikci § 305 zákoníku práce. Tudíž na vnitřní předpis, který upravuje pracovní postupy a jehož účelem bude právě ukládání povinností zaměstnancům prostřednictvím normativních aktů, je nutno nahlížet jako na akt řízení, o který se i de facto jedná.¹²²

Na základě uvedeného tak není zapovězeno, aby sportovní svazy ukládaly profesionálním sportovcům povinnosti. Vzhledem k povaze pravidel vydávaných sportovními svazy, o jejichž charakteru závazných pravidel chování nelze mít odůvodněných pochyb, však nelze mít za to, že se jedná vždy a pouze o akty řízení, a to jednak z důvodu, že pravidla sportovních svazů jsou vydávána s velmi obecnou působností (nejedná se o konkrétní pokyn konkrétní osobě) a s úmyslem regulovat určitou oblast dlouhodobě, nikoli jen za účelem stanovení konkrétního postupu. Dále také z důvodu, že normy vydávané sportovními svazy jsou vydávané s působností pro všechny členy sportovního svazu bez ohledu na to, zda se jedná o osoby fyzické nebo právnické, které z povahy věci a dikce § 6 zákoníku práce nemohou vystupovat v pozici zaměstnance.

S ohledem na výše uvedené tak lze konstatovat, že současná praxe je neslučitelná s úpravou zákoníku práce. Zákoník práce stanovuje zaměstnavateli pouze omezené možnosti, jak stanovit zaměstnanci povinnosti a sportovně-právní praxe se naopak vyznačuje (s ohledem na velikost a sílu normotvorného subjektu) výraznými a komplexními regulacemi celého sportovního odvětví. Zásadní regulace se týká právě náležitostí profesionálních sportovních smluv, kdy i přes souhlas se stanovami subjektu (a na základě nich vydávaných závazných norem, které mj. upravují právě náležitosti profesionálních sportovních smluv), který je projevený vstupem do sportovního svazu, nemá profesionální sportovec fakticky možnost tuto regulaci ovlivnit. Nemožnost ovlivnění autonomní regulace spočívá jednak ve faktické nemožnosti profesionálního sportovce být zvolen do vrcholných orgánů sportovního svazu¹²³ a jednak ve skutečnosti, že interní předpisy sportovního svazu mohou být vydávány (novelizovány) až po vstupu konkrétního profesionálního sportovce do sportovního svazu. Možností obrany ultima ratio je tak vystoupení ze sportovního svazu, prostřednictvím

¹²² BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír et al. *Zákoník práce. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 1188.

¹²³ Složitá struktura některých sportovních svazů a převážně delegátský princip fungování členské schůze sportovních svazů fakticky znemožňuje jednotlivým profesionálním sportovcům podílet se na jejich chodu. Efektivita prosazování zájmů profesionálních sportovců prostřednictvím hráčských sdružení a asociací je s ohledem na jejich diskutabilní vliv a neoficiální postavení v České republice zanedbatelná.

vystoupení ze sportovního klubu s následkem faktické ztráty možnosti příjmu, a to bez ohledu na možnost uplatnění v jiném sportovním svazu – vzhledem k územní výlučnosti těchto – výlučně v zahraničí.

Profesionální sportovní smlouvy zpravidla v rámci svého obsahu odkazují na použití těchto svazových předpisů, resp. na nutnost jejich dodržování, případně aplikace těchto pravidel na situace profesionálními sportovními smlouvami předem určené, nebo naopak těmito smlouvami neupravené. Tímto vzniká situace, kdy je profesionální sportovec jakožto člen sportovního svazu z povahy členství vázán jeho autonomními předpisy a zároveň vzniká vázanost tohoto profesionálního sportovce externí úpravou prostřednictvím smluvního odkazu na ni. Tato mimosmluvní úprava se může jevit jako obdoba obchodních podmínek ve smyslu § 1751 občanského zákoníku, zejména třetího odstavce tohoto ustanovení. Vzhledem k přísněji nastaveným požadavkům v rámci smluvních vztahů mezi podnikateli tak v případech, kdy je profesionální sportovec považován za podnikatele, postačí pouhý odkaz na mimosmluvní úpravu. Vázanost pravidly obsaženými mimo vlastní text smlouvy, dovozená za použití institutu obchodních podmínek, je však pouze úvahou teoretickou. Je totiž diskutabilní, zda interní předpisy spolku (sportovního svazu) lze považovat ve vztahu ke smluvní úpravě dvou subjektů těmito interním předpisům podřízeným za obchodní podmínky, a to například z důvodu, že ani jedna smluvní strana není jejich autorem a žádná ze stran nemá zpravidla faktickou možnost tyto podmínky ovlivnit. Na druhou stranu je přípustné, aby se profesionální sportovec jako člen spolku (sportovního svazu) stal například členem voleného orgánu, který tyto předpisy může vydávat či měnit. V takovém případě by pro tohoto konkrétního profesionálního sportovce nebyla dotčena pravidla obchodními podmínkami v pravém slova smyslu, neboť by byl fakticky tvůrcem těchto obchodních podmínek, na které se odvolává druhá smluvní strana. Smluvním stranám, jakožto členům sportovních svazů, vzniká povinnost dodržovat svazové předpisy z povahy členství a žádný smluvní odkaz na nutnost dodržování těchto pravidel není pro jejich platnost a vynutitelnost nutný.

Závěrem tohoto bodu považuji i s odkazem na úvahu de lege ferenda přirovnat organizaci sportovních svazů a jejich členů k organizacím profesní samosprávy. Ve vztahu k profesním komorám lze s organizací sportovního odvětví spatřovat několik podobností. Rovněž jako sportovní svaz působící na území České republiky, disponuje i profesní komora určitou výlučností. Tudíž chce-li příslušník určitého povolání, které je organizováno profesní samosprávou, vykonávat toto povolání v souladu se zákonem, musí být členem profesní komory, tak jako profesionální sportovec, který chce vykonávat profesionální sport, nemá jinou

možnost, než se stát členem sportovního klubu, který je členem sportovního svazu. Společným znakem obou členství je rovněž zaštitění činnosti subjektem, který má vlastní volené orgány, strukturu a disponuje pravomocemi k vydávání interních předpisů a k jejich vynucování. Zásadní odlišností je existence mezistupně mezi sportovním svazem a profesionálním sportovcem, kdy profesionální sportovec je jednak členem sportovního svazu, ale zároveň členem sportovního klubu, který rovněž vystupuje v pozici člena sportovního klubu a disponuje nezanedbatelnými pravomocemi vůči profesionálnímu sportovci.

De lege ferenda však uvedené nebrání modifikacím tradičního systému profesních komor na sportovní oblast. Výhodu takové regulace spatřuji zejména v existenci zákona, který by upravil pouze fundamentální otázky fungování a zásadní realizační otázky by ponechal na sportovních svazech (komorách) samotných, předpokládaje jejich větší erudici sportovní problematiky obecně a znalost problematiky i na lokálních úrovních. Nevýhodou tohoto konceptu může být roztržitost a množství současných sportovních svazů, kdy téměř každé sportovní odvětví disponuje vlastním sportovním svazem. Centralizace těchto svazů do jediné komory by byla spíše krokem zpět, neboť by stírala rozdíly mezi jednotlivými sportovními odvětvími navzájem a jejich odlišnostmi. Problematickým by byly i rozdíly ve velikosti sportovních svazů, kdy méně populární sportovní odvětví nedisponují takovou členskou základnou, od které se odvíjí velikost sportovního svazu, institucionální zajištění, množství interních předpisů a rozpočtové otázky. Další regulace těchto drobných subjektů, které například z důvodů omezených možností zázemí fungují na lokální úrovni, by byla dle mého názoru neúčelná.

2 Právní postavení profesionálních sportovců

Před samotným zkoumáním povahy profesionálních sportovních smluv a jejich konkrétních ustanovení je důležité se zabývat otázkou samotného právního postavení (statusu) profesionálních sportovců v českém právním řádu. Již několik let se v teoretické i praktické rovině vede neslábnuoucí diskuse o povaze právního postavení profesionálních sportovců. Hlavní diskutovanou otázkou, relevantní zejména pro zkoumání postavení profesionálního sportovce v systému práva (a s tím související a od toho se odvíjející další právní vztahy), je otázka, v jakém právním postavení stojí profesionální sportovec ve vztahu ke sportovnímu klubu. V odborné literatuře a diskusích se můžeme setkat se dvěma hlavními náhledy. Prvním z nich je náhled na profesionální sportovce jako na zaměstnance, resp. jako na osobu v pracovněprávním vztahu. Druhým pak náhled na profesionální sportovce jako na podnikatele a na právní vztah profesionálního sportovce se sportovním klubem jako na vztah občanskoprávní.

Nutnost zkoumání povahy právního postavení profesionálních sportovců je, kromě obecné potřeby podřazení právního vztahu pod určité právní odvětví, resp. zejména, ne však nutně a pouze, pod jeho kogentní právní normy, důležitá i z ostatních nezanedbatelných právních hledisek. V tomto kontextu se otevírají mnohé související otázky, se kterými se praxe potýká a jejichž řešení se odvíjí právě od povahy právního postavení profesionálních sportovců. Mezi takové patří například otázka zdanění úplatné činnosti profesionálních sportovců či problematika odvodů na sociální zabezpečení.

Připustíme-li, že všechny výše uvedené související praktické problémy právního postavení profesionálních sportovců lze právním výkladem jednotlivých norem konkrétního právního odvětví překlenout, nelze se spokojit se závěrem, že je možné relevantní chybějící právní úpravu – *de lege ferenda* – zhojit právním výkladem, případně analogií *legis*. Je-li na profesionální sportovce nahlíženo například veřejným právem v otázkách zdanění jejich činnosti jako na OSVČ, nelze připustit analogii *legis* v tom smyslu, že na profesionální sportovce bude automaticky nahlíženo jako na podnikatele i v otázkách profesionálních sportovních smluv. Existující veřejnoprávní vodítka k možným podobám statusu profesionálních sportovců nelze bez dalšího považovat za určující a je stále nutné hledat východiska pro nalézání právního postavení profesionálních sportovců právě v soukromém právu. Proto nelze přijmout ani argument, že pro posouzení statusu profesionálních sportovců postačí, že z veřejnoprávního hlediska je dostačující, že vztah profesionálního sportovce ke

sportovnímu klubu je pracovněprávním vztahem, resp. vztahem obdobným závislé práci a že povahu výkonu profesionálního sportu lze dovodit například ze zákona o daních z příjmů a zda již samotný fakt, že se takový vztah závislé činnosti velmi blíží, není sám o sobě relevantním argumentem k tomu, aby bylo tento vztah možné považovat za vztah obdobný pracovněprávnímu ve smyslu zákona o daních z příjmů.¹²⁴

Cílem této části je shrnout všechny relevantní argumenty k právnímu postavení profesionálních sportovců, a to jak k variantě občanskoprávní, tak k variantě pracovněprávní. Předmětem zkoumání jsou zejména právní předpisy Evropské unie a judikatura SDEU. Dále je hodnocena zejména judikatura nejvyšších českých soudů a nastíněna je i dotčená česká právní úprava. To vše je doplněno vybranými názory prezentovanými v odborné literatuře. Závěrem této části jsou pak zkoumány jednotlivé definiční znaky podnikatele a zaměstnance v kontextu právního postavení profesionálních sportovců.

2.1 Mezinárodní úroveň

Zmínky o právním postavení profesionálních sportovců v mezinárodních smlouvách jsou velice ojedinělé. Absence této úpravy může plynout zejména z nejednotnosti náhledů jednotlivých států na status profesionálních sportovců, kdy se odborné názory a právní úprava liší s ohledem na historické, kulturní a sociální souvislosti daného státu či kontinentu. Pohledy a názory na dotčenou problematiku se odvíjejí rovněž od sportovně-sociálního a právního vědomí v oblasti regulace sportu, které vycházejí mj. z vývoje společnosti jako takové, což má rovněž vliv na představy o současné a budoucí úpravě.

Úprava v oblasti sportovního práva na mezinárodní úrovni se týká převážně oblasti dopingů. V duchu fair play a rovných podmínek je v zájmu států, aby byla dodržována obecná pravidla regulující zákaz dopingů v obecném slova smyslu, případně nastavení přípustných limitů konkrétních látek. V počátku boje proti dopingům měly hlavní úlohu jednotlivé sportovní organizace. S vývojem společnosti a dopingových metod však přestala být regulace na úrovni sportovních organizací dostačující, a proto se postupně začal vytvářet požadavek na přijetí obecně závazných a vynutitelných antidopingových regulací na národní i mezinárodní úrovni, které by přispěly k potlačení užívání dopingů ve všech jeho důsledcích.¹²⁵

¹²⁴ VYBÍRAL, Roman. Analýza judikatury vztahující se k postavení profesionálních sportovců v oblasti kolektivních sportů v české republice. In: *Jurisprudence* [online]. 29. 11. 2012, č. 1/2013 [cit. 15. 5. 2021].

¹²⁵ NEKOLA, Jaroslav. *Sport a doping*. Praha: Olympia, 2018, s. 97.

Z důvodu absence jakýchkoli závazných mezinárodních právních pramenů dotýkajících se alespoň vzdáleně právního postavení profesionálních sportovců se nabízí možnost usuzovat alespoň částečně na vodítka statusu profesionálních sportovců z právních dokumentů týkajících se právě dopingu. Mezi nejvýznamnější prameny na mezinárodní úrovni v oblasti dopingu lze zařadit například Evropskou antidopingovou úmluvu z roku 1989, která pro svoje potřeby označuje sportovce a sportovkyně jako „*osoby, které se pravidelně účastní organizovaných sportovních aktivit*“.¹²⁶ Z dikce ustanovení o definici sportovce lze usuzovat, že úmluva se vztahuje i na neprofesionální sportovce, tedy sportovce, jejichž primární příjem neplyne ze sportovní činnosti a mezi profesionálními a neprofesionálními sportovci nerozlišuje. Větší význam na právní postavení profesionálních sportovců však úmluva nemá. Dalším pramenem v dopingové oblasti na mezinárodní úrovni je Mezinárodní úmluva proti dopingu ve sportu z roku 2005, která je prvním závazným dokumentem v oblasti dopingu v celosvětovém rozsahu.¹²⁷ Tento mezinárodní dokument pro účely antidopingové kontroly rozumí sportovcem „*každou osobu, která se účastní sportu na mezinárodní nebo národní úrovni, kterou definují jednotlivé národní antidopingové organizace a uznávají ji státy, smluvní strany, a jakoukoli další osobu, která se účastní sportu nebo sportovní akce nižší úrovně uznané státy, smluvními stranami*“.¹²⁸ Ani vzdáleně nelze z této úmluvy právní postavení profesionálních sportovců usuzovat. Logickým úmyslem nadepsaných mezinárodně-právních dokumentů je pokrýt v boji proti dopingu co možná nejširší oblast, důsledkem čehož je právě široká definice pojmu sportovce. Ve snaze boje proti dopingu se bezpochyby jedná o správný krok, nicméně vodítka ke statusu profesionálních sportovců nelze v těchto úmluvách hledat. Významnější mezinárodní smlouvy, týkající se problematiky sportovního práva a právního postavení profesionálních sportovců, neexistují.

Významným subjektem mezinárodního sportovního práva je CAS. Byť je tento rozhodčí soud mezinárodně uznávanou autoritou ve sportovně-právních sporech¹²⁹, nelze ani zde hledat řešení problematiky právního postavení profesionálních sportovců mj. i z důvodu, že rozhodování CAS se velkou měrou vztahuje k rozhodování právě v dopingových sporech. I v případě, kdy by se CAS ve své rozhodovací praxi zabýval problematikou právního postavení profesionálních sportovců, byla by diskutabilní (odhlédneme-li od problematiky právního

¹²⁶ *Evropská antidopingová úmluva* [online].

¹²⁷ NEKOLA, Jaroslav. *Sport a doping*. Praha: Olympia, 2018, s. 103.

¹²⁸ *Mezinárodní úmluva proti dopingu ve sportu* [online].

¹²⁹ Mezi takové spory lze mimo uvedené zařadit například i spory mezi profesionálními sportovci a sportovními svazy, profesionálními sportovci a sponzory, spory mezi vnitrostátním sportovním svazem a jeho nadřazenou mezinárodní sportovní organizací a rovněž rozsáhlou oblast sporů disciplinární povahy.

postavení CAS vůči státům a jejich obecným soudům¹³⁰) aplikace těchto závěrů ve světle rozhodování SDEU a vnitrostátních soudů. Nelze však přehlédnout, že by se tento názor stal dalším vodítkem k vyjasnění povahy statusu profesionálních sportovců.

O postavení mezinárodních sportovních organizací a jejich vlivu na právní postavení profesionálních sportovců bylo pojednáno v první části této práce, avšak přes národní přesah těchto subjektů byl právě kvůli jejich soukromoprávní povaze výklad zahrnut právě do části první. Na mezinárodní úrovni tak neexistuje závazný právní dokument, ze kterého je možné právní postavení profesionálních sportovců usuzovat. Zároveň neexistuje ani dokument, který by byl přinejmenším vodítkem k nalézání odpovědí na tyto otázky.

2.2 Právní postavení profesionálních sportovců v právu EU

Na rozdíl od mezinárodní úrovně jsou zdroje na úrovni EU o něco bohatší. Své místo v historii sportovně legislativního vývoje EU má například Bílá kniha o sportu, jež je považována za manifest Evropské komise v oblasti sportu, pohledu na sport a jeho místo v evropské společnosti, jehož hlavním cílem je „*poskytnout strategickou orientaci v souvislosti s rolí sportu v Evropě, podnítit debatu o konkrétních problémech, zviditelnit sport při tvorbě politik EU a zvýšit povědomí veřejnosti o potřebách a specifikách tohoto odvětví. Tato iniciativa si klade za cíl popsat důležité problémy, jako je například uplatňování právních předpisů EU v oblasti sportu. Chce rovněž vytyčit další kroky v oblasti sportu na úrovni EU*“.¹³¹ Bílá kniha o sportu se tak stala prvním uceleným politickým a výkladovým dokumentem sportu jako společenského fenoménu se specifickou povahou.¹³² Nutno dodat, že i přes propracovanost a relativní komplexnost Bílé knihy o sportu, jež se ve své textaci neopomíná dotknout tak významných oblastí jako například problematiky dopingu, diskriminačních otázek, hospodářských a sportovně organizačních souvislostí, přes korupci až po ochranu mladistvých sportovců, opomíná – netvrdě však, že nezáměrně i z důvodu rozdílných náhledů na tuto problematiku napříč členskými státy EU – právě úpravu právního postavení profesionálních sportovců.

Zájem EU o oblast sportu je dán zejména z hospodářských a ekonomických důvodů, jejichž význam je pro jednotlivé členské státy a pro samotnou EU zřejmý.¹³³ Zakládací smlouvy

¹³⁰ HAMERNÍK, Pavel. *Sportovní právo. Hledání rovnováhy mezi specifickou sportovní úpravou a platným právem*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2012, s. 12.

¹³¹ *Bílá kniha o sportu [online]*. MŠMT.

¹³² GÁBRIŠ, Tomáš. *International and European sports law: Textbook*, Bratislava: Vlastným nákladem, 2015, s. 26.

¹³³ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 205.

EU i přes to právní postavení profesionálních sportovců neupravují, oblast sportu pak jen na velmi obecné úrovni zaměřenou převážně na podpůrnou kompetenci EU¹³⁴ a i v souladu s historickým kontextem tak absentuje v zakládacích dokumentech EU ucelenější úprava oblasti sportu. To je dáno zejména tím, že EU byla původně společenstvím, jehož primárním cílem byla spolupráce v oblasti ekonomiky.¹³⁵ Vztah práva EU a sportu se tak spíše než na legislativní úrovni vyvíjel na úrovni judikatorní.

2.2.1 Pohled judikatury SDEU na profesionální sport

V rozsudku SDEU z roku 1974 ve věci Walrave a Koch soud konstatoval, že čistě sportovní pravidla by měla spadat do oblasti působnosti práva EU pouze tehdy, má-li činnost upravena těmito sportovními pravidly hospodářský význam.¹³⁶ V rozsudku SDEU z roku 2000 ve věci Deliège soud rozšířil pojem hospodářské činnosti sportovce tak, že za hospodářskou činnost sportovce lze, kromě příjmů ze sportovní činnosti, považovat i jeho jiné příjmy, například příjmy z reklam příjmy od jeho sponzorů.¹³⁷ Ve věci Donà v. Mantero z roku 1976 SDEU konstatoval, že pod hospodářskou činnost lze zařadit i výkon profesionálních a poloprofesionálních sportovců, kteří vykonávají činnost za mzdu nebo poskytují služby za odměnu.¹³⁸ V této věci soud rovněž judikoval, že se zákaz diskriminace založené na národnosti vztahuje i na oblast profesionálního sportu, avšak z tohoto pravidla připustil výjimku v případě, kdy je vyloučení hráčů jiné národnosti z účasti na některých sportovních kláních činěno z neekonomických důvodů, které jsou založeny na zvláštní povaze takového utkání.¹³⁹ Takové vyloučení neodporuje předpisům EU o volném pohybu pracovníků.¹⁴⁰

Rozsudkem z roku 2006 ve věci Meca-Medina a Majcen SDEU konstatoval, že i když sportovní pravidla, která upravují určitou činnost, nemají hospodářský význam, resp. mají význam čistě sportovní a s hospodářskou aktivitou nesouvisejí (ve smyslu rozhodnutí Walrave a Koch), neznamená to nutně, že určitou sportovní činnost lze bez dalšího vyloučit z působnosti práva EU a na tuto činnost nelze právo EU v žádném případě aplikovat.¹⁴¹ To znamená, že všechna pravidla spadají do působnosti kontroly evropského práva, ať už je jejich povaha čistě sportovní, či nikoli, za nutného zohlednění celkového kontextu dotčeného pravidla.¹⁴²

¹³⁴ Například čl. 6 a 165 Smlouvy o fungování evropské unie, jejichž současné znění bylo do zakládacích smluv začleněno až Lisabonskou smlouvou.

¹³⁵ GÁBRIŠ, Tomáš. *International and European sports law: Textbook*, Bratislava: Vlastným nákladem, 2015, s. 25.

¹³⁶ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-36/74, bod 4.

¹³⁷ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-51/96 a 191/97, bod 56 a násl.

¹³⁸ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-13/76, bod 12.

¹³⁹ Pod tuto výjimku lze zařadit například reprezentační utkání.

¹⁴⁰ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-13/76, bod 19.

¹⁴¹ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne ve věci C-519/04 P, bod 26 a násl.

¹⁴² HAMERNÍK, Pavel. *Sportovní právo s mezinárodním prvkem*. Praha: Auditorium, 2007, s. 85.

Z uvedených rozhodnutí SDEU je patrné, že rozhodování ve sportovně-právních věcech není Soudnímu dvoru EU cizí. I přes to, že citovaná judikatura řeší ve vztahu k pramenům evropského práva otázky zásadní, samostatně lze v této judikatuře nalézt širší význam čistě pro otázku právního postavení profesionálních sportovců jen odvozeně.

2.2.2 Profesionální sportovci v judikatuře SDEU

Jedním z nejvýznamnějších rozhodnutí týkajících se právního postavení profesionálních sportovců a sportovně-právních rozhodnutí SDEU vůbec, je rozhodnutí v případě *Bosman*. Byť od rozhodnutí v této věci uplynulo již mnoho let, stále rezonuje jednak v odborných vědeckých kruzích a jednak v diskusích o podobách sportovních pravidel na mezinárodních i vnitrostátních úrovních. Jedním z dalších důvodů, proč kauza *Bosman* dosáhla významné pozornosti odborné i laické veřejnosti, je skutečnost, že toto rozhodnutí bylo prvním, které výrazně zasáhlo do uzavřeného světa sportovních pravidel, a který se do té doby zdál na právu relativně nezávislý.¹⁴³

Ačkoli byl případ *Bosman* v jistém směru a mnohých otázkách průlomový¹⁴⁴, se značným mimosportovním dosahem¹⁴⁵ a toto rozhodnutí bylo nejednou podrobováno zkoumání mnohých právníků, považují za důležité ve smyslu této práce extrahovat čistě otázky související s právním postavením profesionálních sportovců a otázek úzce souvisejících.

Skutkové okolnosti případu byly následující. Profesionální belgický fotbalový hráč Jean-Marc Bosman byl od roku 1988 zaměstnán belgickým prvoligovým sportovním klubem Royal Football Club de Liège na základě smlouvy, jejíž platnost skončila dne 30. 6. 1990, za průměrnou měsíční odměnu 120 000¹⁴⁶ belgických franků. Dne 21. 4. 1990 navrhl RFC Liège Bosmanovi novou smlouvu na jednu sezónu, podle níž však měl Bosman dostávat měsíční odměnu ve výši 30 000 belgických franků, což byla nejnižší částka, která mohla být dle RBFA profesionálním hráčům měsíčně vyplácena. Bosman odmítl tuto smlouvu podepsat a podle tehdejších přestupních pravidel byl zapsán na seznam hráčů nabízených k přestupu za částku odstupného ve výši 11 743 000 belgických franků. Jelikož o Bosmana neprojevil žádný klub zájem, kontaktoval Bosman s nabídkou svých hráčských služeb francouzský druholigový klub Union Sportive du Littoral de Dunkerque, který mu nabídl základní měsíční příjem odpovídající

¹⁴³ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 225.

¹⁴⁴ Mimo uvedené se rozhodnutí dotklo i otázky souladu dosud až dogmaticky akceptovaných přestupních pravidel mezinárodních sportovních organizací, dále aplikace článků SFEU na oblast profesionálního sportu nebo volného pohybu pracovníků.

¹⁴⁵ Důkazem tohoto budiž skutečnost, že svá vyjádření k věci učinila francouzská, italská, dánská a německá vláda a v pozdější fázi se účastníkem řízení stala i UEFA, francouzský profesní odborový svaz (Union nationale des footballeurs professionnels) a nizozemská odborová asociace smluvních hráčů (Vereniging van contractspelers).

¹⁴⁶ V počátcích české koruny se 100 belgických franků rovnalo zhruba 85 Kč.

přibližně 100 000 belgickým frankům. V červenci 1990 tak byla uzavřena smlouva¹⁴⁷ mezi RFC Liège a klubem USL Dunkerque o hostování Bosmana na dobu jednoho roku za odstupné ve výši 1 200 000 belgických franků, které měl obdržet mateřský klub Liège od klubu Dunkerque poté, co Francouzská fotbalová federace dostane od RBFA osvědčení o přestupu. Jak smlouva mezi Bosmanem a Dunkerque, tak smlouva mezi oběma sportovními kluby však obsahovala odkládací podmínku, díky které smlouva nenabyde účinnosti, nebude-li předáno již zmíněné osvědčení o přestupu. RFC Liège měl pochybnosti o solventnosti klubu USL Dunkerque, proto RBFA o zaslání osvědčení nepožádal. Obě smlouvy tudíž nenabýly účinnosti, klub RFC Liège po uplynutí původní smlouvy zastavil Bosmanovi činnost a hráči tak bylo znemožněno po celou sezónu hrát.¹⁴⁸

S uvedeným stavem se však Bosman nehodlal smířit. Dne 8. srpna 1990 podal u soudu prvního stupně v Lutychu (Tribunal de première instance de Liège) žalobu proti RFC Liège. Současně s podáním žaloby ve věci samé podal i návrh na vydání předběžného opatření, ve kterém mj. žádal soud, aby určil klubu RFC Liège povinnost platit částku ve výši 100 000 belgických franků do doby, než si Bosman najde nové angažmá a zákaz klubu RFC Liège bránit mu v hledání nového působiště. Soud prvního stupně Bosmanovu návrhu částečně vyhověl, když uložil klubu povinnost platit Bosmanovi částku 30 000 belgických franků měsíčně a zdržet se zásahů do činností směřujících k vyhledání nového místa.¹⁴⁹ Současně s tím položil soud v Lutychu SDEU předběžnou otázku týkající se výkladu čl. 48 SFEU ve vztahu k předpisům upravujícím přestupy profesionálních sportovců.

Vedlejším účastníkem sporu se pak postupně v jeho dalším trvání stala RBFA a v roce 1991 navrhl Bosman soudu, aby jako vedlejšího intervenenta přibral rovněž UEFA jakožto subjekt, který je odpovědný za vydání přestupních pravidel, které mu způsobily újmu. Posledním významným krokem se pak stalo rozšíření žaloby na UEFA, aby přestupní pravidla a ustanovení o státní příslušnosti byla prohlášena za nepoužitelná a zejména v rozporu s volným pohybem pracovníků v rámci EU.

¹⁴⁷ Smlouva mimo uvedené deklarovala také neodvolatelnou opci v částce 4 800 000 belgických franků za případný přestup hráče.

¹⁴⁸ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-415/93, bod 28-33.

¹⁴⁹ Pro úplnost vhodné uvést, že v průběhu sporu byl Bosman na konci roku 1990 po vydání předběžného opatření angažován klubem Olympique Saint-Quentin z druhé francouzské ligy, v roce 1992 byl angažován dalším francouzským klubem Saint-Denis de la Réunion Football Club. Obě tyto smlouvy však byly za krátko ze strany klubů vypovězeny a Bosman se nakonec upsal belgickému klubu ze třetí ligy, tehdejšímu Royal Olympic Club Charleroi. Podle francouzského soudu prvního stupně existovaly vážné a oprávněné domněnky, že i přes status volného hráče, který byl Bosmanovi předběžným opatřením přiznán, byl Bosman obětí bojkotu všech klubů, které se mohly potenciálně stát hráčovým novým působištěm.

Nejvýznamnější oblastí, které se citované rozhodnutí dotklo, byla oblast přestupních pravidel, kdy SDEU konstatoval, že ustanovení čl. 48 SFEU brání použití pravidel mezinárodních a vnitrostátních sportovních organizací, podle kterých profesionální fotbalista může být po ukončení smlouvy s původním sportovním klubem zaměstnán sportovním klubem jiného členského státu pouze za předpokladu, že tento zahraniční klub zaplatí původnímu klubu částku odstupného včetně náhrady nákladů, které klub do hráče za jeho působení investoval.¹⁵⁰ Toto revoluční rozhodnutí tak znamenalo zásadní zásah do systému, který po mnoho let nezávisle a bez zásadního vnějšího vlivu fungoval, a narušilo tak jeden z jeho nejvýznamnějších pilířů.¹⁵¹

S tímto souvisí i další zásadní tvrzení SDEU, že pro aplikaci ustanovení zakládacích smluv EU týkajících se volného pohybu pracovníků není nutné, aby byl zaměstnavatel (například sportovní klub) v každém případě podnikem, neboť jediný požadavek na aplikaci těchto ustanovení je existence pracovního poměru nebo vůle takový poměr založit.¹⁵² SDEU však nevyloučil dikci čl. 48 SFEU z toho důvodu, že přestupní pravidla upravují – spíše než pracovní vztahy mezi klubem a hráči – obchodní vztahy mezi sportovními kluby samotnými. Relevantní pro posouzení případu je skutečnost, že kluby jsou povinny vyplácet odstupné při angažování hráče z jiného klubu a právě toto odstupné ovlivňuje možnosti hráčů, najít si nové působiště včetně podmínek, se kterými je přestup a samotný následující potenciální vztah mezi klubem a hráčem spojen.¹⁵³

Další závěry vyplývající z odůvodnění rozsudku SDEU ve věci Bosman byly následující. S odkazem na své dřívější rozhodnutí ve věci Walrave a Koch SDEU připomněl, že výkon sportovní činnosti spadá pod právo EU tehdy, pokud se jedná o hospodářskou činnost a s odkazem na rozsudek Donà v. Mantero připomněl, že uvedené lze vztáhnout i na případy činností profesionálních fotbalistů, jestliže vykonávají činnost za mzdu nebo poskytují služby za odměnu.¹⁵⁴

V souladu s cílem práce je zásadním aspektem rozhodnutí ve věci Bosman důležitý samotný pohled SDEU na osobu J.-M. Bosmana, resp. na profesionálního fotbalového hráče. Samotný rozsudek mluví o Bosmanovi jako o profesionálním fotbalistovi, který byl zaměstnán

¹⁵⁰ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-415/93, bod 1 výroku.

¹⁵¹ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 232.

¹⁵² Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-415/93, bod 74.

¹⁵³ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-415/93, bod 75.

¹⁵⁴ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-415/93, bod 73.

(fr.: ¹⁵⁵ *a été employé*; angl.: *was employed*)¹⁵⁶, ve vztahu k odměně hovoří rozhodnutí o platu (fr.: *salaires*; angl.: *salary, pay*)¹⁵⁷. O sportovních klubech hovoří rozsudek ve vztahu k hráčům jako o zaměstnavateli (fr.: *employeur*; angl.: *employer*)¹⁵⁸ a o vztahu mezi klubem a hráčem jako o vztahu pracovním (fr.: *relation de travail*; angl.: *employment relationship*)¹⁵⁹ založeném pracovní smlouvou (fr.: *contrat de travail*; angl.: *contract of employment*)¹⁶⁰, případně jako o zaměstnání (fr.: *emploi*; angl.: *employment*)¹⁶¹.

Nutno podotknout, že rozsudek ve věci Bosman je jediným z dosud zmíněných rozhodnutí SDEU, který mluví o profesionálním sportovci jako o zaměstnanci nikoli nahodile, i s ohledem na to, že ve zmíněných rozhodnutích se řešila primárně otázka odlišná. Z dosud zmíněných rozsudků lze pohlížet na status profesionálních sportovců pouze prostřednictvím rozsudku Donà v. Mantero, kdy SDEU v bodě 12 odůvodnění rozhodnutí konstatoval, že pod hospodářskou činnost ve smyslu zakládacích smluv EU lze zařadit jednak výkon profesionálních a poloprofesionálních sportovců, kteří vykonávají činnost za mzdu a jednak poskytování služeb za odměnu, konkrétnější vodítka zde však nenalezneme. Na profesionálního sportovce jako na pracovníka nahlížel SDEU ještě například v případě Lehtonen¹⁶², byť jeho náhled vycházel z podmínek vnitrostátního práva. Ve zbývajících rozhodnutích jsou náznaky, ze kterých by se dala usuzovat povaha právního postavení profesionálního sportovce, zanedbatelné.

Je však nutno si položit otázku, zda SDEU při odůvodňování svých rozhodnutí používá označení sportovce jako zaměstnance (pracovníka) spíše jako terminus technicus nebo zda na profesionální sportovce jako na zaměstnance (pracovníky) skutečně pohlíží. Otázkou rovněž zůstává, zda měl SDEU vůbec možnost pohlížet na profesionální sportovce jinak než pohledem zaměstnance (pracovníka), týkalo-li se rozhodnutí výkladu článku 48 SFEU. Třetí vedlejší otázkou zůstává, zda lze – pohlížel-li SDEU v jedné věci, byť s odkazem na předchozí rozhodovací praxi, na profesionálního sportovce jako na zaměstnance (pracovníka) – z tohoto postoje usuzovat skutečnou povahu postavení profesionálních sportovců pro futuro a bez dalšího i přes to, že v rozhodnutí SDEU postoj ke statusu profesionálních sportovců nezaujal

¹⁵⁵ Oficiální jazyk případu Bosman byla francouzština.

¹⁵⁶ Srov. např. bod 28 a bod 68 rozsudku.

¹⁵⁷ Srov. např. bod 28 a bod 30 rozsudku.

¹⁵⁸ Srov. např. bod 34 a bod 74 rozsudku.

¹⁵⁹ Srov. např. bod 74 a bod 75 rozsudku.

¹⁶⁰ Srov. např. bod 90 rozsudku.

¹⁶¹ Srov. např. bod 75 a bod 90 rozsudku.

¹⁶² Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-176/96, bod 47.

a případné další možné varianty náhledu na povahu právního postavení profesionálních sportovců nevyloučil.

Odpověď je na první pohled prostá. Soud v případě Bosman posuzoval soulad přestupních pravidel UEFA s právem EU. A byla to právě organizační pravidla UEFA, která uváděla, že hráč, kterého chce klub nominovat na sportovní utkání, musí být mimo dalších podmínek zaměstnancem daného klubu.¹⁶³ Rovněž v kontextu dřívějších rozsudků SDEU uvedených dále v textu a vztahujících se k výkladu pojmu pracovník, neměl SDEU žádný objektivní důvod pohlížet na Bosmana jako na osobu odlišnou od pracovníka. Tato skutečnost však sama o sobě neznamena, že zahrnutí Bosmana pod pojem pracovník bez objektivních důvodů pro opačné řešení (se zamýšleným či nezamýšleným vlivem relevantních důsledků takového zahrnutí) je nutně špatným krokem SDEU. I přes výše uvedené jsem však přesvědčen, že vztažení pojmu pracovník na profesionálního sportovce ve světle judikatury SDEU ještě nezakládá stav, kdy musí být na profesionální sportovce nahlíženo pro futuro vždy jako na pracovníky, a pokud by nebylo, byl by takový postup v rozporu s právem EU. I přes to, že dle závěrů SDEU uvedené v rozsudku ve věci Hoekstra popsané dále v textu, je nutno nahlížet na pojem pracovník jako na pojem komunitární¹⁶⁴, neimplikuje to automaticky nutnost zařazení profesionálních sportovců pod pojem pracovník na základě rozsudku ve věci Bosman, jelikož musejí být naplněny další znaky stanovené zejména judikaturou SDEU. Nepominutelná je i skutečnost, že rozhodnutí ve věci Bosman hodnotilo právní postavení profesionálního sportovce z pohledu nadnárodního, a to zejména optikou volného pohybu osob. Usuzovat z uvedeného vnitrostátní pohled na právní postavení profesionálních sportovců, i s ohledem na rozdílné vnitrostátní podmínky a právní souvislosti, je tak obtížné.

I přes prezentovaný názor zůstává stěžejním a silným argumentem, který podporuje nahlížení na profesionální sportovce jako na zaměstnance (pracovníky) skutečnost, že SDEU v rozhodnutí ve věci Bosman čl. 48 SFEU o volném pohybu pracovníků přímo aplikuje. Byť v odůvodnění rozhodnutí absentuje výklad či alespoň odkaz na výklad pojmu pracovník, není tato absence překážkou pro aplikaci citovaného ustanovení na daný případ. SDEU si v bodě 82 a násl. rozhodnutí pomohl odkazem na jeho dřívější rozhodnutí ve věci Walrave a Koch¹⁶⁵, kdy aplikaci čl. 48 na profesionální sportovce odůvodňuje skutečností, že čl. 48 SFEU neupravuje pouze opatření vydávaná orgány veřejné moci, ale vztahuje se i na pravidla

¹⁶³ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-415/93, bod 5.

¹⁶⁴ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-75/63, bod 1.

¹⁶⁵ Zejména odkazem na body 17-24 rozhodnutí.

jiné povahy, mezi které lze zařadit pravidla, která kolektivním způsobem upravují práci za mzdu.

Dále SDEU konstatoval, že pracovní podmínky jsou v členských státech upravovány různým způsobem, a to zpravidla prostřednictvím smluv a jiných aktů přijatých soukromými osobami. Připustil-li by SDEU aplikaci čl. 48 SFEU pouze na akty vydávané orgány veřejné moci, mohlo by docházet k nerovnostem. V kontextu citovaného případu je toto riziko ještě intenzivnější, jelikož jsou přestupní pravidla vydávána různými (i soukromoprávními) subjekty v jednotlivých členských státech EU vydávána odlišným způsobem.¹⁶⁶ SDEU se přikláněl k tomuto výkladu i z důvodu panující obavy, kdy by bylo připuštěním opačného výkladu ohroženo odstranění překážek volného pohybu osob tím, že zrušení překážek pro volný pohyb osob ze strany státní moci bylo neutralizováno překážkami, které by vyplývaly z výkonu autonomie soukromoprávních subjektů (prezentovaných v tomto případě zejména sportovními organizacemi), které nespádají pod veřejnou moc.¹⁶⁷

Rozhodnutí, jež s respektem ke specifčnosti sportovního odvětví nepostrádá fakticitu a aplikovatelnost rozhodnutí na „sportovní realitu“, v bodě 120 odůvodnění uvádí, že je nutno vztáhnout účinky rozhodnutí nikoli pouze na možnost zaměstnat hráče z pohledu formálního, ale rovněž a priori na možnost hráče účastnit se sportovních utkání, resp. reálnou možnost být nominován na sportovní utkání, jelikož pravidlo, jež omezuje možnost hráče ucházet se o nominaci v zápasech, omezuje zároveň možnost jeho zaměstnání z důvodu, že hlavní činnost hráče, resp. náplň zaměstnání (druh práce), je právě tato možnost spočívající v příležitosti ucházet se o nominaci do sportovních utkání.

I přes nápadná vodítka jednoznačné zodpovězení otázky povahy právního postavení profesionálních sportovců rozhodnutí ve věci Bosman nepřineslo. Dovolím si tvrdit, že více než právní důsledky mělo rozhodnutí v kauze Bosman důsledky sportovní.¹⁶⁸ V souladu s cílem práce je však důležité zmínit také důsledky, které rozhodnutí v případě Bosman nemělo. Rozsudek SDEU nevyřešil otázku poplatků za vnitrostátní přestupy, resp. nárok na odstupné v případě, kdy se jedná o přestup v rámci jednoho členského státu, byť svůj postoj SDEU

¹⁶⁶ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-415/93, bod 84 s odkazem na rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-36/74, bod 19.

¹⁶⁷ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-415/93, bod 83 s odkazem na rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-36/74, bod 18.

¹⁶⁸ Tak například panovala obava sportovních klubů ze ztráty značné části příjmů, které plynuly právě z poplatků za přestupy. Argumentovalo se rovněž tím, že klubům nebude navracena investice do vlastních hráčů, které mnohdy vychovávají od mládežnických kategorií. V neposlední řadě panovala rovněž obava z velkého pohybu hráčů, v důsledku čehož by byly potírány národnosti a klubové vazby, jejichž zprůchýznění by se rovněž mohlo projevit zásahem do finančních zájmů klubů. Uvedené skutečnosti byly použity jako zásadní argumenty účastníků řízení stojících v citovaném případě právě proti argumentům Bosmanovým.

naznačil, když v odůvodnění rozhodnutí uvedl, že ustanovení SFEU týkající se volného pohybu pracovníků, a zejména čl. 48 SFEU, se nevztahují na ryze vnitrostátní situace jednotlivých členských států za předpokladu, že neexistuje žádný prvek, který by tyto situace spojoval se situací předpokládanou právem EU.¹⁶⁹ Z logiky věci pak nelze vztáhnout uvedené ani na přestupy hráčů ze třetích zemí, na které nelze ustanovení zakládacích smluv aplikovat.

Rozhodnutí ve věci Bosman naopak jednoznačně přispělo k výkladu čl. 48 SFEU, jenž má přímý horizontální účinek a je použitelný i na jednotlivce. Nelze opomenout ani skutečnost, že uvedené rozhodnutí lze použít nejen na prostředí fotbalové, ale zásady a teze vyřčené v citovaném rozhodnutí lze, i bez způsobení zvláštních obtíží, uplatnit i v ostatních sportovních odvětvích.¹⁷⁰

Závěrem dlužno podotknout, že rozhodnutí, jež otřáslu stabilitou a do jisté míry i autonomií mezinárodních sportovních organizací, když jím byla zrušena povinnost platit odstupné za hráče, kterým již u daného klubu skončila smlouva, Bosmanovi slávu nepřinesla. Jak již naznačil výklad výše, Bosman po pěti letech od podání žaloby u prvoinstančního belgického soudu spor vyhrál, avšak v celém širokém kontextu byl úspěch ve věci spíše vítězstvím Pyrrhovým. Fotbalu už se nikdy profesionálně nevěnoval a v roce 1996, pouhý rok po rozsudku SDEU, ukončil kariéru.¹⁷¹

Jedním z mnohých důsledků výše citovaných rozhodnutí může být rovněž určitá nemožnost použití – v mimoevropských zemích běžných – institutů sportovního práva, které slouží zejména ke kontrole a regulaci sportovního odvětví, které konkrétní vnitrostátní sportovní svaz zastřešuje a jejichž použití by bylo vzhledem k právní regulaci EU a jejího výkladu velmi problematické.¹⁷² To může souviset s rozdílným pojetím sportu v EU a v USA, kdy například evropský model je založen na systému postupů do soutěží a sestupů z nich na různých vertikálních úrovních a je postaven na otevřenosti těchto soutěží. Model USA je typický výraznou propastí mezi sportovními kluby v nejvyšších soutěžích a sportovními kluby v nižších soutěžích, kde prakticky neexistuje možnost postupu a sestupu.¹⁷³ Není cílem této úvahy hodnotit přípustnost uvedených institutů v prostředí EU, nicméně uvedené souvisí právě

¹⁶⁹ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-415/93, bod 89.

¹⁷⁰ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 232.

¹⁷¹ TRANSFERMARKT. Karta hráče J. – M. Bosman. *transfermarkt.com* [online]. [cit. 21. 5. 2021].

¹⁷² Mezi takové instituty patří například v USA používané platové stropy, které mají za cíl stírat finanční výhody určitých sportovních klubů a zajistit tak větší vyrovnanost mezi nimi a finančně slabšími sportovními kluby. Lze uvažovat i o tzv. systému draftu, který stanoví sportovním klubům pravidla a pořadí pro výběr mladých hráčů do svých týmů, čímž je rovněž zajištěna částečná rovnováha mezi sportovními kluby v oblasti složení týmu, což má zásadní vliv na jejich konkurenceschopnost.

¹⁷³ BLACKSHAW, Ian Stewart. *International sports law: An introductory guide*. The Hague: T. M. C. Asser Press, 2017, s. 7.

s vytvářením autonomních pravidel jednotlivých mezinárodních sportovních organizací a sportovních svazů. Shledávám velmi diskutabilní přípustnost takové regulace, neboť jsou-li v rozporu autonomní pravidla omezující podmínky přestupu jednotlivých profesionálních sportovců, mohou být v rozporu pravidla, která příkazují sportovním klubům omezeně nakládat se svými finančními prostředky. Důsledkem absence takové regulace je na druhou stranu zásadní vliv tržní síly profesionálního sportovce nebo sportovního klubu na vyjednávání s potenciální druhou smluvní stranou, kdy každá ze stran může (v případě sportovního klubu nabídnout a v případě profesionálního sportovce požadovat) ničím neomezené finanční ohodnocení za výkon profesionálního sportu.¹⁷⁴

2.2.3 Profesionální sportovci jako pracovníci ve smyslu článku 45 SFEU

Pro úplnost náhledu na povahu právního postavení profesionálních sportovců je nutné rovněž zkoumat, zda lze profesionální sportovce zařadit pod pojem pracovníka ve smyslu čl. 45 SFEU. Jak již bylo v předchozím textu naznačeno, výkladem pojmu pracovník se zabýval SDEU ve svém rozhodnutí z roku 1964 ve věci Hoekstra, kde konstatoval, že na pojem pracovníka (*angl.: worker*) je nutno nahlížet jako na pojem komunitární, nikoli jako na pojem, který se týká vnitrostátního práva. Tento požadavek zdůvodnil tím, že byl-li by výklad a možnost definice pojmu pracovníka ponechán na členských státech prostřednictvím vnitrostátních předpisů, mohly by nastat situace, kdy by každý jednotlivý stát definoval pojem pracovníka jinak, čímž by docházelo k vyloučení určitých skupin osob z ochrany, která jim podle zakládacích smluv náleží.¹⁷⁵

Samotnou definici pracovníka však přinesla až soudní praxe následujících let. Tak například v rozhodnutí z roku 1982 ve věci Levin SDEU konstatoval, že při vymezení pojmu pracovník není překážkou povaha úvazku ani dosažená mzda. To znamená, že i když je zaměstnání vykonáváno na částečný úvazek za mzdu, která nedosahuje částky minimální mzdy, je nutno na pracovníka pohlížet jako na pracovníka ve smyslu práva EU.¹⁷⁶ Musí se však jednat o efektivní a skutečnou činnost, tzn. nelze akceptovat pracovní činnost pro forma.¹⁷⁷ SDEU v odůvodnění citovaného rozhodnutí dále uvedl, že jsou-li splněny výše uvedené podmínky, je motiv, který vede osobu k uzavření pracovněprávního vztahu v jiném členském státě pro posuzování, zda lze aplikovat pojem pracovníka ve smyslu práva EU, irelevantní.¹⁷⁸

¹⁷⁴ FRODL, Christian. Neuer, Hummels, Müller, Götze & Co: the legal framework governing industrial relations in German professional football. *International Sports Law Journal* [online]. 2016, vol. 16, iss. 1-2 [cit. 21. 5. 2021].

¹⁷⁵ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-75/63, bod 1.

¹⁷⁶ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-53/81, bod 17.

¹⁷⁷ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-53/81, bod 21.

¹⁷⁸ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-53/81, bod 22.

S konkrétnějším vymezením pojmu pracovníka přišel SDEU v rozhodnutí Lawrie-Blum z roku 1986, kdy poukázal na nutnost definovat pracovníka v souladu s objektivními kritérii tak, že základními požadavky, které odlišují pracovníka, resp. vztah zaměstnanosti, od vztahů samostatně výdělečných osob jsou; a) určená doba vztahu; b) vztah pod řízením jiné osoby; c) činnost vykonávaná za odměnu.¹⁷⁹ V rozhodnutí z roku 1989 ve věci Agegate pak uvedl, že skutečnost, zda je právní vztah vztahem pracovněprávním, musí být v každém případě posuzována na základě všech faktorů a okolností charakterizující (smluvní) ujednání mezi stranami. Mezi takové faktory patří například sdílení obchodních rizik podniku, potenciální možnost zvolit si vlastní pracovní dobu, případně možnost zaměstnat své vlastní asistenty.¹⁸⁰

S pojmem pracovník však na evropské úrovni nepracuje pouze judikatura, ale lze se s tímto pojmem setkat i v sekundárních pramenech práva EU. Mezi nejvýznamnější sekundární prameny evropského práva, které se vztahují k problematice pracovníků, patří nařízení Evropského parlamentu a Rady o volném pohybu pracovníků uvnitř unie, které upravuje přístup k zaměstnání, výkon zaměstnání a rovnost zacházení ve všech věcech týkajících se výkonu zaměstnání včetně práv rodinných příslušníků pracovníka v hostitelské zemi a bydlení. Definicí pracovníka v tomto nařízení však nenajdeme. Dalším významným sekundárním pramenem práva EU je Směrnice Rady o rámcové dohodě o pracovních poměrech na dobu určitou uzavřená mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS. Tato směrnice, byť jen pro účely směrnice samotné, zakotvuje v čl. 3 odst. 1 definici zaměstnance v pracovním poměru na dobu určitou, jímž je *„osoba s pracovní smlouvou nebo poměrem uzavřeným přímo mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, pokud skončení pracovní smlouvy nebo poměru je určeno objektivními podmínkami, jakými jsou dosažení určitého dne, dokončení určitého úkolu nebo vznik určité události“*.

I když sekundární právo nabízí některá vodítka k nalezení vztahu pojmu pracovníka a profesionálního sportovce, je v zásadě nutné se na tento vztah dívat optikou soudní praxe. V souvislosti s náhledem SDEU považuji za vhodné zmínit ještě dvě podobná rozhodnutí SDEU, která se netýkala přímo výkladu pojmu pracovník, nicméně potvrdila skutečnost, že SDEU na profesionálního sportovce jako na pracovníky skutečně nahlíží, resp. jim minimálně přiznává práva, která EU garantuje právě pracovníkům. Jedním z těchto rozhodnutí je rozhodnutí z roku 2003 ve věci Kolpak, jenž byl slovenským házenkářem v době, kdy Slovenská republika ještě nebyla členským státem EU. Mezi EU a Slovenskou republikou byla

¹⁷⁹ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-66/85, bod 17.

¹⁸⁰ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-3/87, bod 36.

v té době uzavřena dohoda o přidružení, která mj. stanovovala, že legálně zaměstnaní pracovníci slovenské státní příslušnosti na území členského státu EU nesmějí být na základě státní příslušnosti k nečlenskému státu EU, tedy Slovenské republice, z hlediska pracovních podmínek, odměny nebo podmínek propuštění, diskriminováni. SDEU slovenskému profesionálnímu sportovci na základě této dohody přiznal právo na rovné zacházení s odůvodněním, že příslušná ustanovení dohody o přidružení přiznávají pracovníkům slovenské příslušnosti stejné podmínky, jaké jsou v obdobném rozsahu přiznány státním příslušníkům členských států EU na základě příslušných ustanovení zakládacích smluv za podmínky, že jsou státní příslušníci nečlenských států legálně zaměstnaní na území členského státu.¹⁸¹ Tento rozsudek se tak zařadil mezi další rozsudky SDEU, které přiznávají profesionálním sportovcům v určitých případech postavení pracovníka. Ze svých závěrů v případě Kolpak vycházel SDEU i v kauze Simutenkov.¹⁸²

Při posuzování, zda je profesionální sportovec zaměstnancem (pracovníkem ve smyslu zakládacích smluv EU), či nikoli, nelze dle literatury opomínat další důležitý aspekt profesionálního sportu, a to skutečnost, zda se jedná o profesionálního sportovce vykonávajícího kolektivní či individuální sport. Lze se setkat s názorem, že vykonává-li profesionální sportovec kolektivní sport, má – v souladu s judikaturou SDEU – postavení pracovníka, jelikož naplňuje judikaturou vznesené požadavky.¹⁸³ Naproti tomuto pak stojí sportovci vykonávající sport individuální, kdy nejsou ve vztahu podřízenosti v obvyklém slova smyslu, a kteří definiční znaky pracovníka nemusí vždy naplnit.¹⁸⁴

Ačkoli jsou náznaky, jakým směrem se ubírá a v budoucnu postavení profesionálního sportovce ubírat bude, není v rozporu s právem EU, když některé členské státy EU stále nepohlížejí na vztahy sportovních klubů a profesionálních sportovců jako na pracovní poměry. Dle již zmíněných rozhodnutí je pojem pracovník pojmem komunitárním a nezávislým na vnitrostátním právu, a proto je ochrana profesionálního sportovce ve smyslu čl. 45 a 48 SFEU zajištěna i tehdy, pohlíží-li vnitrostátní právo na vztah sportovního klubu a profesionálního sportovce jako na vztah, který je od vztahu pracovního odlišný.¹⁸⁵

¹⁸¹ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-438/00, bod 49.

¹⁸² Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-265/03, bod 41.

¹⁸³ BOGAERT, Stefaan van den. *Practical Regulation of the Mobility of Sportsmen in the EU Post Bosman*. The Hague: Kluwer Law International, 2005, s. 53.

¹⁸⁴ PARRISH, Richard, MIETTINEN, Samuli. *The Sporting Exception in European Union Law*. Den Haag: T. M. C. Asser Press, 2008, s. 57.

¹⁸⁵ GÁBRIŠ, Tomáš. *International and European sports law: Textbook*. Bratislava: Vlastným nákladem, 2015, s. 43.

Právo EU ani judikatura SDEU výslovně nestanovují povinnost, aby profesionální sportovci byli v pracovněprávním poměru vůči klubu, resp. aby byli profesionální sportovci zaměstnanci klubu.¹⁸⁶ Ochrana, která náleží pracovníkům v běžném slova smyslu, tak náleží i profesionálním sportovcům tehdy, jsou-li splněny podmínky stanovené rozhodovací praxí SDEU uvedené výše, nehledě na jejich právní postavení v členském státu EU.

Shrnutě, byť evropské právní prostředí nabízí o poznání více pramenů, ze kterých můžeme alespoň obecně usuzovat povahu právního postavení profesionálních sportovců, jisté odpovědi na tuto povahu nedostáváme. I přes to jsem však přesvědčen, že nadepsaný výklad je pro další směřování této práce zásadní, neboť bez východisek, závěrů a myšlenkových tendencí extrahovaných z legislativní a judikatorní činnosti orgánů EU, by hodnocení právního postavení profesionálních sportovců postrádalo, při snaze o komplexnost a rozsah náhledu, zásadní prvek.

2.3 Právní postavení profesionálních sportovců ve vnitrostátním právu

Následující výklad bude zaměřen na to, jak je právní postavení profesionálních sportovců vnímáno v českém právu. Vzhledem ke skutečnosti, že v právním řádu ČR – až na zanedbatelné výjimky – absentuje úprava sportu jako celku a od toho odvozená právní úprava postavení profesionálních sportovců, je cílem této kapitoly zmapovat právní postavení profesionálních sportovců a možná východiska tohoto problému tak, jak na něj nahlíží zejména judikatura a odborná literatura.

2.3.1 Legislativní úprava sportu v ČR

I přes absenci zásadní legislativní úpravy sportu v ČR nezůstává tento pojem českou legislativou zcela nedotčen. Jediným zákonem, který upravuje sportovní problematiku v České republice, je již zmíněný zákon o podpoře sportu. Důvodová zpráva ke zmíněnému zákonu uvádí, že „*absence zákonné normy se ukazuje jako jeden z limitujících faktorů stability a rozvoje sportu v České republice*“ a „*navrhovaná právní úprava je uzavřením procesu systematického přístupu k problematice sportu, sportovního prostředí a hnutí*“.¹⁸⁷ I přes to, že první citovaný výrok můžeme i po přijetí ZoPS stále považovat za pravdivý, vzhledem ke zkušenostem z okolních států a samotnému rozsahu ZoPS, lze o systematické sportovně právní problematice v ČR obecně i nadále pochybovat¹⁸⁸ a zmíněný zákon vyvolává spoustu otázek

¹⁸⁶ HAMERNÍK, Pavel. The Impact of EC Law on Sport in the Czech Republic. *The International Sports Law Journal*, 2004, č. 3-4, s. 57.

¹⁸⁷ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu. *Beck-online* [online]. [cit. 28. 5. 2021].

¹⁸⁸ JURKA, Helena. *Právní úprava profesionálního sportu v České republice a zahraničí*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 4.

spíše než by na tyto odpovídal¹⁸⁹ (a nejinak tomu bylo i ve světle novely z roku 2019). V souladu s cílem práce považuji za účelné zabývat se zmiňovaným zákonem pouze v kontextu jeho možného vlivu na právní postavení profesionálních sportovců, případně okrajově v nutném kontextu jeho vlivu na úpravu profesionálního sportu samotného.

Již na úvod je třeba zmínit, že citovaný zákon se týká spíše veřejného sportovního práva a pro sportovní právo soukromé je předpisem téměř bezvýznamným. Předmětem úpravy citovaného zákona je podle § 1 zákona „*postavení sportu ve společnosti jako veřejně prospěšné činnosti poskytované v celospolečenském zájmu a stanoví úkoly ministerstev, jiných správních úřadů a působnost územních samosprávných celků při podpoře sportu*“. Kladným přínosem zákona je samotné vymezení sportu jako veřejně prospěšné činnosti, čímž stát zdůrazňuje úkol sportu ve společnosti a jeho přínosné aspekty. V předmětné úpravě však absentuje individuální hledisko sportu, spočívající zejména v pozitivním vlivu na jednotlivce včetně úpravy přístupu ke sportovním aktivitám a účasti na sportovních akcích.¹⁹⁰ Zákon kromě výše uvedené definice sportu definuje i pojem sportovní organizace, kterou je podle § 2 odst. 2 zákona „*pro účely tohoto zákona právnická osoba založená za jiným účelem než dosažení zisku, zahrnuje-li předmět činnosti této právnické osoby činnost v oblasti sportu*“ a pojem sportovce, kterým podle § 2 odst. 3 zákona „*je pro účely tohoto zákona každá fyzická osoba, která v daném kalendářním roce skutečně vykonává sportovní činnost, pro kterou je u sportovní organizace evidována*“.

Pro účel předpisu, který je v následujícím znění definován v důvodové zprávě k novele ZoPS z roku 2019, mám za to, že je nadepsaná úprava dostačující. „*Předpokladem efektivního poskytování státní podpory v oblasti sportu je vytvoření přehledných podmínek, zajišťujících transparentnost, předvídatelnost a stabilitu státní podpory. Nástrojem zlepšení podmínek ve sportu je optimalizace institucionálního zabezpečení realizace vládních záměrů v oblasti sportu v České republice svěřením kompetencí a odpovědnosti za naplňování státní politiky v oblasti sportu ústřednímu orgánu státní správy, jehož působnost bude zaměřena pouze na oblast sportu a turistiky. Zvýšení předvídatelnosti v rozhodování státu v oblasti sportu posílí schopnost sportovních organizací a sportovců plánovat svoji činnost, zvýší atraktivitu sportu pro děti i dospělé a podpoří motivaci rodičů děti více ke sportu vést. Posílení transparentnosti*

¹⁸⁹ DVOŘÁK, Tomáš. Několik poznámek k profesionálnímu sportu z pohledu soukromého práva. In: PICHRT, Jan. (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 29.

¹⁹⁰ MAISNER, Martin, DOUBRAVA, Petr, JANÁK, Jiří, VLACHOVÁ, Barbora, DOMBROVSKÁ, Michaela. *Základy sportovního práva*. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 14.

rozdělování prostředků na podporu sportu a zavedení funkčního systému vyhodnocování jejich využití zvýší efektivitu výdajů veřejných rozpočtů v této oblasti. “¹⁹¹

Sportovní realitě, odhlédneme-li od možných finančních přínosů do sportu, které bohužel nejsou jediným zaručeným prostředkem k rozvoji sportovní kultury, však uvedený zákon ve znění pozdějších novel nic významného nepřináší. Zákon sice definuje pojem sportu, avšak dále nerozlišuje pojem sportu profesionálního a amatérského, výdělečného či nevýdělečného.¹⁹² Z dikce definice sportovce pak lze vyvozovat, že se za sportovce nepovažuje osoba, která není evidována u sportovní organizace, tudíž ona „veřejně prospěšná činnost“ je zde zúžena pouze na sportovce organizované (buď amatérsky), ale o všeobecné podpoře sportu zde existuje odůvodněná pochybnost. Novela zákona z roku 2019, která podle důvodové zprávy „*přináší do prostředí sportu stabilitu a navrácí důvěru nejen sportující veřejnosti ve schopnost státu zajistit pro oblast sportu stabilní a přehledné prostředí*“¹⁹³ ovšem zřejmě opomíjí fakt, že sportovní prostředí není pouze oblast sportovního financování, ale – jak bylo naznačeno v první kapitole práce – jde o oblast velice rozsáhlou a komplexní. Na poli legislativy tak právní postavení profesionálních sportovců ani na nejobecnější úrovni vyřešeno není.

S náznakem úpravy profesionálního sportu se v českém právním řádu lze setkat v příloze č. 1 nařízení vlády o obsahových náplních jednotlivých živností, která pod obsahovou náplň oboru a činnosti zařazeného pod č. 74 s názvem „*Provozování tělovýchovných a sportovních zařízení a organizování sportovní činnosti*“ řadí mj. „*činnost výkonných sportovců, případně rozhodčích, provozovaná samostatně a za účelem dosažení zisku. Obsahem činnosti není poskytování tělovýchovných služeb (činnost trenérů) ani činnost amatérských výkonných sportovců*“. Další relevantní zmínku v českém právním řádu již nenalezneme.

2.3.2 Profesionální sportovci v tuzemské judikatuře

Obdobně jako na úrovni práva EU je i v českém právním prostředí otázka sportu, resp. sportovního práva řešena spíše v rozhodovací praxi soudů. To se může jevit jako problematické, neboť v případech, kdy chybí právní úprava, která by regulovala oblast sportu, může nastat situace, že se jednou za čas v soudní praxi objeví rozhodnutí, které se týká oblasti sportovního práva a takové rozhodnutí může nabýt až precedentního charakteru, jelikož mnohdy představuje

¹⁹¹ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 178/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. *Beck-online* [online]. [cit. 29. 5. 2021].

¹⁹² DVORÁK, Tomáš. Několik poznámek k profesionálnímu sportu z pohledu soukromého práva. In: PICHRT, Jan. (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 29.

¹⁹³ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 178/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. *Beck-online* [online]. [cit. 29. 5. 2021].

jediné oficiální stanovisko k určité otázce, na kterou je v odborné literatuře nahlíženo mnoha, často zcela odlišnými, pohledy.¹⁹⁴

Do konfliktu s touto judikaturou se však může dostávat společenský náhled na konkrétní sportovně-právní problematiku v konkrétním čase, představovaný zejména přijetím odlišné teoretické koncepce daného společensko-sportovního problému. V takovém případě může docházet k situacím, kdy relativně ustálená sportovně-právní judikatura je nahrazena „revolučním“ zcela odlišným rozhodnutím soudu, které reflektuje momentální názorový trend v dané společnosti na určitou otázku, například otázka odpovědnosti za sportovní úrazy.¹⁹⁵

Oproti judikatuře tradičních právních odvětví není judikatury týkající se sportovního práva mnoho. V již tak úzké skupině soudních rozhodnutí je její značná část tvořena rozhodnutími, které se týkají oblasti právní odpovědnosti ve sportu, a to zejména právní odpovědnosti za sportovní úrazy.¹⁹⁶ Lze však najít rozhodnutí tuzemských soudů, které se právního postavení profesionálních sportovců dotýkají. Ve většině případů se sportovně-právní judikatura dostává k právnímu postavení profesionálních sportovců přes otázky zdanění profesionálních sportovců, případně otázky týkající se dalších odvodů z příjmů. Důvodem této situace je zejména skutečnost spočívající v rozdílných výších odváděných částek z příjmů subjektů, které se liší v závislosti na tom, zda jsou odvody sráženy z příjmu z nezávislé činnosti nebo z příjmu z činnosti závislé. Daňový subjekt má tak často tendenci vstupovat do závazkového vztahu, který je daňově výhodnější i za cenu nesprávné aplikace daňových předpisů. Na druhé straně však stojí motivace správců daně, kteří se, motivováni ekonomickým zájmem, dopouštějí nesprávného posuzování těchto činností.¹⁹⁷ Uvedené tak bývá často důsledkem vznikajících sporů, které se dostávají až před nejvyšší české soudní instance a paradoxně díky těmto lze v českém právním prostředí nacházet alespoň nějaké závazně prezentované argumenty, které se týkají právního postavení profesionálních sportovců.

Jedním z rozhodnutí, které nemělo sportovně-právní povahu, ale významně ovlivnilo následující rozhodnutí, a to zejména vymezením pojmu závislá práce, je rozhodnutí Nejvyššího správního soudu z roku 2005, ve kterém NSS konstatoval, že „*vymezení zákonného termínu „závislá činnost“ tak nemůže být redukováno toliko na činnost vykonávanou podle příslušných pokynů, nýbrž musí se jednat o činnost skutečně závislou na osobě plátce. Definiční prvek*

¹⁹⁴ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 161.

¹⁹⁵ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 161.

¹⁹⁶ Do této skupiny lze zařadit například rozhodnutí v civilních věcech sp. zn. 5 Cz 38/62, 25 Cdo 1960/2002, 25 Cdo 1506/2004, 25 Cdo 493/2015 a rozhodnutí v trestních věcech například rozhodnutí sp. zn. 3 Tdo 1355/2006 a 7 Tdo 561/2016.

¹⁹⁷ HEJDUK, Vladimír. Je sportovec zaměstnancem z pohledu daně z příjmů? In: PICHRT, Jan. (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 265.

závislosti tak bude dán zejména povahou vykonávané činnosti (typicky práce vykonávaná na jednom místě výhradně pro jednoho zaměstnavatele) a také tehdy, pokud se bude jednat o činnost dlouhodobou a kdy k uzavření pracovněprávního vztahu mělo dojít především v zájmu osoby, tuto činnost vykonávající, jelikož neuzavření tohoto vztahu v konečném důsledku její právní sféru poškozuje. Naopak o závislou činnost zpravidla nejde, pakliže se jedná o specializovanou činnost vykonávanou pouze krátkodobě či nesoustavně a kdy je její výkon podmíněn faktory do značné míry nezávislými na vůli zadavatele (např. se jedná o sezónní práce, práce závislé na počasí, práce podmíněné realizací jednorázově získané zakázky apod.). Tyto skutečnosti musí akceptovat i aplikace daňových předpisů, neboť v opačném případě by představovala nelegitimní zatěžující prvek soukromé sféry ve shora nastíněném smyslu. Jinak řečeno: zvyšování zaměstnanosti nástroji působení státu, a to i daňovými, nemůže ve svých důsledcích vést k tomu, aby bylo za žádoucí považováno uzavírání pracovních vztahů i tehdy, jestliže na jejich uzavření není dán oboustranný zájem. Takovýto výklad by ostatně popíral i samotnou soukromoprávní podstatu pracovního práva“.¹⁹⁸

Obdobným rozhodnutím je rozhodnutí NSS z roku 2006, ve kterém se soud zabýval rozбором zastřenému právního jednání v kontextu s volbou smluvního typu upravujícího konkrétní právní vztah a v této souvislosti uvedl, že „je naprosto přirozené, že se podnikatelé snaží chovat tak, aby to pro ně bylo výhodné. Vzhledem k charakteru vykonávaných prací bylo pro žalobce výhodnější uzavřít smlouvy o dílo než zaměstnat vlastní zaměstnance. Žalobce při uzavírání smluv se smluvními stranami nesimuloval jiný právní úkon, protože právě smlouva o dílo vyhovuje jeho potřebám. Pokud se smluvní strany rozhodnou, v souladu s obecnými principy smluvního práva (smluvní svoboda, dobrá víra, nezneužívání ekonomicky silnějšího postavení apod.) do tohoto smluvního vztahu vstoupit a dojde k jeho skutečné realizaci, nejedná se o právní úkon zastřený. Jinak by tomu ovšem bylo, pokud by žalobce přiměl k uzavření tohoto typu smluv o dílo své smluvní partnery za pomoci ekonomického nátlaku, zneužívaje jejich faktické ekonomické závislosti na nich, a přiměl je tak uzavřít takovou smlouvu, kterou ve skutečnosti neměli zájem uzavřít. Nic takového ovšem z obsahu správního ani soudního spisu ani v nejmenším nevyplývá. Racionálním ekonomickým chováním podnikatele je i snaha o minimalizaci nákladů a maximalizaci zisku. Přirozeným projevem tohoto chování je i snaha o optimalizaci povinností vůči státu (např. daně, odvody na zdravotní a sociální pojištění). Pokud se tak děje legálně, tedy v souladu nejen s obchodním zákoníkem a daňovými předpisy, ale i např. zákonem o zaměstnanosti, nelze za to podnikatele postihovat. Je zřejmé, že v daném

¹⁹⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Afs 62/2004, bod V.

případě není zcela vyloučena eventualita určitého porušení zákona o zaměstnanosti (nutno ovšem podotknout, že touto otázkou se Nejvyšší správní soud nezabýval, a proto k ní nezaujímá žádné stanovisko), to však nemůže mít samo o sobě vliv na posouzení, zda jsou předmětné smluvní vztahy zastřeny právními úkony z hlediska daně z příjmů ze závislé činnosti“.¹⁹⁹

Vůle stran využít pro úpravu svých vztahů určitý zákonem umožněný typ smluvního vztahu je podstatným kritériem pro rozlišení pracovněprávního vztahu od vztahu občanskoprávního, případně obchodněprávního. Proto i právní řád stranám tuto možnost volby, při splnění dalších zákonných podmínek, umožňuje. Neexistuje-li na zájem stran upravit vzájemný vztah jako vztah pracovněprávní, nelze takový právní vztah uzavřít mj. z důvodu, že opak popsaného jednání by popíral soukromoprávní podstatu pracovního práva.²⁰⁰ „Konečně také nutno konstatovat, že v daném případě nedošlo ani ke zneužití práva. Jím rozumí judikatura Nejvyššího správního soudu situaci, kdy dochází k porušení principu rozumného uspořádání společenských vztahů, a tato zcela nedůvodně přináší podnikateli prospěch na úkor ostatních členů společnosti tím, že zkracuje stát o daňové příjmy, jež by mohly být po právu redistribuovány ve prospěch ostatních členů společnosti, tj. působí v konečném důsledku ničím neodůvodněnou újmu každého člena společnosti. (...) Snaha o minimalizaci nákladů a maximalizaci zisku, realizovaná tím, že podnikatel zajišťuje specifické činnosti pomocí smluv o dílo uzavřených s reálně ekonomicky samostatnými, i když z hlediska objemu tržeb a vlastního kapitálu nepoměrně slabšími zhotoviteli, je racionálním, nikoho nepoškozujícím, a tedy i právem dovoleným vzorcem chování a slouží k rozumnému uspořádání společenských vztahů.“²⁰¹

Uvedené závěry obou zmíněných rozsudků nelze pro futuro aplikovat obecně, avšak mohou posloužit jako určitý návod na posuzování právního postavení profesionálních sportovců. Bez ohledu na výše uvedené však citované rozsudky měly vliv na jedno z prvních vnitrostátních sportovně-právních rozhodnutí NSS z roku 2011, kdy soud posuzoval, zda je pro daňové účely profesionální sportovec zaměstnancem nebo OSVČ. Příklad se týkal posouzení daňové uznatelnosti cestovních náhrad profesionálního hráče ledního hokeje v souvislosti s místem výkonu činnosti. Správce daně odmítl uznat hráči cestovní náhrady za cesty, které absolvoval z místa svého bydliště (obec Milevsko) na tréninky a zápasy (Praha, zimní stadion

¹⁹⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Afs 173/2005, bod V.

²⁰⁰ BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír et al. *Zákoník práce. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 30.

²⁰¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Afs 173/2005, bod V.

HC Sparta Praha) s tím, že místem výkonu práce je stadion HC Sparta Praha a nelze tuto cestu považovat za cestu pracovní.²⁰²

Uvedené rozhodnutí obsahuje několik zásadních myšlenek, týkajících se náhledu na právní postavení profesionálních sportovců, které budou nastíněny dále v práci. V souladu s účelem tohoto výkladu považují za důležité zdůraznit ty, které poukazují na současný trend náhledu na status profesionálních sportovců a shrnout nejzásadnější části rozhodnutí tohoto typu v České republice. Tak předně NSS v odůvodnění svého rozhodnutí zohlednil specifickou povahu sportu jako takového, na kterou bylo odkazováno i v rozhodnutích SDEU, když připustil, že *„vnější znaky činnosti profesionálního sportovce se velmi podobají klasickému pracovnímu poměru (sportovec „pracuje“ pouze pro jediného zaměstnavatele, dostává od něj pracovní pomůcky, stravuje se u něj apod.). Současně je však zřejmé, že jednoznačné podřazení do režimu zákoníku práce v jeho stávající podobě, založené na kogentních ustanoveních, by značně ohrozilo samotnou existenci profesionálního sportu, a také i pro jednotlivé sportovce by se jevílo jako velmi nevýhodné. Je např. obtížně představitelné, že by profesionální sportovec mohl ukončit vztah ke svému klubu jednostrannou výpovědí (tzn., že by následně mohl přestoupit „zadarmo“ do jiného klubu, ačkoliv klub předchozí jej vychoval, resp. „koupil“), anebo že by na činnost sportovců byla aplikovatelná všechna ustanovení týkající se pracovní doby (včetně přesčasů) či omezení stanovených pro uzavírání pracovních smluv na dobu určitou (§ 39 zákoníku práce) apod.“²⁰³*

Specifičnost sportovně-právního vztahu mezi sportovním klubem a profesionálním sportovcem tak NSS nehodnotil čistě na základě objektivních kritérií nastíněných v předchozím výkladu, avšak se (a dle mého názoru zcela správně) zaměřil i na zkoumání jednotlivých dílčích specifik vztahu mezi profesionálním sportovcem a sportovním klubem, když v kontextu s celkovým náhledem na právní postavení profesionálního sportovce, resp. povahu právního vztahu mezi sportovním klubem a profesionálním sportovcem, hodnotil i detailnější kritéria nejen právního vztahu mezi klubem a sportovcem, ale i kritéria týkající se konkrétního výkonu profesionálního sportu, resp. dílčích činností, ze kterých se výkon profesionálního sportu a od toho se odvíjející právní vztah skládá. V souladu s uvedeným tak NSS uvedl, že *„činnost profesionálního sportovce je natolik osobitá, že ji nelze omezit na „domovský“ zimní stadion. Jak k tomu správně uvedl stěžovatel, povinností ligového hokejisty není toliko hrát hokej na jednom stadionu, nýbrž k této profesi patří i celá řada dalších povinností popsanych i v hráčské*

²⁰² Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Afs 16/2011, bod 8.

²⁰³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Afs 16/2011, bod 43.

smlouvě: pečovat o svoji fyzickou kondici a dobrou psychiku, absolvovat tréninkové kempy, účastnit se soustředění, regenerace, propagačních, charitativních a dalších akcí atp. V případě zranění či nemoci je sportovec povinen absolvovat příslušné lékařské procedury, případně rekonvalescence a rehabilitace. Řada popsanych činností se přitom zcela zjevně neodehrává na zmiňovaném zimním stadionu, není ani nikým přímo zajišťována či kontrolována. Nelze konečně pominout, že profesionální sportovec má i řadu činností zapovězenou, což se samozřejmě nezřídka promítá i do jeho soukromého života (např. nesmí provozovat jiné rizikové sporty bez souhlasu svého klubu)²⁰⁴.

„Z povahy věci je totiž zřejmé, že součástí výkonu činnosti profesionálního sportovce není pouze účast na utkáních, případně trénincích, svého klubu, nýbrž i řada dalších aktivit, které jsou nezbytné jednak pro stoprocentní připravenost daného sportovce (proto např. předmětná hráčská smlouva zakotvuje povinnost udržovat se v dobré fyzické i psychické kondici a připravenosti), a také z důvodů marketingových zájmů klubu (reklamní akce, autogramiády, setkání s fanoušky atp.). V konečném důsledku je proto obtížně představitelné, aby specifická činnost profesionálního sportovce v běžící sezóně byla svojí povahou slučitelná s takovými instituty zákoníku práce, jako jsou třeba nepřetržitý odpočinek mezi dvěma směny, přestávky v práci na jídlo a oddech, dny pracovního klidu anebo práce přesčas.“²⁰⁵

Za zcela správné považuji rovněž zohlednění specifičnosti sportu v oblasti způsobu odměňování profesionálního sportovce, který je podle NSS „značně specifický a ne zcela odpovídající koncepci zákoníku práce a založený na podstatně odlišných východiscích než pracovněprávní úprava. Jestliže totiž je pro pracovní právo typické odměňování podle tarifů, odpracovaných hodin či splnění určitých úkolů, je koncepce hráčské smlouvy postavena zejména na motivační složce odměny (např. bonusy za dosažený počet bodů), doplněný velmi tvrdým systémem pokut za porušení hráčských povinností. V konečném důsledku se tak ve výši odměny sportovců působících v kolektivních sportech primárně nepromítá individuální osobní nasazení a počet „odpracovaných hodin“, nýbrž zejména úspěšnost týmu jako celku, což – jak je dobře známo – je záležitost často dokonce i velmi nahodilá a ne vždy odpovídající jeho vlastní aktivitě“²⁰⁶.

Při hodnocení závěrů NSS se může projevat problematičnost přílišného zobecnění závěrů českých soudů na celkové pojetí statusu profesionálních sportovců. Nelze vytkat NSS

²⁰⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Afs 16/2011, bod 37.

²⁰⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Afs 16/2011, bod 28.

²⁰⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Afs 16/2011, bod 29.

posuzování konkrétního případu na základě obecných východisek právní problematiky, odlišnosti sportu a sportovního prostředí. Ve svém hodnocení posuzoval NSS konkrétní právní vztah s ohledem na jistou situaci a pevně dané okolnosti. To, že v konkrétním případě byla určitá skutečnost posouzena určitým způsobem a bylo na ni nahlíženo z určitého pohledu jedním názorem, ještě neznamená, že je tento názor v kontextu s celým širokým sportovním a sportovně-právním odvětvím správný.

Tak například, konstatuje-li NSS, že se odměna profesionálního sportovce skládá z velmi tvrdého systému pokut, nelze z toho vyvozovat, že je takto činěno správně a že právě z tohoto důvodu nelze podřadit tento právní vztah pod právní normy pracovního práva. A contrario, je-li právní vztah profesionálního sportovce postaven mj. i na systému pokut (a v českém právním prostředí, jak uvedeno ve výkladu dále, není tato smluvní konstrukce ničím výjimečným), měli bychom uvažovat nad tím, zda právě tento vztah není právě s kogentními právními normami pracovního práva v rozporu. Z uvedených důvodů je tak nutné k hodnocení právního postavení profesionálního sportovce a z toho vycházejícího právního vztahu mezi ním a sportovním klubem přistupovat k zobecnění závěrů s opatrností a určitým odstupem od individuálního posouzení, vždy v širším kontextu a souladu s povahou výkonu profesionálního sportu, specifickostí sportu jako takového, dále vztahu sportu a práva na nejjobecnější úrovni a konečně s důrazem na mezinárodní, evropský a zahraniční pohled. I přes to však nelze od subjektivního hodnocení celku v kontextu jednotlivých případů upouštět. Jak již bylo řečeno, české právní prostředí nenabízí mnoho oficiálních výkladů, a proto je nutné se s obezřetným přístupem se závěry z individuálních případů, a z jejich hodnocení, spokojit.

Citované rozhodnutí, které se týkalo profesionálního hráče ledního hokeje, však není jediným rozhodnutím v této oblasti. Dalším rozhodnutím, kde se soud zabýval povahou právního vztahu profesionálního sportovce a sportovního klubu je rozhodnutí z roku 2014, kde se naopak profesionální sportovec (hráč fotbalu) domáhal, aby byla jeho činnost – rovněž jako u předchozího rozhodnutí ve smyslu daňových předpisů – posuzována jako činnost závislá. NSS však setrval na své dosavadní rozhodovací praxi a potvrdil, i s odkazem na výše citovaný rozsudek z roku 2011, že vztah mezi profesionálním sportovcem a sportovním klubem nelze vždy a za každých okolností považovat za závislou činnost.²⁰⁷ NSS potvrdil i názor, že uvedené závěry lze aplikovat obecněji, než pouze na profesionální hráče ledního hokeje a odmítl tak

²⁰⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 1 Afs 73/2011, bod 38.

argumentaci stěžovatele, který dosavadní soudní praxi vztahoval pouze na činnost profesionálních hokejistů.²⁰⁸

V tomto rozhodnutí se NSS při posuzování povahy vztahu mezi profesionálním sportovcem a sportovním klubem zaměřil rovněž na dosavadní praxi, kdy konstatoval, že „za současné situace značné nejasnosti právního postavení profesionálních sportovců nelze bez dalšího dovozovat, v rozporu s vůlí smluvních stran, jen jednu z možných forem jejich smluvní spolupráce s kluby. Povinné podřazení hráčských smluv do režimu zákoníku práce v jeho stávající podobě, založené na kogentních ustanoveních, by značně ohrozilo samotnou existenci profesionálního sportu. Je např. obtížně představitelné, že by se na činnost sportovců byla aplikovala všechna ustanovení týkající se pracovní doby, včetně přesčasů, či omezení stanovených pro uzavírání pracovních smluv na dobu určitou (§ 39 zákoníku práce) apod. Přijetím opačného názoru, a tedy paušálním podřazením činnosti profesionálních sportovců režimu zákoníku práce, by padl dvě desetiletí budovaný a správními orgány nijak nezpochybněný mechanismus fungování vrcholového sportu. Právě v tomto se projevuje normativní síla fakticity, tedy dlouhotrvající a ničím nezpochybněvaná praxe vrcholových fotbalových klubů“.²⁰⁹ S respektem k již zažitému úzu však ohledně neexistujících pochybností nelze i v souvislosti s výkladem dalších kapitol se závěrem NSS zcela souhlasit, neboť pochybnosti o uvedeném nezůstávají skryté, ale jsou obsahem debat na teoretické i praktické úrovni.

Nevyjasněnost právního postavení profesionálních sportovců, a oproti tomu stojící konstantní rozhodovací praxi v této oblasti, potvrdil NSS i v jednom z nejnovějších rozhodnutí z roku 2017, ve kterém odmítl analogii profesionální sportovní činnosti s jinými společenskými oblastmi. „Zcela nepřipadná je argumentace žalobce připodobněním činnosti profesionálního sportovce k činnosti výkonného umělce, a navazující úvaha, že dle autorského zákona může být vytvořeno společné dílo více výkonnými umělci, kteří ve svém souhrnu vystupují jako celek, ale přitom každý z nich je odpovědným výkonným umělcem. Uměleckým výkonem je totiž dle autorského zákona živé provozování autorského díla, zejména živě přednášeného literárního díla, živě prováděného hudebního díla s textem nebo bez textu nebo živě scénicky předváděného díla dramatického nebo hudebně dramatického, choreografického nebo pantomimického. Činnost profesionálního sportovce v žádném případě nepředstavuje zpřístupnění autorského

²⁰⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 1 Afs 73/2011, bod 30.

²⁰⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 1 Afs 73/2011, bod 39-40.

*díla a v tomto směru nelze v daňovém právu použít ani analogii zákona.*²¹⁰ „Situaci profesionálního fotbalisty nelze přirovnat ani k činnosti subdodavatele, např. při realizaci stavby. V případě subdodavatelů bude záležet na konkrétní smlouvě, která je na dodávky nebo subdodávky uzavřena a na jejím základě hodnotit charakter konkrétní činnosti. Subdodavatel nemusí v této roli vystupovat vždy, v jiném obchodním vztahu může vystupovat nikoli jako subdodavatel, ale jako přímý dodavatel. V dané věci si však nelze představit situaci, kdy bude žalobce jako profesionální fotbalista fungovat samostatně jako sólový sportovec a hrát profesionální fotbal bez návaznosti na klub, ve kterém má uzavřenu profesionální smlouvu.“²¹¹

Odlišnost zmiňovaného rozhodnutí oproti rozhodnutím dosavadním spočívala ve skutečnosti, že soud tentokrát neposuzoval profesionální sportovní činnost z pohledu rozdílnosti mezi občanskoprávním a pracovněprávním vztahem, nýbrž posuzoval, zda může být sportovní činnost ve smyslu zákona o daních z příjmů živnostenským podnikáním podle § 7 odst. 1 písm. b) zákona o daních z příjmů, případně zda má být na tuto činnost pohlíženo jako na nezávislé povolání ve smyslu § 7 odst. 2 písm. c) zákona o daních z příjmů. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že „pokud je s ohledem na nejasnost právní úpravy v zásadě možné vykonávat samostatnou činnost profesionálního sportovce dle § 7 zákona o daních z příjmů buďto jako živnostenské podnikání, nebo jako nezávislé povolání, nelze za daného právního stavu daňový subjekt nutit, aby zvolil ten způsob, který je vhodnější z hlediska fiskálních zájmů státu. Pokud stěžovatel vykonával činnost profesionálního fotbalového hráče jako živnost na základě příslušného živnostenského oprávnění, příjmy z této činnosti představují příjmy ze živnosti dle § 7 odst. 1 písm. b) zákona o daních z příjmů“.²¹² Citovaným rozsudkem tak NSS potvrdil, že profesionální sportovec může vykonávat profesionální sport jako živnost.

Rozhodování civilních soudů ve statusových otázkách profesionálních sportovců není běžné. V souvislosti s podrobením se rozhodnutí disciplinárních orgánů sportovních svazů však v roce 2011 rozhodoval Nejvyšší soud a konstatoval, že „sportovec zde jen v závislém postavení; je do jisté míry „zbožím“, o jehož osudu se rozhoduje a není naprosto důvodu, aby hradil následky pochybení, na němž participovali jiní (i když mohl z něho dočasně profitovat). Ani potřebnou míru příčinné souvislosti vzniklé škody s postupem klubu, kam hráč přestoupil, nelze dovodit. Lze jen opakovat, že bezprostřední příčinou škody bylo – nižšími instancemi neaprobované – rozhodnutí smírčí komise ČSLH o odstupném, které dovršilo proces legalizace

²¹⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 Afs 278/2016, bod 6.

²¹¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 Afs 278/2016, bod 7.

²¹² Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 Afs 278/2016, bod 35.

hráčova přestupu“.²¹³ Bez ohledu na meritum rozhodnutí, stojí za povšimnutí označení profesionálního sportovce jako zboží (byť uvozeného jistou mírou). Deklarováním tohoto stavu nevědomě připouští Nejvyšší soud nechtěnou pozici profesionálních sportovců, jejíž osvědčení bylo i pro konkrétní případ zcela nadbytečné.

Právní postavení profesionálních sportovců je problematikou, kterou nelze a priori řešit na justiční úrovni. Statusové otázky profesionálních sportovců jsou otázkou koncepční a společensko-kulturní a jejich nedostatek nelze zhojit pouze judikaturou. Závěry tuzemských soudů však mohou být zásadním vodítkem jednak z hlediska argumentačního, neboť právě soudní rozhodnutí reflektují skutečné problémy, které sportovně-právní praxe přináší a jednak z hlediska legislativně-technického, kdy závěry soudů mohou posloužit minimálně k zamyšlení zákonodárce nad úpravou konkrétních otázek. Konečně pak dosavadní judikatura může posloužit jako jedna z dílčích složek hodnocení povahy právního postavení profesionálních sportovců, byť se těchto dotýká pouze okrajově. Z hodnocení dosavadní judikatury tak lze vyvodit jisté názorové tendence, které se mohou projevit v komplexním hodnocení dosavadního stavu.

2.4 Definiční znaky podnikání a závislé práce a vliv intenzity jejich naplnění na právní postavení profesionálních sportovců

Záměrem následujícího textu je, v návaznosti na výše prezentované závěry, argumenty a zjištění, zasadit tyto poznatky do kontextu české právní úpravy s ohledem na jednotlivé relevantní oblasti právní regulace, které se v souvislosti s nejasným právním postavením profesionálních sportovců v současnosti aplikují či jsou alespoň aplikační inspirací. Tato kapitola obsahuje rozbor jednotlivých zákonných znaků, které mohou mít na povahu právního postavení profesionálních sportovců vliv, a to zejména znaků, které jsou relevantní pro podřazení výkonu profesionálního sportu pod občanské či pracovní právo. To je zásadní pro výklad třetí části práce, neboť za stavu, kdy se aplikační praxe a odborná literatura přiklání k jedné, nebo druhé možné variantě, neexistuje jiná možnost, než s prvky výkonu profesionálního sportu konfrontovat obě možnosti. Cílem následujícího zkoumání je podrobit působení zákonných prvků všem aspektům výkonu profesionálního sportu uvedených v kapitole 1.3, které jsou jeho neoddelitelnou součástí. Teprve až po tomto detailním zkoumání je možno uvažovat o aplikaci a zařazení profesionálních sportovců pod právní normy konkrétního právního odvětví, či aplikaci těchto norem naopak vyloučit.

²¹³ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 4761/2010.

Uvedeného je možné dosáhnout detailním zkoumáním prvků výkonu profesionálního sportu s respektováním všech relevantních souvisejících jednotlivých aspektů při výkonu profesionálního sportu. Následující výklad je rozdělen podle konkrétních znaků, na základě kterých je obecně možné rozlišit občanskoprávní vztah od vztahu pracovněprávního. Klíčové pro posouzení povahy právního postavení profesionálních sportovců je však zkoumání, které posuzuje intenzitu působení jednotlivých dílčích prvků právních vztahů a vyhodnocuje jejich drobné nuance právě v kontextu se znaky jednotlivých právních vztahů. V kontextu působení všech skutečností a prvků, které je při tomto posuzování nutno zohlednit, je zkoumáno, zda ten který prvek v kontextu s konkrétním sportovně-právním vztahem podřazuje konkrétní právní vztahy spíše pod občanské nebo pracovní právo, resp. zda je právní postavení profesionálních sportovců spíše občanskoprávní nežli pracovněprávní, či vice versa. Klíčová je pro posouzení této otázky zejména intenzita působení jednotlivých prvků v konkrétních případech.

Teprve na základě poznání povahy právního postavení profesionálních sportovců je možné uvažovat o zkoumání konkrétních profesionálních sportovních smluv a jejich ujednání a konfrontovat tyto s konkrétní právní úpravou (a zejména také s jejími kogentními právními normami), pod kterou lze na základě zkoumání této kapitoly profesionální sportovní smlouvy zařadit.

Výklad této kapitoly se opírá zejména o poznatky odborné literatury a rovněž o dílčí vedlejší závěry judikatury, která byla naznačena v předchozích kapitolách, avšak o těchto dílčích závěrech pojednáno nebylo, a to jednak z důvodu přehlednosti práce, jelikož dílčí závěry soudní praxe se hodí spíše k otázkám následujícím, a jednak z důvodu, že není zcela možné a žádoucí názory a poznatky právní vědy od judikatury oddělit, ostatně takový postup není ani záměrem.

Klíčovým prvkem této kapitoly je skutečnost, že na právní postavení profesionálních sportovců je nahlíženo jako na právní postavení soukromoprávní. Není pochyb o tom, že právo veřejné nelze od sportovně-právních vztahů a s tím souvisejícího právního postavení profesionálních sportovců oddělit a že se v mnohém tyto dvě oblasti střetávají. Jak již bylo naznačeno výše, právě na (mnohdy nesprávném) uplatňování veřejného práva, zejména pak daňových předpisů, je založena velká část sportovně-právní judikatury, týkající se právě právního postavení profesionálních sportovců. Považuji však za žádoucí, aby se právní postavení profesionálních sportovců opíralo co možná nejvíce o závěry a argumenty vycházející právě ze soukromého práva. I přes to, že není úmyslem uvedeného úplné vyloučení vlivů veřejného práva, jelikož závěry z této oblasti plynoucí jsou značnou inspirací pro

soukromoprávní pohled na dotčenou problematiku, je podstatné oprostít se od chyb, kdy mnoho předpisů veřejného práva reaguje na konkrétní soukromoprávní skutečnost a hodnotí ji veřejnoprávním pohledem. Tak například předmět zdanění bývá v zásadě vždy soukromoprávní povahy. K tomu, aby byly dotčené daňové předpisy správně aplikovány a daň byla správně stanovena, je nutné, aby správce daně správně posoudil a identifikoval, o jaké soukromoprávní jednání se jedná. Jedině tímto způsobem lze správně aplikovat daňové předpisy.²¹⁴ Spočívá-li porušení veřejnoprávní povinnosti v tom, že jedna strana nemá potřebné veřejnoprávní oprávnění k nějaké činnosti nebo je-li jí taková činnost zakázána, nelze z tohoto dovozovat neplatnost soukromoprávního právního jednání.²¹⁵

Následující výklad se proto drží uvedených tezí, a rovněž i názoru Ústavního soudu, který na nutnost vzájemné koexistence soukromého a veřejného práva poukázal ve své rozhodovací praxi, když konstatoval, že „*ačkoli daňové předpisy zcela jistě náleží k právu veřejnému, nelze mít za to, že mezi právem veřejným a soukromým je nepřekonatelná mez a že předpisy práva veřejného jsou aplikovatelné zcela bez ohledu na právo soukromé. Právo soukromé a právo veřejné jsou dvě pouze relativně oddělené části jednotného právního řádu. Relativnost jejich oddělení spočívá v tom, že primárně směřují k ochraně odlišných zájmů. Veřejné právo směřuje primárně k ochraně zájmů veřejných a soukromé právo primárně k ochraně zájmů jednotlivců. To však neznamená, že právo soukromé nemůže odkazovat či navazovat na některé pojmy práva veřejného nebo tyto pojmy recipovat a vice versa*“.²¹⁶

2.4.1 Definiční znaky podnikání a závislé práce

Předtím, než se výklad přesune ke zkoumání jednotlivých znaků, budou stručně nastíněny a vysvětleny ty znaky, které činí podnikatele podnikatelem a zaměstnance zaměstnancem. Definice podnikatele je upravena v § 420 odst. 1 občanského zákoníku, a to následovně. „*Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.*“

Z citované definice tak plynou znaky, při jejichž splnění je osoba – ať už fyzická nebo právnická – považována za podnikatele, přičemž aby se na tuto osobu hledělo jako na podnikatele, uvedené znaky musejí být naplněny kumulativně.²¹⁷ Pomineme-li rozšiřující znaky

²¹⁴ LAVICKÝ, Petr et al. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 14.

²¹⁵ LAVICKÝ, Petr et al. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1– 654). Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 12.

²¹⁶ Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 531/05, bod 25.

²¹⁷ LAVICKÝ, Petr et al. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1606.

podnikatele²¹⁸, které jsou uvedeny v § 421 a násl. občanského zákoníku, lze za podnikatele považovat osobu, která kumulativně splňuje následující znaky a vykonává tak činnost:

- samostatně
- na vlastní účet
- na vlastní odpovědnost
- živnostenským nebo obdobným způsobem
- soustavně
- za účelem zisku

Naproti těmto znakům stojí znaky závislé práce, uvedené v § 2 odst. 1 zákoníku práce, při jejichž naplnění se činnost považuje za závislou práci. *„Závislou prací je práce, která je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, jménem zaměstnavatele, podle pokynů zaměstnavatele a zaměstnanec ji pro zaměstnavatele vykonává osobně.“* Ustanovení § 2 odst. 2 zákoníku práce pak dle důvodové zprávy k novele zákoníku práce stanoví podmínky výkonu závislé práce, která v souhrnu se znaky závislé práce představuje legální definici závislé práce, která má zásadní význam pro interpretaci základních pracovněprávních vztahů s tím, že povaha legální definice je kogentní.²¹⁹ *„Závislá práce musí být vykonávána za mzdu, plat nebo odměnu za práci, na náklady a odpovědnost zaměstnavatele, v pracovní době na pracovišti zaměstnavatele, popřípadě na jiném dohodnutém místě.“* Podle § 3 zákoníku práce lze závislou práci vykonávat výlučně v základním pracovněprávním vztahu, není-li upravena zvláštními právními předpisy²²⁰ a dle § 6 zákoníku práce je zaměstnancem fyzická osoba, která se zavázala k výkonu závislé práce v základním pracovněprávním vztahu. Z uvedeného vyplývá, že na fyzickou osobu lze nahlížet jako na zaměstnance, naplňuje-li její činnost následující znaky, tj. je-li její činnost vykonávána:

- závisle ve vztahu nadřízenosti a podřízenosti
- jménem zaměstnavatele
- podle pokynů zaměstnavatele
- osobně

²¹⁸ Těmito jsou například fikce zápisu v obchodním rejstříku nebo vyvratitelná domněnka zisku podnikatelského oprávnění podle živnostenského zákona. Tyto požadavky však z povahy věci nejsou nutným předpokladem pro to, aby se osoba považovala za podnikatele.

²¹⁹ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 365/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. *Beck-online* [online]. [cit. 7. 4. 2021].

²²⁰ Například zákonem č. 234/2014 Sb., o státní službě nebo zákonem č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.

Výše uvedená činnost musí být dále současně vykonávána:

- za mzdu, plat nebo odměnu
- na náklady zaměstnavatele
- na odpovědnost zaměstnavatele
- v pracovní době
- na pracovišti nebo na jiném dohodnutém místě

Porovnáme-li výše uvedené znaky podnikatelské činnosti a závislé práce, lze konstatovat, že společný znak – i v kontextu definice profesionálního sportovce – nacházejí tyto dvě odlišné činnosti snad pouze ve výkonu činnosti za finanční protiplnění.

Jak rovněž vyplývá z předchozího výkladu, v rámci profesionálního sportu existují značné odlišnosti v povaze výkonů jednotlivých odvětví sportu. Nejvýrazněji se tyto rozdíly projevují mezi kolektivním a individuálním sportem. Je však otázkou, zda je při nalézání právního postavení profesionálních sportovců důležité, nutné a vhodné rozlišovat mezi kolektivním a individuálním sportem. Mezi kolektivním a individuálním sportem neexistuje žádná zákonná hranice, liší se pouze míra některých specifických činností.²²¹ Hodnocení intenzity působení jednotlivých dílčích prvků tak lze provádět ideálně v konkrétních případech za předem známých a úplných informací o relevantních skutečnostech konkrétních sportovních odvětví.

2.4.2 Samostatnost vs. nadřízenost a podřízenost profesionálních sportovců a výkon profesionálního sportu podle pokynů zaměstnavatele

Prvním hodnoceným znakem je – obecně řečeno – míra autonomie, se kterou může profesionální sportovec při výkonu profesionálního sportu nakládat. Slovy právní úpravy se jedná v případě podnikatele o samostatnost, v případě zaměstnance o nadřízenost a podřízenost. Ve smyslu podnikatelské činnosti lze znak samostatnosti chápat jako skutečnost, že osoba vykonávající určitou činnost není při výkonu této činnosti řízena jinou osobou a může sama rozhodovat o všech relevantních aspektech této činnosti, zejména o době a místě výkonu činnosti, rozsahu nebo organizaci činnosti.²²² Nejvyšší správní soud, aplikujíc závěry SDEU, ve své judikatuře k podřízenosti uvádí, že „*vztah podřízenosti nemůže být dán, pokud dotyčná osoba nese hospodářské riziko své činnosti*“.²²³ Podřízenost, byť plynoucí z výše uvedených

²²¹ BRODEC, Jan. Kolektivní sport může být živností. In: *epravo.cz* [online]. 11. 8. 2017 [cit. 11. 4. 2021].

²²² KUNŠTÁTOVÁ, Tatiana, SOLOMONOVÁ, Kristýna, DICKELT, František, BALADA, Lukáš. *Živnostenský zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 41.

²²³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Afs 100/2016, bod 23.

zákonných znaků závislé práce, je v souladu s eurokonformním výkladem nutno posuzovat tak, že „dle judikatury Soudního dvora třeba ověřit, zda dotyčná osoba provádí svou činnost vlastním jménem, na svůj účet a na vlastní odpovědnost, jakož i to, zda nese hospodářské riziko spojené s výkonem takové činnosti, svobodně si určuje podmínky výkonu práce a sama vybírá honoráře tvořící její příjem“.²²⁴

Při pohledu na zařazení profesionálních sportovců pod určité právní normy stojí proti sobě právě samostatný výkon činnosti proti výkonu činnosti ve vztahu nadřízenosti a podřízenosti. NSS ve své judikatuře dovozuje, že „vztah podřízenosti zaměstnance vůči zaměstnavateli představuje nutně subjektivní kategorii. Rozhodující je tedy zejména to, zda zaměstnanec sám vnímá své postavení jako podřízené a to je důvodem, proč respektuje pokyny zaměstnavatele“.²²⁵ Zda dochází k naplnění tohoto subjektivního znaku, je dále nutné zkoumat z objektivního naplnění jiných definičních znaků závislé práce.²²⁶

Subjektivní vnímání podřízenosti má však významný sportovní původ. Již od nejmladších mládežnických kategorií jsou sportovci, toho času ještě nikoli profesionální, vychováváni k respektu k trenérovi jako k autoritě, která rozhoduje o tom, co se bude dít ve sportovních utkáních a v rámci systematické přípravy na ně. Trenér tak, jako zástupce sportovního klubu, reprezentuje u profesionálních sportovců jistou autoritu, která rozhoduje o dění při samotném výkonu profesionálního sportu. Sportovec tak od počátku své kariéry vnímá určité podřízené postavení vůči autoritě, která je reprezentována trenérem, právě jako zástupcem sportovního klubu. To se v nezměněné podobě projevuje následně u profesionálních sportovců, kteří vnímají postavení klubu, zastoupeného trenérem jako autoritu, která rozhoduje o jejich působení v rámci sportovních utkání a systematické přípravě na ně, resp. o výkonu jejich sportovní činnosti, a to bez výraznějších pochyb o nastavení těchto konkrétních vztahů. Trenéra, který ve vztahu k profesionálním sportovcům vystupuje jako zástupce sportovního klubu na základě určitého zmocnění, tak lze s relativní analogií považovat za vedoucího zaměstnance ve smyslu zákoníku práce.

Pro účel práce však považuji za vhodné zohlednit i objektivní posouzení míry samostatnosti, resp. nadřízenosti a podřízenosti. Zásadním kritériem je skutečnost, do jaké míry se profesionální sportovec rozhoduje při výkonu své činnosti samostatně a jak je při svém rozhodování ovlivněn postavením druhé smluvní strany (v případě, že na vztah nahlížíme jako

²²⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 Afs 278/2016, bod 36.

²²⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 Ads 46/2013, bod 25.

²²⁶ BĚLINA, Tomáš. Jsou právní vztahy profesionálních sportovců závislou prací? In: PICHRT, Jan. (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 69.

na pracovněprávní – postavením zaměstnavatele). Uvedeným se zabývala zejména zahraniční judikatura. Například významné britské rozhodnutí z roku 1910 ve věci Walker v. Crystal Palace Football Club, se týkalo právě kontroly sportovního klubu nad hráčem a udělování pokynů v průběhu sportovního utkání. Soud v citovaném rozhodnutí konstatoval, že hráč je konkrétní smlouvou vázán řídit se ve sportovním utkání pokyny, které mu udílí osoba oprávněná tyto pokyny jménem klubu udělovat (trenér). To, že se profesionální sportovec zavázal k výkonu profesionálního sportu, ještě neznámá, že se lze vyhnout aplikaci pracovněprávní úpravy jen pro to, že v konkrétním okamžiku (situaci) sportovního utkání uplatňuje sportovec vlastní vůli bez kontroly nadřízené osoby.²²⁷ Uvedené tak otevírá otázku, do jaké míry je rozhodování profesionálního sportovce autonomní a kdy už je jeho rozhodování více, či méně ovlivněno, případně podřízeno pokynu sportovního klubu. Na rozdíl od zmíněného soudního rozhodnutí však považují za důležité chápat podřízenost v širším kontextu. Výkon profesionálního sportu není v dnešní době spojen pouze s výkonem sportovní činnosti v rámci sportovních utkání. Jak již bylo naznačeno výše, výkon profesionálního sportu se skládá z mnoha dílčích činností, které jsou odlišné od samotného výkonu sportovní činnosti v rámci sportovních utkání, avšak stále jsou nezanedbatelnou součástí výkonu profesionálního sportu. To znamená, že podřízenost, či nepodřízenost čistě při výkonu sportovní činnosti v rámci sportovního utkání nemůže být jediným hodnotícím kritériem pro posuzování míry podřízenosti, resp. míry samostatnosti. Uvedené potvrzuje například i judikatura německých soudů, která za rozhodující kritérium nadřízenosti a podřízenosti považuje právě skutečnost, do jaké míry může profesionální sportovec svobodně rozhodovat o podstatných věcech při výkonu sportovní činnosti²²⁸; ve smyslu terminologie práce při výkonu profesionálního sportu. Obecné pokyny, které stanoví pouze cíle, kterých má být dosaženo, ještě samy o sobě neimplikují nadřízenost zaměstnavatele.²²⁹

V kontextu s uvedeným tak nelze při výkonu profesionálního sportu za podstatný považovat pouze výkon sportovní činnosti v rámci sportovních utkání a v souvislosti s již zmíněným rozhodnutím NSS²³⁰ je zřejmé, že pod výkon profesionálního sportu je nutné zařadit i další související aktivity, než jen samostatný výkon sportovní činnosti v rámci sportovních utkání či soustavné přípravy na sportovní utkání. Byť lze obecně usuzovat, že podstatnou bude v případě profesionálního sportovce samotný výkon sportovní činnosti v rámci sportovních

²²⁷ PITT, Gwyneth. *Cases and Materials on Employment Law*. Harlow: Pearson Education, 2008, s. 119 a násl.

²²⁸ ŠTEFKO, Martin. Fotbal a hokej výkonem závislé práce s přihlédnutím k německé úpravě. In: PICHRT, Jan. (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 99.

²²⁹ ŠTEFKO, Martin. *Vymezení závislé a nelegální práce*. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2013, s. 162.

²³⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Afs 16/2011, bod 28.

utkáni, v kontextu dnešní podoby profesionálního sportu a jeho komercializace však není snadné a contrario odlišit jak moc nepodstatné jsou ostatní související činnosti. Síla sportovního marketingu a reklamní činnosti profesionálních sportovců, která minimálně z pohledu finančního zaručuje profesionálním sportovcům mnohdy větší příjem, než který jim plyne ze samotné sportovní činnosti²³¹ (byť je toto běžné spíše v zahraničí než v České republice), je i přesto v rámci hodnocení konkrétních kritérií nezanedbatelnou součástí.

S uvedeným rovněž souvisí i znak závislé práce dovozený soudní praxí, se kterým judikatura spojuje – při dodržení požadavku kumulace s dalšími zákonnými znaky závislé práce – vztah nadřízenosti a podřízenosti, a to pojem osobní a ekonomická závislost. Tyto dva znaky odlišují závislou práci od jiných ekonomických aktivit, zejména pak od samostatného podnikání. „*Odměna tedy sice přísně vzato nepředstavuje samostatný definiční znak závislé práce (jde o povinnost, která zaměstnavateli na základě výkonu práce vzniká), avšak pokud jedna osoba poskytne nebo přislíbí druhé za její činnost odměnu, jde o významnou skutečnost pro posouzení, zda mezi nimi existuje vztah nadřízenosti a podřízenosti vyplývající z hospodářské závislosti zaměstnance na zaměstnavateli.*“²³² Uvedené tak opět naráží na složitost zobecnění prezentovaných závěrů, jelikož mnohdy záleží na posouzení konkrétního sportovně-právního vztahu a zohlednění intenzity ekonomické závislosti v rámci konkrétního vztahu a je složité hodnotit tento vztah i se znalostí relevantních podmínek a okolností právního vztahu. O to komplikovanější je poté hodnotit a zobecňovat tyto jednotlivé dílčí prvky a aplikovat je na celou škálu sportovně-právních vztahů, byť lze nalézt i rozhodnutí NSS, které považují výkon činnosti profesionálního sportovce – fotbalisty s ohledem na obsah profesionální smlouvy za ekonomicky samostatnou.²³³ Nutno dodat, že i v tomto případě však soud omezuje svůj názor pouze na hodnocení konkrétního případu.

Z uvedeného tak vyplývá minimálně skutečnost, že lze-li nacházet rozdíly mezi amatérským a profesionálním, kolektivním a individuálním sportem, lze nacházet i rozdíly uvnitř profesionálního sportu a jeho vztahů, kdy každý jednotlivý sportovně-právní vztah

²³¹ Tak například ze žebříčku nejlépe vydělávajících sportovců světa sestaveným časopisem Forbes (vydání srpen 2021) za rok 2020 vyplývá, že nevydělečnější sportovec roku 2020 Conor McGregor si sportovními výkony vydělal 22 milionů amerických dolarů, mimosportovními aktivitami pak 158 milionů dolarů. Druhý Lionel Messi si fotbalem vydělal 97 milionů amerických dolarů, ze strany sponzorů a ostatních příjmů inkasoval 33 milionů amerických dolarů. Třetí muž žebříčku Cristiano Ronaldo vydělal fotbalem 70 milionů amerických dolarů, komerční aktivity mu přinesly 50 milionů dolarů. O něco níže v žebříčku se o dvanácté a třinácté místo dělí tenistka Naomi Ósaka, která sportem vydělala 5 milionů amerických dolarů, ostatní aktivity jí však přinesly 55 milionů dolarů, a golfista Tiger Woods, jehož čistě sportovní příjmy ve výši 200 tisíc amerických dolarů jsou ve zjevném nepochybném poměru oproti ostatním příjmům ve výši 60 milionů amerických dolarů. Uvedené tak demonstruje, že byť lze určitým způsobem příjmy ze sportovních a nespportovních zdrojů zdánlivě oddělit, hranice mezi těmito příjmy je nejasná, bez ohledu na podmíněnost ostatních příjmů primární sportovní aktivitou.

²³² Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 Ads 46/2013, bod 29.

²³³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 Afs 278/2016, bod 30.

profesionálního sportovce se sportovním klubem může dosahovat jiné intenzity posuzovaných znaků. Důležité je však dostat širšímu náhledu na konkrétní právní vztahy. Nelze však přijmout názor, že jakákoli ekonomická nezávislost na nadřízeném subjektu automaticky znamená, že právní vztah mezi osobou a tímto subjektem není vztahem pracovněprávním.

Ze vztahu nadřízenosti a podřízenosti plyne rovněž povinnost uložená zaměstnavateli § 38 odst. 1 písm. a) zákoníku práce přidělovat zaměstnanci práci. Promítneme-li si tuto povinnost do vztahu mezi profesionálním sportovcem a sportovním klubem, jen s obtížemi můžeme naplnit smysl a účel této úpravy. Jak již bylo řečeno, hlavní činností profesionálního sportovce je účastnit se sportovních utkání. V profesionálním sportu, a zejména ve sportu kolektivním, je běžné, že se profesionální sportovec (nejčastěji v závislosti na své výkonnosti) nemusí vždy sportovních utkání – nezávisle na své vůli – účastnit, byť je účast v těchto utkáních jeho hlavní motivací a rovněž účelem výkonu profesionálního sportu. Lze si však jen stěží představit skutečnost, že by takové jednání ze strany sportovního klubu vedlo k porušování smluvních ujednání, případně, že by profesionální sportovec napadl takový postup u orgánů veřejné moci. I z tohoto důvodu považují nadřízenost a podřízenost jako relativní kategorii. Lze namítat, že výkon profesionálního sportu se skládá z dalších dílčích činností, a proto nejde poukazovat na to, že profesionálnímu sportovci není přidělována práce (v tomto kontextu nominace na sportovní utkání), pokud se účastní například soustavné sportovní přípravy na sportovní utkání či souvisejících činností. V takovém případě je však nutné hodnotit sportovní činnost v širších souvislostech s přihlédnutím ke smyslu a účelu sportovně-právního vztahu a celkovému poslání profesionálního sportovce. Lze jen těžko předpokládat úmysl sportovního klubu uzavřít úplatnou smlouvu s profesionálním sportovcem, jejímž předmětem by nebyl výkon sportovní činnosti v rámci sportovních utkání, ale pouze soustavná příprava na sportovní utkání nebo výkon souvisejících činností.

Konečně se lze v rámci této kapitoly pozastavit u samotné intenzity nadřízenosti a podřízenosti a v kontrastu s tímto pak intenzity samostatnosti profesionálních sportovců. Pro představu budu uvedené demonstrovat na příkladu profesionálního sportovce, který vykonává kolektivní sport a běžného zaměstnance ve výrobě. Zaměstnanec ve výrobě dostane od zaměstnavatele přidělenou práci v podobě konkrétního příkazu, aby vyrobil určitým způsobem určitý počet výrobků. Naproti tomu stojí profesionální sportovec, kterému z profesionální sportovní smlouvy vyplývá povinnost výkonu sportovní činnosti v rámci sportovních utkání a povinnost soustavné přípravy na ně, případně pak v rámci těchto podat co nejlepší výkon. Je však nepravděpodobné, že klub – zastoupen trenérem – udělí profesionálnímu sportovci takový

pokyn, který by nařizoval například „obejít protihráče zleva a vystřelit do pravého horního rohu branky“. Právě konkrétní realizace úkonu v konkrétním okamžiku je čistě na vůli, talentu, myšlení a rozhodnutí profesionálního sportovce v určitém časovém úseku. Proto nemůže být pokyn vynučen a jeho nedodržení sankcionováno jako nesplnění pokynu zaměstnavatele. I přes existenci počátečních obecných pokynů (na bázi herní taktiky pro konkrétní sportovní utkání či dílčí herní situaci) nelze z povahy věci činnost profesionálního sportovce v konkrétním okamžiku regulovat, řídit či dokonce vynučen, jelikož samotná realizace výkonu sportovní činnosti je čistě na vůli konkrétního profesionálního sportovce a jeho samostatnosti.²³⁴ Lze jen s obtížemi předpokládat situaci, kdy se profesionální sportovec odchýlí od obecného taktického pokynu, který však vede k požadovanému výsledku (například úspěchu v konkrétním sportovním utkání) a bude za toto odchýlení nějakým způsobem sankcionován. Odchýlí-li se však od pokynu pracovník výroby a výsledný produkt bude jiný (buď i lepší) než požadovaný, lze si představit, že takový postup se s oceněním zaměstnavatele, případně zákazníka, neseťká.

Z existence pokynu však nelze vyvozovat existenci pracovněprávního vztahu, neboť pokyn je zpravidla vázán i podnikatelem²³⁵ při výkonu své činnosti. Na rozdíl od podnikatele je zaměstnanec povinen plnit pokyny zaměstnavatele bezvýhradně, což je projevem právě vztahu nadřízenosti a podřízenosti.²³⁶

Lze však namítat, že existují i volnější typy zaměstnání, které nejsou závislé na konkrétních pokynech k dosažení výsledku, mezi které můžeme zařadit například činnost advokátního koncipienta – zaměstnance, který má za úkol vyhrát pro klienta soudní spor. Lze si představit, že advokát jakožto jeho zaměstnavatel nechá zcela na vůli konkrétního advokátního koncipienta například to, jakým stylem žalobu sepiše, jaké navrhne důkazy a svědky. V průběhu však bude mít advokát vždy faktickou možnost činnost advokátního koncipienta nějakým způsobem ovlivnit či regulovat, případně nařídit jiný postup.

Uvedené odlišnosti však nelze brát absolutně. Uvedená argumentace ke vztahu nadřízenosti a podřízenosti oproti samostatnosti musí být zohledněna zejména v kontextu se specifickostí profesionálního sportu jako celku, a to včetně výkladů v dalších kapitolách této části. Na základě hodnocení samotného výkonu sportovní činnosti v rámci sportovních utkání nelze říci, zda je výkon profesionálního sportu výkonem samostatným nebo výkonem ve vztahu

²³⁴ V uvedeném tak nelze souhlasit s výše citovaným rozhodnutím soudu ve věci Walker.

²³⁵ V tomto smyslu se bude nejčastěji jednat o pokyny zákazníka nebo klienta podnikatele.

²³⁶ BĚLINA, Tomáš. Jsou právní vztahy profesionálních sportovců závislou prací? In: PICHRT, Jan. (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 67.

nadřízenosti a podřízenosti. Proto nelze souhlasit s tvrzením, že profesionální sportovec je vázán velmi podrobnými pokyny sportovního klubu, kdy tento klub prostřednictvím trenéra z nadřízené pozice podrobně určuje, jakou činnost má profesionální sportovec vykonávat, kdy a jak má profesionální sportovec trénovat, zda se účastní sportovního utkání či na jaké pozici bude v konkrétním utkání hrát.²³⁷ Tento názor vychází z odůvodněných skutečností, avšak takové hodnocení je příliš povrchní a nezohledňuje komplexnost profesionálního sportu.

Další dílčí součástí výkonu profesionálního sportu jako celku je soustavná příprava na sportovní utkání. Obsahem vztahu profesionálního sportovce a sportovního klubu je mj. povinnost profesionálního sportovce udržovat se v psychické a fyzické kondici tak, aby mohl řádně vykonávat sportovní činnost v rámci sportovních utkání. S touto povinností se zpravidla pojí účast na kolektivní soustavné, a rovněž i systematické individuální, přípravě na sportovní utkání (se zřetelem na druh sportovního odvětví). S ohledem na konkrétní případy však není účast na soustavné přípravě na sportovní utkání, případně na její části, jedinou vyžadovanou povinností. Povinností profesionálního sportovce je udržovat se v takové kondici, která umožňuje podat co nejlepší výkon v rámci sportovního utkání a tato je obecně vyžadována. Společná týmová soustavná příprava na sportovní utkání však zpravidla není dostatečná k naplnění požadavků na připravenost sportovce, a proto profesionální sportovci, s ohledem na individuální odlišnosti, věnují soustavné přípravě na sportovní utkání čas i mimo společnou (povinnou) přípravu. Nelze přitom toto vztahovat pod vztah nadřízenosti a podřízenosti, jelikož sportovní klub nemůže profesionálnímu sportovci, až na výjimky plynoucí ze společné či individuální soustavné přípravy na sportovní utkání, nařizovat jak, kdy a v jaké intenzitě se má připravovat na konkrétní sportovní utkání, jelikož kondice profesionálního sportovce plyne mj. právě z fyziologických odlišností konkrétního profesionálního sportovce.

Povaha činností v rámci konkrétní soustavné přípravy na sportovní utkání může vykazovat znaky nadřízenosti a podřízenosti. Profesionální sportovec zpravidla plní pokyny trenéra v určitý čas, na určitém místě a určitým způsobem. V celkovém kontextu však tento dílčí nadřízenostní prvek nemůže obstát, jelikož plnění pokynů druhé smluvní strany není výlučně znakem závislé práce, ale je z části předmětem například příkazní smlouvy podle § 2430 a násl. občanského zákoníku, kdy příkazní smlouvu lze chápat jako smlouvu o vynaložení určitého úsilí, spíše než smlouvu o výsledku.²³⁸ Povaha této dílčí části výkonu

²³⁷ KOLEKTIV AUTORŮ. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva Akademie věd ČR; Plzeň, 2008. Ediční řada Ústavu státu a práva AV ČR, s. 98.

²³⁸ MAREK, Karel. Příkazní smlouva. *Komorní listy*. 2015, č. 1, s. 29.

profesionálního sportu se – i s ohledem na celkovou povahu sportovní činnosti – spíše blíží tomuto právnímu institutu než vztahu nadřízenosti a podřízenosti. Uvedené podporuje i názor, že pro smlouvu příkazní je typické, že výsledek činnosti není vždy závislý na vůli příkazce, což lze promítnout i na výkon profesionálního sportu, resp. na výkon sportovní činnosti v rámci přípravy na sportovní utkání a zejména na výkon sportovní činnosti v rámci sportovního utkání. Je-li obsahem smlouvy spíše konkrétní výsledek práce, svědčí takové ujednání (například i spolu s odpovědností za výsledek) spíše o typu smlouvy dle občanského zákoníku.²³⁹ „*Čím větší bude pravděpodobnost zásahu náhody do činnosti dlužníka s rizikem ohrožení dosažení účastníky smlouvy očekávaného výsledku, tím spíše půjde o smlouvu příkazní, neboť nelze obecně předpokládat, že by se někdo zavázal ke splnění povinnosti, které by spočívalo na náhodě.*“²⁴⁰ Citované tak poukazuje na to, že určitou samostatnost můžeme spatřovat i v činnostech spočívajících v samotné systematické přípravě na sportovní utkání a nelze bez dalšího tvrdit, že systematická příprava na sportovní utkání je vykonávána výlučně ve vztahu podřízenosti profesionálního sportovce.

Z takto popsanych vztahů se zcela vytrácí hodnocení individuálního přístupu profesionálního sportovce k plnění povinností, resp. nedocenitelná osobní příprava každého profesionálního sportovce k naplnění všech povinností, které nelze definovat ani ocenit žádným technickým měřidlem nebo jiným měřitelným prvkem. Jedním z pomocných nástrojů pro hodnocení skutečné hodnoty individuálního přístupu profesionálního sportovce k jeho povinnostem, které mu plynou ze smluvního vztahu, se jeví například měření času, který profesionální sportovec věnuje nad rámec klubových povinností soustavné individuální přípravě na sportovní utkání.²⁴¹ Měření času by v souladu s požadovaným či očekávaným výkonem dle profesionální sportovní smlouvy, který je (nebo by měl být) současně očekávaným výsledkem v hodnotových (měřitelných) ukazatelích v každém jednotlivém sportovním utkání, případně v určitém období, by mohlo být relevantním ukazatelem plnění smluvních povinností za předpokladu (a v případě profesionálního sportu tomu tak zpravidla bývá), že se konkrétní veličiny (body, vstřelené góly, časy) u každého profesionálního sportovce (a to právě i v kolektivním sportu) posuzují a evidují. Zajímavým hlediskem, byť rovněž velmi obtížně

²³⁹ ŠTEFKO, Martin. *Vymezení závislé a nelegální práce*. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2013, s. 162.

²⁴⁰ HULMÁK, Milan et al. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 781.

²⁴¹ Byť časovou (kvantitativní) hodnotu nelze považovat vzhledem k intenzitě či kvalitě přípravy za jedinou a absolutně vypovídající, s dalšími hodnotícími prvky může být významným ukazatelem plnění smluvních povinností.

měřitelným, by mohlo být i posuzování výkonu profesionálního sportovce v rámci sportovního utkání z hlediska dosahu reklamy, která zajišťuje sportovnímu klubu určitý příjem.

Dalším dílčím prvkem výkonu profesionálního sportu jsou povinnosti a zákazy související s výkonem profesionálního sportu. Tyto povinnosti a zákazy, blíže rozebrané v části třetí této práce, jsou dalším specifickým prvkem sportovně-právního vztahu, jelikož výrazně zasahují do soukromého života konkrétního profesionálního sportovce. Účelem pracovního práva, resp. jeho posláním je obecně regulace pracovněprávních vztahů, tj. vztahu fyzické osoby se zaměstnavatelem, který poskytuje finanční odměnu výměnou za zaměstnancův určitý čas. Podstatou pracovního práva však není – i v kontextu kogentních norem zákoníku práce upravujících například dobu odpočinku – regulovat zaměstnancův osobní život, tj. jednání a chování mimo pracovní dobu. Obsahem sportovně-právních vztahů však zpravidla bývá omezení profesionálního sportovce, které zasahuje do jeho soukromé sféry mimo sportovně-právní vztah. Je nepředstavitelné, aby zaměstnavatel pracovní smlouvou zakázal zaměstnanci výkon určitých činností, které by mohly zaměstnanci ve volném čase způsobit zranění a ohrozit tak budoucí výkon jeho pracovní činnosti či mu uložit, aby dodržoval určité povinnosti, které ovlivňují, mnohdy výrazně, jeho soukromý život. Uvedené však mnohdy bývá zcela běžným obsahem sportovně-právních vztahů. Nadřízenost a podřízenost je devízou pouze pracovněprávního vztahu. V osobním životě zaměstnance nehraje nadřízenost a podřízenost žádnou roli, jinými slovy, zaměstnanec je zaměstnavateli podřízen pouze na pracovišti a na základě podmínek pracovní smlouvy a zákoníku práce, nikoli však v osobním životě. Naopak omezení profesionálního sportovce v osobním životě vychází z jeho dobrovolné a svobodné vůle se tomuto omezení podřídit a také z možnosti autonomního rozhodování v oblastech osobního života daného zejména, nikoli však výlučně, čl. 2 odst. 4 Ústavy České republiky a čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod České republiky a § 3 odst. 1 občanského zákoníku, a proto nelze tento vztah minimálně z pohledu omezení osobního života řadit pod vztah pracovněprávní. Smyslem a účelem pracovního práva je regulace vztahů, jednání a chování na pracovišti, nikoli mimo něj. Omezení osobního života tak nelze uskutečňovat prostřednictvím nadřízenosti a podřízenosti ve smyslu závislé práce.

Jak vyplynulo i z judikatury NSS, větší samostatnost lze spatřovat spíše v individuálních než v kolektivních sportech. To je dáno zejména povahou činnosti, kdy individuální profesionální sportovec vykazuje menší závislost na sportovním klubu nežli profesionální sportovec vykonávající kolektivní sport. Tato skutečnost je ovlivněna zejména tím, že u individuálních profesionálních sportovců se více, než u sportovců kolektivních, projevuje

povaha výkonu profesionálního sportu „na vlastní účet“ spíše než „jménem zaměstnavatele“ a od toho se odvíjí i samostatnost výkonu profesionálního sportu ve smyslu této kapitoly.

Posledním dílčím prvkem výkonu profesionálního sportu jsou související činnosti. Tyto činnosti se zpravidla odvíjí od povinností a zákazů, které plynou profesionálním sportovcům z obsahu jejich vztahů se sportovními kluby. Není výjimkou, že povinností profesionálních sportovců bývá propagace produktů, služeb či značek, které jsou smluvními partnery sportovních klubů. Z tohoto následně plyne i zákaz propagace produktů a značek konkurenčních společností. Ve vztahu k nadřízenosti a podřízenosti, či samostatnosti není uvedená skutečnost ničím zásadním. Zásadním je však podstoupení omezení jednak ve vzdání se užívání konkurenčních produktů, služeb a značek, ale i omezení uzavírat s konkurenčními společnostmi smlouvy. Takové omezení již zasáh do autonomie vůle a smluvní svobody představuje. Přesah do soukromého života představuje rovněž i tato oblast, a proto i v tomto případě je nutné pohlížet na takové omezení jako na omezení ve smyslu výkladu předchozího.

Na dosud uvedené lze nahlížet širším hlediskem i z pohledu pochybností o absolutní samostatnosti podnikatele. Byť je pojem samostatnosti definičním znakem podnikatele, je tento pojem relativní. Tak například podnikatelská samostatnost²⁴² fyzické osoby může být omezena existencí franšizové smlouvy, intervencemi investorů, případně pokyny konkrétních zákazníků a klientů.²⁴³ Ani s přihlédnutím k těmto omezením, resp. omezením samostatnosti, nelze pochybovat o tom, že mezi smluvními stranami nevznikl – bez ohledu na nenaplnění dalších znaků závislé práce – pracovní poměr a i přes uvedenou relativní samostatnost, resp. neabsolutní samostatnost není pochyb o tom, že by konkrétní subjekt neměl postavení podnikatele.

Nejedná-li se o zastřené právní jednání, které se projevuje výrazným nesouladem s definičními znaky podnikatele, nelze určitou nesamostatnost či různě se projevující omezení samostatnosti považovat za znak, který by znamenal nutnost zařazení právního vztahu mezi dvěma subjekty pod pojem závislé práce.²⁴⁴ Uvedené tak nebrání neaplikaci pracovněprávní úpravy na sportovně-právní vztahy, jelikož – nikoli však bez dalšího – za zastřené právní

²⁴² Odhlédneme-li od relativní samostatnosti podnikajících právnických osob, jejichž samostatnost může být omezena například existencí podnikatelského seskupení ve smyslu § 71 a násl. zákona č. 90/2012 Sb., zákona o obchodních společnostech a družstvech.

²⁴³ ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef et al. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 957.

²⁴⁴ ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef et al. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 958.

jednání nepovažuje aplikaci občanskoprávní úpravy na sportovně-právní vztahy ve výše zmíněné judikatuře ani Nejvyšší správní soud.

Z této kapitoly tak vyplývá, že nelze vždy a za každých okolností pohlížet na profesionálního sportovce vykonávajícího kolektivní sport jako na zaměstnance. Není-li na problematiku nahlíženo povrchně, lze si všimnout větších i menších rozdílů, které zavdávají pochybnostem o podřízenosti profesionálních sportovců ve smyslu zákoníku práce. Existují-li odůvodněné pochybnosti o uvedeném, je dle mého názoru nutné přistupovat k uvedené problematice opatrně tak, aby přepjatě formální aplikací právních norem nedošlo k deformaci sportovního odvětví a především jeho účelu, smyslu a poslání.

2.4.3 Výkon profesionálního sportu na vlastní účet, odpovědnost a vlastním jménem vs. výkon jménem zaměstnavatele

Pod obsahem pojmu „jménem zaměstnavatele“ lze v obecné rovině spatřovat situaci, kdy zaměstnavatel poskytuje zaměstnanci pro výkon jeho práce vlastní prostředky, vytváří předpoklady pro výkon práce zaměstnance a rovněž nese podnikatelské riziko neúspěchu a z toho plynoucí odpovědnost. Zároveň zaměstnanec nemůže jednat sám za sebe na svůj účet a získávat tak z výkonu závislé práce jiný prospěch než ten, který mu poskytuje zaměstnavatel.²⁴⁵ Pojem výkonu činnosti na vlastní účet pak představuje skutečnost, že za podnikatele nejde považovat toho, kdo jedná výhradně na cizí účet a na cizí odpovědnost. Řečené však neznamená, že není možné založit podnikatelskou činnost na jednání na cizí účet (například právní vztah založený komisionářskou smlouvou).²⁴⁶ Následující výklad bude rovněž pracovat s pojmem výkon činnosti vlastním jménem, i přes to, že tento požadavek výslovně nevyplývá z definice podnikatele podle § 420 občanského zákoníku. Uvedenou skutečnost však nepovažuji za překážku, neboť se jedná o znak, který vyplývá z definice živnosti podle § 2 živnostenského zákona a jako takový je přímým protikladem pojmu výkonu činnosti jménem zaměstnavatele.

Názory na intenzitu a chápání výkonu činnosti vlastním jménem ve vztahu k výkonu profesionálního sportu se v odborných kruzích značně liší. První pohled bez výraznějších pochybností považuje výkon kolektivního profesionálního sportu za jednání jménem zaměstnavatele s odůvodněním, že profesionální sportovci vystupují v rámci sportovních utkání za určitý sportovní klub, a nikoli sami za sebe, opírajíc se o skutečnost, že obsahem

²⁴⁵ BĚLINA, Tomáš. Jsou právní vztahy profesionálních sportovců závislou prací? In: PICHRT, Jan. (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 68.

²⁴⁶ LAVICKÝ, Petr et al. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1607.

sportovně-právních vztahů jsou nezdědka kdy povinnosti hájit zájmy sportovního klubu a nepoškozovat pověst klubu.²⁴⁷ Za dílčí znaky, které odůvodňují zařazení výkonu profesionálního sportu pod činnost vykonávanou jménem zaměstnavatele lze dále zařadit skutečnost, že profesionální sportovec při svém výkonu zpravidla využívá majetek sportovního klubu (sportovní náčiní, prostory, oblečení), případně je povinen používat uvedené věci, které poskytuje smluvní partner sportovního klubu. Zisk ze sportovních utkání, vysílacích práv a jiných majetkových prospěchů je příjmem sportovního klubu a nikoli samotného profesionálního sportovce. V neposlední řadě nesou sportovní kluby náklady na stravu, ubytování, dopravu a soustavnou přípravu profesionálních sportovců na sportovní utkání.

Opačný názorový proud pak reprezentuje NSS, byť s odkazem, který vychází ze samotné konkrétní profesionální sportovní smlouvy a z konkrétního faktického stavu a konstatuje, že profesionální sportovec je v konkrétním posuzovaném případě podnikatelem, kdy jako podnikatel vstupuje do smluvního vztahu a jako podnikatel fakturuje subjektu (sportovnímu klubu) své služby.²⁴⁸ Z takového hodnocení však nelze a priori obecně vycházet, neboť se vztahuje na konkrétní případ, byť v praxi hojně zastoupený, a takové hodnocení nenahlíží na celou problematiku komplexně. Zásadním hlediskem této části rozhodnutí je názor, že podstatnou skutečností pro hodnocení je, že profesionální sportovec sice vystupuje za sportovní klub, v jeho dresu a pod jeho názvem, nicméně na soupisce v rámci sportovního utkání figuruje vlastním jménem a jeho individuální výkon (například počet vstřelených gólů) může mít mnohdy vliv na výši jeho odměny a další skutečnosti.²⁴⁹ I přes to, že výsledky ve sportovních utkáních jsou výsledky sportovního klubu, jednotlivé výkony či vstřelené góly, nebo naopak zákroky brankářů, jsou přičítány jednotlivým hráčům – profesionálním sportovcům. Tito profesionální sportovci pak na těchto osobních výkonech staví svoji sportovní (ale i mimosportovní²⁵⁰) kariéru.²⁵¹

Individuální statistiky, které jsou mnohdy sportovní veřejností sledovány stejně jako statistiky sportovních klubů, mají v profesionálním sportu nezanedbatelné místo. Na individuálních výkonech závisí často i finanční ohodnocení konkrétního profesionálního

²⁴⁷ STÁDNÍK, Jaroslav. Sportovní činnost a závislá práce. In: PICHRT, Jan. (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 76.

²⁴⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 Afs 278/2016, bod 31.

²⁴⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 Afs 278/2016, bod 31.

²⁵⁰ Na těchto osobních výkonech staví profesionální sportovci mimo sportovní kariéry rovněž i možnosti uzavírat jiné smluvní vztahy se třetími stranami, kdy předmětem těchto smluv mohou profesionálním sportovcům plynout další finanční příjmy či jiný prospěch.

²⁵¹ BĚLINA, Tomáš. Jsou právní vztahy profesionálních sportovců závislou prací? In: PICHRT, Jan. (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 68.

sportovce. V tomto případě bude vždy záležet na konkrétním sportovním odvětví, nicméně z pohledu výkonu profesionálního sportu vlastním jménem a na vlastní účet lze na poli kolektivních sportů najít takové disciplíny, kde jasně převládá prvek výkonu činnosti na vlastní účet a vlastním jménem nad výkonem jménem klubu, což je rovněž důkazem toho, že nelze nahlížet na všechny kolektivní sportovní odvětví a priori stejně. Tak například silniční cyklistika je bezpochyby týmovým sportem, nicméně – a to zejména z pohledu výsledků – je zde znát silný individuální prvek, kdy zpravidla konkrétní závod vyhrává konkrétní cyklista a v celkovém pořadí je veden svým jménem, byť pod záštitou sportovního klubu (týmu).²⁵² Silniční cyklistika není ojedinělým kolektivním sportem, kde výrazně převládá prvek jednotlivce nad prvkem týmu.²⁵³

Budování vlastního jména je jedním z klíčových aspektů kariéry profesionálního sportovce a kariéra každého profesionálního sportovce je na budování vlastního jména založena. Přijmeme-li názor, že profesionální sportovec vystupuje jménem klubu, který je jeho zaměstnavatelem, nikdy nemůžeme zcela vyloučit působení individuálních vlastností jednotlivce, právě s ohledem na to, že prezentace individuálních dovedností je prostředkem k dosahování co nejlepších sportovních výsledků a s tím spojené finanční ohodnocení, prestiž, zisk trofejí, případně překonávání rekordů. Právě na těchto prvcích je povětšinou sportovní kariéra založena, případně jsou uvedené prvky, ať už v určité kumulaci či v různém složení a intenzitě zvlášť, motivací profesionálního sportovce a prostředkem k těmto jsou právě osobní výkony profesionálních sportovců, byť pod určitou záštitou sportovního klubu. Již od nejmladších let si sportovec buduje své jméno, kterým následně vystupuje a jehož cenu a hodnotu určuje právě svými výkony, třebaže v zájmu a při působení v rámci sportovního klubu jako celku. Je to právě jméno konkrétního profesionálního sportovce, na které se zaměřují potenciální budoucí smluvní partneři – ostatní sportovní kluby. Absurdní je dále představa, že profesionální sportovec, který vyniká v podprůměrném klubu, dostane nabídku od lepšího klubu na základě výkonů klubu – zaměstnavatele, a nikoli na základě svého výkonu vázaného na své jméno. Názor, který se opírá o skutečnost, že nebýt sportovního klubu – zaměstnavatele, který dává profesionálním sportovcům možnost ukázat své dovednosti a schopnosti, nemohli

²⁵² GÁBRIŠ, Tomáš, GREGUŠ, Jozef. *Práva a povinnosti v profesionálnom športe*. Praha: Leges, 2021, s. 79.

²⁵³ Mezi kolektivní sporty, kde z pohledu jednání na vlastní účet a vlastním jménem převažuje individuální prvek výkonu činnosti lze zařadit například motorsport. Příkladem za všechny mohou být závody Formule 1, kdy jednotliví jezdci závodí sice za určitý tým, který se na základě výsledků jezdců umísťuje v určitém pořadí v sezóně, avšak silným individuálním prvkem je soutěž samotných jezdců, kteří mezi sebou bojují svým jménem o vítězství v jednotlivých závodech a celkové vítězství v seriálu.

by tito ve svém oboru vyniknout a z toho těžit, například i v oblasti souvisejících činností²⁵⁴, považují ve vztahu k právnímu postavení profesionálních sportovců za irelevantní, neboť možnost vykonávat profesionální sport se neodvíjí od statusu profesionálních sportovců.

Kromě toho, že výše uvedené potvrzuje skutečnost, že je při zkoumání právního postavení profesionálních sportovců v systému práva vždy potřeba zohledňovat konkrétní skutečnosti a citlivě posuzovat jednotlivé rozdílnosti, z uvedeného také vyplývá, že nelze bez dalšího usuzovat, že jsou profesionální sportovci nade vší pochybnost zaměstnanci. V kontextu s uvedeným může být zajímavým hlediskem i význam § 166 odst. 1 občanského zákoníku, který říká, že *„právní osobu zastupují její zaměstnanci v rozsahu obvyklém vzhledem k jejich zařazení nebo funkci; přitom rozhoduje stav, jak se jeví veřejnosti. Co je stanoveno o zastoupení právní osoby zaměstnancem, platí obdobně pro zastoupení právní osoby jejím členem nebo členem jiného orgánu nezapsaného do veřejného rejstříku.“* I přes to, že požadavek věty druhé citovaného ustanovení za středníkem v žádném případě nerozšiřuje znaky závislé práce ani podmínky jejího výkonu, může být požadavek pohledu veřejnosti na příslušnost k zaměstnavateli (byť ve smyslu citovaného ustanovení ve věci zastupování) pro posuzování intenzity vázanosti profesionálního sportovce na sportovní klub relevantním argumentem. Aniž by byla dotčena dosavadní tvrzení, nelze rovněž opomenout fakt, že i když profesionální sportovec vystupuje jménem klubu, v jeho dresu a barvách, bude to vždy právě sportovcovo osobní jméno²⁵⁵ (v kontextu věci zpravidla příjmení), které ponese v konkrétním sportovním utkání na svých zádech.

Ze samotné povahy soustavné přípravy na sportovní utkání pak nevyplývá (mimo zmíněné skutečnosti, že profesionální sportovec zpravidla užívá prostředky k výkonu profesionálního sportu opatřené klubem) výraznější vztah k požadavku výkonu činnosti jménem zaměstnavatele. I přes to, že ze soustavné přípravy zajisté bude těžit klub, značný prospěch z této činnosti bude plynout přímo i samotnému profesionálnímu sportovci, a to minimálně v případě zdokonalování svých vlastních dovedností. To se přičí výše zmíněné tezi, že chceme-li považovat určitý vztah za pracovněprávní, nesmí plynout zaměstnanci z činnosti jiný prospěch než ten, který mu poskytne zaměstnavatel.²⁵⁶ Na uvedené zdokonalování

²⁵⁴ STÁDNÍK, Jaroslav. Sportovní činnost a závislá práce. In: PICHRT, Jan. (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 78.

²⁵⁵ Za specifický a obecně známý identifikátor se dá u profesionálních sportovců považovat i jejich číslo, které nosí na dresu po celou kariéru nebo její část.

²⁵⁶ BĚLINA, Tomáš. Jsou právní vztahy profesionálních sportovců závislou prací? In: PICHRT, Jan. (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 68.

dovedností nelze aplikovat ani úpravu § 227 a násl. zákoníku práce²⁵⁷, neboť soustavná příprava na sportovní utkání je jednou z hlavních částí výkonu profesionálního sportu, kdežto odborný rozvoj zaměstnanců ve smyslu zákoníku práce spočívá spíše v nárazových zdokonalováních formou školení, odborné přípravy nebo studia u subjektu, který má zdokonalování dovedností (například prohlubování či zvyšování kvalifikace) v předmětu své činnosti.²⁵⁸ Konečně nelze pominout ani fakt, že z povahy pracovněprávního vztahu plyne, že vlastníkem práce zaměstnance je vždy zaměstnavatel.²⁵⁹ Z pohledu výkonu sportovní činnosti v rámci sportovních utkání a soustavné přípravy na ně nelze takový závěr přijmout, neboť tyto dílčí činnosti nelze z důvodů výše uvedených přisuzovat sportovnímu klubu. I proto nelze profesionální sportovce z tohoto pohledu považovat za zaměstnance.

Co se týče náplně dalšího hlediska výkonu profesionálního sportu, a to souvisejících činností, lze v tomto případě usuzovat na obě strany možných východisek. Profesionální sportovec může vykonávat související činnosti pod záštitou a jménem sportovního klubu, avšak stejně tak může tyto činnosti vykonávat na vlastní účet a vlastním jménem. Vždy bude záležet na síle „vlastního jména“ a okolnostech konkrétního sportovně-právního vztahu. Obecně se tak z tohoto pohledu nelze přiklonit k té které možné variantě. Zbývající dílčí prvky výkonu profesionálního sportu nedosahují takové intenzity, aby jejich rozbořem mohlo dojít k rozšíření výše popsaných úvah.

Dílčím znakem výkonu samostatné podnikatelské činnosti osoby je výkon činnosti na vlastní odpovědnost, přičemž takovou odpovědností lze chápat i odpovědnost za výsledky své činnosti, kdy nelze tuto odpovědnost přenést na jinou osobu.²⁶⁰ Odpovědnost v uvedeném smyslu, tj. ve smyslu odpovědnosti za výsledek určité činnosti, nelze chápat ve smyslu odpovědnosti za sportovní úrazy a s touto odpovědností, ať už občanskoprávní či trestněprávní, odpovědnost za výsledek zaměňovat. NSS chápe uvedenou odpovědnost následovně. Profesionální sportovec *„odpovídá fotbalovému klubu zjednodušeně řečeno za to, že bude dodržovat životosprávu, tréninkový proces, chránit zájmy klubu a veřejně vystupovat v souladu s těmito zájmy. Jeho odpovědnost v tomto ohledu není ničím omezená. Zároveň je ovšem problematické hovořit o podnikatelském riziku v pravém smyslu slova. V případě fotbalového hráče si lze představit pokles formy (hráči se přestane v soutěžních utkáních „dařit“), což se*

²⁵⁷ Toto ustanovení upravuje odborný rozvoj zaměstnanců.

²⁵⁸ BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír et al. *Zákoník práce. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 921.

²⁵⁹ HLOUŠKOVÁ, Pavla et al. *Zákoník práce, prováděcí nařízení vlády a další související předpisy s komentářem k 1. 1. 2021*. 14. vydání. Olomouc: Anag, 2021, s. 31.

²⁶⁰ KUNŠTÁTOVÁ, Tatiana, SOLOMONOVÁ, Kristýna, DICKELT, František, BALADA, Lukáš. *Živnostenský zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 42.

v jeho sféře odrazí v tom, že nebude nominován k dalšímu utkání, případně s ním v budoucnu nebude prodloužena smlouva, bude uzavřena za méně výhodných podmínek nebo bude nastupovat v méně prestižním fotbalovém týmu. Hráč však má od klubu po dobu trvání smlouvy zajištěn v podstatě fixní příjem. V souvislosti s dosažením, zachováním či udržením tohoto příjmu nevstupuje do žádného dalšího závazkového vztahu s jinými subjekty. Většinu nákladů spojených s výkonem činnosti fotbalového hráče přitom nese klub“.²⁶¹

Existence určité odpovědnosti za samotný výkon profesionálního sportovce je nepochybná. Otázkou zůstává, do jaké míry se na této odpovědnosti podílí profesionální sportovec a do jaké míry sportovní klub. Obecně pro celou pracovněprávní odpovědnost (nikoli pouze pro odpovědnost za škodu) platí, že zaměstnanec odpovídá výhradně za zavinění. Současně také zaměstnanec nenese riziko, které plyne z provozování činnosti zaměstnavatele.²⁶² Nese-li jedna ze smluvních stran odpovědnost například za jakost, za konkrétní výsledek nebo riziko spojené se zmařením výsledku práce, svědčí tato skutečnost spíše ve prospěch existence jiného než pracovněprávního vztahu.²⁶³ Tyto konstrukce se však neslučují s povahou odpovědnosti profesionálního sportovce.

Profesionální sportovec odpovídá především za své výkony a od toho se odvíjející výsledek. Nejsou-li výkony profesionálního sportovce odpovídající očekávání sportovního klubu (zastoupeného trenérem či jinou kompetentní osobou), nelze po sportovním klubu spravedlivě požadovat, aby konkrétní profesionální sportovec dále vykonával profesionální sport za určitý sportovní klub a dotčený sportovní klub tak po déle trvající zhoršené výkonnosti předčasně ukončí s profesionálním sportovcem spolupráci, případně s ním neprodlouží smlouvu. Nezáleží však, zda za zhoršenou výkonnost odpovídá profesionální sportovec jako za zavinění či je tato zhoršená výkonnost zapříčiněna objektivními důvody. S uvedeným se pojí i odpovědnost za přístup k soustavné přípravě na sportovní utkání. Profesionální sportovec odpovídá za svůj přístup k přípravě a tuto odpovědnost nemůže přenášet na další subjekty. Nejsou-li sportovní výsledky sportovního klubu uspokojivé, důsledky budou vyvozeny především²⁶⁴ na konkrétních profesionálních sportovcích.²⁶⁵ I v tomto případě se projevuje specifická povaha profesionálního sportu.

²⁶¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 AfS 278/2016, bod 32.

²⁶² BĚLINA, Miroslav, PICHRT, Jan et al. *Pracovní právo*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 313.

²⁶³ ŠTEFKO, Martin. *Vymezení závislé a nelegální práce*. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2013, s. 180.

²⁶⁴ Pomineme-li přičítání odpovědnosti za výsledky týmu trenérovi týmu.

²⁶⁵ A to nejčastěji v první fázi prostřednictvím pokut. Tento znak však nelze považovat za relevantní ve vztahu k právnímu postavení profesionálních sportovců, jelikož přípustnost smluvních pokut je důsledkem nezařazení výkonu profesionálního sportu pod právní normy zákoníku práce, nikoli však důvodem.

Skutečnost, že jednání profesionálních sportovců je spíše jednáním na vlastní odpovědnost než na odpovědnost zaměstnavatele, lze rovněž promítnout na následujícím příkladu. Jsou to právě profesionální sportovci, kteří při společensky nežádoucím jednání a chování (spočívající zpravidla ve zvlášť hrubém porušování životosprávy, dobrých mravů a morálky) nesou plnou odpovědnost za své jednání a zpravidla jsou to právě oni, kteří nesou související následky. Mezi tyto následky je možné zařadit distancování se od takového jednání ze strany sponzorů, které může vést až k ukončování sponzorských smluv, případně důsledky vyvozené přímo sportovním klubem, avšak takové jednání nelze zpravidla²⁶⁶ přičítat sportovnímu klubu. I přes skutečnost, že z § 420 občanského zákoníku plyne, že osoba je považována za podnikatele pouze ve vztahu k té činnosti, která zahrnuje stanovené podmínky podnikání²⁶⁷ a že jednání mimo výkon profesionálního sportu nelze spojovat se sportovním klubem, rovněž jako každé jednání, které činí zaměstnanec mimo pracovněprávní vztah, nelze klasifikovat jako jednání pracovněprávní a spojovat s tímto zaměstnavatelem, lze na tomto příkladu prezentovat celospolečenský náhled na vztah profesionálních sportovců a sportovních klubů. Nezřídka kdy se však stává, že je výše naznačené společensky nežádoucí jednání a chování činěno právě v rámci dílčích souvisejících činností, které lze dle výše uvedeného zařadit pod výkon profesionálního sportu, avšak mezi tím, zda je, či není ono jednání činěno v rámci výkonu profesionálního sportu nebo mimo něj, neexistuje minimálně z hlediska pohledu veřejnosti a smluvních stran vyvozujících z konkrétního jednání právní důsledky žádný rozdíl. I proto se domnívám, že odpovědnost ve smyslu výše uvedeném nese ve sportovně-právním vztahu a priori právě profesionální sportovec. Otázka odpovědnosti je při posuzování, zda je určitá činnost vykonávána samostatně, a nikoli ve vztahu zaměstnaneckém, nepominutelnou.²⁶⁸

2.4.4 Živnostenský způsob výkonu profesionálního sportu v kontrastu s podmínkami výkonu závislé práce

Následující výklad se bude zabývat způsobem výkonu profesionálního sportu a podmínkami jeho výkonu ve vztahu k zákonným podmínkám výkonu živnosti a podmínkám výkonu závislé práce. Nejprve však považuji za důležité nastínit pojem živnostenský a obdobný způsob výkonu činnosti. Výkonem činnosti živnostenským způsobem je na nejobecnější úrovni myšlen výkon činnosti za účelem zisku směřující primárně ke zdroji obživy.²⁶⁹ Komentářová

²⁶⁶ Lze si však představit případy, kdy bude jednání profesionálního sportovce přičítáno sportovnímu klubu v rámci pravidel sportovních svazů.

²⁶⁷ LAVICKÝ, Petr et al. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1608.

²⁶⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Afs 100/2016, bod 25.

²⁶⁹ ŠVESTKA, Jirí, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef et al. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 958.

literatura chápe výkon výdělečné činnosti živnostenským způsobem jako výkon výdělečné činnosti ve smyslu živnostenského zákona; způsobem obdobným živnostenskému, ve smyslu § 420 občanského zákoníku, pak literatura rozumí výkon činností stanovených v § 3 odst. 1 a 3 živnostenského zákona.²⁷⁰ Tyto činnosti, které jsou zpravidla upraveny zvláštními zákony, se za činnost ve smyslu živnostenského zákona nepovažují, i když znaky podnikání naplňovat mohou. Živností je pak pouze činnost vykonávána na základě živnostenského oprávnění.²⁷¹

Jak již bylo uvedeno, profesionální sport je vykonáván právě za účelem zdroje obživy. Výkon profesionálního sportu jako výkon živnosti deklaruje i Nejvyšší správní soud, který za stavu nejasnosti právní úpravy připouští výkon profesionálního sportu živnostenským způsobem²⁷² mj. i s odkazem na již zmiňované nařízení vlády o obsahových náplních jednotlivých živností, které prostřednictvím definice obsahu živnosti „*Provozování tělovýchovných zařízení a organizování sportovní činnosti*“ uvádí výslovně mj. právě „*činnost výkonných sportovců provozovaná samostatně a za účelem dosažení zisku*“.²⁷³ I s ohledem na dosavadní výklad lze shledat výkon profesionálního sportu jako výkon činnosti živnostenským způsobem za přípustný. Ani z hlediska legislativního není pochyb o tom, že považovat profesionální sportovce za podnikatele, případně osoby vykonávající živnost, je možné.

Byť se jako důvodná může jevit otázka, jak pohlížet na výkon profesionálního sportu – živnosti, bez příslušného živnostenského oprávnění, nepovažují její zodpovězení pro účely této práce za nutné, a to zejména z důvodu, že povaha této otázky směřuje na následky aplikace, resp. neaplikace ustanovení živnostenského zákona, a nikoli však na podmínky pro jejich aplikaci a rovněž také z důvodu, že existence, případně neexistence živnostenského oprávnění nemá na aplikaci § 420 občanského zákoníku v otázce statusu profesionálních sportovců relevantní vliv. V tomto případě je nutno rovněž zohlednit požadavek nezávislosti uplatňování soukromého práva na uplatňování práva veřejného. Nejvyšší správní soud nad uvedené úvahy takovou možnost připouští, neboť má za to, že v citované věci profesionální sportovec vykonával činnost profesionálního hokejisty samostatně, vlastním jménem a na vlastní odpovědnost, živnostenským oprávněním však nedisponoval. Podle NSS nelze považovat za rozhodující pouze materiální charakter vykonávané činnosti, tedy naplnění znaků živnostenského podnikání bez dalšího, aniž by byl přítomen formální znak v podobě existence

²⁷⁰ LAVICKÝ, Petr et al. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1607.

²⁷¹ KUNŠTÁTOVÁ, Tatiana, SOLOMONOVÁ, Kristýna, DICKELT, František, BALADA, Lukáš. *Živnostenský zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 43.

²⁷² Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 Afs 278/2016, bod 35.

²⁷³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 Afs 278/2016, bod 33.

živnostenského oprávnění „*Tento výklad by vedl k absurdním závěrům, podle nichž by vykonávaná činnost byla na jedné straně neoprávněným podnikáním z pohledu živnostenského zákona, ale současně by stejnému subjektu mohla přinést benefit v podobě možnosti uplatnění výdajů ve vyšší paušální výši*“.²⁷⁴

Podmínky závislé práce stanoví § 2 odst. 2 zákoníku práce jako výkon práce za mzdu, plat nebo odměnu za práci, na náklady a odpovědnost zaměstnavatele, v pracovní době na pracovišti zaměstnavatele, popřípadě na jiném dohodnutém místě. Při posuzování, zda konkrétní činnost naplňuje znaky závislé práce, či nikoli, je nutno pečlivě zkoumat všechny okolnosti, za kterých je určitá činnost vykonávána, za současného posouzení všech ostatních relevantních znaků a vodítek, která svědčí hodnocení, zda se jedná o závislou práci, či nikoli. I s odkazem na judikaturu NSS je v souladu s uvedeným nutno přihlížet nejen k definičním znakům závislé práce uvedených v § 2 odst. 1 zákoníku práce, ale právě i k ostatním relevantním znakům.²⁷⁵ Hodnocení těchto podmínek je důležité vykládat nejen v celém kontextu účelu definice závislé práce a jejích jednotlivých znacích, ale rovněž v souladu s účelem pracovněprávní úpravy. „*Pojem závislé práce tak musí být vykládán tak, aby obsáhl veškeré formy zastřených pracovních vztahů, stejně jako práci vykonávanou bez náležité protihodnoty, např. práci „na zkoušku“ nebo práci vykonávanou pod hrozbou násilí či jiné újmy. Zároveň však nesmí tento pojem zcela ztratit obrysy, aby správní orgány nezaměňovaly závislou práci s ryze obchodními vztahy, s nefalšovaným samostatným podnikáním nebo s upřímnou mezilidskou výpomocí, ať již v podobě služby blízkému člověku či nezištné laskavosti*“.²⁷⁶ Mimo uvedené znaky závislé práce tak považují za důležité hodnotit právě jednotlivé podmínky výkonu závislé práce²⁷⁷ v souvislosti s výkonem profesionálního sportu.

První podmínkou výkonu závislé práce je výkon této činnosti za mzdu, plat nebo odměnu. Jelikož je profesionální sport vykonáván mj. za účelem obživy, podmínka úplatnosti konkrétního výkonu profesionálního sportu bude naplněna, ať už pohlížíme na výkon profesionálního sportu jako na výkon závislé práce nebo na výkon podnikatelské činnosti. Nebude-li naplněna podmínka úplatnosti, bude se jednat o sport amatérský, jehož výkon nebude splňovat znaky závislé práce a díky absenci úplaty za tuto činnost nebude naplněna ani podmínka jejího výkonu a tedy ani znaky § 420 občanského zákoníku. Za zmínku však stojí

²⁷⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp zn. 6 Afs 95/2020, bod 22.

²⁷⁵ BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír et al. *Zákoník práce. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 30.

²⁷⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 Ads 46/2013, bod 21.

²⁷⁷ Předmětem následujícího výkladu nebude výkon činnosti na odpovědnost zaměstnavatele, o které bylo již pojednáno výše v kontrastu vlastní odpovědnosti podnikatele.

samotný princip odměňování, který považuje ve vztahu k běžnému odměňování zaměstnanců NSS za specifický a ne zcela odpovídající koncepci zákoníku práce. Nejvyšší správní soud konstatuje, že způsob odměňování profesionálních sportovců je založený na odlišných východiscích než úprava zákoníku práce. Svůj závěr odůvodňuje skutečností, že na rozdíl od odměňování ve smyslu zákoníku práce založeném na tarifech, odpracovaných hodinách nebo splnění konkrétních úkolů, koncepce odměňování profesionálních sportovců stojí zejména na motivační složce odměn. Odměňování profesionálních sportovců tak není založeno na počtu odpracovaných hodin, nýbrž – nikoli však výlučně – na úspěchu profesionálního sportovce a v kolektivních sportech dále úspěchu sportovního klubu jako celku, kdy taková skutečnost je velmi nahodilá a ne vždy odpovídající vůli konkrétního profesionálního sportovce.²⁷⁸ Naznačený způsob odměňování se tak liší nejen od koncepce zákoníku práce, ale – což je důležité – od celkového pojetí pracovního poměru.

Další podmínkou výkonu závislé práce je její výkon na náklady zaměstnavatele. Z povahy výkonu profesionálního sportu neplyne, že by profesionální sportovec nesl náklady na výkon profesionálního sportu sám.²⁷⁹ Od nákladů na výkon sportovní činnosti v rámci sportovních utkání²⁸⁰, přes náklady na soustavnou přípravu na sportovní utkání²⁸¹, až po náklady²⁸² na související činnosti. Ve smyslu této podmínky se tak lze v rámci hodnocení právního postavení profesionálních sportovců přiklonit spíše k pracovněprávnímu vztahu. Argumentem proti uvedenému je ale skutečnost, že profesionální sportovec si může uvedené obstarávat v rámci podnikatelské činnosti sám a sportovní klub mu může tyto následně proplácet společně s odměnou. Tento názor však nelze přijmout, neboť uvedené náklady a věci jsou zpravidla poskytovány přímo sportovním klubem a profesionální sportovec si tyto zpravidla neobstarává výlučně sám. I kdyby byla tato možnost připuštěna, náklady na výkon profesionálního sportu by, byť odvozeně, nesl opět sportovní klub.

Další podmínka výkonu závislé práce je výkon této v pracovní době. Pracovní dobou se dle § 78 odst. 1 písm. a) zákoníku práce rozumí „*doba, v níž je zaměstnanec povinen vykonávat*

²⁷⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Afs 16/2011, bod 29.

²⁷⁹ Pro účel této práce je lhostejno, zda jsou profesionálnímu sportovci náklady hrazeny předem, či následně propláceny. Uvedené se bude odvíjet od sportovního odvětví a od povahy výkonu profesionálního sportu spočívající například v organizačních pravidlech a zvyklostech.

²⁸⁰ Mezi tyto náklady lze zahrnout náklady na dopravu na sportovní utkání společným dopravním prostředkem, náklady na stravu v rámci cesty na sportovní utkání, náklady na sportovní vybavení nutné k výkonu profesionálního sportu v rámci sportovních utkání, náklady na doplňky stravy při samotném výkonu profesionálního sportu, zajištění pitného režimu apod.

²⁸¹ Mezi tyto náklady lze zahrnout náklady na sportovní vybavení používané v rámci soustavné přípravy, stravu, doplňky stravy a pitný režim v rámci soustavné přípravy a náklady na pronájem a provoz tréninkových ploch a center, případně náklady na předsezónní přípravné kempy apod.

²⁸² Mezi tyto náklady lze zahrnout například náklady na reklamní a propagační materiály a činnost profesionálního sportovce a klubu.

pro zaměstnavatele práci, a doba, v níž je zaměstnanec na pracovišti připraven k výkonu práce podle pokynů zaměstnavatele“. Pracovní dobou je tak určitý časový úsek, po který zaměstnanec plní nebo je povinen plnit pracovní úkoly podle pokynů zaměstnavatele.²⁸³ S pracovní dobou souvisí rovněž doba odpočinku, kterou zákoník práce v § 78 odst. 1 písm. b) negativně vymezuje jako dobu, která není pracovní dobou. Účelem regulace pracovní doby a doby odpočinku je mj. zejména ochrana zdraví zaměstnance, ochrana zaměstnance na úseku bezpečnosti práce, ochrana sociálních zájmů zaměstnance apod.²⁸⁴ Úpravu pracovní doby a souvisejících institutů lze z důvodu ochrany zájmů účastníků pracovněprávních vztahů považovat za relativně kogentní.²⁸⁵

Je-li obsah nějaké z podmínek výkonu závislé práce výrazně odlišný od celkového pojetí a povahy profesionálního sportu, je to právě podmínka pracovní doby. Pracovní doba je zákonem daný časový úsek, po který zaměstnanec koná práci, případně čeká na přidělení další práce. Z povahy výkonu profesionálního sportu a sportu jako celku plyne, že koncepce pracovní doby a doby odpočinku – nezávisle na zákonné úpravě zákoníku práce – je s výkonem profesionálního sportu neslučitelná. Od jejího trvání, přes rozvržení, až po intervaly doby odpočinku nelze koncepci pracovní doby aplikovat na výkon profesionálního sportu, resp. výkon profesionálního sportu s koncepcí pracovní doby svazovat.

Výkon profesionálního sportu se skládá z několika dílčích segmentů. Prvním z nich je výkon sportovní činnosti v rámci sportovních utkání. Tento výkon jako takový neodporuje koncepci pracovní doby. Je však nutno zohlednit všechny úkony, které uvedenému pojmu předcházejí a také ty, které mu následují. Pro profesionální sport je typické časté cestování do míst, kde se odehrávají sportovní utkání a rozsah cestování je přímo úměrný území, na kterém je konkrétní sportovní odvětví organizováno.²⁸⁶ Nabízí se tak otázka, jakou pozici má při výkonu profesionálního sportu otázka cestování a jaký je vztah cestování za účelem účasti na sportovních utkáních s koncepcí pracovní doby a dále pak, zda je cestování na sportovní utkání skutečně výkonem profesionálního sportu.

Ohraničit časový úsek, kdy je profesionální sportovec slovy zákona povinen vykonávat práci a být na pracovišti připraven k výkonu práce podle pokynů zaměstnavatele, je velmi problematické. Pracovní doba ve smyslu zákoníku práce se zde kryje s dobou odpočinku, za

²⁸³ BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír et al. *Zákoník práce. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 477.

²⁸⁴ HLOUŠKOVÁ, Pavla et al. *Zákoník práce, prováděcí nařízení vlády a další související předpisy s komentářem k l. 1. 2021*. 14. vydání. Olomouc: Anag, 2021, s. 173.

²⁸⁵ BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír et al. *Zákoník práce. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 477.

²⁸⁶ V rámci České republiky není cestování, co do vzdálenosti, rozsáhlé. Avšak v nejvyšších profesionálních soutěžích například v USA, týmy absolvují dopravu na sportovní utkání letecky i několikrát do týdne.

kerou lze považovat dobu přestávek na jídlo a oddech, dobu nepřetržitého odpočinku mezi směnami, nepřetržitého odpočinku v týdnu, státní svátky a dobu čerpání dovolené.²⁸⁷ S uvedeným souvisí i problematická aplikace pojmu směna ve smyslu § 78 odst. 1 písm. c) zákoníku práce, kterou se rozumí „část týdenní pracovní doby bez práce přesčas, kterou je zaměstnanec povinen na základě předem stanoveného rozvrhu pracovních směn odpracovat“ a také aplikace ustanovení o rozvržení pracovní doby, ať už rovnoměrné nebo nerovnoměrné, ve smyslu písm. l) a m) citovaného ustanovení. Tyto instituty budou narážet na aplikaci například v případě soustavné přípravy na sportovní utkání, kdy časové požadavky na přípravu se liší třeba v závislosti na aktuálních potřebách konkrétního profesionálního sportovce. Ve většině případů se rovněž odvíjí doba výkonu profesionálního sportu od aktuálních potřeb sportovního klubu, který reaguje na rozpis sportovních utkání a dalších relevantních události.²⁸⁸

Celkovou obtížnost aplikace pojmu pracovní doby v obvyklém významu na výkon profesionálního sportu spatřuji i v dispozitivní úpravě slovenského zákona o športe, který v § 37 odst. 1 označuje za pracovní dobu úsek 24 hodin po sobě jdoucích, kdy je sportovec k dispozici pro sportovní klub. Podle druhého odstavce citovaného ustanovení je sportovec klubu k dispozici v časových úsecích dohodnutých mezi profesionálním sportovcem a sportovním klubem ve sportovní smlouvě a podle podmínek vyžadovaných specifickostí konkrétního sportovního odvětví. Z textu citovaného ustanovení je patrné, že institut pracovní doby v obvyklém významu je velmi odlišný od praktického fungování profesionálního sportu a aplikace tohoto pracovněprávního institutu na dobu výkonu profesionálního sportu je velmi obtížná i s ohledem na to, že není možné přesně definovat, co je obsahem výkonu profesionálního sportu a co jím není. Slovenská úprava pracovní doby sportovce tak přináší pouze velmi otevřenou úpravu s nutností specifikace v konkrétní profesionální sportovní smlouvě.

Nejinak je tomu i u poslední podmínky výkonu závislé práce, a to výkonu této činnosti na pracovišti nebo na jiném dohodnutém místě. Relevantním je v této souvislosti rozsudek Nejvyššího soudu, který definoval pracoviště jako „určitý konkrétní prostor, ve kterém zaměstnanec fakticky vykonává dohodnutou práci, popřípadě prostor, kde se nachází jeho kancelář“ či „místo, kde zaměstnanec plní podle pokynů zaměstnavatele své pracovní úkoly“.²⁸⁹ Za místo výkonu práce pak Nejvyšší soud považuje místo sjednané v pracovní

²⁸⁷ BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír et al. *Zákoník práce. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 478.

²⁸⁸ JURKA, Helena. *Právní úprava profesionálního sportu v České republice a zahraničí*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 67.

²⁸⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 4596/2014.

smlouvě, kterým se rozumí obec, kraj, určité území ČR, organizační jednotka nebo jinak určené místo, v němž se zaměstnanec zavázal vykonávat pro zaměstnavatele práci. S ohledem na konkrétní případ Nejvyšší soud ve svém rozsudku vymezuje vztah mezi pracovištěm a místem výkonu práce tak, že nelze akceptovat názor, který připouští, že v případě, kdy se zaměstnanec v pracovní době nachází kdekoli na (v) místě výkonu práce (sjednané například na území obce) nachází se automaticky na pracovišti. Takový závěr nelze přijmout z důvodu, že i soukromé pochůzky po místě výkonu práce by musely být považovány za výkon práce, což není možné.²⁹⁰

Není třeba dokazovat, že „pracovištěm“ profesionálního sportovce nebude z pohledu dílčích prvků výkonu profesionálního sportu jediné místo. To se projevuje zejména v souvislosti výkonu sportovní činnosti v rámci sportovních utkání, kdy s výkonem profesionálního sportu je cestování úzce spojeno. V rámci přípravy na sportovní utkání zpravidla existuje určité místo, kde se profesionální sportovec připravuje na sportovní utkání, a které by bylo možné považovat za pracoviště, nicméně tento náhled nezohledňuje šíři výkonu profesionálního sportu. Naznačený problém by bylo možné zhojit podřazením místa výkonu profesionálního sportu pod jiné dohodnuté místo ve smyslu § 2 odst. 2 zákoníku práce. V obou situacích však bude aplikace výše citovaných institutů narážet na nejasnou hranici pracovní doby a pracovní cesty.

Zásadním problémem je totiž skutečnost, že budeme-li považovat cestování za účelem výkonu sportovní činnosti v rámci sportovního utkání za výkon práce, nelze pak z pohledu práva rozlišit faktický výkon v rámci sportovního utkání a cestu na něj, což může být problematické například z hlediska odměňování, povinného odpočinku apod.²⁹¹ Nebudeme-li považovat cestování ve smyslu tohoto odstavce za výkon profesionálního sportu, pak na cestování bude nutno nahlížet prostřednictvím institutu pracovní cesty. Uvedenou konstrukci lze připustit za předpokladu, že bude přesně (a v ideálním případě úzce) vymezeno místo výkonu práce, které může být (a prakticky povětšinou bývá) vzhledem ke skutečnostem výše uvedeným velmi široké. V tomto případě bude institut pracovní cesty prakticky začleněn do výkonu práce. Bude-li cestování součástí výkonu profesionálního sportu a místo výkonu práce stanoveno pro území celé České republiky, nelze jej považovat za pracovní cestu, jelikož pracovní cesta je nutně cesta mimo místo výkonu práce.

Relevantním ustanovením v této věci je § 210 zákoníku práce, podle kterého se doba strávená na pracovní cestě nebo na cestě mimo pravidelné pracoviště jinak, než plněním

²⁹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 4596/2014.

²⁹¹ Za předpokladu, že pohlížíme na profesionálního sportovce jako na zaměstnance.

pracovních úkolů (která spadá do směny) považuje za překážku v práci na straně zaměstnavatele, při které se zaměstnanci mzda nebo plat nekrátí. Budeme-li s ohledem na dosud uvedené považovat za výkon práce ve smyslu zákoníku práce čistě výkon sportovní činnosti v rámci sportovního utkání, bude cestování za tímto účelem považováno za pracovní cestu. Uvedeným však není možno zhojit nedostatek v podobě stanovení místa výkonu práce na území větší než například obec.

Mimo výše popsané může aplikace institutu pracovní cesty na právní vztahy mezi profesionálním sportovcem a sportovním klubem dále působit problémy v oblasti náhrady výdajů v souvislosti s výkonem práce, a to zejména v oblasti náhrady výdajů v souvislosti právě s pracovní cestou. I přesto, že je běžnou praxí, že profesionální sportovci mají při cestování zajištěnou stravu, případně ubytování, je právě z výše naznačených důvodů velmi obtížně představitelné uplatňování, realizace a evidence cestovních náhrad v režimu zákoníku práce a takový postup považují za neslučitelný se sportovně-právní realitou.

V již citovaném rozhodnutí Nejvyššího správního soudu řešil kasační soud povahu cesty z místa bydliště do místa domovského zimního stadionu – pracoviště. Bez ohledu na předmět řízení a obecné teze k právnímu postavení profesionálních sportovců lze v odůvodnění rozsudku poukázat na několik významných argumentů, které odkazují na povahu pracovní cesty a místa výkonu práce či pracoviště. Předně NSS připustil, že nelze činnost profesionálního sportovce omezit pouze na domovský zimní stadion²⁹², což potvrzuje obtížnost stanovení místa výkonu práce a pracoviště. Zásadním bodem citovaného rozhodnutí pro posuzovanou věc bylo rovněž oddělení povahy cesty z místa bydliště do místa sídla sportovního klubu, kterou profesionální sportovec absolvoval individuálně za následného proplacení nákladů ze strany sportovního klubu a cesty, kterou profesionální sportovec absolvoval s ostatními spoluhráči v souvislosti s účastí na sportovním utkání. Byť se nadepsaný soud k uvedenému více nevyjádřil, z dikce bodu 35 citovaného rozhodnutí²⁹³ usuzují, že není nutné každé cestování za účelem, ať už výkonu sportovní činnosti v rámci sportovního utkání, přípravy na něj nebo cestu za účelem jiných souvisejících činností, považovat za cestu pracovní.

Z uvedených důvodů a z důvodu neslučitelnosti institutu pracovní doby, doby odpočinku a pracovní cesty, resp. jejich platné a účinné právní úpravy s výkonem profesionálního sportu,

²⁹² Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Afs 16/2011, bod 37.

²⁹³ Bod 35 citovaného rozsudku zní: „V nyní projednávaném případě považuje soud zmíněnou věcnou a časovou souvislost za zcela jednoznačnou: cesta z místa bydliště ke stadionu HC Sparta Praha byla nezbytná k plnění povinností plynoucích pro stěžovatele z hráčské smlouvy. Skutečnost, že pokračující dopravu např. na venkovní zápasy zajišťoval již tento klub sám, je z tohoto hlediska zcela nevýznamná.“

shledávám faktickou nemožnost aplikace uvedených institutů za jeden z důvodů nemožnosti přiřazení statusu zaměstnance profesionálním sportovcům. Dalším argumentem pro nemožnost aplikace pracovněprávní úpravy na právní vztahy mezi profesionálními sportovci a sportovními kluby spatřuji ve faktické nemožnosti uplatnění úpravy práce přesčas, která sice přímo souvisí s pracovní dobou, nicméně i zde lze spatřovat určité odchylky v možnosti uplatnění na právní vztah mezi profesionálním sportovcem a sportovním klubem. Nejvyšší správní soud opírá tuto myšlenku například o skutečnost, že s ohledem na odlišnost povahy sportovní činnosti oproti závislé práci (specifičnosti sportu) „*jestliže se sportovec smluvně zaváže udržovat si a zvyšovat fyzické dovednosti a schopnosti a jestliže proto např. chodí do posilovny či běhat do parku, je zřejmé, že z povahy věci takto „odpracované hodiny“ nebude nárokovat k proplacení u svého zaměstnavatele např. jako přesčasy, nýbrž že jde jednak o plnění jeho obecné smluvní povinnosti a také o jeho vlastní zájem na stále se zlepšujících sportovních výsledcích, které mu např. zvýší šance na nějaký zajímavý přestup a tedy i na uzavření daleko výhodnější a prestižnější smlouvy*“.²⁹⁴ K uvedenému lze doplnit, že je prakticky nemožné aplikovat úpravu práce přesčas na vztah mezi profesionálním sportovcem a sportovním klubem, neboť nelze určit, jaká činnost je konaná v rámci pracovní doby a jakou činnost koná profesionální sportovec nad rámec této, nehledě na skutečnost, že z činnosti nad rámec pracovní doby může získávat prospěch stejnou měrou i profesionální sportovec sám, neboť investuje právě do své kondice a dovedností. Bez ohledu na platnou a účinnou právní úpravu se práce přesčas jako obecná koncepce zákoníku práce aplikovaná na právní vztahy v profesionálním sportu má účelem, neboť je tato z výše uvedených důvodů (a rovněž i ze samotné povahy výkonu profesionálního sportu) neslučitelná s povahou výkonu profesionálního sportu a činnostmi v rámci jednotlivých sportovních odvětví.

2.4.5 Soustavný a osobní výkon profesionálního sportu a výkon profesionálního sportu za účelem zisku

Soustavnost, resp. soustavný výkon činnosti, je dalším definičním znakem podnikání. Při posuzování prvku soustavnosti není větších pochyb o tom, že tento definiční znak podnikání je při výkonu profesionálního sportu naplněn i s přihlédnutím ke skutečnosti, že soustavnost výkonu nutně neznamená, že určitá činnost musí být vykonávána nepřetržitě nebo trvale. S ohledem na textaci zákona se soustavnost rovněž váže k záměru podnikatele, nikoli k požadavku objektivního posouzení.²⁹⁵ I přes to je však při hodnocení soustavnosti, jako definičního znaku podnikání, nutno brát na zřetel znaky konkrétního posuzovaného případu

²⁹⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 AfS 16/2011, bod 38.

²⁹⁵ LAVICKÝ, Petr et al. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1607.

a přihlížet k povaze vykonávané činnosti.²⁹⁶ Z povahy profesionálního sportu vyplývá, že jeho výkon je neslučitelný se záměrem činit tak nahodile a nepravidelně, a to minimálně z důvodu, že komplexnost soustavné přípravy profesionálních sportovců s cílem dosahovat co nejlepších výkonů je založena právě na dlouhodobosti (nejen fyzické) přípravy. Naznačené hledisko lze chápat i z toho pohledu, že je nereálné vykonávat sport na profesionální úrovni nahodile a nesystematicky. Na soustavnost v uvedeném smyslu je nutno nahlížet z objektivního hlediska a za soustavná považovat výkon profesionálního sportu i v případě, že v krátkém časovém období bude profesionální sport vykonáván u více sportovních klubů.

Osobní prvek ve smyslu zákoníku práce lze chápat jako zvláštní osobní vztah mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, který obsahuje specifická práva a povinnosti na obou stranách. Mezi tyto náleží zejména výlučně osobní výkon práce a od toho odvozená nemožnost zastoupení zaměstnance třetí osobou, ochrana zdraví zaměstnance nebo určitý závazek loajality zaměstnance vůči zaměstnavateli.²⁹⁷ Proti povaze profesionálního sportu je možnost zastoupení konkrétního profesionálního sportovce při výkonu profesionálního sportu jinou osobou i bez ohledu na praktickou nemožnost takového postupu.

Pomineme-li však zastoupení ve smyslu předchozího odstavce, nabízí se otázka, zda je za zastoupení možno považovat i typ zastoupení (ve sportovní terminologii přesnější termín – nahrazení) konkrétního profesionálního sportovce jiným profesionálním sportovcem v rámci jednoho sportovního klubu, a to například pro jeho neuspokojivou výkonnost. I přes určitou prvotní odůvodněnost prezentované myšlenky nelze tento úkon za zastoupení přijmout a považovat jej za zásah do osobního výkonu činnosti, jelikož i přes to, že – a zejména právě v kolektivním sportu – je situace nahrazení konkrétního sportovce jiným profesionálním sportovcem běžná a nejedná se o zastoupení ve smyslu vázanosti výkonu na konkrétního profesionálního sportovce a vstup jiného sportovce do konkrétního právního vztahu či převzetí části práv a povinností. Ačkoli může být profesionální sportovec v určité části výkonu profesionálního sportu (nejčastěji při výkonu sportovní činnosti v rámci sportovního utkání) nahrazen, nejedná se o rozpor s podmínkou osobního výkonu profesionálního sportu či zastoupení ve smyslu vstupu do právního vztahu zastupovaného profesionálního sportovce a není tímto ani prolomena osobní složka právního vztahu, ať už na tento nahlížíme pohledem občanskoprávním nebo pracovněprávním. Tento postup je v rozporu s výše prezentovanými názory, jelikož výkon profesionálního sportu je složen z vícera dílčích částí a i z toho důvodu

²⁹⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 679/2007.

²⁹⁷ BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír et al. *Zákoník práce. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 29.

nelze na zastoupení v rámci jedné dílčí části výkonu profesionálního sportu hledět jako na zastoupení v obvyklém slova smyslu. V souladu s uvedeným je tak nutné osobní výkon vázat na konkrétní právní vztah a nahlížet na výše prezentované zastoupení (nahrazení) například jako na situaci zástupu za dovolenou určitého zaměstnance, v případě dlouhodobého zastoupení například zástup za mateřskou a rodičovskou dovolenou.

Ani v tomto případě nelze opomenout zohlednění dílčích částí výkonu profesionálního sportu demonstrováných na situaci, kdy se konkrétní profesionální sportovec například nechá zastoupit v rámci souvisejících činností v účasti na propagačních akcích sportovního klubu. Jen těžko bude mít tato akce stejný účinek, jako kdyby se dotčený profesionální sportovec účastnil osobně. Takto absurdní důsledky nelze akceptovat, a proto je nutné přípustnost výkonu profesionálního sportu v zastoupení odmítnout. Nastíněnou situaci je však nutné odlišit od zastoupení (nahrazení) jednotlivce v rámci týmu jiným jednotlivcem, a to zejména z důvodu, že takové zastoupení nemá vliv na jeho postavení v konkrétním právním vztahu a vliv na plnění povinností z konkrétního právního vztahu.

Dlužno dodat, že na podmínku osobního výkonu profesionálního sportu není nutné nahlížet jako na podmínku, která nutně znamená podřazení tohoto právního vztahu pod právní normy pracovního práva, jelikož osobnostní prvek lze spatřovat i u výkonu nezávislé činnosti například u umělců, jejichž výkon nebo činnost je jinými nezastupitelná.²⁹⁸ Shrnuto, vzhledem k výše uvedenému nelze pomocí zkoumání zastupitelnosti a požadavku osobního výkonu činnosti dospět k závěru, zda je výkon profesionálního sportu nutno považovat za závislou práci, či nikoli. Ve vztahu k zisku jakožto definičního znaku podnikání, je rozhodujícím faktorem v této souvislosti samotný záměr (subjektivní úmysl) vykonávat určitou činnost za účelem zisku. To, že není tohoto záměru dosaženo, není při posuzování, zda určitá činnost spadá pod definici podnikatele, rozhodujícím hlediskem.²⁹⁹

2.4.6 Zobecnění dílčích závěrů a úvahy de lege ferenda

Dosavadním výkladem byly analyzovány dílčí skutečnosti, které je nutné při posuzování právního postavení profesionálních sportovců zohlednit. Z druhé části této práce vyplynulo, že právní postavení profesionálních sportovců je ovlivněno zdánlivě nepodstatnými či zanedbatelnými skutečnostmi a faktory, které však mají při hodnocení statusu profesionálních sportovců zásadní význam. Při úvahách o právním postavení profesionálních

²⁹⁸ BĚLINA, Tomáš. Jsou právní vztahy profesionálních sportovců závislou prací? In: PICHRT, Jan. (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 67.

²⁹⁹ KUNŠTÁTOVÁ, Tatiana, SOLOMONOVÁ, Kristýna, DICKELT, František, BALADA, Lukáš. *Živnostenský zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 43.

sportovců se tak nelze omezit pouze na povrchní ukazatele typu, že profesionální sportovci poslouchají pokyny sportovního klubu, a proto je jejich vztah pracovněprávní, ale je zásadní pohlízet na celý vztah komplexně s přihlédnutím ke všem jeho relevantním a specifickým znakům a povaze celého vztahu i odvětví. Je velmi obtížné uvedené závěry zobecnit tak, aby bylo dovozeno jednoznačné univerzální řešení daného problému, neboť jak již bylo několikrát zmíněno, rozdílnosti právních vztahů s ohledem na různá sportovní odvětví a zvyklostí daného odvětví, a rovněž i specifčnosti celého profesionálního sportu, významně syntézu závěrů komplikují.

Za současných společenských a právních podmínek (a slovy Nejvyššího správního soudu normativní síly fakticity, která se projevuje tím, že činnost sportovce nelze jednoduše podřadit pod pracovní právo³⁰⁰) se tak přikláním k názoru, že vyřešení otázky právního postavení profesionálních sportovců je výlučně otázkou legislativní.³⁰¹ Ať už pozitivní, či negativní inspiraci je možno čerpat z legislativního řešení jiných států. Tak jako v České republice bylo i na Slovensku před přijetím zákona o športe (účinného od roku 2016) zvykem, že profesionální sportovec vystupoval ve vztahu ke sportovnímu klubu jako podnikatel a profesionální smlouvy byly uzavírány ve smyslu tamějšího občanského zákoníku.³⁰² Důvodem uvedené situace byla zejména velmi abstraktní úprava závislé práce ve slovenském zákoníku práce, jelikož z povahy věci nebylo možné postihnout všechna specifika sportovní činnosti a podřadit tak sportovní činnost pod dikci zákoníku práce³⁰³ a zejména skutečnost, že podle citovaného ustanovení slovenského zákoníku práce se vztah sportovního klubu a profesionálního sportovce řídil slovenským zákoníkem práce jen tehdy, byl-li sportovec v pracovněprávním vztahu, což nutně neznamenalo, že každý smluvní vztah mezi sportovním klubem a profesionálním sportovcem musel být vztahem pracovněprávním.³⁰⁴

Zákon o športe ve snaze narovnat uvedený stav v původním znění § 4 odst. 3 písm. a) direktivně stanovil, že naplňuje-li výkon činnosti profesionálního sportovce znaky závislé práce, vykonává sportovec tuto činnost na základě smlouvy o vykonávání profesionálního sportu se všemi právy a povinnostmi, které z tohoto vztahu plynou, ale připustil, že

³⁰⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Afs 16/2011, bod 30.

³⁰¹ HAMERNÍK, Pavel. The Impact of EC Law on Sport in the Czech Republic. *The International Sports Law Journal*, 2004, č. 3-4, s. 58.

³⁰² KVOČÁKOVÁ, Lucia. Právne postavenie profesionálnych športovcov na Slovensku. In: PICHRT, Jan. (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 160.

³⁰³ GÁBRIŠ, Tomáš. Pracovnoprávní status športovcov v projekte nového slovenského zákona o športe. In: PICHRT, Jan. (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 146.

³⁰⁴ FRŤALOVÁ, Andrea. Úskalia športu ako práce v Slovenskej republike. In: PICHRT, Jan. (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 170.

profesionální sport lze vykonávat i v postavení OSVČ, případně ve vztahu obdobném vztahu pracovněprávnímu podle zvláštního zákona.³⁰⁵ I když zákon o športe výslovně a bez dalšího nepodřazoval všechny profesionální sportovce pod ten či onen právní status a s respektem ke specifčnosti sportu ponechal na první pohled širokou autonomii volby aplikace relevantního právního institutu na status profesionálních sportovců, ve skutečnosti byla volba velice omezená, neboť naplňoval-li vztah sportovního klubu a profesionálního sportovce znaky závislé práce, bylo nutno na něj nahlížet jako na vztah pracovněprávní. Zákon o športe tak zařadil výkon profesionální sportovní činnosti do pracovněprávního režimu bez ohledu na to, jak si konkrétní právní vztah pojmenovaly dotčené subjekty, jelikož relevantním hlediskem byl právě charakter a skutečný význam sportovní činnosti a jeho vlastnosti. Bylo rovněž irelevantní, jak definovala profesionálního sportovce dotčená sportovní pravidla jednotlivých sportovních svazů. Jestliže sportovec vykonával pro sportovní klub činnost, která měla znaky závislé práce, bylo nutné vztáhnout tento vztah právě pod úpravu zákona o športe a tuto úpravu na relevantní právní vztah aplikovat, opačný postup by znamenal rozpor se zákonem. Rovněž nelze opomenout, že citovaný zákon výslovně osobu profesionálního sportovce spojoval právě s povinnými náležitostmi sportovní smlouvy, které musely být bezpodmínečně ve sportovní smlouvě obsaženy.³⁰⁶

Zákon o športe však připouštěl i případy, kdy mohl profesionální sportovec vykonávat sportovní činnost i jako podnikatel. Jednalo se zejména, nikoli však výlučně, o případy profesionálních sportovců, kteří provozovali individuální sport v situacích, kdy se konkrétní sportovec výkonem individuální sportovní činnosti živil, tato činnost pro profesionálního sportovce představovala hlavní zdroj obživy a vykonával sportovní činnost vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, na vlastní náklady a v čase podle svého uvážení. Takto vykonávaná činnost předpokládala uzavření smlouvy podle občanského nebo obchodního zákoníku.³⁰⁷

Novelou zákona o športe účinnou od 1. 2. 2020 však slovenský zákonodárce upravil původní znění § 4 odst. 3 písm. a) tak, že profesionální sport lze vykonávat na základě smlouvy jako OSVČ i přes to, že právní vztah naplňuje znaky závislé práce. Citovaná novela rovněž v nově přidaném desátém odstavci § 46 zákona o športe stanovila, že smluvní vztah sportovce jako OSVČ a sportovního klubu založený smlouvou se i přes to, že naplňuje znaky závislé

³⁰⁵ Například na základě služebního poměru.

³⁰⁶ Dôvodová správa k návrhu zákona č. 440/2015 Z. z., o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov. *NRSR*. [online]. [cit. 13. 8. 2021].

³⁰⁷ Dôvodová správa k návrhu zákona č. 440/2015 Z. z., o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov. *NRSR*. [online]. [cit. 13. 8. 2021].

práce, považuje za obchodněprávní vztah, což je v přímém rozporu se slovenským zákoníkem práce.³⁰⁸ Pomyslnou tečku za snahou hledět na profesionální sportovce jako na zaměstnance udělala citovaná novela prostřednictvím přechodného ustanovení, kdy vložení § 106d do zákona o športe stanovila, že smluvní vztah profesionálního sportovce a sportovního klubu, který vznikl před datem účinnosti novely, který sportovec vykonává jako OSVČ i přes to, že naplňuje znaky závislé práce, se nepovažuje za vztah na základě profesionální sportovní smlouvy ve smyslu zákona v původním znění. Místo záměru novely umožnit volbu právního postavení sportovců však citovaná novela přinesla regulaci, do té doby neupravené, oblasti výkonu sportu v postavení OSVČ.³⁰⁹

Mezi země, které nedisponují speciálním zákonem, který by upravoval právní postavení profesionálních sportovců, patří například Spolková republika Německo. I přes absenci tohoto speciálního předpisu jsou však profesionální sportovci v Německu bez dalšího považováni za zaměstnance a jsou tak podřízeni pracovněprávním předpisům. Profesionální sportovci v Německu uzavírají jednak pracovní smlouvu se sportovním klubem, která musí splňovat zákonem stanovené požadavky na tento typ smluv a jednak smlouvu s vnitrostátním sportovním svazem (licenční smlouva), která upravuje vztah mezi profesionálním sportovcem a vnitrostátním sportovním svazem, kterou se profesionální sportovec podřizuje působnosti stanov a ostatních pravidel vnitrostátního sportovního svazu³¹⁰ a jemu nadřazených organizací, včetně podřízení se pravomocem orgánů vnitrostátního sportovního svazu, které tato pravidla vynucují.³¹¹

Německá právní praxe nemá pochybnosti o tom, že profesionální sportovec je v podřízeném postavení vůči sportovnímu klubu a je povinen řídit se jeho pokyny, například účastnit se sportovních utkání a podstupovat systematickou přípravu na ně. Ve vztahu k souvisejícím činnostem profesionálního sportovce se pracovněprávní vztah považuje za primární zdroj obživy a i z tohoto důvodu mohou sportovní kluby tyto činnosti omezit, pokud by byly s jejich zájmy v rozporu.³¹² Povinnost účastnit se sportovních utkání a přípravy na ně, povinnosti týkající se chování v rámci výkonu profesionálního sportu či mimo něj, případně povinná účast na různých týmových událostech a společenských akcích považuje německé

³⁰⁸ GÁBRIŠ, Tomáš, GREGUŠ, Jozef. *Práva a povinnosti v profesionálnom športe*. Praha: Leges, 2021, s. 75.

³⁰⁹ GÁBRIŠ, Tomáš. Status profesionálnych športovcov v SR po novele zákona o športe účinnej od 1. 2. 2020. In: *ucps.sk* [online]. 26. 3. 2020 [cit. 15. 8. 2021].

³¹⁰ V České republice tato povinnost plyne z institutu členství ve spolku.

³¹¹ FRODL, Christian. Neuer, Hummels, Müller, Götz & Co: the legal framework governing industrial relations in German professional football. *International Sports Law Journal* [online]. 2016, vol. 16, iss. 1-2 [cit. 21. 5. 2021].

³¹² FRODL, Christian. Neuer, Hummels, Müller, Götz & Co: the legal framework governing industrial relations in German professional football. *International Sports Law Journal* [online]. 2016, vol. 16, iss. 1-2 [cit. 21. 5. 2021].

právní prostředí za znaky, díky nimž musí být profesionální sportovec v postavení zaměstnance.³¹³

Z povahy popsaného vztahu pak vyplývá určitá ekonomická a profesní závislost profesionálních sportovců na sportovních klubech, kterou umocňuje právě podrobení se regulacím, pokynům a určitým omezením ze strany sportovního klubu. Z pracovněprávního vztahu však profesionálním sportovcům plynou i tradiční pracovněprávní instituty jako například ochrana zaměstnance. Tento přístup však bývá v německé odborné literatuře kritizován, například ve vztahu k profesionálním fotbalistům, neboť nereflektuje fakticitu a skutečný stav, kdy pro tyto profesionální sportovce, kteří mají vysoké příjmy, není standardní ochrana zaměstnance nutná.³¹⁴

I v případě německého modelu se objevují názory, že úpravu některých pracovněprávních institutů lze obtížně aplikovat – i s ohledem na specifčnost sportu a vztahů ve sportu – na právní vztahy mezi profesionálními sportovci a sportovními kluby. Z hlediska určitých dílčích částí vztahů mezi profesionálními sportovci a kluby (například v otázce přestupů) nelze vždy hovořit o úplném naplnění všech znaků pracovněprávního vztahu, například v otázce podřízenosti profesionálních sportovců.³¹⁵

A zcela odlišnou cestu k regulaci sportovně-právních otázek lze pozorovat například v případě Španělského království, kde odstartovala transformace pohledu na status profesionálních sportovců na poli justice, kdy přelomovým rozsudkem³¹⁶ španělského nejvyššího soudu (El Tribunal Supremo) přiznal soud profesionálním sportovcům, kterým končí smlouva, stejná práva, jakých požívají běžní zaměstnanci dle tamějších zákonů a nepřímo tak sportovce za zaměstnance označil.³¹⁷

Legislativních inspirací a motivů k nim, lze najít mnoho. Nežli však společnost dospěje do chvíle, kdy bude považovat legislativní úpravu nejen statusových otázek profesionálních sportovců za aktuální, je nutné se zamyslet – spíše než nad úvahou o konkrétní úpravě de lege

³¹³ SIENICKY, Jan. Employment relationships at national level: Germany In: COLUCCI, Michele, HENDRICKX, Frank. (eds.). *Regulating employment relationships in professional football A comparative analysis*. Nocera Inferiore: International Sports Law and Policy Bulletin, 2016, č. 1, s. 174.

³¹⁴ VIEWEG, Klaus, KRAUSE, Andreas. Germany. In: HENDRICKX, Frank. (ed.). *International encyclopaedia of laws: sports law*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2013, s. 12.

³¹⁵ SIENICKY, Jan. Employment relationships at national level: Germany In: COLUCCI, Michele, HENDRICKX, Frank. (eds.). *Regulating employment relationships in professional football A comparative analysis*. Nocera Inferiore: International Sports Law and Policy Bulletin, 2016, č. 1, s. 200.

³¹⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu Španělského království ze dne 26. 3. 2014 (Sentencia del Tribunal Supremo de 26 de Marzo de 2014, casacion 61/2013), část 7, odst. 1.

³¹⁷ VAN MAREN, Oskar. Athletes = Workers! Spanish Supreme Court grants labour rights to athletes. In: *asser.nl* [online]. 9. 4. 2014 [cit. 16. 8. 2021].

ferenda – právě nad smyslem, účelem a hlavně přínosem takové právní úpravy. Právo má být především výsledkem společenské potřeby regulace určité oblasti a neexistuje právní věta, která za svůj původ nevděčí nějakému účelu.³¹⁸ Proto zde vyvstává otázka, zda je (nebo bude) regulace právního postavení profesionálních sportovců a otázek souvisejících vůbec nutná a žádoucí.

Není cílem těchto úvah hodnotit schopnost českého zákonodárce uchopit danou problematiku a nastavit právní normy tak, aby vyvážily zájmy všech zúčastněných stran, avšak je nepochybné, že v situaci, kdy jsou názory a návrhy řešení na tuto specifickou oblast natolik rozdílné, stojí před zákonodárcem v případě úpravy oblasti profesionálního sportu nelehký úkol. Odůvodněná je rovněž obava, zda v případě, že společenská vůle dospěje k názoru, že je regulace sportovně-právní oblasti nutná, nepřispěje nová regulace spíše k deformaci sportovního prostředí. V oblasti sportovního práva obecně se vyskytuje silná a bohatá autonomní regulace, upevněná mnohaletými zvyklostmi a rovněž jde o systém, který je konkludentně uznáván jeho samotnými účastníky. Pro úspěšnou a funkční regulaci musí mít zákonodárce tuto věc na paměti, neboť novou regulací, zásadně se odklánějící od dosavadní praxe, může dojít jednak k zásadnímu zásahu do právní jistoty zúčastněných subjektů, jednak do zásahu určitým způsobem fungujícího výrazně autonomního systému, a konečně může být taková autoritativní intervence zásahem do legitimních práv zúčastněných subjektů.

Tvorba nové právní úpravy bude narážet zejména na problematiku rozsahu sportovní oblasti, a to právě s přihlédnutím k množství sportovních odvětví a jejich různorodosti, množství jednotlivých sportovních svazů, které to které sportovní odvětví organizačně zastřešují i na množství zájmů zúčastněných třetích stran (sponzorů, států, mezinárodních sportovních organizací) a v neposlední řadě také k různorodosti zvyklostí a obyčejů jednotlivých sportovních odvětví. V souladu s uvedeným bude obtížně uchopitelná i terminologie, úprava a definice relevantních institutů, počínaje například (bude-li úprava v souladu s dále uvedeným rozlišovat) vymezením rozdílu mezi individuálním a kolektivním sportem, resp. profesionálním sportovcem vykonávajícím ten či onen typ sportu.

Z hlediska metody nové sportovně-právní regulace tak bude zásadní zejména nastavení poměru mezi kogentní a dispozitivní úpravou dílčích oblastí. Z důvodu již uvedených nebude takové vyvážení jednoduché, od takového nastavení se nicméně bude odvíjet efektivita celé úpravy a směřování celého dotčeného odvětví. Kogentní právní normy obecně zavazují své

³¹⁸ JHERING ŠL., Rudolf. *Boj o právo. Právní věda všedního dne*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 5.

adresáty bezpodmínečně a vždy musí být aplikovány na danou skutkovou podstatu a tímto zároveň vylučují jakoukoli možnost autonomního dotvoření práva k dané skutkové podstatě. Naopak dispozitivní právní normy nezavazují samy o sobě nikoho k ničemu, pouze ponechávají svým adresátům určitou volnost k tomu, aby si danou skutkovou podstatu upravili autonomně na základě jejich svobodné vůle. Dispozitivní právní normy se stávají závaznými až tehdy, upraví-li si její adresáti skutkovou podstatu neúplně a takto vzniklou mezeru doplní právě dispozitivní právní norma. Dispozitivní právní normy jsou tak podpůrně aplikovány v případě, kde neexistuje úprava autonomní normou.³¹⁹ Prostřednictvím dispozitivních právních norem je adresátům těchto dovoleno, aby si zvolili odlišné řešení právního problému než to, které je předepsáno dispozitivní právní úpravou. Kogentní právní normy naopak takovou odchýlnou úpravu nepřipouštějí.³²⁰ V rámci právních norem upravujících autonomii vůle adresátů těchto norem lze hovořit ještě o relativně kogentních právních normách, jejichž účelem je především ochrana zákonného standardu, avšak tyto právní normy nebrání adresátům v ujednáních, které zákonný standard nesnižují.³²¹

A právě zde může konkrétní sportovně-právní úprava narazit, neboť bude-li zákonná úprava nastavena až příliš kogentně, bude docházet k deformaci sportovně-právního odvětví; kogentní právní normy se spíše budou dostávat do rozporu s určitými zvyklostmi či zaužívanými nepsanými pravidly, která jsou dlouhodobě součástí komplexního systému sportovních odvětví. Určitou překážkou je i skutečnost, že každé sportovní odvětví obsahuje právě jiný typ sportovních zvyklostí.³²² Příliš dispozitivní úprava *de lege ferenda* pak postrádá smysl, neboť ze své povahy bude pouze konstatovat dosavadní praxi a slovy zákona umožní stranám ujednat si práva a povinnosti dle svého uvážení tak, jako doposud, kdy tyto právní normy budou za účelem alespoň částečného zachování *statu quo* v konečném důsledku tak široké, že nenaplní zamýšlený účel právní úpravy například požadovanou ochranu profesionálních sportovců. Jako nejvhodnější řešení se tak nabízí použití relativně kogentních právních norem, které budou – podobně jako v pracovním právu – chránit určitý standard adresátů těchto právních norem.

Bude-li dále zákonem stanoveno, že profesionální sportovci jsou za všech okolností považováni za zaměstnance a vztah mezi nimi a sportovními kluby je nutno považovat za vztah

³¹⁹ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 54.

³²⁰ MELZER, Filip. Dispozitivní a kogentní normy v novém občanském zákoníku. *Právní rozhledy* [online]. 2013, č. 7 [cit. 16. 8. 2021].

³²¹ ELIÁŠ, Karel. K pojetí dispozitivního práva v občanském zákoníku. *Bulletin advokacie* [online]. 2015, č. 9 [cit. 16. 8. 2021].

³²² GÁBRIŠ, Tomáš, GREGUŠ, Jozef. *Práva a povinnosti v profesionálním športe*. Praha: Leges, 2021, s. 40.

pracovněprávní, bude tak nepřímo sportovní odvětví podrobena právním normám pracovního práva a jeho zvyklostem. Z toho důvodu nejsem přesvědčen, že nová obecná regulace přinese výrazné změny v tomto systému či výraznější ochranu nejpočetnější skupiny subjektů – profesionálních sportovců, neboť univerzální úprava široké škály sportovních odvětví a jejich zvyklostí a jejich následné zákonné vynucování, může být pro sportovní oblast a dosavadní fungování deformující. Naopak regulace dílčích oblastí na základě určitých podobností jednotlivě (minimálně alespoň oddělení úpravy kolektivních a individuálních sportů) nemusí za každých okolností dávat ekonomický či legislativně-technický smysl. Proto před tímto krokem považuji za důležité se před přípravou konkrétní právní úpravy vrátit k základní otázce, která zodpoví a odůvodní zásadní myšlenku, čemu a komu nová právní úprava prospěje, zda bude nová právní úprava dostatečně reflektovat specifickou sportu jako celku včetně specifčnosti a odlišnosti každého sportovního odvětví zvlášť a zda novou právní úpravou dojde k posílení postavení zúčastněných subjektů, vyvážení jejich zájmů, nebo zda naopak nedojde k deformaci celé oblasti.

Jako nejvhodnější řešení (za předpokladu, že společnost dospěje ke kladné odpovědi na výše uvedenou otázku a připustí, že je zákonný zásah do sportovně-právní praxe skutečně třeba) tak a priori shledávám přijetí zákonné úpravy profesionálních sportovních smluv, jako smluv pojmenovaných ve smyslu občanského práva, za současného zachování otevřenosti otázky právního postavení profesionálních sportovců (záměrné upuštění od výslovné regulace) a s přijetím speciální úpravy souvisejících relevantních otázek, mezi které patří především otázky daňové a úprava související se sociálním zabezpečením. Zdali bude taková úprava součástí občanského zákoníku nebo zákona speciálního, je pro tento výklad lhostejné. Vzhledem ke komplexnosti úpravy (a vzhledem k výrazným veřejnoprávním otázkám) se však přikláním k zákonu speciálnímu.

V souladu s prezentovanými úvahami *de lege ferenda* považuji za opodstatněné se ptát, zda je vůbec nutné mít explicitně upraveny statusové otázky profesionálních sportovců a jaký by byl smysl takové úpravy. Z pohledu profesionálních sportovců bude nejsilnějším argumentem zřejmě ochrana jejich zájmů a jich samotných. Motivací ze strany sportovních klubů může být například garance určité efektivity a flexibility při uzavírání a ukončování smluvních vztahů v rámci řešení personálních (takticko-technických) otázek při tvorbě týmu, která zaručí co možná nejjednodušší a nejefektivnější naplnění sportovních cílů. Opomenout nelze ani zásadní zájem orgánů státní správy na statusových otázkách profesionálních

sportovců, a to zejména v otázkách daňových a odvodových, jak nejednou vyplynulo z výše citovaných soudních rozhodnutí.

Jsem přesvědčen, že uvedené zájmy lze však zohlednit i bez toho, aby bylo právní postavení profesionálních sportovců autoritativně postaveno na jisto. Prostřednictvím zvláštního zákona mohou být upraveny náležitosti profesionálních sportovních smluv, minimální standardy ochrany zájmů zúčastněných subjektů a rovněž novelizovány předpisy upravující veřejnoprávní souvislosti bez toho, aby bylo rozhodnuto o právním postavení profesionálních sportovců. Pro naplnění výše zmíněného účelu tak nenacházím důvody k tomu, aby muselo být o statusu profesionálních sportovců s určitostí a jistotou pro futuro rozhodnuto a samostatná regulace statusových otázek v profesionálním sportu tak postrádá s ohledem na smysl a účel sportovně-právní regulace hlubší opodstatnění.

3 Profesionální sportovní smlouvy

Vzhledem k závěrům uvedeným ve druhé části práce nelze s jistotou zařadit profesionální sportovní smlouvy pod ustanovení zákoníku práce ani pod úpravu pojmenovaných smluv v občanském zákoníku. Za současného stavu je proto na profesionální sportovní smlouvy nutno nahlížet jako na zvláštní smluvní typ podle § 1746 odst. 2 občanského zákoníku. V rámci zkoumání profesionálních sportovních smluv však nelze opomíjet určité a nezpochybnitelné podobnosti, které mohou profesionální sportovní smlouvy vůči předepsaným a tradičním smluvním typům obsahovat. Při zkoumání těchto smluv nelze rezignovat ani na zohlednění vlivů, zásad a východisek relevantních právních odvětví, které v konečném důsledku formují právní úpravu jednotlivých smluvních typů.

Výklad této části je zaměřen na zkoumání platných a účinných profesionálních sportovních smluv, jejich jednotlivých ustanovení a jejich dodatků a příloh v autentickém znění uzavřených mezi profesionálními sportovci a sportovními kluby v rámci výkonu profesionálních kolektivních sportů v České republice. Tyto smlouvy budou v rámci výkladu této části komparovány s profesionálními sportovními smlouvami nejprestižnějších a nejlepších soutěží svého odvětví na světě, a to severoamerickými soutěžemi ledního hokeje, basketbalu, amerického fotbalu a baseballu. Vzhledem k mnohaletým tradicím fungování jednotlivých sportovních organizací, jejich komplexním organizačním strukturám, existenci nástrojů na ochranu zájmů zúčastněných subjektů a v neposlední řadě také relativní ekonomické stabilitě, lze tyto severoamerické profesionální sportovní smlouvy obecně považovat minimálně za zdroj inspirace pro české smluvní sportovní právo a v úvahách *de lege ferenda* za nutnou konfrontaci s jinými přístupy k dané problematice. Zahraniční exkurs je dále doplněn o profesionální hokejové smlouvy z Finska jakožto zástupce evropského.

Pro co nejkomplexnější náhled na celou problematiku je výklad doplněn rovněž o veřejně dostupné vzory profesionálních sportovních smluv vydávané některými sportovními svazy, například FAČR³²³ a ČSLH³²⁴, které jsou dostupné na jejich internetových stránkách. V rámci zkoumání profesionálních sportovních smluv je pak možné si povšimnout, že texty profesionálních sportovních smluv se s texty vzorů často liší i přes to, že je povinnost vzory

³²³ FAČR. Metodický pokyn právního oddělení FAČR č. 2/2018 - Aktualizované vzory profesionálních smluv včetně verzí v angličtině. 2018. *FAČR* [online]. [cit. 18. 8. 2021].

³²⁴ ČSLH. Vzorová hráčská smlouva. 2014. *ČSLH* [online]. [cit. 18. 8. 2021].

v rámci kontraktačního procesu využívat stanovena předpisy svazu³²⁵, nebo jsou závazně stanoveny alespoň jejich náležitosti.³²⁶

Třetí část práce má mimo uvedeného za cíl rovněž doplnit konkrétními zjištěními plynoucími z následujících dílčích kapitol závěry z části druhé, kdy bude optikou skutečných smluvních vztahů a jejich částí zkoumán a hodnocen vliv smluvní úpravy na právní postavení profesionálních sportovců *de lege lata*, případně *de lege ferenda* s odůvodněním, zda konkrétní zjištění a závěry podporují naklonění statusové otázky profesionálních sportovců více na stranu podnikatele než zaměstnance, či *vice versa*.

Po formální stránce je třetí část rozdělena do kapitol, které jsou rozděleny podle úpravy, která se v profesionálních sportovních smlouvách zpravidla vyskytuje. Následně bude v rámci výkladu jednotlivých kapitol pojednáno o ujednáních, která profesionální sportovní smlouvy (v této části dále také jako „smlouvy“ nebo „sportovní smlouvy“) obsahují, a která mohou být z různých hledisek problematická. Nebude-li v textu uvedeno jinak, budou vzhledem k množství sportovních smluv a zachování co největší míry přehlednosti výkladu prezentovány vždy konkrétní ustanovení smluv týkající se stejné nebo podobné problematiky společně bez ohledu na to, zda se konkrétní úprava či formulace pravidla v nepodstatných částech liší, neohrozí-li to smysl a význam hodnocení a celkový výsledek zkoumání. Mělo-li by uvedené dopad na zkoumanou dílčí oblast, bude zároveň prezentována i tato odchylka.

Z důvodu zjednodušení názvosloví a lepší přehlednosti textu bude v souladu s terminologií jednotlivých smluv profesionální sportovec označován dále také jako „hráč“ či pouze „sportovec“, sportovní klub bude označován dále také jako „klub“. V rámci pojednání k jednotlivým druhům smluv tam, kde bude text výkladu mlčet, konkrétní smlouvy úpravu dané problematiky neobsahují. K prezentaci relevantních smluvních ujednání v textu je užito parafrází, kurzívou jsou pak označeny doslovné citace vybraných ujednání, které nejlépe prezentují smysl a účel úpravy napříč konkrétním sportovním odvětvím. Ve snaze o co největší autenticitu je u některých ujednání zahraničních smluv uvedeno i jejich originální znění.

3.1 Ochrana profesionálních sportovců při uzavírání profesionálních sportovních smluv

Než se výklad přesune ke zkoumání konkrétních ustanovení smluv, bude krátce pojednáno o právní ochraně sportovců při uzavírání sportovních smluv z pohledu rozsahu

³²⁵ ČSLH. Přestupní řád pro kluby extraligy a I. ligy. 2021. *ČSLH* [online]. [cit. 18. 8. 2021], čl. 18.

³²⁶ FAČR. Přestupní řád. 2021. *FAČR* [online]. [cit. 18. 8. 2021], § 20.

a intenzity ochrany jednotlivce, který vstupuje do určitého právního vztahu a stává se jeho subjektem. Obecně se ochrana subjektů právních vztahů odvíjí od jejich právního postavení. V českém právním prostředí požívá určité ochrany zaměstnanec ve vztahu k zaměstnavateli³²⁷ či spotřebitel vůči podnikateli³²⁸, na jehož ochranu existuje i zvláštní zákon o ochraně spotřebitele. Profesionální sportovci však ex lege explicitně žádnou speciální zákonnou ochranou nedisponují a na úrovni autonomních předpisů jednotlivých sportovních svazů se právní ochrana sportovců výrazně liší.³²⁹

V právních vztazích mezi profesionálními sportovci a sportovními kluby je tak ve vztahu k ochraně slabší strany možné na úrovni zákona uvažovat pouze o úpravě § 433 odst. 1 a § 1798 a násl. občanského zákoníku. Dikce zákona je v případě § 433 odst. 1 široká a pojmy pojaté velmi obecně. I z toho důvodu není (ani výkladem § 433 odst. 2 občanského zákoníku) vyloučeno, aby slabší stranou ve vztahu k podnikateli mohl být jiný podnikatel, a to právě i v případě uzavření smlouvy v rámci své podnikatelské činnosti.³³⁰ Vždy je však nutné posouzení konkrétních skutkových okolností každého případu ochrany slabší strany, kdy za základní hodnotící faktory lze považovat například hospodářské postavení jednotlivých subjektů v rámci hospodářské soutěže, v kontextu sportovní oblasti konkrétního sportovního trhu. Na hospodářské postavení může mít vliv mnoho skutečností, mezi které lze (v kontextu s tématem práce) zařadit například ekonomickou a vyjednávací sílu zúčastněných stran³³¹, kdy ve vztahu profesionálního sportovce a sportovního klubu není pochyb o tom, že sportovní klub bude zpravidla subjektem silnějším. Slabost jedné ze stran lze tak vnímat jako stav negativní rovnosti, kdy ze silnějšího postavení jedné ze stran musí automaticky vyplývat slabší postavení strany druhé a příčiny této slabosti lze mimo jiných spatřovat právě v již zmíněných hospodářských (ekonomických) překážkách.³³²

V souvislosti s uvedeným je relevantní již výše prezentovaný závěr rozsudku Nejvyššího správního soudu, ze kterého plyne, že se o zastřené právní jednání nejedná v případě, kdy při vyjednávání a vzniku závazku silnější smluvní strana nezneužije svého hospodářského postavení a realizuje uvedené bez využití ekonomického nátlaku a faktické závislosti druhého subjektu.³³³ Otázkou ale zůstává, zda lze pod rozsah tohoto argumentu zařadit i situace, kdy je

³²⁷ Příkladem může být rozsáhlá relativně kogentní úprava zákoníku práce uvozená § 4a zákoníku práce.

³²⁸ Zejména § 1810 a násl. občanského zákoníku.

³²⁹ ZBOŘIL, Libor, GLOS, Pavel. Právní ochrana profesionálních hokejistů. In: *Aspi* [online]. 9. 10. 2020 [cit. 19. 8. 2021].

³³⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 23 ICdo 56/2019, bod 72.

³³¹ LAVICKÝ, Petr et al. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1653.

³³² JANOUŠEK, Michal. *Ochrana slabší smluvní strany v občanském zákoníku*. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 6-7.

³³³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Afs 173/2005, bod V.

zpravidla slabší subjekt obtížen faktickou nemožností volby či neexistencí jiné možnosti volby za předpokladu, že chce do právního vztahu vstoupit a na vzniku závazku má odůvodněný zájem (zajištění finančních potřeb, prestiž, kariérní posun apod.) bez ohledu na skutečnost, že má subjekt vždy možnost do konkrétního vztahu nevstupovat, avšak s přihlédnutím k jeho zájmům mu nezbyvá jiná možnost, tj. disponuje omezenou smluvní svobodou.³³⁴ V této souvislosti tak ke zneužití postavení může docházet i nepřímo, kdy sportovní klub (vědom si svého výhradního postavení) získává určitou vyjednávací výhodu, aniž by se do této pozice dostával úmyslně či svoji pozici záměrně vylepšoval nebo udržoval. Z této obecné omezené vyjednávací možnosti pak vyplývají omezení dílčí, projevující se například v souvislosti s povinností používání vzorových smluv, tedy i konkrétních smluvních typů, kdy profesionální sportovec má možnost volby právě smluvního typu velmi omezenou, resp. téměř žádnou.

S tím souvisí i účel druhého zmiňovaného ustanovení občanského zákoníku upravující ochranu slabší strany při uzavírání smluv adhezním způsobem. Zásadním ustanovením této úpravy v kontextu tématu práce je § 1801 občanského zákoníku, který výslovně z adresátů právní normy (na rozdíl od § 433 občanského zákoníku) vylučuje podnikatele a smlouvy mezi nimi uzavřené. Zároveň však stanoví výjimku v případě, kdy je doložka uvedena mimo vlastní text smlouvy a hrubě odporuje obchodním zvyklostem a zásadě poctivého obchodního styku. Tímto se možnost aplikace této úpravy na profesionální sportovní smlouvy téměř vylučuje, neboť „obchodní zvyklosti“ jsou v této oblasti vzhledem k mnoholeté (zejména smluvní) praxi jasně dané, nehledě na zákonem požadovanou intenzitu porušení ve formě hrubého odporu. O doložkách mimo vlastní text smlouvy lze v tomto případě uvažovat snad jen v případě interních předpisů sportovních organizací, které však podléhají jinému režimu, čímž ale není dotčena skutečnost, že se doložky mimo profesionální sportovní smlouvy zpravidla neobjevují. I s ohledem na nelogičnost této zákonné úpravy konstatovanou komentářovou literaturou³³⁵ zmírňuje citovanou úpravu Nejvyšší soud tvrzením, že „*za situace, ujednají-li si strany (ve vztahu mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti), že vylučují použití § 1799 a § 1800 o. z., je tak třeba obsah i tohoto ujednání poměřovat s ohledem na obchodní zvyklosti a dodržení zásad poctivého obchodního styku, je-li tato klauzule součástí adhezní smlouvy, nikoliv jen v návaznosti na to, zda je tato doložka pojata do vlastního textu smlouvy či mimo něj*“.³³⁶ I přes tento závěr však uvedenou ochranu, se zohledněním všech zákonných

³³⁴ GÁBRIŠ, Tomáš. *Športové právo*. Bratislava: Eurokódex, 2011, s. 40.

³³⁵ ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef et al. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 165.

³³⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 23 ICdo 56/2019, bod 64.

a judikatorních požadavků, které je třeba k aplikaci právních norem k ochraně slabší strany podnikatele – profesionálního sportovce uplatnit, nelze považovat za dostačující.

V případě, že by konkrétní posuzovaný případ splnil podmínky § 1801 občanského zákoníku a bylo by odůvodněné uvažovat o aplikaci ustanovení o smlouvách uzavíraných adhezním způsobem na profesionální sportovní smlouvy, bylo by v souladu s dikcí § 1798 odst. 1 občanského zákoníku nutno zvažovat, zda měla slabší strana možnost ovlivnit základní podmínky smlouvy, nikoli znění smlouvy jako celku, a to současně za splnění podmínky, že strana, která je adresátem právní normy, musí být zároveň v kontextu hledisek výše uvedených skutečně slabší stranou.³³⁷ Za předpokladu, že by byly s přihlédnutím ke konkrétnímu případu naplněny i tyto podmínky a profesionální smlouvu bylo možno kvalifikovat jako smlouvu uzavřenou adhezním způsobem, bylo by diskutabilní, zda a jaké konkrétní prvky ochrany by z toho profesionálnímu sportovci plynuly, neboť ustanovení jsou na profesionální sportovní smlouvy, vzhledem k jejich zamýšlenému použití, neaplikovatelná. Odůvodněné uvažovat lze snad jen o aplikaci § 1800 odst. 2 občanského zákoníku³³⁸, který však s ohledem na běžnou praxi (s přihlédnutím k hypotéze „obvyklé podmínky“) lze aplikovat pouze v teoretické rovině.

Nemožnosti aplikace ustanovení o slabší straně přispívá i skutečnost, že profesionální sportovci jsou zpravidla zastoupeni jejich agenty, kteří – orientováni v dané (právní) problematice – sportovní smlouvy sjednávají a jejich uzavření zprostředkovávají. Naplnění definičních znaků § 1800 občanského zákoníku, mezi které patří například existence doložky, kterou lze přečíst jen se zvláštními obtížemi nebo doložky, která je pro osobu průměrného rozumu nesrozumitelná, působí druhé straně újmu, případně je pro druhou stranu zvláště nevýhodná, bude s přihlédnutím ke všem okolnostem velmi obtížné prokazovat.

Text zákona však (nikoli zaviněně) nepočítá s již naznačenou situací ochrany při „jediné možnosti volby“. V praxi proto může nastat situace, kdy profesionální sportovec (veden subjektivními i objektivními důvody, které však nejsou pro možnost poskytnutí ochrany relevantní) vstoupí do smluvního vztahu, jehož úpravu nemá fakticky možnost ovlivnit a vzhledem k zákonným kritériím a okolnostem konkrétního smluvního vztahu není považován ani za slabší stranu, čímž mu není zákonem poskytnuta příslušná ochrana. Možnost volby, zda

³³⁷ HULMÁK, Milan et al. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 344.

³³⁸ § 1800 odst. 2 věta 1 zní: „Obsahuje-li smlouva uzavřená adhezním způsobem doložku, která je pro slabší stranu zvláště nevýhodná, aniž je pro to rozumný důvod, zejména odchyluje-li se smlouva závažně a bez zvláštního důvodu od obvyklých podmínek ujednávaných v obdobných případech, je doložka neplatná.“

do konkrétního sportovně-právního vztahu za určitých a předem téměř jednostranně určených podmínek vstoupit nebo nevstoupit, nepovažuji za dostatečně ospravedlňující argument k tomu, aby profesionálnímu sportovci nenáležela žádná či jen velmi omezená ochrana. Možnost nevstoupit do takového vztahu může mít často (s přihlédnutím ke konkurenci, omezenému množství sportovních klubů a jejich finančním možnostem) právě existenční následky, kdy profesionální sportovec vstupuje do smluvního vztahu se sportovním klubem nejčastěji zejména z těchto důvodů. V kontextu volby výhodnějšího vztahu pro smluvní strany, který prezentuje NSS³³⁹, ale i odborná literatura, je argumentace vhodnosti volby smluvního typu pro obě strany relevantní pouze v případě, kdy je takový institut vhodný jak pro sportovní klub, tak pro profesionálního sportovce.

Účelná ochrana práv profesionálních sportovců tak plyne pouze ze statusu zaměstnance. To však za současné praxe nelze chápat ve smyslu vnucení statusu zaměstnance všem profesionálním sportovcům. Jestliže je pro profesionální sportovce nevýhodný pracovněprávní vztah (nejen z pohledu zákonné ochrany, ale rovněž například z hlediska daňového – pozn. autor) a oba zúčastněné subjekty nemají v úmyslu uzavřít pracovněprávní smlouvu, nelze jim v tom bránit.³⁴⁰ Je-li tomu však opačně, nastává právě výše naznačená situace, kdy profesionální sportovec nemá s přihlédnutím ke svému postavení a vyjednávací síle možnost prosadit jiný smluvní typ a přístup k ochraně je mu znemožněn.

Shrnutě, ochrana profesionálních sportovců a odvozeně i ochrana profesionálního klubu přirozeně plyne z právního postavení těchto subjektů. Vzhledem k praxi a neujasněnému statusu profesionálních sportovců se tak ochrana konkrétních profesionálních sportovců může lišit, a to s ohledem na jejich skutečné právní postavení, které si v souladu s výše uvedenými závěry, po dohodě se sportovním klubem zvolili, bez ohledu na teoretickou přípustnost (nemožnost) volby statusové otázky.³⁴¹ Není-li však na této otázce mezi subjekty shoda, velmi často bude upřednostněna vůle silnějšího subjektu – sportovního klubu.

Existující či neexistující ochrana profesionálních sportovců může být také důležitým hlediskem pro úvahy nad jejich právním postavením. Jinak řečeno, nelze-li dovést žádnou či jen velmi omezenou ochranu profesionálních sportovců, nelze jejich status považovat za pracovněprávní. I přes to, že by se právní ochrana měla odvozovat právě od právního postavení,

³³⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Afs 62/2004, bod V.

³⁴⁰ BULVA, Miroslav. Problematika profesionálních smluv sportovců v České republice. In: *epravo.cz* [online]. 13. 10. 2016 [cit. 31. 8. 2021].

³⁴¹ V této souvislosti s odkazem zejména na rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Afs 62/2004 a rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Afs 173/2005, v kontextu s přípustnou volbou vhodnějšího smluvního institutu při nejistém právním postavení profesionálního sportovce.

jsem přesvědčen, že pohledem z druhé strany a vzhledem k nemožnosti podřazení statusu profesionálních sportovců a smluvních vztahů pod zásadní rozdílový institut – ochranu slabší strany (zaměstnance), nelze jejich právní postavení se statusem zaměstnance, z hlediska řečeného, spojovat.

3.2 Duplicita uzavíraných sportovních smluv

Specifickým jevem ve sportovně-právní smluvní oblasti je duplicita uzavíraných smluv. V některých sportovních odvětvích, povětšinou (nikoli však výlučně) u individuálních sportů a tam kde je sportovec považován za zaměstnance, je běžnou praxí, že sportovec má uzavřeny smlouvy dvě, jednu pracovněprávní a druhou podle občanského zákoníku. Tato konstrukce není z pohledu sportovně-právní praxe jevem neobvyklým. Typickým zástupcem této varianty jsou sportovní smlouvy profesionálních cyklistů. V cyklistice má sportovec uzavřenou pracovní smlouvu s klubem a zároveň běžnou sportovní smlouvu podle občanského zákoníku. Pracovní smlouva obsahuje obligatorní náležitosti podle zákoníku práce včetně vymezení pracovní doby, doby odpočinku, dovolené apod. a dle smlouvy jsou tyto evidovány. Druhá smlouva pak upravuje běžné sportovně-právní otázky, které jsou obsahem dalšího výkladu. Zásadní vliv na tuto praxi má skutečnost, že sportovci, kteří mají uzavřené dvě smlouvy, jsou povětšinou státními zaměstnanci, resp. sportovní kluby jsou kluby spadající pod organizační složku státu.

Duplicitu smluv lze najít i mimo Českou republiku, a to například ve Finsku v případě smluv uzavíraných mezi profesionálními hráči ledního hokeje a sportovními kluby. Obdobně jako v Německu má hráč uzavřenou jednu pracovní smlouvu s klubem a druhou smlouvu se sportovním svazem, ze které rovněž vyplývají práva a povinnosti. Na rozdíl od německé nebo finské praxe však v českém prostředí uzavírá sportovec obě smlouvy s klubem. Bez ohledu na tamější postavení profesionálního sportovce je takový vztah obdobou existence členství sportovce ve sportovním svazu v České republice, neboť z tohoto vztahu vyplývají oběma stranám smlouvy práva a povinnosti vstupem sportovce do takového sportovního svazu bez nutnosti existence zvláštní smlouvy.

Pomineme-li snahu po naplnění obligatorních zákonných (a souvisejících evidenčních podmínek), lze jen stěží hledat odůvodněný smysl existence dvou smluv mezi dvěma subjekty. Na jednu stranu lze argumentovat právní jistotou, kdy by zejména pracovněprávní smlouva měla poskytovat sportovci určité právní záruky, nicméně jak plyne z výkladu níže, je pracovní smlouva zpravidla pouhou formou právního vztahu bez nutného a fakticky nevynutitelného obsahu. Takový argument však nelze, vzhledem k zákoníkem práce garantované ochraně

zaměstnanců, považovat za omluvitelný. Uzavřou-li smluvní strany pracovní smlouvu, projeví tak vůli vytvořit mezi sebou pracovněprávní vztah bez ohledu na skutečný záměr tohoto postupu. Obecně není takový postup *contra legem*, neboť zákon nezakazuje mít uzavřenou s jedním subjektem smlouvu pracovní a zároveň smlouvu podle občanského zákoníku, například smlouvu o dílo. Zásadní otázkou přípustnosti však bude totožnost předmětu obou smluv projevující se například v použití smlouvy podle občanského zákoníku jako rozšiřujícího institutu pracovní smlouvy. Je však nutné setrvat na závěru, že bez hodnocení úmyslu stran mít uzavřené dvě smlouvy, je vždy nutné v případě existujícího pracovněprávního vztahu založeného pracovní smlouvou trvat na zákonných zárukách, které zákoník práce poskytuje. V případě volby duplicity smluv a existenci další smlouvy je rovněž nutné na dodržování pracovněprávních kautel trvat i přes to, že lze ze subjektivního hodnocení následných zjištění usuzovat, že tyto pracovní smlouvy jsou smluvními stranami uzavírány jako smlouvy pro forma a z evidenčních důvodů.

Lze se však setkat i se smlouvami, které duplicitu smluv vylučují. Tak například smlouvy ČFL (nejvyšší fotbalová soutěž v ČR) v závěrečných ustanoveních stanoví, že vylučují možnost uzavření smlouvy na různých listinách a rovněž vylučují možnost smluvních ujednání v jiném rozsahu a za jiných podmínek, než těch obsažených ve smlouvě.

3.3 Název profesionálních sportovních smluv a jejich součásti

Z důvodu snahy o komplexnost zkoumání považují za důležité pojednat o vlivu názvů a uvození jednotlivých sportovních smluv a o všech jejich součástech. I přes povinnost posuzovat právní jednání podle svého obsahu stanovenou v § 555 odst. 1 občanského zákoníku, může název smlouvy, případně její uvození naznačovat úmysl smluvních stran při uzavírání konkrétní sportovní smlouvy. Vzhledem k současné praxi, která je částečně potvrzena judikaturou nejvyšších soudů, nelze zejména s přihlédnutím k možnosti volby smluvního typu uvažovat při posuzování smluv o zastřeném právním jednání podle § 555 odst. 2 občanského zákoníku.

Nejčastěji zastoupeným názvem smluv je „*hráčská smlouva*“, a to povětšinou s odkazem na její uzavření v souladu s § 1746 odst. 2 občanského zákoníku. Tento odkaz se projevuje zejména u smluv, které v úvodních ustanoveních výslovně deklarují postavení sportovce jako OSVČ. Dalším častým názvem je „*ligová smlouva*“ či „*ligová profesionální smlouva*“ s odkazem na konkrétní soutěž, ve které bude hráč prostřednictvím klubu účasten, případně na sportovní svaz, který soutěž pořádá. Třetím typem jsou názvy smluv, které mimo samotné

sportovní činnosti přímo odkazují na činnosti související. Mezi tento typ názvu smlouvy patří například „*smlouva o činnosti sportovce a šíření reklamy a propagace*“ či „*hráčská smlouva a smlouva o propagaci*“. V zahraničí jsou profesionální sportovní smlouvy zpravidla označovány jako „*player contract*“.

Spíše než jednotlivé názvy smluv, které jsou pro jejich hodnocení obecně informativní, je důležité poukázat na součásti smluv, které mají na práva a povinnosti ze smluv plynoucích zásadní vliv a v praxi požívají zásadního postavení. Jak již bylo naznačeno v první části práce, sportovní smlouvy nejsou zpravidla jediným dokumentem, ze kterého smluvním stranám plynou práva a povinnosti. Obecně, bez ohledu na sportovní odvětví nebo stát, jsou ve sportovních smlouvách stanoveny povinnosti dodržovat pravidla stanovená nadřízenými autoritami (sportovním svazem, mezinárodní sportovní organizací apod.), případně pravidla stanovená kolektivní smlouvou. Ve sportovních smlouvách se v rámci této povinnosti objevuje prohlášení smluvních stran o seznámení s těmito pravidly. Obsah prohlášení lze mnohdy však jen stěží naplnit. S přihlédnutím ke skutečnosti, že hráči jsou často zastoupení hráčskými agenty³⁴² lze znalost mnohdy komplikovaných sportovních předpisů z formálního prohlášení ve smlouvě, vzhledem k diskutabilní plné znalosti samotné smlouvy, pouze dovozovat. Některé sportovní smlouvy prohlášení ve smyslu věty předchozí konkretizují a smlouvy ČFL například uvádí, že hráč je povinen „*znát a dodržovat pravidla a řády*“, ve smyslu smluv ELH (nejvyšší soutěž ledního hokeje v ČR) „*je hráč povinen dodržovat soutěžní, přestupní, disciplinární a jiné řády soutěží, kterých se klub účastní, jakož i pravidla ledního hokeje a podpisem smlouvy výslovně potvrzuje, že se s těmito řády a pravidly před podpisem smlouvy seznámil*“. Bez ohledu na demonstrativní výčet předpisů, a tím způsobenou nemožnost seznámení se se všemi relevantními předpisy, lze jen sotva předpokládat, že hráč bude plně obeznámen se všemi předpisy, bez ohledu na faktickou možnost takového seznámení a na to, že z důvodu ustanovení by měl hráč být obeznámen například i s pravidly týkajícími se rozhodčích, která se výkonu profesionálního sportu zpravidla nijak nedotýkají. Proto je nutné na taková prohlášení vždy nahlížet optikou jejich konkrétního účelu a jejich případné porušení vykládat pouze v souladu s takovým účelem. Odkazy na mimosmluvní pravidla obsahují i smlouvy v USA, které deklarují závaznost pravidel uvedených v kolektivních smlouvách a připouštějí i existenci a závaznost písemných dodatků.

³⁴² Což však automaticky neznamená formální zproštění povinnosti, být s uvedeným seznámen.

Právě dodatky a přílohy sportovních smluv jsou zejména v České republice velmi kontroverzním institutem, neboť úprava práv a povinností není včleněna do vlastního textu smlouvy, který v závislosti na konkrétních požadavcích jednotlivých sportovních svazů podléhá evidenci a povinnosti zaslání jednotlivých smluv příslušným orgánům sportovních svazů za tímto účelem. Prostřednictvím dodatků a příloh tak lze obejít předepsaná ujednání smluvních vzorů vyžadována sportovními svazy, neboť dodatky a přílohy nejsou jejich pravidly zpravidla upraveny a kromě výslovného požadavku FAČR na povinnost zaslání všech dodatků k evidenci³⁴³ neexistuje formální požadavek dalších dotčených sportovních svazů na zaslání takových dodatků. I z toho důvodu je dodatková praxe oblíbená a prostřednictvím dodatků a příloh upravují smluvní strany různé povinnosti. Například v případě ELH smluv je stanoveno, že „*smluvní strany mohou v dodatku (příloze) ke smlouvě sjednat smluvní pokuty*“ a v přílohách se stanoví rovněž odměna a kritéria fyzické připravenosti hráče.³⁴⁴ ELH smlouvy určují, že smlouvy včetně všech příloh a dodatků podléhají registraci ČSLH a ve stejném ustanovení doplňují, že „*bez této platně zaregistrované smlouvy nemůže hráč startovat v příslušné lize*“, kde však zmínku o dodatcích a přílohách již opomíjí. Tímto tak otevírají cestu ke změnám smluv, které nejsou ze strany sportovního svazu kontrolovány. Smlouvy ČFL jsou v uvedeném smyslu přísnější a v závěrečných ustanoveních obsahují ujednání, že dodatky ke smlouvám musí mít výhradně písemnou formu, vyžaduje se podpis obou smluvních stran a podstatné změny smlouvy musí být v souladu s výše uvedeným ohlášeny FAČR.

I přes to, že obecný požadavek na písemnou formu dodatků opřený o konsenzus smluvních stran obsahují i smlouvy NBL (nejvyšší basketbalová soutěž v ČR), jazykovým výkladem lze dovodit pro hráče nepříznivé závěry, neboť takto stanovené požadavky se vztahují pouze na „*změny smlouvy*“ a ve smyslu ujednání v rámci úpravy povinností smluvních stran, které stanoví, že „*klub je oprávněn upravit formou dodatku ke smlouvě některá pravidla chování při výkonu sportovní činnosti hráče a eventuální sankce za jejich nerespektování*“, dávají smlouvy klubům možnost doplňovat některá ujednání smluv jednostranně.

Uvedené potvrzuje tendence některých sportovních klubů pohlížet na dodatky ke smlouvám jako na institut, na základě kterého mohou sportovní kluby jednostranně doplňovat či rozšiřovat smluvní ujednání, v krajních případech je i zcela měnit. To může být také dáno skutečností, která plyne například z výše uvedené citace ELH smluv, že jako dodatek jsou

³⁴³ FAČR. Evidenční a registrační řád. 2021. FAČR [online]. [cit. 2. 9. 2021], § 50 a násl.

³⁴⁴ Kritéria fyzické připravenosti hráče jsou stanovena jako minimální požadované hodnoty fyzické připravenosti, které jsou běžně měřitelné v rámci sportovní lékařské prohlídky (například wingate test nebo měření VO₂max).

označovány i přílohy smlouvy. Technicky se však jedná o dva rozdílné instituty. Za dodatek lze obecně považovat konsenzuální právní jednání, kterým strany doplňují, mění nebo ruší část, nebo celou smlouvu. Za přílohu lze považovat součást smlouvy, která rozvíjí smlouvu a zpravidla obsahuje technické údaje, obrazové přílohy, tabulky apod. „*Skutečnost, že přílohy tvořící součást písemně uzavřené a účastníky podepsané smlouvy, na které smlouva odkazuje co do svého předmětu, nejsou podepsány, nezpůsobuje sama o sobě neplatnost smlouvy*“³⁴⁵ a právě v tomto spatřují zásadní rozdíl mezi přílohou a dodatkem, neboť příloha pouze upřesňuje či rozvíjí vlastní text smlouvy, kdežto dodatkem v obecném slova smyslu může být smlouva přímo měněna. Ani tímto však není dotčena povinnost stran se na obsahu přílohy shodnout. I přes to však různé smlouvy pojmy dodatek a příloha chápou jinak a těmto institutům jsou jimi přikládány různé účinky. Přílohy rovněž nelze chápat jako ujednání, které má menší právní význam než ujednání přímo v textu smlouvy.³⁴⁶

De lege ferenda se nabízí otázka, zda ve smlouvách samotných či v předpisech, které na tyto smlouvy dopadají, lze dodatkovou praxi explicitně vyloučit. Přikláním se k názoru, že absolutní vyloučení přípustnosti dodatků není možné, neboť popírá autonomii vůle smluvních stran reprezentovanou zejména § 1901 a násl. a § 1981 občanského zákoníku. Jako přípustná by se sice mohla jevit smluvní konstrukce, ve které strany definují (vyloučí) předmět úpravy a situace, které nelze prostřednictvím dodatků upravit, případně situace, které dodatky upravit lze.³⁴⁷ Problém však nastane v případě, kdy vyloučenou skutečnost bude potřeba oboustranně upravit, avšak k možnosti její úpravy bude existovat překážka v podobě výslovného zákazu smluvních stran. Připustíme-li platnost této konstrukce, nezbyde stranám nic jiného, než dosavadní smlouvu ukončit a uzavřít smlouvu novou. Spíše než administrativní komplikace s tímto spojené je zásadní otázka, zda strany mohou omezit svoji budoucí autonomii vůle i v případě, že by se na nové smluvní úpravě v budoucnu (v rozporu s dřívějším zákazem) znovu dohodly. Aniž by byla dotčena skutečnost, že právě dodatky jsou prostředkem ke konsenzuální změně smlouvy, shledávám přípustnost takové úpravy za nemožnou, neboť popírá zásady smluvní svobody, jelikož si smluvní strany na základě smluvní svobody pro futuro smluvní svobodu vyloučí. Co se týče příloh ve výše uvedeném smyslu, jejich vyloučení shledávám jako přípustné, neboť obsah příloh mohou strany vtělit přímo do vlastního textu smlouvy.

³⁴⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 937/2003.

³⁴⁶ ONDREJOVÁ, Dana. *Průvodce uzavíráním smluv po rekodifikaci*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 410.

³⁴⁷ Odhlédneme-li v tomto případě od složitosti vymezení těchto situací a přípustnosti vyloučení dílčích ujednání smlouvy (odměna, práva a povinnosti, ukončení smlouvy).

3.4 Úvodní ustanovení profesionálních sportovních smluv, vymezení jejich subjektů a problematika posuzování zdravotní způsobilosti profesionálních sportovců

Úvodní ustanovení smluv zpravidla obsahují označení a vymezení smluvních stran a upravují účel smluv. Smlouvy ELH tak stanoví, že „*hráč se zavazuje vykonávat pro klub činnost spojenou s jeho postavením profesionálního hokejisty, tj. zejména, nikoliv však pouze, hrát lední hokej ve všech zápasech klubu, ke kterým byl klubem nominován, účastnit se všech tréninků klubu, klubem určených soustředění a léčení, jakož i všech dalších akcí klubu, na které byl klubem určen, a které souvisí s výše uvedenými cíli klubu*“. Uvedené tak dokládá vymezení profesionálního sportu, tak jak bylo popsáno v části druhé této práce. Úvodní ustanovení smluv ELH rovněž definuje profesionálního sportovce jako osobu výjimečnou svým talentem, schopnostmi a dovednostmi hráče ledního hokeje a deklaruje, že tato osoba vykonává činnost profesionálního hokejisty v postavení osoby samostatně výdělečně činné.

Smlouvy uzavřené s hráči ČFL definují profesionálního sportovce jako „*hráče profesionálního fotbalu v dobré fyzické i psychické kondici a připravenosti, který nabízí tyto své schopnosti, dovednosti a sportovní fotbalový um na trhu jako osoba samostatně výdělečně činná*“ a „*sportovní činnost, kterou hráč vykonává je hlavní formou výdělečné činnosti a základním zdrojem příjmů hráče*“. Oproti smlouvám ELH jdou smlouvy ČFL definičně hlouběji a v úvodních ustanoveních výslovně stanoví, že „*klub i hráč jsou si vědomi specifčnosti daného smluvního vztahu a jejich právního postavení*“ a „*s ohledem na zásadu smluvní volnosti se dohodli na uzavření smlouvy, bez vzniku pracovněprávního vztahu*“. Sportovní kluby pod vlivem FAČR si tímto ujednáním výslovně zajišťují vyloučení právního vztahu z působnosti pracovněprávních právních norem, což vzhledem k závěrům uvedeným v předchozích částech není v rozporu se zákonem ani judikaturou. Tyto smlouvy v úvodu dále výslovně deklarují, že hráč je současně členem FAČR.

Předmětem smluv uzavřených s hráči SLF (nejvyšší florbalová soutěž v ČR) je dle těchto smluv „*poskytování možnosti a podpory sportovního rozvoje a růstu výkonnosti hráče ve sportovním odvětví florbal podmíněné současným plněním povinností ze strany hráče*“. Takové ustanovení shledávám bez ohledu na status profesionálního sportovce za problematické, jelikož podmiňuje plnění jedné strany plněním povinností strany druhé. Z pohledu pracovního práva nelze o neplatnosti takového ustanovení pochybovat, avšak z pohledu občanského práva zakládá přinejmenším zásadní nerovnost stran a znamená, že sportovní klub poskytne podporu tehdy, bude-li hráč plnit povinnosti (uvedené dále), bez ohledu na zmírňující podmínku

„současnosti plnění“. Takové ustanovení může ad absurdum znamenat, že hráči budou zajištěny podmínky výkonu k činnosti (povinnost sportovního klubu) až tehdy, bude-li plnit povinnosti hráč, což je z povahy věci obtížně představitelné.

Smlouvy uzavírané s hráči NBL čerpají zejména ze smluv ČFL a ELH a vymezení subjektů vztahu je téměř totožné, až na zásadní výjimku, že definují hráče jako osobu, která „*vykonává svou sportovní činnost jako svobodné povolání v postavení osoby samostatně výdělečně činné*“. Takové ujednání považují než za zamýšlenou konstrukci spíše za terminologicky nepřesný pojem. Takto definovaný subjekt smluvního vztahu však nemá na práva a povinnosti hráče vliv, neboť výkon svobodného povolání podléhá zpravidla regulaci speciálního zákona a splnění předem stanovených podmínek³⁴⁸ a za vykonavatele svobodného povolání se nelze smluvně prohlásit.

Kombinací výše uvedených vymezení jsou definováni i profesionální cyklisté, které smlouva považuje za osoby výjimečné svým talentem. Zde se však projevuje duplicita sportovních smluv a v rámci pracovních smluv se můžeme setkat s označením profesionálních cyklistů například jako „*občanský zaměstnanec*“, případně je jejich pozice (druh práce) označena jako „*instruktor sportu*“, „*pomocný pracovník*“ apod.

Smlouvy, které upravují vztah mezi hráči a kluby v systému, kde existují kolektivní smlouvy, subjekty vztahu nevymezují a odkazují se na vymezení, které plyne právě z kolektivní smlouvy. Například hráči NHL (lední hokej) mají podle kolektivní smlouvy široké vymezení, neboť kolektivní smlouva považuje za hráče, kromě hráčů s již uzavřenou smlouvou, rovněž nováčka, nepodepsaného draftovaného hráče a volného hráče.³⁴⁹ Konkrétní smlouvy pak zpravidla označují hráče jako „*skilled player*“, což lze považovat za obdobu českého označení. Tyto smlouvy obsahují rovněž ujednání, které poukazuje na právní postavení hráče jako zaměstnance, a to uvozením „*club employs player*“. Ve Finsku není hokejový hráč vzhledem ke statusu zaměstnance nijak zvlášť definován.

Smlouvy uzavírané v USA (profesionální sportovní smlouvy v dále jmenovaných nejvyšších profesionálních soutěžích USA) definici hráče dále prohlubují a mimo označení hráče obdobné smlouvě NHL například smlouva MLB (baseball) stanoví, že hráč disponuje jedinečnými dovednostmi a schopnostmi hráče baseballu, poskytované jako služby zvláštního,

³⁴⁸ KUNŠTÁTOVÁ, Tatiana, SOLOMONOVÁ, Kristýna, DICKELT, František, BALADA, Lukáš. *Živnostenský zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 50-51.

³⁴⁹ Collective bargaining agreement between national hockey league and national hockey league players' association. *NHLPA* [online]. 15. 2. 2013 [cit. 7. 9. 2021], art. 1.

neobvyklého a mimořádného charakteru a zvláštní hodnoty („*player has exceptional and unique skill and ability as a baseball player; that his services to be rendered hereunder are of a special, unusual and extraordinary character which gives them peculiar value*“).³⁵⁰

V souladu s výkladem části druhé této práce nelze opomenout ujednání o místě výkonu práce a pracovišti. Vzhledem k tomu, že většina smluv není uzavírána podle zákoníku práce, úprava těchto institutů chybí. Ve smlouvách se sportovci, které obsahují náležitosti pracovních smluv, je povětšinou stanoveno místo výkonu práce jako území obce, ve které má sportovní klub své sídlo.

Z úvodních ustanovení sportovních smluv a vymezení jejich subjektů lze usuzovat, jakým směrem se bude smluvní úprava ubírat. Vymezení profesionálních sportovců je v souladu se závěry dosavadního výkladu a tam zmíněné tendence lze pozorovat právě i u sportovních smluv. Výraznější odlišnosti, a to ani se zahraničními smlouvami, se v úpravě dotčeného však nevyskytují.

Zásadní oblastí smluvní úpravy je i postup při posuzování zdravotní způsobilosti sportovců k plnění smluvních povinností, oprávnění k rozhodování o jejich zdravotní nezpůsobilosti a případně její přezkum. Zdravotní způsobilost sportovců je základní podmínkou pro plnění povinností ze sportovních smluv, naopak zdravotní nezpůsobilost sportovců je faktický stav, který má vliv na aplikaci konkrétních ustanovení smluv, a který vyvolává určité právní následky. Od zdravotní nezpůsobilosti sportovců se odvíjí mnoho následků, oprávnění a povinností a tato se rovněž dotýká se mnoha dílčích smluvních ujednání. Nejčastěji je zdravotní nezpůsobilost sportovců spojována s nároky klubu na snížení odměny, v mnoha případech může vést až k ukončení smluvního vztahu. Pro takto závažné následky je obecně nutné, aby posuzování zdravotního stavu bylo pokud možno co nejvíce objektivní a nestranné, tak aby nedocházelo k jeho zneužívání.

O zdravotním stavu sportovců, a od toho se odvíjející případná nezpůsobilost k plnění povinností plynoucích ze smluv, rozhoduje zpravidla subjekt, jenž je ke smluvním stranám ve specifickém postavení. Tímto subjektem bývá zpravidla lékař, který je smluvním partnerem klubu a na základě tohoto vztahu klubem odměňován. Taková konstrukce již na první pohled zavrhuje k možným pochybnostem o objektivitě rozhodování této třetí strany, jejíž deklaratorní

³⁵⁰ Takto pojatá definice slouží například k otázkám porušení smluv, případně ke kompenzaci škod v důsledku tohoto porušení, kdy smlouvy stanoví, že kompenzaci zvláštních dovedností hráče nelze dosáhnout žádnými zákonnými prostředky, a proto jsou pro klub jedinečné („*cannot be reasonably or adequately compensated for in damages at law, and that the player's breach of this contract will cause the club great and irreparable injury and damage*“).

rozhodnutí má výrazný vliv na aplikaci různých smluvních ujednání se závažnými následnými účinky.³⁵¹

ELH smlouvy přímo stanoví, že „*zdravotní způsobilost hráče a příčiny jeho eventuální zdravotní nezpůsobilosti posuzuje lékař klubu. Nesouhlasí-li hráč nebo klub s jeho posouzením, předloží vše neprodleně nezávislému specialistovi (znalci), který zdravotní způsobilost či nezpůsobilost hráče a příčiny této zdravotní nezpůsobilosti hráče posoudí s konečnou platností. Smluvní strany se zavazují považovat jeho názor v této věci za konečný*“. Na základě této úpravy usuzuji, že smluvní strany jsou si minimálně vědomé závažnosti následků deklaratorního rozhodnutí klubového lékaře, a proto si smluvně ujednávají možnost revize posouzení nezávislým odborníkem. Tuto smluvní konstrukci shledávám za vhodnou i vzhledem k jisté nerovnosti práv a povinností smluvních stran. Otázkou samozřejmě zůstává, která ze stran ponese náklady revizního posudku, neboť při takto otevřené formulaci se nabízí mnoho řešení, a to i s přihlédnutím k tomu, že výsledek revizního posudku svědčící té které ze smluvních stran nemusí být za všech okolností pro obě strany zároveň chtěným.

Smlouvy ČFL obecně stanoví povinnost hráče podrobit se lékařským prohlídkám výlučně u lékaře klubu, případně u lékařů klubem určených. Za podmínky, že náklady na lékařskou prohlídku a případná související ošetření ponese hráč sám, připouští smlouvy možnost absolvování těchto prohlídek u jiných, než klubových nebo klubem sjednaných lékařů. V případě výpovědi smlouvy ze strany klubu, může – aniž by tímto byl dotčen výklad kapitoly 3.8 této práce – klub vypovědět smlouvu „*jestliže hráč není na základě objektivního lékařského nálezu schopen pro zdravotní nezpůsobilost trvale plnit své povinnosti vyplývající ze smlouvy*“. Vyhovitele citovaného lékařského posudku pro tento případ smlouvy výslovně nedefinují a i přes to, že podle dikce by měl být vyhovitelem tohoto lékařského posudku právě lékař dle věty první nebo druhé tohoto odstavce, z důvodu otevřenosti ujednání lze dovodit i přípustnost pořízení tohoto posudku lékařem, který není smluvní stranou klubu. Opravný prostředek takového postupu není smluvně definován.

Podrobnější úpravu postupu posuzování zdravotní způsobilosti hráče obsahují smlouvy NBL, které v samostatném článku uvozeném „*Zdravotní nezpůsobilost hráče*“ stanoví, že

³⁵¹ V souvislosti s následujícím výkladem nelze dotčená ustanovení zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách ani vyhlášky k jeho provedení č. 391/2013 Sb., o zdravotní způsobilosti k tělesné výchově a sportu, i přes to, že vyhláška rozvíjí ustanovení § 51 odst. 4 písm. c) citovaného zákona, který definuje pro jeho účely vrcholový sport jako oblast sportu, která zahrnuje pouze státní sportovní reprezentaci včetně přípravy talentovaných sportovců k této reprezentaci, a za vrcholového sportovce tak považuje dle § 1 odst. 2 písm. d) rovněž sportovce účastného na organizovaném sportu, kterým se rozumí výkon sportu v jiných organizacích, než ve smyslu zde citovaného ustanovení, aplikovat právě z důvodu, že následující výklad neposuzuje přípustnost zákonných zdravotních prohlídek z hlediska možnosti výkonu sportu a s tím spojených zdravotních rizik, ale pouze a výlučně z hlediska posuzování zdravotního stavu jako podmínky plnění sportovních smluv.

„zdravotní nezpůsobilost hráče a příčiny jeho eventuální nezpůsobilosti posuzuje lékař basketbalového týmu stanovený klubem“. „Nesouhlasí-li hráč s jeho posouzením, předloží věc neprodleně nezávislému specialistovi (znalci), který zdravotní nezpůsobilost posoudí s konečnou platností a smluvní strany se zavazují jeho názor ve sporné věci považovat za konečný.“ I zde, obdobně jako v případě smluv ELH, je umožněno využití revizního přezkumu.

Výše označené smlouvy jsou z českých zkoumaných smluv jediné, které obsahují úpravu posuzování zdravotní způsobilosti sportovců. O něco obsáhlejší úpravu posuzování zdravotního stavu hráčů obsahují smlouvy v USA. Smlouvy NHL výslovně hovoří o posuzování zdravotního stavu klubovým lékařem. Vzhledem k tomu, že na zdravotní nezpůsobilost hráče konstatovanou klubovým lékařem je navázáno mnoho dalších následků, obsahují smlouvy možnost využít posudku nezávislého lékaře. V takovém případě na výslovnou žádost klubu má klubový lékař povinnost poskytnout nezávislému lékaři kompletní zdravotní dokumentaci hráče. V rámci tohoto procesu má lékař klubu a revizní lékař povinnost zaujmout společné stanovisko, které se smluvní strany zavazují považovat za konečné. Nedojdou-li však lékaři ke stejnému závěru (kdy společné stanovisko musí jasně zodpovědět otázku, zda je hráč zdravotně způsobilý plnit povinnosti dle smlouvy), mají lékaři povinnost vybrat třetího lékaře, který zdravotní stav posoudí s konečnou platností. Nedohodnou-li se tito na výběru lékaře, bude superrevizní posudek vypracován lékařem, kterého určí pověřený lékař za NHL společně s pověřeným lékařem za NHLPA.³⁵² Posudek takto vybraného lékaře³⁵³ je pro všechny zúčastněné subjekty konečný a závazný za předpokladu, že dojde k dodržení všech procesních pravidel („*the independent physician's determination as to whether the player is disabled and unable to perform his duties as a hockey player shall be conclusive, final and binding upon the club and the player, absent a showing of improper interference with the procedures set forth*“). Ustanovení smluv NHL tak v případě posuzování zdravotního stavu hráče klade důraz na zachování objektivitu. V souvislosti s prokázáním zdravotní nezpůsobilosti hráče k plnění smlouvy v souladu se všemi předepsanými postupy zároveň smlouvy stanoví, že byla-li zdravotní nezpůsobilost způsobena v souvislosti s plněním povinností hráčské smlouvy nebo v souvislosti s cestováním se svým týmem nebo na žádost klubu, zůstávají nároky hráče plynoucí ze smluv zachovány („*if a examined player is declared to be unfit for play by reason of an injury sustained during the course of his employment as a hockey player, including travel*“).

³⁵² Přičemž takto stanovený lékař je oprávněn posuzovat výlučně způsobilost či nezpůsobilost k plnění smlouvy, nikoli například skutečnost, zda vznik případné nezpůsobilosti souvisí s plněním povinností smlouvy, či nikoli.

³⁵³ V souladu s ustanovením smlouvy nesou náklady na takového lékaře smluvní strany rovným dílem.

with his team or on business requested by the club, he shall continue to receive the full benefits of this agreement“).

V případě smluv NBA (basketbal) je oprávněn k posuzování zdravotního stavu primárně klubový lékař. V případě revizního posudku zdravotní způsobilosti hráče, odkazují ve smlouvách uvedená ustanovení na použití pravidel kolektivních smluv, které nejsou primárním cílem zkoumání této práce. Tyto smlouvy však výslovně stanoví, v případě využití služeb lékaře odlišného od lékaře klubu, povinnost klubu nést náklady na vyhotovení posudku tímto nezávislým lékařem (*„team will also pay costs associated with a second opinion in accordance with of the CBA“*).

Aniž by byla dotčena ustanovení kolektivní smlouvy, upravují NFL (americký fotbal) smlouvy výslovně možnost přezkumu posudku o zdravotní nezpůsobilosti hráče nestranným lékařem pouze v případě, že by tento posudek byl důvodem pro ukončení smlouvy. Pokud se hráč domnívá, že z důvodu zdravotní nezpůsobilosti způsobené výhradně v souvislosti s plněním smlouvy konstatované lékařem klubu byl v době ukončení smlouvy ze strany klubu zdravotně způsobilý k plnění smluvních povinností, může do 60 dnů po ukončení smlouvy předložit posouzení zdravotního stavu na vlastní náklady lékaři, kterého si zvolí. Pokud posudek zvoleného lékaře bude v rozporu se závěry uvedenými v posudku klubového lékaře, bude tento spor předložen ke konečnému a závaznému rozhodnutí rozhodci (lékaři) zvolenému klubem a hráčem. Nedohodnou-li se strany na rozhodci, pak bude rozhodce vybrán v souladu s postupy Americké arbitrážní asociace na žádost kterékoli ze smluvních stran (*„if player believes that at the time of termination of this contract by club he was physically unable to perform the services required of him by this contract because of an injury incurred in the performance of his services under this contract, player may, within 60 days after examination by the club physician, submit at his own expense to examination by a physician of his choice. If the opinion of player’s physician with respect to his physical ability to perform the services required of him by this contract is contrary to that of the club’s physician, the dispute will be submitted within a reasonable time to final and binding arbitration by an arbitrator selected by club and player or, if they are unable to agree, one selected in accordance with the procedures of the American Arbitration Association on application by either party“*). I tento postup, tedy kombinace dvou výše zmíněných postupů, tak přihlíží k nutnosti objektivitě posouzení zdravotního stavu hráče. Smlouvy MLB přímou úpravu postupu konstatování zdravotní nezpůsobilosti hráče neobsahují.

Z výkladu posledních odstavců je tak patrné, že profesionální smlouvy v USA přikládají posuzování zdravotní nezpůsobilosti sportovců významný vliv. Mnohé z nich částečně upravují i procesní náležitosti zjišťování zdravotního stavu hráčů, některé odkazují na pravidla obsažená v kolektivních smlouvách. Za povšimnutí stojí i ujednání smluv NHL, které počítají i s postupem pro případ, kdy nebudou dodrženy všechny procesní podmínky zjišťování zdravotní způsobilosti sportovců. I když se i v případě českých smluv objevuje snaha o zachování určitého stupně objektivity, nelze komplexnost úpravy se smlouvami americkými srovnávat a určitá míra vágnosti ujednání může působit výrazné problémy.

3.5 Doba trvání smluvních vztahů a opční právo

Vzhledem k povaze sportovně-právního vztahu, a povaze vztahu mezi sportovcem a klubem jako takovým, není v celosvětovém měřítku běžnou praxí uzavírat smlouvy na dobu neurčitou.³⁵⁴ V praxi se tak běžně uzavírají spíše krátkodobé smlouvy, i když není vyloučeno, zejména s ohledem na schopnosti, věk, potenciál sportovce a další relevantní ukazatele současného a budoucího výkonu, uzavřít smlouvu na dobu delší než 5 let. Výjimečně se pak objeví smlouva, kterou uzavře sportovec s klubem na deset³⁵⁵, dvanáct³⁵⁶, případně na patnáct let. Ne vždy se však uzavření dlouhodobého kontraktu klubům vyplatí a musí tak přistoupit k jeho jednostrannému ukončení současně s úhradou odstupného.³⁵⁷ Autoritativní regulaci délky smluv upravuje například FIFA, kdy čl. 18 odst. 2 přestupních pravidel stanoví maximální možnou délku smlouvy pět let³⁵⁸, stejnou maximální dobu trvání stanoví i § 46 odst. 4 slovenského zákona o športe.

V českých podmínkách jsou však doby trvání smluv značně kratší, obvykle od jednoho do tří let. Tato skutečnost má nepochybný vliv na stabilitu příjmů sportovců. Z pohledu sportovců se tak může jednat o určitou existenční nejistotu, neboť takto krátká doba trvání závazků má vliv jednak na osobní a rodinný život sportovců, jelikož změna působiště je často spojená s přesunem sportovců a jejich rodin do jiných měst³⁵⁹ a jednak o právní nejistotu spočívající v opakovaném uzavírání smluv v průběhu celé kariéry. K uvedenému pak dochází

³⁵⁴ JURKA, Helena. *Právní úprava profesionálního sportu v České republice a zahraničí*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 77.

³⁵⁵ MAREŠ, Michael. Největší smlouva v historii sportu. Fenomenální quarterback Mahomes si vydělá 12 miliard korun. In: *Forbes* [online]. 7. 7. 2020 [cit. 8. 9. 2021].

³⁵⁶ SPORTRAC. Mike Trout. *spotrac.com* [online]. [cit. 8. 9. 2021].

³⁵⁷ THE CANADIAN PRESS. Islanders officially cut ties with Rick DiPietro, buy out final 8 years of goalie's contract. *nhl.com* [online]. [cit. 8. 9. 2021].

³⁵⁸ Regulations on the Status and Transfer of Players. *FIFA* [online]. [cit. 10. 5. 2021], art. 18, point 2.

³⁵⁹ Pomineme-li zajištění bytových potřeb novým klubem, kdy takový postup není vždy pravidlem, obnáší uvedené dále zejména odloučení od rodiny sportovců, případně časovou a finanční náročnost dojíždění, u starších hráčů je nutno uvažovat o přesunu celé rodiny, hledání škol pro děti a absolvování dalších organizačních záležitostí s ukončením smlouvy souvisejících.

i v případech, kdy jsou smlouvy se sportovci uzavírány jako pracovní, případně smlouvy duplicitní. K jejich prodlužování pak dochází zpravidla formou dodatků a zcela v rozporu s ustanoveními o prodlužování trvání pracovního poměru podle § 39 odst. 2 zákoníku práce a ve smyslu již výše zmíněné směrnice o rámcové dohodě o pracovních poměrech na dobu určitou.

I přes existenční problémy, které doba trvání smluv může působit, nelze – až na zmíněné výjimky – považovat dobu určitou sjednanou v krátkých časových obdobích za nezákonnou. Problematickým se však ve vztahu k době trvání smlouvy a jejího prodlužování může stát tzv. opční ujednání, které zakládá jedné nebo oběma stranám právo v určité lhůtě před uplynutím doby platnosti smlouvy, jednostranně prodloužit uzavřenou smlouvu, a to za předem stanovených podmínek a na předem sjednanou dobu. V případě, že je opční právo nastaveno pro obě strany výhodně, není důvod pochybovat o jeho vhodnosti a účelu. Není však výjimkou, že se ve smlouvách objevují tato ujednání nastavená právě v nepoměrný prospěch klubů. I přes to, že od opčního práva ve prospěch klubu, resp. jeho uplatnění, se může v mnoha případech odvíjet i značný prospěch hráče, může takové ujednání založit i jistou nerovnost mezi stranami například za situace, kdy hráč nebo jiný klub projeví (i s ohledem na blížící se konec smlouvy) zájem o přestup a k takovému nebude moci dojít, neboť po uplatnění opčního práva klubem se automaticky smlouva prodlužuje o stanovenou dobu bez ohledu na vůli hráče i přes to, že úmysl stran byl uzavřít smlouvu na předem stanovenou určitou dobu.

Nejčastějším typem opčních ujednání ve smlouvách jsou jednostranné doložky ve prospěch klubu. Ten má tak zpravidla právo bez souhlasu hráče jednostranně prodloužit smlouvu o předem stanovenou dobu. Smlouvy uzavřené s hráči ELH stanoví, že klub má právo prodloužit dobu trvání smlouvy tak, že nejpozději 15 dní před uplynutím platnosti smlouvy písemně oznámí hráči uplatnění opčního práva. V takovém případě se smlouva prodlužuje o dva roky. Smlouva obsahuje rovněž limitaci využití opčního práva, a to pouze na možnost jednoho uplatnění. Z povahy tohoto ujednání lze usuzovat určitou nevyváženost, neboť hráč žádným takovým či obdobným právem nedisponuje. Doložka se rovněž nedotýká žádných změn smlouvy, tudíž hráč vázán touto doložkou nemá nárok na kompenzaci, například na zvýšení odměny s přihlédnutím k potenciálnímu růstu jeho hodnoty přímo úměrnou růstu jeho sportovních dovedností. Obdobné ujednání obsahují i smlouvy ČFL.

V případě smluv NBL je opce stanovena na jeden rok, s povinností oznámení nejméně jeden měsíc před uplynutím platnosti smlouvy, avšak již s výslovně zakotvenou novou výší odměny hráče v případě využití práva opce. Takové ujednání v souladu s rovnováhou práv

a povinností lze považovat za spravedlivější i s přihlédnutím k době, o kterou se smlouva prodlužuje. Tyto smlouvy nestanoví, kolikrát je možné opční právo uplatnit, avšak s přihlédnutím k tomu, že konec lhůty na uplatnění opčního práva je zpravidla stanoven na konkrétní kalendářní den, lze usuzovat, že jej lze využít pouze jednou.

Ze znění těchto ujednání obecně plyne i jistá disproporce délky lhůt oznámení uplatnění opčního práva. Vzhledem k době, na kterou se smlouvy prodlužují, považují lhůty, ve kterých mají kluby povinnost oznámit záměr k jednostrannému prodloužení smluv za nepoměrné k době prodloužení. Zpravidla se lhůty oznámení o využití práva opce pohybují v rozmezí od čtrnácti dnů, až do třech měsíců před dnem, ke kterému uplyne doba trvání smlouvy. Vzhledem ke všem okolnostem (a pravidlům o možnosti vyjednávat o přestupu s jiným klubem) jsem přesvědčen, že za adekvátní lhůtu lze považovat období minimálně jednoho měsíce před skončením smlouvy. V rámci předvídatelnosti má hráč mít faktickou možnost znát veškeré podmínky, které mu umožní rozhodnout se, zda prodlouží smluvní vztah, nebo přestoupí do jiného klubu.

Smluvní praxe dále přináší mnoho ujednání, které lze považovat za kvazi opční ujednání, nicméně jejich platnost je velmi relativní, bez ohledu na praktickou možnost takového uplatnění. Smlouva z prostředí SLF obsahuje ujednání: *„Oznámí-li klub hráči písemně svůj zájem prodloužit tuto smlouvu, a to nejpozději 3 měsíce před uplynutím doby trvání této smlouvy, je hráč povinen zahájit s klubem jednání o obsahu nové hráčské smlouvy a písemně sdělit klubu podmínky, za nichž je připraven hráčskou smlouvu uzavřít. Nesplní-li hráč svoji povinnost dle předchozí věty, má klub nárok na jednorázovou smluvní pokutu ve výši 50 000 Kč.“*

Takové ujednání je problematické hned z několika důvodů. Předně lze pochybovat o jeho uplatnitelnosti. Ujednání zavazuje hráče k povinnosti zahájit s klubem jednání o nové smlouvě a sdělit písemně klubu podmínky nové smlouvy, neukládá mu však povinnost takovou smlouvu uzavřít. Ujednání dále neřeší situaci, kdy hráč oznámí klubu podmínky, za kterých klub nebude ochoten novou smlouvu podepsat. Hráč tak může být sankcionován *stricto sensu* pouze za nezahájení (nikoli průběh či dokončení) jednání o nové smlouvě a písemné neoznámení podmínek. Splní-li hráč tyto dvě podmínky, nelze jeho postup považovat za nedodržení smlouvy.

Jiná by však byla situace, kdy by byl hráč povinen dohodnout se na smlouvě nové, případně byl za nedohodnutí sankcionován. Takové ujednání by však bylo v rozporu se zásadou

smluvní autonomie, neboť je diskutabilní možnost zavázat se k budoucí povinnosti se dohodnout. Uvedenou tezi však nelze zaměnit s povinností uzavřít budoucí smlouvu. Smlouva o budoucí smlouvě, případně v tomto smyslu doložka včleněná do stávající smlouvy, musí dle § 1785 občanského zákoníku obsahovat alespoň obecné ujednání o obsahu v budoucnu uzavírané smlouvy.³⁶⁰ Pouhý odkaz na povinnost uzavřít smlouvu, či obecněji povinnost dohodnout se na uzavření nové smlouvy, nenaplňuje znaky požadavků na smlouvu o smlouvě budoucí a takové ujednání nelze považovat za platné. Rozdíl mezi smlouvou o smlouvě budoucí a opčním právem tak spočívá zejména v tom, že při uplatnění ujednání o uzavření budoucí smlouvy je i následně třeba dvoustranného jednání, kdežto v případě uplatnění opce není součinnost druhé strany podmínkou.³⁶¹

Za opční doložku tak nelze považovat rovněž ujednání, ve kterém se strany zavazují dohodnout si po skončení smlouvy podmínky smlouvy nové. Situaci, kdy si strany ve smlouvě ujednají, že před skončením původní smlouvy se s účinností ode dne následujícího po skončení doby trvání původní smlouvy zavazují uzavřít smlouvu novou, nelze takové ujednání považovat za neplatné za předpokladu, že bude splňovat náležitosti § 1785 občanského zákoníku. Takové ujednání by například mohlo znít: „*Smluvní strany se nejpozději do uplynutí doby trvání této smlouvy zavazují uzavřít budoucí smlouvu s účinností ode dne bezprostředně následujícího po dni skončení platnosti této smlouvy za obdobných podmínek a náležitostí stanovených v této smlouvě za předpokladu, že projeví na prodloužení spolupráce zájem nejpozději do jednoho měsíce před uplynutím doby, na kterou je smlouva uzavřena*“ nebo „*smluvní strany se v případě, že nejpozději jeden měsíc před uplynutím doby, na kterou je tato smlouva uzavřena, projeví zájem pokračovat ve vzájemné spolupráci, zavazují s účinností ode dne bezprostředně následujícího po dni uplynutí doby platnosti této smlouvy uzavřít nejpozději do posledního dne trvání této smlouvy smlouvu novou, a to za obdobných podmínek a náležitostí upravených v této smlouvě s výjimkou odměny, která bude v nové smlouvě činit částku současné odměny zvýšenou o 15 %*“. V souvislosti s vyjednávací silou klubů však bude zpravidla snazší smluvně stanovit, pro ně výhodnější, možnost právě jednostranného prodloužení smlouvy.

Již v průběhu doby trvání smluv a možnostech jejich prodlužování lze spatřovat rizika možných úprav z hlediska vyváženosti zájmů stran, ale hlavně z hlediska souladu se zákonem, případně se zásadami smluvního práva. S otázkou platnosti a doby trvání smluv souvisejí

³⁶⁰ HULMÁK, Milan et al. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 283.

³⁶¹ ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef et al. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 133.

rovněž otázky možnosti vyjednávání s jinými kluby a možnost uzavření jiných smluv v době trvání smlouvy dosavadní. Byť by mohl být následující text zařazen do kapitoly, která pojednává o zakázaných činnostech, bude pro lepší přehlednost tento výklad obsahem textu následujícího.

Silně individuálním prvkem jsou ujednání, která zakazují hráčům po dobu trvání smlouvy, případně po určité době před skončením smlouvy z důvodu uplynutí doby, vyjednat s ostatními kluby o uzavření smlouvy po skončení té stávající. Jelikož se tato úprava zpravidla odvíjí od role hráče v týmu, a v úpravě zákazu vyjednávání nelze obecně nacházet textační podobnosti, budou ujednání pro tyto účely rozděleny do skupin následovně. První skupinou je zákaz vyjednávání hráče s jinými kluby, agenty či osobami oprávněnými jednat za jiné kluby v průběhu trvání smlouvy bez předchozího písemného oznámení či souhlasu klubu. Tento typ ujednání lze nalézt například u smluv v USA, kdy se doložky o zákazu vyjednávání vyskytují běžně, zpravidla je jejich porušení vázáno na peněžitou pokutu. Zároveň úprava zákazu vyjednávání odkazuje na ustanovení kolektivních smluv, které na smluvní regulaci zákazu vyjednávání mají rovněž vliv.

Další skupinou zákazů jsou případy, kdy je vyjednávání povoleno zároveň s pozitivním závazkem klubu informovat hráče a jeho agenta o zájmu jiného klubu, ze kterého nabídka přišla. Takovou koncepci lze nalézt v případě finských hokejových smluv. Za třetí skupinu lze považovat ta ujednání, která vyjednávání s jinými subjekty umožňují od určité doby před skončením smlouvy z důvodu uplynutí doby. Obě tyto varianty jsou rovněž silně ovlivněny autonomní svazovou úpravou konkrétní soutěže, kdy z důvodu jednotnosti praxe a postupů při přestupech hráčů jsou nastavena pravidla pro všechny zúčastněné subjekty stejně, a proto je smluvní úprava často pouhou deklarací existence závazného postupu. Za poslední skupinu je, v souladu se smluvní volností opřenu o právní zásadu „co není zakázáno, je dovoleno“, možno považovat stav, kdy z důvodu absence úpravy zákazu vyjednávání během trvání smlouvy není toto jednání zakázáno.

Ve výkladu této kapitoly lze již spatřovat určité tendence, které potvrzují výše uvedené teze příznávající klubům postavení silnějších stran. Z pohledu občanského práva však nelze mít za to, že by obsah dosavadního výkladu byl v rozporu se zákonem, případně s oprávněnými zájmy stran. Na rozdíl od dalšího výkladu tak nelze mít odůvodněných pochybností o přípustnosti výše prezentovaných ujednání se zákonem.

3.6 Vybrané povinnosti smluvních stran vztahující se přímo k výkonu profesionálního sportu

Předmětem uzavřených smluv je různorodá úprava povinností stanovených v různé intenzitě, od konkrétního úzkého vymezení jednotlivé povinnosti, po široce vymezená pravidla, která mohou mít i abstraktní povahu. I prostřednictvím hodnocení těchto ujednání lze hodnotit, zda je konkrétní smlouva například v souladu s právní úpravou, právními zásadami či zda naplňuje nebo nenaplňuje znaky zákonem předpokládaného typu smlouvy.

Za povinnosti přímo se vztahující k výkonu profesionálního sportu považují takové povinnosti, které mají zásadní vliv na hlavní účel sportovních smluv, tedy především výkon sportovní činnosti v rámci sportovních utkání a soustavné přípravy na ně. Tyto povinnosti lze chápat rovněž jako povinnosti převážně sportovního charakteru a jako povinnosti, které definují podstatnou část sportovně-právního vztahu.

Tento výklad bude zaměřen zejména na povinnosti subjektů v rozsahu, v jakém nezasahují do výkladu ostatních kapitol této části. Oddělení přímo se vztahujících povinností od neméně důležitých nepřímých povinností, kteréžto je vzhledem k systematickému dělení práce nutno považovat za dělení primárně systematické, se nedotýká relevance jejich vlivu na komplexnost posuzování sportovních smluv. V rámci výkladu této kapitoly bude pojednáno o povinnostech subjektů smluv, které jsou stanoveny v rámci jednotlivých ujednání sportovních smluv. Do výkladu budou zahrnuty jak povinnosti k aktivnímu konání (příkazy), tak povinnosti spočívající v požadavku nekonání či strpění určité činnosti (zákazy). Pro lepší přehlednost je následující výklad dále rozdělen dle povinností konkrétních subjektů smluv.

3.6.1 Aktivní povinnosti smluvních stran

3.6.1.1 Povinnosti sportovních klubů

Mezi základní povinnosti sportovních klubů, stanovené napříč smlouvami, patří povinnost platit hráčům sjednanou odměnu a poskytnout hráči potřebné vybavení pro výkon činnosti včetně zajištění odpovídajícího zázemí. Takto stanovená povinnost vyplývá ze samotné podstaty sportovně-právního vztahu bez ohledu na to, jakým statutem sportovec v daném vztahu disponuje, byť takto upravená povinnost koresponduje spíše s povahou pracovněprávního vztahu. Obecné vytváření vhodných podmínek však není vyloučeno ani u smluv podle občanského zákoníku.

Nejúžeji stanovené povinnosti v rámci zkoumaných smluv mají kluby v rámci smluv uzavíraných v rámci ELH. Mimo již zmíněné základní povinnosti klubů označené

v předchozím odstavci, nemají tyto navíc stanoveny žádné další povinnosti. SLF smlouvy mimo obecných povinností klubů stanoví povinnost zajistit hráčům v případě dostatečné sportovní výkonnosti maximální herní vyžití. Byť je takto abstraktně stanovená povinnost podmíněna skutečností, jejíž hodnocení záleží na subjektivním pohledu jedné ze smluvních stran (zastoupené trenérem), lze její zakotvení ve smlouvě považovat za kladné, neboť i s přihlédnutím k motivační hodnotě ustanovení garantuje hráči, při odpovídající výkonnosti³⁶², uplatnění v soutěžních utkáních.

Smlouvy ČFL jsou v otázce povinností klubů značně obsáhlejší. Kromě obecných povinností, které smlouvy rozšiřují o povinnost vytváření „*odpovídajícího kulturního prostředí pro trénink a odpočinek*“, stanoví dále například povinnost zajistit na náklady klubů stravování a ubytování hráčů v době cest na utkání, zajištění lékařských prohlídek a odborné lékařské péče, která je však hrazena ze zdravotního pojištění.³⁶³ Poskytnout vybavení potřebné k výkonu včetně zázemí, dále zajistit potřebnou zdravotní péči klubovým, případně externím lékařem včetně zajištění rehabilitace, jsou kluby povinné podle smluv NBL.

U ČFL smluv lze najít rovněž úpravu povinnosti poskytování volna, která stanoví povinnost poskytnout volno v kalendářním týdnu podle potřeb hráče, umožňuje-li to tréninková frekvence a harmonogram utkání (pokud ne, je hráči poskytnuto kumulovaně náhradní volno), a dále souvislé volno v rozsahu po sobě jdoucích 28 kalendářních dní v roce bez krácení měsíční odměny. O poskytnutí volna v kalendářním týdnu rozhoduje trenér týmu, souvislé volno se poskytuje vždy v souladu s plánem sportovní přípravy a jeho začátek stanovuje klub. Takto stanovené povinnosti lze hodnotit velmi kladně, neboť i přes prakticky pevně stanovené období volna, resp. nemožnost čerpání volna s ohledem na harmonogram utkání a přípravy na ně, je hráči poskytováno volno ve větším rozsahu, než garantuje zákoník práce. Obdobně stanovují volno i smlouvy NBL, kdy dle těchto mají kluby povinnost poskytnout hráči mimo soutěžní období souvislou, běžně měsíční, přestávku v činnosti mimo soutěžní období, a to zpravidla v měsíci červenci; o volnu v průběhu roku (sezóny) smlouvy mlčí.

Smlouvy o výkonu profesionální cyklistiky nad obecné povinnosti stanoví, že klub je povinen hradit sportovci náklady spojené s výkonem sportovní činnosti, nicméně výslovně vylučuje náklady na cestování do a z místa závodu. Vzhledem k tomu, že se jedná o vztah, ve kterém existuje mezi smluvními stranami jak smlouva pracovněprávní, tak občanskoprávní

³⁶² Požadavek určitého stupně a kvality výkonnosti lze vzhledem k předmětu smlouvy a charakteru sportovně-právního vztahu považovat za přiměřený a odůvodněný.

³⁶³ Povinnost zajištění zdravotního pojištění vyplývá hráčům ze sportovních smluv.

a sportovec je považován za zaměstnance, je takové ujednání problematičké, neboť podle § 346c zákoníku práce se nelze náhrad výdajů souvisejících s výkonem práce vzdát. Za předpokladu, že by byla dovozena možnost úpravy povinností v jiném ujednání než v rámci ujednání v pracovní smlouvě, byla by odlišná situace, kdy by pracovní smlouva stanovila, že odměna zahrnuje i paušalizaci náhrady výdajů souvisejících s výkonem sportovní činnosti.³⁶⁴

V případě smluv v USA jsou sportovní kluby povinné platit hráčům sjednanou odměnu, výslovně jsou také zavázány k úhradě veškerých nákladů, které hráči vzniknou v souvislosti s plněním povinností podle smlouvy, zejména úhrady cesty, stravy a ubytování v rámci výkonu sportovní činnosti v rámci utkání a přípravách na ně včetně předsezónních soustředění a tréninkových kempů. Smlouvy s hráči NBA nad to pro odstranění pochybností stanoví, že náhrada cestovního je poskytována do doby, dokud není hráč zpět doma („*playing for the team “on the road” for as long as the player is not then living at home*“). Smlouvy také stanoví období pracovní cesty podle českého práva a to tak, že hráč je považován na pracovní cestě od doby, kdy opustil domovské město do doby, kdy se do něj vrátí („*the player shall be considered to be “on the road” from the time the team leaves its home city until the time the team arrives back at its home city*“). Obdobně stanoví i smlouvy NFL.

Sportovní kluby jakožto silnější subjekty nedisponují, nad rámec uvedených základních povinností plynoucích z povahy sportovně-právního vztahu, dalšími doplňkovými povinnostmi, případně povinnostmi v obdobném smyslu. V tomto případě je asi nejvíce zřetelné vzájemné postavení obou subjektů, kdy na rozdíl od povinností sportovců uvedených dále, jsou povinnosti klubů k těmto ve zjevném nepoměru. To samozřejmě neimplikuje rozpor s právním řádem, případně nevede k podněcování o úvahách úmyslného, či neúmyslného krácení práv slabší strany či upírání zákonných garancí sportovců. Minimálně kvantitativně to však dokazuje výše demonstrováné postavení jednotlivých zúčastněných subjektů.

3.6.1.2 Povinnosti profesionálních sportovců

Již naznačený nepoměr povinností lze kromě komparace povinností smluvních stran v rámci jednotlivých platných smluv konstatovat rovněž z pohledu kvantitativního zastoupení povinností jednotlivých smluvních stran ve smluvních vzorech.³⁶⁵ Uvedené je kromě jiného dáno zejména faktickým postavením zúčastněných subjektů, resp. jejich vyjednávací silou, kdy

³⁶⁴ Vzhledem k duplicitě smluv lze považovat za platné i ujednání o paušalizaci náhrad podle § 182 zákoníku práce, které je upraveno ve smlouvě mezi klubem a sportovcem podle občanského zákoníku.

³⁶⁵ Například vzorová smlouva ČSLH stanoví povinnosti hráčů s uvozením demonstrativního výčtu ve čtrnácti odstavcích. Povinnosti klubů, byť uvozeny demonstrativně, jsou upraveny pouze v odstavcích dvou. Vzorová smlouva FAČR upravuje povinnosti hráčů v patnácti odstavcích, oproti deseti odstavcům povinností klubů. Zastoupení práv a povinností s obdobným poměrem lze spatřovat rovněž ve zkoumaných uzavřených smlouvách.

vzhledem ke své pozici silnější strany mají kluby lepší předpoklady prosadit do smluv pro ně výhodnější ujednání, a to jak do počtu povinností, tak do intenzity a kvality jednotlivých povinností.

Smlouvy ELH stanoví povinnosti hráčů následovně. Hráč se zavazuje hrát lední hokej ve všech zápasech, ke kterým byl nominován, podle svých nejlepších schopností, a to pod vedením a řízením klubu, pokud neexistují objektivní důvody (zejména zdravotní způsobilost), které toto neumožňují. Takto stanovená základní povinnost je odůvodněna zájmem obou smluvních stran s přihlédnutím k povaze sportovně-právního vztahu. V návaznosti na výklad druhé části této práce stojí za povšimnutí ujednání odkazující na vzájemný vztah obou subjektů při výkonu této povinnosti, a to ujednání, kdy hráč vykonává takto stanovenou povinnost pod vedením a řízením klubu. Takto stanovená formulace může napovídat skutečný charakter smluvního vztahu jako vztahu pracovněprávního, neboť odkazuje na plnění úkolů závislých na pokynech jiné osoby. Další povinností hráče je *„nastoupit v dobré fyzické kondici a připravenosti odpovídající úrovni ligy³⁶⁶, které se klub účastní, dále do tréninkového kempu klubu a v takové fyzické kondici a připravenosti se udržovat po celou dobu trvání smlouvy“*. Takto rozšířené povinnosti však již povahu pracovněprávního vztahu nekopírují, neboť jak plyne z textu citovaného ustanovení, hráč je například povinen nastoupit do tréninkového kempu (konaný před začátkem sezóny) v odpovídající kondici a připravenosti. To znamená, že část výkonu činnosti je vyloučena z přímého vedení a řízení klubu, neboť hráč je povinen k plnění smlouvy i tehdy, je-li mimo přímé řízení klubu. Mimo uvedené má hráč dále povinnost účastnit se všech tréninků, soustředění, regeneračních aktivit a všech dalších akcí klubu, které směřují k propagaci klubu, ke kterým byl hráč určen, nebrání-li mu v tom objektivní důvody. Takto stanovená povinnost je důkazem šířky výkonu profesionálního sportu, který nesestává pouze z výkonu sportovní činnosti v rámci sportovních utkání a soustavné přípravy na ně, ale právě i z činností souvisejících. Pozitivně stanovenou abstraktní povinností je dále závazek hráče zlepšovat své psychické, fyzické a hokejové schopnosti a dovednosti.

Hráči vázaní smlouvami ČFL jsou povinni zúčastňovat se všech tréninkových jednotek, utkání a soustředění, ke kterým budou přiděleni, nadto jsou povinni k těmto nastupovat včas. Hráči jsou dle smluv dále povinni podřídit se časovému a organizačnímu režimu, který vyplývá z účasti klubu v soutěžích a dodržovat denní rozpis povinností hráče. Tyto povinnosti jsou zpravidla spojeny s další povinností hráčů, a to dbát o své zdraví a fyzickou kondici, dodržovat

³⁶⁶ V tomto smyslu úrovni ELH, nejvyšší hokejové soutěže v ČR.

zásady denního režimu profesionálního sportovce, správné výživy a životosprávy, hygieny a regenerace. Takto stanovená povinnost však plně zasahuje do osobního života hráčů, neboť stanovuje podmínky, které musí dodržet i mimo výkon profesionálního sportu, a proto takovou povinnost považují za zcela neslučitelnou s povinnostmi stanovenými podle zákoníku práce a jsem přesvědčen, že takto stanovené povinnosti a povinnosti obdobné, které vyplynou ze smluv i dále, jsou jedním z důvodů, proč nelze profesionální sportovce považovat za zaměstnance. Jinak řečeno, nelze dosáhnout účelu smlouvy a dostát obecným povinnostem dodržovat životosprávu, udržovat se v odpovídající fyzické a psychické kondici jinak, než že budou hráči plnit tyto povinnosti i ve svém „volném čase“, tedy mimo souvislost s výkonem profesionálního sportu. Takto zásadní omezení vyžaduje zásah do osobních sfér hráčů, které jsou v pracovním právu nepřijatelné. Tím však není dotčen smysl dále prezentovaného argumentu Nejvyššího soudu, který v jednom ze svých rozhodnutí konstatoval, že *„existence pracovněprávního vztahu není vázána ani na pracovní dobu (na dobu výkonu práce podle pracovní smlouvy). Pracovněprávní vztah nevzniká opakovaně na počátku pracovní doby (případně příchodem zaměstnance na pracoviště) a nezaniká s jejím koncem (odchodem zaměstnance). Také v době, kdy zaměstnanec nemá pracovní dobu a neplní pracovní úkoly nebo činnosti v přímé souvislosti s ním, pracovní vztah mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem trvá“*.³⁶⁷ Výše uvedenému není vytykána existence vztahu po dobu mimo výkon profesionálního sportu ve všech jeho částech, nýbrž výrazný zásah do osobní (mimosmluvní³⁶⁸) sféry sportovců, který trvá i mimo výkon profesionálního sportu. Na tomto místě se pak otevírá otázka, jaké činnosti jsou konány v rámci výkonu profesionálního sportu a jaké už ne. Jisté je to, že neexistuje přesná a univerzální hranice těchto dvou množin a nelze je přesně oddělit, tak jako u pracovněprávního vztahu, i když i zde lze částečné propojení nacházet.³⁶⁹ V případě profesionálního sportu je tato hranice nejistá právě s ohledem na mnoho jednotlivých prvků, které jsou součástí výkonu profesionálního sportu, a které dohromady tvoří komplexní a mnohdy nekonzistentní celek.

Profesionální fotbalisté jsou dále povinni při výkonu sportovní činnosti používat výhradně oblečení, jiné viditelné součásti oděvu a další vybavu (s individuálními výjimkami), jejíž druh a značku určí klub. Tuto povinnost mají sportovci rovněž při účasti na společenských

³⁶⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 59/2005.

³⁶⁸ Přísně vzato nelze brát tu část osobní (soukromé) sféry sportovců jako mimosmluvní, neboť jsou to právě smluvní podmínky, které zasahují do osobního života právě na základě smlouvy, avšak pro větší přehlednost výkladu je zvolena právě tato formulace.

³⁶⁹ Například odůvodněný požadavek zákazu konzumace alkoholických nápojů a omamných látek před a během pracovní doby apod.

akcích, vystupování na veřejnosti, v médiích apod. Uvedené ujednání podporuje argument, že nedílnou součástí výkonu profesionálního sportu je rovněž účast na společenských událostech, kdy i na těchto jsou sportovci povinni dodržovat povinnosti plynoucí ze smlouvy, přičemž je nezpochybnitelné, že při těchto sportovci nevykonávají žádnou fyzickou činnost ve smyslu výkonu sportovní činnosti v rámci sportovního utkání nebo soustavné přípravy na něj.

O kreativitě tvůrců smluv svědčí i ujednání smluv NBL. Povinnosti hráčů jsou v základu totožné s předchozími smlouvami, avšak je možné si povšimnout různých detailů, které konkrétní povinnosti upřesňují, případně rozšiřují. Obligatorní povinností hráčů je tak hrát podle svých nejlepších schopností, pod vedením a řízením trenéra³⁷⁰ a realizačního týmu ve všech utkáních, ke kterým byl hráč nominován, nastoupit v dobré fyzické a psychické kondici do tréninkových kempů, tréninků a zápasů, ke kterým byl hráč nominován, a to v čase a místě určeným klubem a v dobré psychické a fyzické kondici se udržovat po celou dobu trvání závazkového vztahu, dále také dodržovat životosprávu a zlepšovat své fyzické, psychické a basketbalové schopnosti a dovednosti. I zde je patrný již zmiňovaný výrazný přesah obsahu smlouvy mimo samotný závazkový vztah, který je výslovně potvrzen i dalším smluvním ujednáním, které ukládá hráčům povinnost „*chovat se při sportovní činnosti i v občanském životě podle nejvyšších měřítek cti, morálky a sportovního ducha a v souladu s pravidly a řády basketbalu a zdržet se jakéhokoliv chování a jednání, které by bylo na újmu zájmům klubu*“, přičemž hráči potvrzují seznámení se s pravidly a řády basketbalu podpisem smlouvy. Smlouvy navíc výslovně stanoví, že hráči jsou povinni se podřídit stanovenému režimu zejména včasným příchodem na všechny tréninky za současné řádné připravenosti na ně, dále jsou povinni být na stanoveném místě nejméně jednu hodinu před utkáním k dispozici trenérovi a asistentovi trenéra pro zabezpečení přípravy na utkání a dodržovat stanovený čas a místo srazu při odjezdech na sportovní utkání a tréninkové kempy. Povinností hráčů je rovněž mít zapůjčenou sportovní výbavu kompletní, v dobrém stavu a opatřenou sponzorskými reklamami.

Neméně relevantní může být při posuzování ustanovení smluv použití jazykového výkladu. Většina dosud citovaných povinností sportovců je stanovena obecně, abstraktně a relativně otevřeně, a s tím souvisí i otázka jejich vynucování. Odhlédneme-li nyní od sankcionování porušení povinností a rozhodování o tom, zda byla povinnost porušena, či nikoli, o čemž bude pojednáno v kapitole 3.7, považuji na tomto místě za relevantní poukázat na důležitost a rozdílnost textace jednotlivých povinností konkrétních smluv. Demonstrovat to lze

³⁷⁰ V těchto smlouvách je zpravidla jako autorita stanoven přímo trenér, nikoli samotný klub, se kterým má hráč uzavřenou smlouvu. Trenér není ve smlouvách nijak definován a není ani smluvní stranou.

například na ujednání smluv s profesionálními cyklisty, kdy jedna smlouva stanoví „*povinnost ve volném čase užívat oblečení týmu*“, další smlouva stanoví „*povinnost ve volném čase přiměřeně užívat oblečení týmu*“. S již několikrát zmiňovaným důrazem na zásah do mimosportovního života sportovce, kdy je výslovně stanoveno, že povinnost se vztahuje výlučně na dobu volného času, zohledňuje druhá smlouva intenzitu povinnosti a takovou povinnost zmírňuje. I přes nepochybný přesah této povinnosti do osobního života sportovce, je obtížné určit, co konkrétně je přiměřené užívání sportovního oblečení a kdy lze tuto povinnost po sportovci vyžadovat a kdy nikoli. To je důležité zejména ve chvíli, kdy se klub rozhodne uplatnit sankční mechanismy a plnění takové povinnosti na hráči vyžadovat či její neplnění sankcionovat. V tu chvíli bude (ve smlouvě, kde je podmínka přiměřenosti stanovena) zásadním hlediskem posouzení intenzity přiměřenosti, neboť uplatnění sankčních mechanismů na druhé smluvní straně za předpokladu, že povinnost není stanovena dostatečně určitě, je problematickým ujednáním smlouvy. Ve smlouvě, kde žádné výkladové vodítko stanoveno není, je nutné pátrat po účelu takové povinnosti. Ten však nelze obecně posoudit, neboť bude vždy záležet na konkrétním smluvním vztahu nebo například na popularitě konkrétního sportovce a klubu, s přihlédnutím k relevantnosti dosahu značky klubu a jeho sponzorů a případné újmy klubu za neplnění této povinnosti hráče.

Velmi specifickým ujednáním cyklistických smluv je „*povinnost sportovce informovat klub o svém pohybu*“ a „*povinnost denně ukládat data z tréninku*“. Pro hodnocení tohoto ujednání je důležité zmínit účel, který sleduje antidopingové předpisy, kdy sportovec může být namátkově podroben antidopingové kontrole nadřízených organizací.³⁷¹ I přes to je však velmi spekulativní přípustnost tohoto ujednání, neboť velmi výrazně zasahuje do života mimo výkon profesionálního sportu, především do sportovcova soukromí. Takto invazivní kontrola ze strany klubu (případně nadřízeného sportovního svazu či mezinárodní sportovní organizace) lze v krajních případech odůvodnit nutností antidopingových kontrol, kdy povinnost tyto kontroly podstoupit vyplývá z předpisů nadřízených mezinárodních organizací³⁷², nelze ji však vztáhnout na veškerou mimosportovní činnost. Problematický může být i rozsah těchto kontrol, resp. intenzita zásahu do soukromí sportovce v kontextu § 86 občanského zákoníku a jeho smyslu, aniž by tímto byly dotčeny ústavně-právní záruky a princip proporcionality.

³⁷¹ Sportovec má povinnost ve čtvrtletní frekvenci předem, prostřednictvím aplikace s online kalendářem, nahlásit místo svého pohybu, kdy alespoň na jednu hodinu denně bude k zastížení na konkrétním, předem určeném, místě. Tento harmonogram lze za určitých podmínek, dle aktuálních potřeb měnit, vždy však s poskytnutím své konkrétní lokace dle věty první.

³⁷² Například WADA či MOV. I přes to, že tyto mezinárodní organizace mají soukromoprávní charakter, disponují širokými pravomocemi s efektivními možnostmi vynucování stanovených povinností.

Odůvodněným zájmem klubu je efektivní kontrola výkonnosti sportovce, resp. jejího udržování a zvyšování. Jednou z možností takové kontroly je ukládání a hodnocení měřitelných dat, ze kterých je možné vyčíst údaje důležité pro posouzení výkonnosti či dodržování tréninkových povinností sportovce. Ve sportech, kde hráči trénují společně, je kontrola klubu snazší, avšak ve sportech, kde sportovci mohou trénovat individuálně je toto oprávnění oslabeno. Z tohoto důvodu považuji vzhledem k dosahovanému účelu za ospravedlnitelné, aby klub vyžadoval ukládání a poskytování dat z individuálního tréninku sportovce.³⁷³ Tato skutečnost je relevantní i v hodnocení právního postavení profesionálních sportovců, neboť podporuje výše uvedená tvrzení, že profesionální cyklista je při soustavné přípravě na sportovní utkání výrazně nezávislý na klubu, jelikož i přes určitou kontrolu vykonává zejména soustavnou přípravu na sportovní utkání značně nezávisle na vůli klubu. Průběžná kontrola výkonnosti sportovců je však běžnou záležitostí i v kolektivních sportech v zahraničí. Například v nejvyšší finské hokejové lize jsou kluby oprávněny ke kontrole výkonnosti hráčů a hráči jsou smluvně zavázáni se na výzvu klubů této kontrole podrobit.³⁷⁴ Absurdní, byť odůvodnitelná, se však jeví představa, která by kompenzovala zásah do soukromí sportovců tak, že by tito mohli v rámci ochrany svých zájmů (zejména finančních) pravidelně kontrolovat solventnost klubu a případně předcházet neplnění klubových závazků vůči hráčům.³⁷⁵

Ve sportovních smlouvách se lze rovněž setkat s úpravou povinností sportovců, které jsou stanoveny odkazem na splnění konkrétního cíle. Tento typ úpravy lze však spíše spatřovat ve smlouvách v rámci individuálních sportů, kde je požadovaný výsledek ovlivněn (odhlédneme-li od objektivních okolností) zásadně výkonem jednotlivce, nicméně z hlediska abstraktnosti úpravy může být tato úprava příkladem i pro výklad ke smlouvám v rámci kolektivních sportů. Jako příklad může sloužit profesionální sportovní smlouva uzavřená mezi sportovním klubem a sportovním střelcem – zaměstnancem, kdy je ve smlouvě stanovena jednak obecná povinnost zvyšování výkonnosti, povinnost nominace na mistrovství Evropy, mistrovství světa nebo světový pohár a rovněž povinnost umístění do třetího místa na domácím mistrovství republiky. Oproti dosud zkoumaným smlouvám je v této smlouvě povinnost konkrétně stanovena a splnění této povinnosti lze jednoznačně zjistit. Ve zkoumaných smlouvách se uvedený typ regulace neobjevuje, nicméně jeho využití i v těchto smlouvách není vyloučeno.

³⁷³ Praxe je v případě silniční cyklistiky taková, že z počítače, který má sportovec umístěný na jízdním kole, se po skončení tréninkové jednotky do aplikace v mobilním telefonu sportovce odešlou všechny relevantní a měřené údaje o tréninku, ke kterým má přes aplikaci přístup klub (trenér), který obdržená data následně vyhodnocuje a eviduje.

³⁷⁴ Zejména prostřednictvím speciálních sportovně-lékařských metod.

³⁷⁵ Za kontrolu v uvedeném smyslu nelze považovat možnost kontroly prostřednictvím informací dostupných ve veřejných rejstřících.

Mezi další ujednání, která jsou pro smlouvy všech zkoumaných sportovních odvětví společná, patří například povinnost sportovců pečovat o věci, které jim byly klubem svěřeny a o věci, které jsou majetkem klubu a slouží k naplnění účelů smluv (vybavení šaten či posilovny). Takto stanovené povinnosti jsou obdobné povinnostem ve smyslu § 301 písm. d) zákoníku práce, ze kterého lze usuzovat původ inspirace tohoto institutu ve sportovních smlouvách. Další společnou povinností sportovců je povětšinou povinnost chovat se při výkonu profesionálního sportu i v osobním životě tak, aby nedocházelo k poškozování dobrého jména, pověsti a zájmů klubu. Takovou povinnost lze sice více či méně dovodit z obecných zásad, případně z povahy konkrétního smluvního vztahu, je však otázkou zda by bylo možné uvedené podřadit pod povinnost nejednat v rozporu s oprávněnými zájmy zaměstnavatele, stanovenou v již citovaném ustanovení zákoníku práce. „*Povinnosti, které patří k základním povinnostem zaměstnanců, představují ve své obecnosti mravní imperativ kladený na každého zaměstnance, jenž ve svém obsahu znamená určitou míru loajality ve vztahu ke svému zaměstnavateli, a zároveň též i obecnou prevenční povinnost zaměstnance ve vztahu k majetku a oprávněným zájmům zaměstnavatele; jde o požadavek na určitou úroveň kvality chování zaměstnance. Zákon zde vedle povinností vyplývajících z právních předpisů a jiných předpisů vztahujících se k práci zaměstnance [§ 301 písm. c) zák. práce] ukládá zaměstnanci, aby celým svým chováním v souvislosti s pracovním vztahem nezpůsobil zaměstnavateli škodu, ať už majetkovou nebo morální.*“³⁷⁶ Z jiného titulu taková povinnost však neplyne a je tak na vůli stran si rozsah těchto povinností smluvně upravit. Problematický však bude vždy rozsah této povinnosti a případné hodnocení porušení a intenzity takového porušení. Takto výše obecně stanovená povinnost svědčí výrazně ve prospěch klubu a jeho rozsáhlé sankční diskreci při postihování porušení této povinnosti.

Úprava povinností ve smlouvách soutěží USA se od tuzemských smluv výrazně neliší. I v těchto smlouvách mají hráči povinnost zúčastňovat se utkání, přípravy na ně, tréninkových kempů, dosahovat a udržovat určitou výkonnost a dodržovat základní pravidla chování i v osobním životě. Smlouvy NFL kladou významný důraz na chování hráčů v osobním životě a – vědomy si popularity a širokého dosahu sportu nad výše uvedené obecné povinnosti – stanoví hráčům povinnost se na veřejnosti chovat s ohledem a v souladu se skutečností, že úspěch profesionálního fotbalu do jisté míry závisí na respektu a uznání společnosti („*to conduct himself on and off the field with appropriate recognition of the fact that the success of professional football depends largely on public respect for and approval of those associated*

³⁷⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 2664/2020.

with the game“). Takto upravená povinnost koresponduje s posláním sportu jako takového, což bylo naznačeno i výkladem v první části této práce. Smlouvy NBA přichází se specifickou definicí územní působnosti pravidel a stanoví, že jsou hráči povinni dodržovat stanovená pravidla po celou dobu, ať už na hrací ploše nebo mimo ní („*at all times whether on or off the playing floor*“). Obdobně stanoví i smlouvy MLB, kdy jsou hráči zavázáni k plnění povinností ze smluv plynoucích, k udržování v prvotřídní fyzické kondici a k dodržování tréninkových pravidel klubu. Současně s tím jsou hráči zavázáni americké veřejnosti a klubu k chování podle vysokých standardů, fair play a zásad sportovního ducha („*the player agrees to perform his services hereunder diligently and faithfully, to keep himself in first-class physical condition and to obey the club’s training rules, and pledges himself to the American public and to the club to conform to high standards of personal conduct, fair play and good sportsmanship*“). Z podobných ujednání USA smluv lze usuzovat silný vztah veřejnosti, resp. veřejného mínění k profesionálnímu sportu a osob na něm zúčastněných. Vzhledem k popularitě těchto soutěží jsou výše uvedené povinnosti sportovců ospravedlnitelné, neboť chování (vystupování, případně počínání si) účastníků nejprestižnějších amerických soutěží, klubů v nich účastněných a v neposlední řadě právě samotných sportovců, má významný sociální a ekonomický vliv.

Základní povinností hráčů NHL je rovněž obecně stanovená povinnost spolupracovat s klubem a účastnit se jakékoli přiměřené propagace činnosti klubu, která bude podle názoru klubu podporovat blaho klubu, a rovněž i povinnost ke spolupráci na propagaci ligy a profesionálního hokeje obecně („*to cooperate with the club and participate in any and all reasonable promotional activities of the club which will in the opinion of the club promote the welfare of the club and to cooperate in the promotion of the league and professional hockey generally*“).

V případě NBA je úprava propagačních povinností úzce spjata s nakládáním s osobnostními právy hráče ve smyslu kapitoly 3.9 této práce, avšak obecně jsou hráči rovněž povinni účastnit se všech dalších přiměřených propagačních aktivit týmu, soutěže a jakéhokoli subjektu souvisejícího s NBA. V případě účasti na propagační události uskutečněné jménem komerčního sponzora, má hráč nárok na jednorázovou odměnu ve výši 3 500 amerických dolarů. V tomto případě je tak kompenzace stanovena nad rámec základní odměny hráče („*the player agrees to participate, upon request, in all other reasonable promotional activities of the team, the NBA, and any league-related entity. For each such promotional appearance made on behalf of a commercial sponsor of the team, the team agrees to pay the player \$3,500*“). MLB

smlouvy upravují tuto problematiku obdobně jako smlouvy NHL. V případě smluv NFL není zvláštní úprava ve vlastním textu smluv obsažena.

Na základě hodnocení prezentovaných smluvních ujednání, které upravují povinnosti sportovců lze uzavřít, že jsou povinnosti sportovců stanoveny spíše širěji a abstraktně, byť mnohdy implicitně odkazují na dosažení požadovaného cíle či jeho účel. Z hodnocení těchto dále vyplývá, že prostředky k dosažení požadovaného chování jsou však v závislosti na sportovním odvětví více, či méně ponechány na sportovcích samotných. Příkladem může být rovněž velmi často ve sportovních smlouvách napříč sportovními odvětvími se vyskytující povinnost k vynakládání maximálního úsilí k dosažení sportovních cílů klubu při výkonu profesionálního sportu.

3.6.2 Pasivní povinnosti smluvních stran

I v případě smluvních zákazů se projevuje výše konstatovaná nerovnost subjektů a nevyváženost pasivních povinností ve sportovních smlouvách lze pozorovat i v tomto případě. Za zákazy, které obsahují smlouvy ve většině druhů sportů, a které lze vzhledem k účelu smluv a společenské funkci sportu považovat za odůvodněné, neboť směřují k obecným hodnotám sportu, mezi které patří například fair play a zákaz dopingů, lze považovat následující. Smlouvy obsahují ujednání, které zakazují hráčům užívat dopingové prostředky, současně s tímto smlouvy stanoví povinnost se na požádání klubu či jiného oprávněného subjektu podrobit antidopingové zkoušce. Dále mají sportovci výslovně zakázanou přímou či nepřímou účast na sázkách, hrách, loteriích a obdobných soutěžích, které se váží ke sportovním utkáním klubu a dále nepřijímat peněžité plnění a jiné majetkové hodnoty od třetích osob, které mají nebo by mohly mít souvislost s průběhem sportovního utkání klubu nebo jeho výsledkem. Hráči mají rovněž zakázáno poskytovat informace o činnosti klubu a takovou povinnost mají i po skončení smlouvy. Mnohdy smlouvy upravují i zákaz provozu jiné výdělečné činnosti sportovce, který lze, vzhledem k časové náročnosti plnění hráčské smlouvy, zejména časové náročnosti soustavné přípravy na utkání a cestování, považovat za odůvodněný. Na stranu druhou se může v určitých případech jednat o zásadní zásah do individuálních práv jednotlivých sportovců. Pověstinou lze ve smlouvách nacházet limitace těchto omezení, resp. zjemnění těchto zákazů, které jsou upraveny různě. Například ELH smlouvy stanoví, že jinou výdělečnou činnost může sportovec provozovat, nezasáhne-li či neomezí-li tyto činnosti plnění smluvních povinností, u NBL smluv je možnost provozování jiných výdělečných činností vázána na písemný souhlas klubu.

Za minimálně hraniční zákazy, i s ohledem na mantinely smluvní autonomie, ať už je hráč považován za zaměstnance, či nikoli, lze považovat následující. Za první takový zákaz považují zákaz užívání léků a postupování léčebných metod bez předchozího souhlasu klubového lékaře. V souladu se smyslem tohoto ustanovení lze usuzovat, že uvedená povinnost se bude převážně vztahovat k lékům a léčebným metodám, které se vztahují k výkonu profesionálního sportu. Není však vyloučeno, a z jazykového výkladu taková skutečnost plyne, že se souhlas klubového lékaře musí nutně vztahovat na veškeré léky a léčebné procedury sportovce, neboť tyto mohou významně ovlivnit výkon profesionálního sportu, například prostřednictvím zakázaných látek obsažených v některých běžně dostupných lécích. V takovém případě by měl mít klubový lékař konzultační funkci, nelze však přijmout skutečnost, že klubový lékař bude rozhodovat o léčebných postupech a lécích, které nesouvisí s výkonem profesionálního sportu, byť lze takovou hranici těžko odhadnout. S uvedeným souvisí i povinnost v případě úrazu podrobit se lékařské péči výhradně klubového lékaře.

Nad uvedené povinnosti dále smlouvy NBL stanoví „*bez předchozího písemného souhlasu zákaz vystupování na veřejnosti a zúčastňování se rozhlasových, televizních a obdobných pořadů, zákaz dávat souhlas ke svému fotografování, filmování, či jinému zachycování projevů osobnostní povahy prostředky záznamové techniky, nepsat a nesponzorovat novinové a časopisové články, nesponzorovat výrobky a služby; udělení souhlasu nesmí být hráči bezdůvodně odpíráno*“. I přes citovaný dovětek může uvedený zákaz rovněž výrazně zasáhnout do osobního života sportovce, kdy – vzhledem k jeho popularitě – je mu i ve spojení se zákazem jiné výdělečné činnosti zapovězeno především finančně těžit z určité veřejné známosti a bráněno propůjčit svá osobnostní práva k dalšímu užití za finanční protiplnění třetím subjektům. I přes silnou provázanost s úpravou osobnostních práv, o které bude pojednáno níže, je uvedený zásah přihlédnutím k zájmům stran velmi invazivní a závisí tak na posouzení konkrétních smluv, zda lze takové ujednání vzhledem ke všem okolnostem považovat za přípustné, či nikoli.

S ohledem na nejdůležitější a nenahraditelný předpoklad řádného plnění smlouvy – zdraví a s tím spojenou neexistenci překážek fyzického a psychického stavu sportovce, obsahují sportovní smlouvy obecně ujednání, která zakazují sportovcům provozování a vykonávání jiných sportovních odvětví (druhů sportů) a fyzických činností. Rozsah zákazu a způsob úpravy se napříč smlouvami liší. Smlouvy ELH podmiňují možnost provozovat další sporty písemným souhlasem klubu, a to včetně rekreačních sportů, které by mohly být na újmu schopnostem hráče plnit povinnosti ze smlouvy. ČFL smlouvy zakazují

provozovat „bez předchozího písemného souhlasu klubu jinou sportovní činnost, a to ani rekreační formou v případě, že je zde reálná obava, že by mohlo dojít ke zranění hráče“. NBL smlouvy zakazují provozování ostatních sportů obdobně výše uvedeným příkladům s tím, že „udělení souhlasu nemůže být hráči bezdůvodně odpíráno, pokud takové sporty spolehlivě neohrožují výkon sportovní činnosti hráče dle smlouvy“. Byť lze určitou hranici omezení ve formě podmínky bezdůvodného odpírání považovat vzhledem k právům hráče za kladnou, z povahy věci takový sport (považujeme-li v souladu s tezemi části první za sport činnost na bázi fyzické aktivity), který spolehlivě neohrožuje výkon hráče a naplňuje podmínku citovaného ustanovení, neexistuje. Proto takovou podmínku považují za účelovou a vzhledem k jejímu smyslu a ke snaze klubu prostřednictvím tohoto zjemnit zákaz rovněž za nadbytečnou a neaplikovatelnou.

Jinou regulaci zákazu využívají finské hokejové smlouvy, které stanoví zákaz provozování ostatních sportů bez souhlasu klubu, s výjimkou sportů doplňkových, které však nejsou vyjmenovány. Výslovně jsou smluvně zakázány jen adrenalinové sporty s demonstrativním výčtem motorsportu a seskoku s padákem, jejichž provozování nelze povolit ani souhlasem klubu. Takovou formu regulace považují za zdařilou, neboť jednak reflektuje skutečnost, že výkon doplňkových sportů může být kondici sportovců ku prospěchu (byť není alespoň demonstrativně uvedeno, které sporty jsou za doplňkové považovány), jednak opravňuje klub, zpravidla zastoupený trenérem, umožnit konkrétnímu hráči výkon konkrétního sportu v určitém rozsahu a za konkrétních podmínek a jednak omezuje pravomoc klubu (trenéra), kdy výslovně vyjmenovává sporty, které nelze vykonávat ani na základě povolení, resp. nelze tyto povolit.

Smlouvy NFL stanoví naopak velmi obecný výslovný zákaz výkonu činností, a to těch, které mohou představovat významné riziko zranění, s výjimkou předchozího písemného souhlasu klubu („without prior written consent of the club, player will not engage in any activity other than football which may involve a significant risk of personal injury“). Konkrétnější pojetí úpravy zákazu jiných sportů volí smlouvy MLB, které stanoví s ohledem na výslovný účel smlouvy³⁷⁷ absolutní zákaz výkonu profesionálního boxu nebo wrestlingu a bez písemného souhlasu klubu rovněž zákaz lyžování, motorsportu, seskoku s padákem nebo fotbalu, amerického fotbalu, profesionálního ligového basketbalu, ledního hokeje nebo jiných činností,

³⁷⁷ Smluvní strany smluvně uznávají a souhlasí s tím, že účast v některých jiných sportech může narušit nebo zničit schopnosti a dovednosti hráče jako hráče baseballu („the player and the club recognize and agree that the player's participation in certain other sports may impair or destroy his ability and skill as a baseball player“).

kteřé nesou značné riziko úrazu. Zvláštností tohoto ujednání je u některých zakázaných sportů odkaz na profesionální výkon tohoto sportu, kdy lze uvažovat o výkladu tohoto ujednání tak, že neprofesionální výkon tohoto konkrétního sportu je sportovci povolen. Neshledávám však v takové úpravě logický smysl, neboť i s ohledem na vymezený účel této úpravy, nelze riziko zranění eliminovat ani při amatérském výkonu jakéhokoli sportu.

Obdobnou úpravu, avšak bez rozlišování úrovně zakázaných sportů, obsahují i smlouvy NHL, které k výslovnému zákazu konkrétních sportů bez písemného povolení klubu stanoví, že souhlas s výkonem smlouvou zapovězeného sportu nesmí být klubem bezdůvodně odepřen („*consent will not be unreasonably withheld*“). Smlouvy s nejkonkrétnějšími zákazy jiných aktivit, resp. s nejrozsáhlejším výčtem zakázaných činností, jsou ze zkoumaných zahraničních ty, které upravují vzájemné vztahy klubů a sportovců v NBA. Tyto smlouvy bez výslovného souhlasu klubu zakazují provozování činností, kde hrozí zranění hráče, a to zejména zákaz seskoku s padákem, závěsného létání, lyžování, horolezectví, jízdy na vodním skútru, vodního lyžování, raftingu, slaňování, bungee jumpingu, skákání na trampolíně, jízdy na horském kole, dále jakýchkoli bojových sportů, ale i používání zábavní pyrotechniky nebo účast na jakékoli činnosti zahrnující střelné zbraně nebo jiné zbraně. Zakázána je rovněž jízda na elektrických koloběžkách nebo hoverboardech, ale také řízení nebo jízda na motocyklu nebo čtyřkolce, off-road jakéhokoli druhu a jízda v rámci závodu motorsportu a provozování letadla jakékoli druhu. Výslovně je pak hráči bez předchozího souhlasu klubu povolen výkon golfu, tenisu, házené, plavání, turistiky, softbalu, volejbalu a jiných podobných sportů, které jsou provozovány amatérsky a u kterých by osoba průměrného rozumu nerozpoznala, že je účastník tohoto sportu vystaven podstatnému riziku zranění („*that a reasonable person would not recognize as involving or exposing the participant to a substantial risk of bodily injury*“). I takto formulovaná obecná výjimka ze zákazů může způsobit výkladové problémy, nicméně i přes to takto stanovenou výjimku považuji za přínosnou, neboť vyjmenovává sporty, které lze vzhledem k povaze činnosti považovat za doplňkové a jejichž provozování může mít pozitivní vliv na výkon sportovce.

Prezentované úpravy demonstrují, že i v rámci různých sportovních odvětví v jednom právním systému lze úpravu zákazů pojmout různým způsobem. I přes to lze pozorovat, že tyto různé úpravy vyvěrají ze stejného účelu a reflektují velmi podobné skutečnosti, což lze spatřovat zejména právě na zákazech určitých druhů činností a sportů, které jsou hráčům v různé míře zakazovány právě i s ohledem na možný negativní vliv na plnění smluv.

S dalším netypickým zákazem se lze setkat u smluv NBA, které omezují počet absolvovaných individuálních tréninků. Hráč může – mimo týmových tréninků a individuálních tréninků absolvovaných na základě pokynu klubu – podstoupit pět a více dalších individuálních tréninků s kondičním, silovým a obdobným trenérem (který je vůči hráči a klubu třetí stranou) pouze za předpokladu předchozího oznámení tohoto tréninku klubu, a to před započítáním pátého tréninku; tato povinnost se nevztahuje na běh, jízdu na kole, plavání, jógu, pilates nebo tanec. Účel takového zákazu je diskutabilní, neboť se vztahuje pouze na individuální tréninky pod vedením třetí osoby, nikoli na individuální tréninky absolvované bez dohledu či vedení a koordinace takové osoby a tímto zákazem je chráněna spíše integrita a tréninkový proces klubu nežli eliminace rizika zranění sportovce.

Dalším druhem (oblastí) zákazu je ujednání, které upřesňuje obecný druh pozitivní povinnosti zvláštním zákazem. Takto upravují obecnou povinnost dodržování odpovídající životosprávy konkrétním zákazem například SLF smlouvy, které výslovně stanoví, že po celou dobu trvání smlouvy je hráč povinen dodržovat zákaz konzumace či přechovávání omamných nebo psychotropních látek či zakázaných stimulantů zvyšujících sportovní výkon a „*dodržovat zákaz konzumace alkoholu během týmových akcí včetně tréninků a zápasů, a minimálně 36 hodin před týmovými akcemi, nestanoví-li trenér jinak*“. Bez ohledu na časově stanovenou povinnost, která při frekvenci tréninků a utkání na profesionální úrovni, kdy doba během sezóny mezi jednotlivými událostmi zpravidla nepřesáhne 36 hodin, lze znovu poukázat na výrazný zásah do práv mimo výkon profesionálního sportu, neboť výrazně konkretizuje principy správné životosprávy a stanovuje absolutní zákaz konzumace alkoholu prakticky během celé sezony. Pod tento druh zákazu lze zařadit i zákaz užívání zakázaných látek a dopingu u smluv s cyklisty, který plyne jednak z předpisů sportovních organizací, avšak je výslovně stanoven i smluvně.

V kontrastu se zákonnými požadavky na smlouvy lze dovést, že výše namítaný nesoulad pracovněprávní úpravy se sportovně-právní praxí se projevuje i v rámci úpravy povinností jednotlivých subjektů sportovně-právního vztahu. Z pohledu pracovněprávní úpravy výklad této kapitoly poukázal na skutečnost, že sportovcům je oproti běžným zaměstnancům mnoho činností nad rámec zákoníku práce zapovězeno. Konečně lze uvedené usuzovat (zejména v rozsahu zásahů do osobní sféry sportovců) i v režimu smluv podle občanského zákoníku. S odkazem na ospravedlňující důvody směřující k účelu smluv lze některá omezení práv, která výrazně zasahují i do osobního života, považovat za přiměřená, jiná minimálně za hraniční. Je otázkou, zda jsou (nebo by měly být) tyto zásahy sportovcům kompenzovány, a to zejména

kompenzací finanční. Dostatečnou kompenzací však nemůže být dotčena platnost takových ujednání, tato se však odvíjí od povahy konkrétních smluv.

3.7 Odměna a její krácení, sankční ujednání a smluvní pokuty

K nejvýznamnějším ujednáním sportovních smluv, které jsou stěžejní i ve vztahu k právnímu postavení profesionálních sportovců, patří ujednání, která opravňují smluvní strany (zpravidla však kluby) vymáhat splnění primárních povinností, případně jejich nesplnění sankcionovat, prostřednictvím snížení finanční odměny nebo smluvní pokoutou. Takto významný zásah do práv smluvních stran zejména s přihlédnutím ke skutečnosti, že o tom zda jsou splněny smluvní podmínky pro uplatnění sankčních nástrojů, rozhoduje strana, která nároky uplatňuje, je relevantním pro posuzování smluvního vztahu mezi sportovcem a klubem a status profesionálních sportovců samotný.

Vymezení odměny v některých sportovních smlouvách podporuje tvrzení, že výkon profesionálního sportu je složen z několika dílčích oblastí a není omezen pouze na výkon sportovní činnosti v rámci sportovních utkání. ELH smlouvy stanoví, že odměna zahrnuje i odměnu za veškerá svolení udělená hráčem v rámci smlouvy, kdy za svolení se považuje například i nakládání s osobnostními právy hráče. NBL smlouvy definují odměnu jako „*cenu sportovních výkonů a veškerých ostatních plnění poskytovaným podle smlouvy*“. Obdobně stanoví i smlouvy v USA, kdy jsou ve výši základní odměny zahrnuta rovněž veškerá další plnění hráče související s výkonem profesionálního sportu včetně omezení osobnostních práv a účasti na marketingových akcích klubu apod.

Z pohledu pracovního práva není o přípustnosti smluvních pokut v pracovních smlouvách pochyb, neboť § 346d odst. 7 zákoníku práce výslovně uvádí, že smluvní pokuta smí být ujednána pouze tehdy, stanoví-li tak zákoník práce a ten smluvní pokutu připouští pouze v případě konkurenční doložky ve smyslu § 310 zákoníku práce. Rovněž krácení základní odměny jednostranným rozhodnutím zaměstnavatele z důvodu porušení povinností zaměstnance nebo jeho neuspokojivých pracovních výsledků je nepřípustné. Předchozí větou však není dotčeno krácení, resp. nevyplacení různých druhů odměn, které jsou pro zaměstnance nenárokové a jejichž udělení záleží na rozhodnutí zaměstnavatele. Nenárokové složky odměny, které se skládají z finančních bonusů nad rámec základní odměny, jsou častým ujednáním sportovních smluv. Takto stanovené odměny a jejich výše, které bývají výraznou motivační složkou sportovních smluv, se odvíjejí od předem stanovených podmínek a s ohledem na sportovní odvětví pak zejména od stanovených konkrétních měřitelných milníků, například

počtu vstřelených branek, počtu dosažených bodů v individuálních a týmových statistikách apod.

ELH smlouvy upravují problematiku této kapitoly následovně. V článku, který je uvozen jako „*Smluvní pokuty*“ se stanoví, že „*pro případ porušení povinností vyplývajících ze sportovní smlouvy si smluvní strany mohou v dodatku (příloze) k této smlouvě sjednat smluvní pokuty*“. Dále je stanoveno, že smluvní pokuty nemají vliv na nároky smluvních stran plynoucí z povinnosti náhrady škody a že pohledávky, které smluvním stranám vzájemně vzniknou, jsou započitatelné. Bez ohledu na oprávněnost smluvních pokut co do důvodu a výše, je dle rozsudku Nejvyššího soudu přípustné, že „*v pracovněprávních vztazích může závazek (dluh) zaměstnance nebo zaměstnavatele zaniknout – na rozdíl od právní úpravy účinné do 31. 12. 2006 – rovněž započtením*“³⁷⁸ s tím, že započtení proti pohledávce na mzdu, plat, odměnu z dohody a náhradu mzdy nebo platu může být podle § 144a odst. 4 zákoníku práce provedeno jedině za podmínek stanovených v občanském soudním řádu.³⁷⁹ Úprava započtení tak není obecně v pracovněprávních vztazích contra legem.

Problematickým je však ujednání, kde je klub oprávněn jednostranně snížit hráči základní odměnu v případě jeho nemožnosti plnit smlouvu ze zdravotních důvodů. Takové ujednání je bezesporu zásahem do právní jistoty a důvodného očekávání hráče zejména v otázce stability a záruky příjmů. Jinými slovy, níže popsané ujednání zbavuje hráče v případě vzniknuvší překážky na jeho straně z objektivních důvodů garance příjmů, a to s rizikem snížení až o 100 % základní odměny. Krácení základní odměny je stanoveno s ohledem na důvod a dobu vzniku překážky, jeho výše se pak odvíjí od doby, kdy překážka na straně hráče trvá. Tak například při zranění hráče v utkání nebo při tréninku klubu náleží při překážce trvajícím od pátého do sedmého týdne zranění 70 % základní odměny, od osmého do desátého týdne 60 % základní odměny, od jedenáctého týdne pak 50 % základní odměny. Obdobně se stanoví při překážce, která vznikla v letní přípravě a při plnění povinností dle smlouvy. V případě, že hráč nebude schopen plnit povinnosti z jiných než z výše stanovených důvodů, z důvodů fyzické či psychické nepřipravenosti nebo z jiných důvodů zaviněných hráčem „*nenáleží hráči žádná základní odměna ani nenároková odměna, a to po celou dobu, po kterou není z uvedených důvodů schopen plnit své povinnosti plynoucí ze smlouvy*“. K tomuto ujednání se váže právo klubu smlouvu vypovědět.

³⁷⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 3330/2011.

³⁷⁹ BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír et al. *Zákoník práce. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 704.

Výše popsaná ujednání ELH smluv jsou v přímém rozporu s ustanoveními zákoníku práce, neboť popírají veškeré právní záruky smluvní strany. Na druhou stranu právě takto specifické ujednání vylučuje možnost považovat profesionálního sportovce za zaměstnance, neboť je v celém rozsahu neslučitelné s požadavky na ochranu zaměstnance a účelem a smyslem takové úpravy. Z pohledu na hráče jako na podnikatele pak lze uvažovat o určité přípustnosti takového ujednání, neboť je-li plnění smlouvy vázáno na osobnost hráče a nelze jej ničím a nikým nahradit, nelze po klubu vynucovat plnění smlouvy, byť s přihlédnutím k existenčním zájmům hráče lze považovat takovou úpravu, resp. předpoklady její aplikovatelnosti, za nepředvídatelné.

Uvedený smluvní výčet krácení odměn však není plně vyčerpán, neboť přílohy smluv ELH obsahují další ujednání, které mohou mít na odměnu sportovce rovněž vliv. V případě, kdy hráč nedosáhne minimálních měřitelných hodnot na základě lékařského vyšetření, kterému je povinen se na základě výzvy klubu kdykoli podrobit, může klub krátit základní odměnu vždy o 15 % za nesplnění každé jednotlivé požadované hodnoty. V takovém případě krácení odměny trvá, dokud není opakovaným vyšetřením prokázáno, že hráč požadovaných hodnot dosáhl. Náklady na opakované vyšetření nese hráč. V jednotlivých smlouvách lze dále jednotlivě i dohromady nacházet například další následující smluvní pokuty. Pozdní příchod na trénink znamená jednorázové snížení odměny o 5 %, pozdní příchod na sportovní utkání znamená 10% snížení základní odměny. Neomluvená neúčast na tréninku znamená snížení odměny o 50 % základní odměny, v případě sportovního utkání o 100 %. Nepoužití oblečení stanoveného klubem při cestě na sportovní utkání znamená 10% snížení základní měsíční odměny. V případě opakovaných proher sportovních utkání (blíže nespecifikované frekvence) se snižuje odměna o 10 %. Přílohy zároveň stanoví, že uvedené sankce lze uplatňovat kumulativně, což může v důsledku znamenat i zápornou bilanci v měsíční odměně, tj. teoreticky se může stát, že by konkrétní sportovec na smluvní pokuty klubu ještě doplácet.

ČFL smlouvy v souladu s výše uvedenou povahou odměn výslovně stanoví, že odměny hráče se skládají z odměny měsíční (základní), cílové (stanovené zpravidla za dosažení určité, obvykle měřitelné, cílové hodnoty), fixní a pohyblivé. Základní odměna je pak poskytována přímo ze smlouvy, cílová odměna je – či by alespoň měla být – poskytnuta klubem za dosažení předem stanoveného cíle, vyplacení ostatních odměn pak záleží na vůli klubu. Vzhledem k výslovnému určení statusu sportovce (bez ohledu na platnost takového určení) v úvodních ustanoveních smlouvy je odměna splatná na základě faktury vystavené sportovcem v měsíční frekvenci.

Smlouvy ČFL, stejně jako smlouvy ELH, upravují krácení odměny s ohledem na důvod vzniku zdravotní nezpůsobilosti a dobu jejího trvání. V případě, že je zdravotní nezpůsobilost hráče vzniklá mimo výkon činnosti vyplývající ze smlouvy, náleží hráči odměna ve výši 70 % ze základní odměny po celou dobu trvání takové překážky, klub však nemá, na rozdíl od ELH smluv, právo smlouvu vypovědět. Fotbalové smlouvy upravují dále snížení odměny „*v případě zvlášť závažného porušení povinností hráče, kdy si hráč způsobí zdravotní neschopnost pod vlivem omamných látek, nebo zjevnou či úmyslnou nedbalostí či porušením jiných pravidel, krátí se hráči od prvního dne takové zdravotní neschopnosti základní měsíční pevná odměna zkrácená o 100 %*“. Toto ujednání sice nechrání klub před rizikem ztráty výkonu konkrétního profesionálního sportovce a následkům takového výpadku hráče, umožňuje však zprostit se povinnosti platit základní odměnu hráči v případě splnění předem stanovených kritérií, kdy naplnění podmínek aplikace tohoto ustanovení záleží primárně na vůli hráče, což má zároveň i motivační účinek na jednání a chování hráče. Nutno podotknout, že obdobná ujednání vzorová profesionální fotbalová smlouva neobsahuje, což potvrzuje shora zmíněnou tezi, že se vzorové profesionální smlouvy mnohdy od smluv reálně uzavřených zásadně liší. ČFL smlouvy také na rozdíl od smluv ELH, s výjimkou výše citované, nepřipouští krátit hráči odměnu o více než 50 % základní měsíční odměny.

Smlouvy NBL v otázce úpravy základní odměny stanoví, že „*nárok na základní měsíční odměnu hráči vzniká za daný kalendářní měsíc, bez ohledu na počet dní v měsíci či na počet dní skutečného výkonu činnosti*“. Obdobně jako u předchozích smluv i NBL smlouvy pracují s úpravou krácení odměny, a to následovně. V případě nezpůsobilosti vykonávat sportovní činnost z důvodu vzniklého při výkonu činnosti se, s ohledem na délku této překážky, krátí základní odměny o konkrétní procentuální částku odměny. V případě trvání nezpůsobilosti delšího než čtyřicet dnů je pak odměna krácena o 100 %, resp. základní měsíční odměna hráče činí 0 %. Uvedené je v souladu i s ustanoveními smluv, které klubu v případě nemožnosti hráče dostát plnění smlouvy ze zdravotních důvodů, které nemají příčinu v plnění hráčských povinností nebo z důvodů fyzické či psychické nepřipravenosti či z důvodů jiných, umožňují pozastavit plnění svých smluvních povinností. NBL smlouvy naopak od předchozích typů smluv výslovně upravují, že v případě, kdy povinnostem plynoucím ze smlouvy nebude klub schopen dostát, má hráč nárok na základní odměnu v plné výši po celou dobu trvání překážky. Výslovná úprava garantuje hráči jistotu příjmu i za předpokladu, že vznikne překážka na straně klubu nezávisle na jeho vůli.

Nejrozsáhlejší úpravu smluvních pokut napříč zkoumanými českými smlouvami obsahují smlouvy SLF. Obecně je stanoveno, že „v případě porušení kteréhokoli závazku ze smlouvy kteroukoli ze smluvních stran má druhá strana nárok na smluvní pokutu ve výši 2 000 Kč za každý jednotlivý případ porušení, není-li v této smlouvě sjednáno jinak“. Dále smlouvy upravují nárok klubu na smluvní pokutu ve výši 20 000 Kč, nastoupí-li hráč v době trvání smlouvy za jiný klub nebo při porušení zákazu nenastoupit za jiný klub do dvou let od předčasného ukončení smlouvy. Smluvní pokutu v téže výši uhradí hráč rovněž při porušení ujednání o mlčenlivosti. V případě porušení povinnosti znát a bezvýhradně dodržovat veškerá antidopingová pravidla stanovená sportovním svazem a mezinárodní florbalovou federací, antidopingovým výborem ČR a WADA, má klub nárok na zaplacení smluvní pokuty ve výši 100 000 Kč, přičemž hráč ve smlouvě výslovně prohlašuje, že takovou pokutu považuje, i s ohledem na poškození dobrého jména klubu, za přiměřenou.

Prezentovaná úprava naráží především na zásadní otázku, a to oprávněnost a odůvodněnost finančního sankcionování hráčů a následně rovněž na oprávněnost výše těchto sankcí, resp. jejich přiměřenost. Tuto je dle judikatury „*třeba posoudit s přihlédnutím k celkovým okolnostem úkonu, jeho pohnutkám a účelu, který sledoval. V úvahu je třeba rovněž vzít výši zajištěné částky, z níž lze také usoudit na nepřiměřenost smluvní pokuty s ohledem na vzájemný poměr původní a sankční povinnosti*“.³⁸⁰ „*Při zkoumání platnosti ujednání o smluvní pokutě z hlediska dobrých mravů je nutno uvážit funkce smluvní pokuty (preventivní, uhrazovací a sankční). (...) Z hlediska přiměřenosti výše smluvní pokuty je na místě hodnotit odlišně smluvní pokutu sjednanou ve formě pevně stanovené částky a smluvní pokutu sjednanou formou určité sazby za stanovenou časovou jednotku. Pevně stanovenou smluvní pokutu ve výši několikanásobku zajištěné částky je možno (při současném zohlednění všech okolností případu) považovat za nepřiměřenou právě s ohledem na poměr mezi hodnotou zajištěné pohledávky a výší smluvní pokuty, kterou by v takovém případě byl dlužník povinen zaplatit i třeba jen za několik dnů prodlení.*“³⁸¹ Právě onen poměr bude ve sportovních smlouvách klíčovým hlediskem pro posuzování souladu výše smluvních pokut s dobrými mravy, neboť zásadním odlišujícím hlediskem sportovních smluv (nikoli však pro posouzení právního postavení profesionálních sportovců) jsou právě výše odměn, které se v závislosti na sportovním odvětví a hodnotě konkrétního sportovce (a od ní se odvíjející základní odměně) zásadně liší, což nelze

³⁸⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 1682/2007.

³⁸¹ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 131/2012.

obecně tvrdit o výších smluvních pokut. Za předpokladu přípustnosti těchto sankčních ujednání ve sportovních smlouvách je proto nutné posuzovat výši smluvní pokuty vždy ad hoc.

V konkrétním případě SLF smluv a nadepsaného případu nelze, i s ohledem na odůvodněný účel takové úpravy a i přes prohlášení hráče, jehož relevantnost je přinejmenším pochybná, považovat výši takové smluvní pokuty za přiměřenou, a to právě ve vztahu k výši základní odměny hráče, která se v těchto případech pohybuje v řádech nižších desetitisíců českých korun. Odůvodnění smluvní pokuty s odkazem na poškození dobrého jména klubu je pochopitelné, i přes to však považuji výši smluvní pokuty za nepřiměřenou, neboť dojde-li k poškození dobrého jména klubu, může se klub hojit požadavkem na náhradu škody skutečně vzniklé, s přihlédnutím ke všem okolnostem vzniku konkrétní újmy, v závislosti na rozsahu poškození klubu z konkrétního porušení antidopingových pravidel. Zjevně nepřiměřená je výše smluvní pokuty i s odkazem na dikci ujednání vztahující se ke znalosti antidopingových pravidel nadepsaných organizací, kdy v souladu s již výše uvedeným, je požadavek znalosti všech relativních předpisů vzhledem k faktické nemožnosti nesplnitelný. Neznalost antidopingových pravidel pak dále nemůže samostatně způsobit klubu žádnou újmu, neboť taková neznalost není vzhledem k předmětu smlouvy mnohdy schopna se jakkoli projevit, resp. způsobit negativní (nechtěný) následek.

O úpravu krácení základních odměn a smluvních pokut nejsou ochuzeny ani smlouvy s cyklisty. V tomto případě se však jedná o výrazné specifikum, neboť jak bylo výše uvedeno, tyto smlouvy se zpravidla vyznačují duplicitou, tedy se jedná o zaměstnance a je-li profesionální cyklista považován za zaměstnance, argument platnosti takových ujednání nemůže obstát. I přes to však v souladu s cílem práce považuji za vhodné tuto úpravu zahrnout do hodnocení, neboť tyto smlouvy tuto problematiku upravují odlišným způsobem, než který byl výše prezentován u jiných sportovních odvětví.

Ohledně krácení základní odměny je v těchto smlouvách stanoveno „*pokud sportovec neplní řádně a včas povinnosti ze smlouvy, je klub oprávněn na základě svého uvážení krátit odměnu*“ s dovětkem, že sportovec s tímto ujednáním výslovně souhlasí. Tato široce nastavená možnost libovůle klubu jednostranně krátit sportovci základní odměnu je navíc umocněna širokou možností výkladu tohoto ujednání poukazující na řádné a včasné plnění povinností. Zejména odkaz na řádnost plnění smlouvy záleží primárně na subjektivním hodnocení klubu, kteréžto není podmíněno žádnými konkrétními a měřitelnými kritérii. Na tomto místě tak v rámci zkoumaných smluv spatřuji nejvýraznější libovolnou pravomoc klubů bez jakéhokoli limitujícího kritéria. V kontextu pracovněprávní úpravy není o neplatnosti takového ujednání

odůvodněných pochyb, v podnikatelské rovině zakládá toto ujednání výraznou disproporci práv a povinností smluvních stran. Krácení odměny je dále navíc rozšířeno o důvod pozastavení činnosti ze strany UCI či Českého svazu cyklistiky, které i přes to, že nepodléhá vůli klubu (smluvní strany), ale autoritativnímu rozhodnutí nadřízeného subjektu, je významným zásahem do práv a povinností inter partes.

V případě tohoto typu smluv se lze dále setkat s ujednáními, která umožňují klubu krátit odměnu až o 50 % po libovolnou dobu v případě dlouhodobé nedostatečné výkonnosti nebo opilosti. Smluvní pokutu je klub oprávněn požadovat za každé jednotlivé porušení smlouvy v konkrétní výši 5 000 Kč. Obecnou sankcí je možnost nevyplacení bonusů a odměn. I zde je výrazný prvek možné svévole klubu podpořený vágní úpravou možnosti aplikace těchto ujednání. Na uvedeném příkladu tak lze demonstrovat výše popisovanou problematiku široce a abstraktně stanovených povinností umocněnou na tomto místě rozsáhlou možností aplikace sankcí za porušení těchto povinností. Jednou z již výše prezentovaných povinností je „*povinnost dodržovat odpovídajícím způsobem životosprávu*“. Na jedné straně tak zde vystupuje ujednání o dodržování abstraktní povinnosti, jejíž plnění se objektivně případ od případu liší, neboť každý sportovec má jiné potřeby a návyky a tuto povinnost nelze ve stejném rozsahu vymáhat po všech sportovcích (laicky řečeno „každému vyhovuje něco jiného a co může být pro jednoho škodlivé, může druhému vyhovovat“), a proto nelze nalézt objektivní měřítko takto stanovené povinnosti a už vůbec nelze tuto povinnost zobecňovat. Na straně druhé je tu široká pravomoc klubu sankcionovat porušení každé takové povinnosti sportovce, byť takové porušení nemusí vždy a za každých okolností znamenat snížení výkonnosti konkrétního sportovce, tedy tímto porušením nevznikne zúčastněným subjektům újma. Z pohledu klubu nelze obecně pochybovat o nutnosti a přínosu obsahu tohoto ustanovení, avšak úprava této oblasti musí být nastavena citlivě s ohledem na oprávněné zájmy obou smluvních stran a primárně vycházet z povahy sportovního odvětví a zejména z individuálních potřeb každého sportovce.

Zcela odlišný přístup v možnosti krácení odměny a rovněž v úpravě smluvních pokut zastávají finské hokejové smlouvy. V případě vzniku zdravotní překážky, která neumožňuje hráči plnit smluvní povinnosti, je klub povinen vyplácet hráči základní odměnu v plné výši bez ohledu na dobu trvání překážky. V takovém případě není klub oprávněn ani jednostranně ukončit smlouvu. Takto nastavená pravidla poskytují sportovcům zcela jinou úroveň právní jistoty a ochrany, kdy hráči nepřijdou o svůj příjem ani v období nemožnosti plnění povinností ze smlouvy. Tato úroveň ochrany se samozřejmě odvíjí od právního postavení profesionálních

sportovců v konkrétním státě a od úrovně různých souvisejících mechanismů³⁸², nicméně je tato situace ukázkou možného řešení v České republice de lege ferenda. Smluvní pokutu je klub oprávněn nárokovat v taxativně vymezených případech, a to pouze v případě disciplinárního trestu, kterým je hráči uložen zákaz činnosti na dva a více sportovních utkání. V takovém případě je klub oprávněn krátit hráči odměnu, nejvýše však o 10 % základní odměny a pouze jednorázově.

Peněžité sankce obsahují rovněž sportovní smlouvy v USA, které však na rozdíl od českých smluv a priori nerozlišují mezi krácením odměny a smluvní pokutou. Smlouvy NHL umožňují klubům, v případě porušení povinností či za jakékoli jiné chování směřující k porušení povinností, uložit hráči přiměřenou pokutu a odečíst částku pokuty z jakýchkoli splatných finančních závazků k hráči. Mimo uvedené může rovněž klub uložit hráči za porušení jakýchkoli takových pravidel zákaz činnosti (*„for violation of any such rules or for any conduct impairing the thorough and faithful discharge of the duties incumbent upon the player, the club may impose a reasonable fine upon the player and deduct the amount thereof from any money due or to become due to the player. The club may also suspend the player for violation of any such rules“*). V případě disciplinárního trestu, kdy je hráči uložen zákaz činnosti disciplinárním orgánem NHL, může klub krátit hráči odměnu ve výši, která se rovná poměru mezi měsíční odměnou hráče a dnů, po které je hráči výkon činnosti zakázán. O uplatnění této sankce však musí být hráč písemně informován současně se sdělením důvodu, výše pokuty a případně doby trvání zákazu činnosti.

Smlouvy NBA rovněž umožňují klubům v případě porušení ustanovení smlouvy v souladu s podmínkami kolektivní smlouvy uložit hráči pokutu či zákaz činnosti (*„for any violation of team rules, any breach of any provision of this contract, or for any conduct impairing the faithful and thorough discharge of the duties incumbent upon the player, the team may reasonably impose fines and/or suspensions on the player in accordance with the terms of the CBA“*). Obdobně stanoví i smlouvy MLB, které však k oprávnění klubu stanoví povinnost o takovém postupu a jeho důvodu informovat hráče a hráčskou organizaci.

Z výkladu výše tak vyplývá, že sankcionování hráčů není cizí ani v kontraktech USA a že ani zde nejsou hráči bezmezně chráněni. V oblasti sankcí však, více než v jiných zkoumaných částech USA smluv, lze spatřovat povahu sportovních smluv a jejich postavení v systému pramenů sportovního práva v USA, kdy je zjevné, že sportovní smlouvy obsahují jen základní

³⁸² Například ve Finsku jsou subjekty smluvního vztahu pro případ zranění sportovců pojištěny, kdy pojišťovna v případě zranění nese v různém poměru s klubem náklady na základní odměnu sportovce.

práva a povinnosti smluvních stran, v konkrétním pak odkazují na závazné právní dokumenty, v tomto případě na kolektivní smlouvy. I prostřednictvím tohoto tak lze usuzovat silný vliv právě kolektivních smluv jakožto elementárních nositelů závazných norem.

Uvedený výčet zásahů do základní odměny sportovců však není konečný. Některé české sportovní smlouvy umožňují zasáhnout do odměny sportovců výslovně rovněž v případech, kdy je hráč na základě postoupení smlouvy povinen nastupovat za klub, který je účastníkem nižší soutěže než klub dosavadní, případně do soutěže nižší úrovně sestoupí sám klub. ELH smlouvy stanoví, že jsou-li postoupena práva a povinnosti ze smlouvy na klub, který je účasten nižší soutěže než klub dosavadní, může být hráči po dobu postoupení snížena odměna až o 80 %. V případě ČFL se hráči krátí základní odměna a ostatní sjednané odměny a bonusy až o 30 % v případě sestupu klubu do nižší soutěže, o totožnou částku v případě přeřazení hráče do rezervního týmu klubu.

Posledním typem sankčního institutu, který je kombinací výše uvedených, je zakotvení pozitivních sankcí za nedosažení určitého, zpravidla měřitelného, výsledku. Tento druh sankce považuji za jeden z nejinvasivnějších, neboť splnění takové podmínky, resp. nedosažení požadovaného stavu, sice závisí (byť jen z části) na individuálních výkonech jednotlivců, ale převážně na kolektivním výkonu týmu jako celku, a rovněž – v souladu s podstatou profesionálního sportu – na objektivních a nepředvídatelných okolnostech. V případě sankcí za (smluvně definovaný) neúspěch týmu může klub přistoupit k sankcionování samotných hráčů. V takovém případě je kolektivní odpovědnost přenášena na jednotlivce bez zohlednění ostatních okolností (pozice v týmu, herní vytížení hráče). Uvedené lze demonstrovat na ujednání SLF smluv, které stanoví, že *„je-li hráč zapsán na soupisce družstva, pak pro případ, že toto družstvo v příslušné sezoně nepostoupí do nadstavbové části soutěže (play-off), hráč se zavazuje uhradit jednorázovou platbu ve výši 5 000 Kč ve prospěch klubu“*. V tomto konkrétním případě nezáleží na subjektivním posouzení podmínek, ale na dosažení objektivně měřitelných hodnot. Citované ustanovení pak povinnost zaplatit smluvní pokutu ukládá každému, kdo je zapsán na soupisce týmu, kdy na soupisce bývají zpravidla i vybrání junioři a tito, případně i jiní hráči, teoreticky nemusí nastoupit do jediného zápasu. Uvedení hráči pak nemají jakoukoli možnost ovlivnit odvrácení splnění podmínky pro aplikaci tohoto ustanovení. I zde se tak projevuje nepřipustný invazivní zásah do práv hráče, a to i v případě, podílí-li se hráč na výsledcích týmu zásadní participací. Bylo-li výše dovozeno, že s ohledem na zájmy smluvních stran je penalizování hráčů za individuální porušení smluvních povinností hraniční, konstrukci nastíněnou v tomto odstavci shledávám ve výrazném rozporu s dobrými mravy,

neboť neodůvodněně přiznává objektivní odpovědnost za skutečnost, kterou nelze odvrátit ani s náležitou péčí. Ad absurdum by pak v obdobném duchu mohli být sankcionováni členové realizačního týmu (od trenérů po lékaře), případně sponzoři týmu, například s odkazem na nedostatečné investice do klubu, které způsobily nedosažení požadovaného výsledku, v krajním případě i diváci, kteří by přeneseně nesli podíl na neúspěchu týmu nedostatečnou podporou v hledišti.

Hodnocení nejen ujednání o sankcionování sportovců je tak nutné zkoumat ze všech možných hledisek, neboť povrchním zkoumáním lze dojít ke zkreslujícím závěru o povaze celé, případně dílčí, problematiky. Ujednání o krácení odměn a případně o uplatňování smluvních pokut za porušení povinností je s různými odvětvovými a klubovými modifikacemi nedílnou součástí sportovních smluv. Z uvedeného výkladu lze sice usuzovat odlišnosti, které spočívají zejména v míře sražené částky či podobě konkrétní úpravy, základní myšlenka je však napříč sportovními odvětvími neměnná. Za povšimnutí i zde stojí, že ačkoli sportovní smlouvy obsahují několik sankcí pro hráče, tak sankce, které mohou uplatnit sportovci vůči klubům, se ve smlouvách neobjevují. Ve vztahu k povinnostem klubu by byla vhodná minimálně sankce za prodlení s výplatou odměny, případně dalších nenárokových odměn za předpokladu, že nárok vznikl a trvá.

Absolutní neslučitelnost s pracovním právem je zjevná. V rámci hodnocení optikou práva občanského však diskutabilní. Nerovnost v právech a povinnostech nezakládá automaticky rozpor se zákonem, a to ani v případě sankcí. V důsledcích lze uvažovat o aplikaci § 2051 občanského zákoníku, avšak ani moderační právo soudu není nástrojem ke zhojení vysokých smluvních pokut, neboť *„není správné, pokud zásada smluvní volnosti stran je podřízena zásadě rovnosti smluvních stran, jejímž projevem by měla být i vyváženost smlouvy, jde-li o práva a povinnosti stran. Při úvaze o rozsahu snížení nepřiměřeně vysoké smluvní pokuty je nutno vycházet pouze z kritérií určených ustanovením § 301 obch. zák.³⁸³; žádná další kritéria (tedy ani požadavek „vyváženosti smlouvy“) nemohou být zohledněna“.* (...) *„Hledisko „vyváženosti smlouvy“ však v popsaném ohledu nemá oporu v zákoně a nemůže být ani důvodem pro snížení nepřiměřené smluvní pokuty.“³⁸⁴* Na základě této argumentace a argumentace obsažené v rozhodnutích soudů týkajících se moderačního práva³⁸⁵, je uvažování o aplikaci tohoto ustanovení na smluvní pokuty ve sportovních smlouvách spíše

³⁸³ Uvedené závěry lze aplikovat i na současnou úpravu.

³⁸⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 23 Cdo 1728/2010.

³⁸⁵ Například rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 2707/2007 a rozsudek sp. zn. 32 Cdo 4469/2010.

teoretické. I přes to by však úprava smluvních pokut měla zohlednit finanční poměry konkrétního sportovce a zároveň by jejich výše měla zohledňovat faktickou intenzitu potenciálního zásahu do poměrů sportovce tak, aby i při uplatnění smluvních pokut ze strany klubu mohl sportovec dále uspokojovat základní životní potřeby sebe a své rodiny.³⁸⁶

3.8 Možnosti ukončení a zánik profesionálních sportovních smluv

Zánik sportovních smluv, jenž je formálním vyjádřením zániku sportovně-právního vztahu, je důležitou právní skutečností, neboť jednak způsobuje zánik práv a povinností smluvních stran, jednak nová práva a povinnosti včetně možných nároků smluvních stran, vznikají. Zabývat se touto zřejmou změnou poměrů mezi smluvními stranami je nutné zejména z důvodu, že k zániku sportovních smluv (dle jejich znění) může dojít okamžitě, případně ve velmi krátkém období od vzniku skutečnosti, která zánik smlouvy podmiňuje. Nezanedbatelnou podmnožinou zániku smluv jsou právě podmínky takového zániku, které budou v této kapitole zkoumány. Ani problematika zániku sportovních smluv není – rovněž jako dosud zkoumané části smluv – oproštěna od nejrůznějších vlivů dopadajících na sportovně-právní vztahy.

Předmětem dalšího zkoumání bude výhradně problematika jednostranného ukončení smluv. Tímto není dotčena skutečnost, že zkoumané smlouvy povětšinou obsahují i úpravu obecných možností ukončení smluvního vztahu, mezi které patří zejména dohoda, uplynutí doby, případně smrt sportovce nebo zánik klubu. Tyto způsoby skončení sportovně-právního vztahu však vzhledem k cílům této práce nebudou předmětem zkoumání, neboť je nepovažují za relevantní ve vztahu k problematickým ustanovením smluv.

Z porovnávání občanskoprávního a pracovněprávního pohledu prostupujícího tuto práci vyplývá, že rozdíl mezi těmito dvěma úpravami bude značný i v případě ukončování smluvních vztahů, neboť zákoník práce taxativně v § 52 vymezuje důvody přípustnosti ukončení pracovněprávního vztahu ze strany zaměstnavatele. Při bližším zkoumání možností ukončení smluv v textu dále se, obdobně jako v předchozích kapitolách, projeví určitá neslučitelnost pracovněprávní úpravy se sportovně-právní smluvní praxí. Jedno hledisko neslučitelnosti pracovního práva a sportovně-právního prostředí, prezentované v následujících větách, však shledávám vyčnívajícím, neboť mj. podporuje argumenty pro nemožnost podřaditelnosti sportovně-právních vztahů pod právní normy pracovního práva.

³⁸⁶ KOHOUT, David. Smluvní pokuty plynoucí ze smluv o profesionálním výkonu sportovní činnosti. In: PICHRT, Jan, TOMŠEJ, Jakub. (eds.). *Proměny odměny*. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 82.

Nejvyšší soud v jednom ze svých rozhodnutí konstatoval, že „*pracovní povinnosti jsou zaměstnanci stanoveny právními předpisy, pracovním řádem, pracovní smlouvou nebo pokynem přímo nadřízeného vedoucího zaměstnance. Jednotícím kritériem pro všechny druhy těchto povinností je, že vyplývají z pracovního poměru nebo jiného pracovněprávního vztahu k zaměstnavateli; jednání zaměstnance, jímž nebyly porušeny povinnosti z pracovněprávního vztahu, nemůže být posouzeno jako porušení pracovních povinností*“.³⁸⁷ Uvedené však nelze na sportovní smlouvy aplikovat, neboť povinnosti smluvních stran popsané výše zasahují z nezanedbatelné části právě do soukromého života, a proto mohou být smluvní povinnosti sportovců porušeny i jednáním výlučně v běžném životě, resp. jednání a chování v soukromém životě může naplnit podmínku pro jednostranné ukončení sportovní smlouvy.

Smlouvy ELH mohou kromě výše zmíněných důvodů skončit rovněž výpovědí. Smlouvu může vypovědět kterákoli ze smluvních stran „*v případě, že druhá smluvní strana podstatně poruší povinnost vyplývající pro ni ze smlouvy a v tomto porušování pokračuje i poté, co byla písemně vyzvána k jejímu splnění, příp. k odstranění negativních následků takového porušení povinnosti (tj. pokračováním v porušování povinnosti se pro tyto účely rozumí i neodstranění negativních následků porušení povinnosti) v přiměřené lhůtě, která nesmí být kratší než 30 kalendářních dnů ode dne doručení takové výzvy, a na možnost výpovědi byla výslovně upozorněna*“ . Za podstatné porušení smlouvy se přitom považuje mj. každé jednotlivé porušení kterékoli povinnosti uvedené v kapitole 3.6. Taková formulace však zakládá stav, kdy výpovědním důvodem je porušení jakékoli smluvní povinnosti. Lhůta na odstranění závadného stavu je dle mého názoru pouze úpravou kosmetickou, neboť pokračující textace upravující možnosti vypovězení smlouvy určuje, že „*jde-li o takové podstatné porušení povinnosti, kde z charakteru tohoto porušení je vyloučeno, aby povinná smluvní strana mohla dodatečně splnit porušenou povinnost, příp. odstranit negativní následky takového porušení (např. hráč užije dopingové prostředky apod.), může oprávněná smluvní strana tuto smlouvu vypovědět, aniž by musela být splněna podmínka, že druhá smluvní strana pokračuje v porušování i poté, co jí byla zaslána výzva uvedená v první větě tohoto odstavce*³⁸⁸ (tj. v těchto případech nemusí být druhé smluvní straně výzva zasílána), a aniž by oprávněná smluvní strana musela druhou smluvní stranu na možnost výpovědi upozornovat“ . Takto otevřeně formulovaný výpovědní důvod opravňuje strany v každém případě porušení ukončit smlouvu okamžitě, neboť hodnocení výše uvedených podmínek spočívá v subjektivním posouzení výpovědního důvodu. Například ve

³⁸⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 21 Cdo 1043/2016.

³⁸⁸ Věta první ve smyslu citace je větou citovanou úvodem tohoto odstavce.

spojení s povinností nastoupit v dobré fyzické kondici a připravenosti, současně s povinností zlepšovat své fyzické, psychické i hokejové schopnosti a dovednosti je diskutabilní, zda může hráč splnit takovou povinnost minimálně v dodatečné lhůtě, a proto i nedodržení této povinnosti může být důvodem pro výpověď smlouvy ze strany klubu.

Nad rámec uvedeného mají kluby právo vypovědět smlouvu z důvodů vyšší moci, přerušení domácí soutěže, které je klub účasten nebo z důvodu ztráty licence klubu k účasti v domácí soutěži. Výpovědní důvod je dle smluv také dán „*nebude-li hráč schopen plnit své povinnosti plynoucí z této Smlouvy (i) ze zdravotních důvodů, které mají původ mimo plnění smlouvy³⁸⁹ a/nebo (ii) z důvodů fyzické či psychické nepřipravenosti hráče a/nebo (iii) z jiných důvodů zaviněných hráčem; v těchto případech je klub oprávněn tuto smlouvu vypovědět*“. Takto široce stanovené abstraktní podmínky výpovědi svěřují klubu neomezenou možnost téměř kdykoli smlouvu jednostranně vypovědět, například z již výše naznačeného výkladu problematického zásadně subjektivního hodnocení fyzické a psychické nepřipravenosti a odebírají hráči jakoukoli právní jistotu i z důvodu, že naplnění podmínek jednostranné výpovědi nemůže hráč pro jejich abstraktnost a otevřenost subjektivně předejít.

Možnost jednostranného ukončení je v případě ČFL smluv stanovena využitím institutu výpovědi nebo odstoupení.³⁹⁰ Výpovědi může klub ukončit smlouvu, jestliže „*hráč není na základě objektivního lékařského nálezu schopen pro zdravotní nezpůsobilost trvale plnit své povinnosti vyplývající ze smlouvy, když trvalou nemožností je v tomto smyslu myšlen stav, kdy hráč nemůže nastoupit k plnění povinností vyplývajících ze smlouvy na dobu přesahující 9 (slovy: devět³⁹¹) měsíců. V případě, že hráč bude ve lhůtě jednoho měsíce po opětovném nastoupení opět zdravotně nezpůsobilý a nebude tedy schopen plnit závazky vyplývající ze smlouvy, má se za to, že zdravotně způsobilý k plnění povinností vyplývajících ze smlouvy hráč nebyl ani v době opětovného nastoupení. Nová doba zdravotní nezpůsobilosti hráče se bude přičítat k původní době zdravotní nezpůsobilosti, kdy hráč nemohl nastoupit k plnění povinností vyplývajících z této smlouvy*“. Nutno v tomto případě ocenit dobu, kterou má hráč k dispozici na odstranění zdravotní překážky plnění smlouvy, kterou vzhledem k délce jedné sezóny považují za dostatečnou. Uvedené je nutno posuzovat v souvislosti s úpravou posuzování zdravotního stavu dle výkladu výše, kde uvedené argumenty hrají ve spojení s touto úpravou významnou roli při posuzování právní jistoty a ochrany hráče. Fotbalové smlouvy navíc obsahují institut

³⁸⁹ Tj. v případech, kdy je stanoveno právo klubu krátit základní odměnu.

³⁹⁰ Ani zde není výjimkou, že vzorová smlouva upravuje tuto problematiku z části odlišně a z části vůbec.

³⁹¹ Výkladový problém by mohla způsobit skutečnost, že v jedné ze zkoumaných smluv byla doba stanovena číslem o dva měsíce odlišná od doby stanovené slovem.

výpovědní doby, kterážto kopíruje kogentní úpravu zákoníku práce včetně neplatnosti výpovědi v případě, že v ní nejsou specifikovány důvody výpovědi, byť důvody smluvní. Smlouvy navíc nařizují stranám výpověď převzít a do deseti dnů písemně vyrozumět druhou smluvní stranu, zda výpověď přijímá nebo odmítá, což má vliv na potencionální řízení o neplatnosti výpovědi před orgány sportovního svazu. Výpovědním důvodem pro obě strany je rovněž ztráta licence klubu.

Smlouvy ČFL umožňují stranám od těchto odstoupit rovněž v případě podstatného porušení smluvních povinností druhou smluvní stranou. Smlouvy ve zvláštním bodě pro každou smluvní stranu definují, co se podstatným porušením povinností plynoucích ze smlouvy rozumí. V případě podstatného porušení povinností klubu, kterým se rozumí „*prodlení klubu s úhradou základní měsíční odměny déle než dva měsíce a hráč na toto prodlení upozornil*“, je hráč oprávněn od smlouvy odstoupit. Klub je oprávněn od smlouvy odstoupit v případě, že hráč opakovaně (nejméně dvakrát) poruší v průběhu trvání smlouvy povinnosti mu vyplývající (kapitola 3.6 této práce) ze smlouvy. Výčet porušení povinností, pro které může konkrétní smluvní strana od smlouvy odstoupit je, obdobně jako výčet povinností, ve výrazném nepoměru. Celkovou úpravu jednostranného ukončení smlouvy v případě ČFL smluv však považují, zejména v porovnání s úpravou smluv ELH, z pohledu hráčů za příznivější, neboť jsou značně omezeny důvody jednostranného ukončení a ztíženo jejich svévolné subjektivní uplatňování. Proces odstoupení od smlouvy pak není zvláště upraven, ale vzhledem k závažnosti lze usuzovat, že odstoupení ve smyslu zde uvedeném bude mít povahu okamžitého ukončení smlouvy i z důvodu, že smlouvy na úpravu procesu výpovědi výslovně neodkazují.

NBL smlouvy se k jejich ukončování staví následovně. Předně výslovně upravují, co se rozumí podstatným porušením smlouvy a co se rozumí porušením opakovaným. Podstatné porušení smlouvy je definováno jako porušení jakýchkoli výslovně stanovených povinností v článku upravujícím povinnosti hráče nebo klubu (kapitola 3.6). Opakovaným porušením povinností je dle smluv myšleno porušení povinností odlišných od povinností dle předchozí věty anebo „*porušení zákonem stanovené povinnosti, jež vyvolá újmu druhé straně v souvislosti se smlouvou, pokud smluvní strana poruší povinnost alespoň dvakrát v období 60 dnů po sobě jdoucích anebo porušení povinnosti trvá po dobu 60 dnů po sobě jsoucích*“. Vliv na způsob ukončení smlouvy nebo jeho limitaci však výše uvedené rozlišení nemá, neboť smlouvy umožňují jak v případě podstatného porušení povinností, tak v případě porušení opakovaného, je ukončit jednostrannou výpovědí. Z díkce takové úpravy nevyplývá pro důvody ukončení smlouvy žádný rozdíl a mimo existenci další smluvní možnosti strany požadovat při porušení

jiných (než výše uvedených) povinností jejich splnění, tak žádný jiný vliv nemá, neboť úprava za podstatné porušení považuje jakékoli porušení vybraných povinností. I zde je patrný definiční trend sportovních smluv, kdy sportovní smlouvy označují za podstatné porušení téměř každé porušení smluvní povinnosti, aniž by a contrario vymezovaly i porušení nepodstatné. Mám za to, že tendence smluvních stran označovat za podstatné porušení téměř jakákoli porušení smlouvy, je odkloněním od smyslu úpravy podstatného a nepodstatného porušení, neboť spíše než rozlišení závažnosti jednotlivých porušení, sleduje taková úprava – prostřednictvím označení porušení většiny povinností za podstatné – spíše cíl poukázat na závažnost těchto porušení nežli na účel takového rozlišení, které odlišuje například různé následky porušení předem oddělených typů povinností. Uvedenou úvahu podporuje názor vyjádřený v komentářové literatuře, který uvádí, že podstatnost porušení smluvní povinnosti může vyplývat jednak z obsahu a významu porušené povinnosti jako takové, kdy v kontextu konkrétního závazku jsou některé povinnosti méně důležité než povinnosti jiné a jednak rovněž i z intenzity porušení, kdy je podstatnost porušení měřena intenzitou, tedy nastává až dosažením určitého rozsahu porušení povinnosti.³⁹²

Mimo obecných důvodů ukončení NBL smluv obsahují tyto možnost ukončení prostřednictvím výpovědi. K výpovědi může každá ze stran přistoupit v případě, jestliže druhá strana podstatně nebo opakovaně porušila svoji povinnost ve smyslu výkladu předchozího odstavce. Výpověď může použít klub i v případě, že klub nemůže dostát svým povinnostem ze smlouvy z důvodu vyšší moci. I tento objektivní výpovědní důvod snižuje právní jistotu hráče, neboť zejména po událostech spojených s pandemií koronaviru je jeho aplikace více představitelnější než dříve. Smlouva i přes to, že následující výpovědní důvod by bylo možné dovodit jako porušení smlouvy podstatným způsobem ve smyslu její úpravy, stanoví výslovně možnost klubu ukončit smlouvu „*výpovědí klubem, jestliže hráč vzhledem ke své fyzické a psychické kondici nebude po dobu dvou měsíců zařazen do sestavy týmu pro mistrovské nebo pohárové utkání; k zařazení hráče do sestavy pro přátelská a exhibiční utkání se přitom nepřihlíží*“. S hodnocením tohoto výpovědního důvodu odkazují na problematiku měřitelnosti psychické a fyzické kondice rozebranou výše v textu. Mimo uvedené spatřuji za problematiku nezařazení hráče do utkání z jiných důvodů. Za dodržení striktně formálního výkladu by k aplikaci uvedeného ustanovení, resp. k odvrácení takové aplikace ze strany hráče, bylo nutné důsledně evidovat důvody nenasazení hráče do konkrétních utkání, neboť tyto důvody nemusí

³⁹² HULMÁK, Milan et al. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1199.

mít vždy původ v hráčově nedostatečné připravenosti, naopak mohou mít původ ve změně taktiky týmu, případně dočasného poklesu hráčovy výkonnosti. Z pohledu hráče by v případě napadení tohoto výpovědního důvodu (za předpokladu, že by měla námitka tohoto postupu šanci na úspěch) bylo obtížné dokázat, jaké byly důvody jeho nenasazování do sportovních utkání klubu, a contrario klub by jen stěží prokazoval důvodnost takové výpovědi.³⁹³

Výpovědní doba skončí dle NBL smluv posledním dnem měsíce, ve kterém byla doručena druhé smluvní straně a výpovědí není dotčeno právo na náhradu škody a smluvních pokut vzniklých v době trvání smlouvy. Poruší-li hráč svoji povinnost podstatným způsobem a je mu z tohoto důvodu udělena výpověď, má klub právo na náhradu finančních prostředků vložených do jeho přípravy. Limitace výše náhrady ani délka nahrazované doby ve smlouvě uvedeny nejsou. Shrnuto, i basketbalové smlouvy v otázce jejich ukončení stojí výrazně na straně klubů, neboť nestanoví reálně žádnou překážku, případně takový výpovědní důvod, který by výkladem upravoval pouze konkrétní, objektivně měřitelné situace, za kterých je oprávněn klub ukončit vztah výpovědí, ale odkazuje na širokou škálu důvodů, které mohou k vypovězení smlouvy vést. Naopak hráč se může vyvázat výpovědí v případech porušení povinností klubu, které jsou stanoveny velmi úzce.

SLF smlouvy odhalují vyjednávací sílu sportovních klubů v absolutní podobě, kdy stanoví, že „*smlouva může být klubem předčasně ukončena písemnou výpovědí bez udání důvodu. Délka výpovědní lhůty se stanoví jeden měsíc a počíná běžet dnem následujícím po dni doručení výpovědi druhé smluvní straně*“. Pomineme-li existenci výpovědní doby³⁹⁴, jeví se nadbytečným ustanovení, které opravňuje klub od smlouvy odstoupit v případě porušení antidopingových pravidel. Kromě důvodu dovozeného výkladem, který za podmínek úhrady odstupného hráčem umožní přestoupit hráči do jiného klubu, neexistuje jiná jednostranná možnost, která by hráči umožnila se ze vztahu s klubem vyvázat. Takto jednostranně nastavené podmínky jsou dalším důkazem vyjednávacích pozic jednotlivých stran. Jiné možnosti jednostranného ukončení smlouvy neobsahují. Florbalové smlouvy však na rozdíl od ostatních smluv obsahují ujednání, které lze považovat za obdobu konkurenční doložky. „*Hráč se po dobu dvou let ode dne předčasného skončení této smlouvy zavazuje nenastoupit do utkání za jiný klub bez písemného souhlasu dosavadního klubu*.“ Takové ujednání je nutné bez dalšího považovat za neplatné, neboť neexistuje spravedlivý a rozumný důvod požadovat uvedené po

³⁹³ I v tomto případě jsou uvedené myšlenky prezentovány pouze v teoretické rovině, neboť je obtížné představitelné překlopení uvedeného do praxe, například vedením konkrétní evidence, kde i přes to by však skutečnosti do ní zapisované podléhaly subjektivnímu posouzení klubu – trenéra.

³⁹⁴ Ve smlouvách nesprávně označené jako výpovědní lhůta.

hráči, a rovněž s ohledem na skutečnost, že v kontextu s tak výrazným zásahem do práv hráče není za takto zásadní omezení stanoveno ani žádné finanční protiplnění. V souladu se skutečností, že cílem hráče je účastnit se sportovních utkání a že jakýkoli výpadek může mít na výkonnost hráče zásadní vliv, je nutné tento požadavek odmítnout jako nepřijatelný. Textace tohoto ustanovení nerozlišuje ani důvody k předčasnému ukončení smluv, tudíž byla-li by smlouva ukončena i z důvodů hráčem nezaviněných, nutně by se působnost tohoto zákazu z jeho dikce vztahovala i na tyto případy.

V případě finské sportovně-právní smluvní praxe je v souladu se silnou ochranou hráče nastavena i úprava ukončení smluv. Jediná možnost, kdy může klub jednostranně ukončit smlouvu, je prostřednictvím okamžitého zrušení z důvodu prokázaného užití návykových látek nebo nepřiměřeného užití alkoholických nápojů na veřejnosti. V případě, že má klub v úmyslu před uplynutím doby trvání smlouvy jednostranně ukončit smlouvu z jiného důvodu, je povinen hráči vyplatit částku, která by mu náležela v případě, že by smlouva skončila až uplynutím doby. Hokejové kluby ve Finsku nemohou jednostranně ukončit smlouvy v případě zdravotní nezpůsobilosti hráče. V případě, že je hráč uznán dlouhodobě zdravotně nezpůsobilým k plnění smlouvy, je klub povinen vyplácet základní odměnu do doby než uplyne doba, na kterou byla smlouva sjednána. Právní jistota hráčů je tímto zajištěna na velmi vysoké úrovni. Hráč může jednostranně ukončit smlouvu z rodinných důvodů. V takovém případě je klub povinen uhradit hráči náklady na cestu (včetně letenky) do domovského státu.

U cyklistických smluv lze pozorovat mírně odlišný typ úpravy, neboť v porovnání s výše uvedenými druhy smluv stanoví výpovědní důvody z části přímo, tedy nikoli výlučně odkazem na porušení pozitivně stanovených povinností v jiné části smluv. Důvodem pro odstoupení od smlouvy ze strany klubu je prokázané užití dopingu, pozastavení činnosti ze strany ČSC nebo UCI, nedostavení se ke sportovnímu utkání (závodu) týmu a porušení smlouvy hrubým způsobem nebo opakovaně. Avšak ani v tomto případě si sportovní smlouvy nevystačí pouze s konkrétním taxativním výčtem a i zde je přistoupeno k obecnému odkazu na porušování povinností mimo text smlouvy, kdy intenzita musí dosáhnout hrubého způsobu porušení. Z dosavadního textu vyplynulo, že pravidla sportovních svazů mohou být součástí smlouvy a uvedené má zásadní vliv na plnění smluv. V případě porušení předpisů nadřízeného sportovního svazu či mezinárodní organizace mohou tyto, v souladu s interními hmotněprávními pravidly a procesními postupy, pozastavit sportovci činnost. Tento autoritativní akt je pak na straně jedné podmínkou, na straně druhé možným důvodem k odstoupení od smlouvy ze strany klubu. V praxi však může nastat situace, kdy důvod

pozastavení činnosti ze strany nadřízeného subjektu není sportovci předem znám, resp. si sportovec nemohl počínat tak, aby k pozastavení činnosti z tohoto důvodu došlo, neboť jak již bylo uvedeno výše, požadavek na znalost všech relevantních pravidel je nepřiměřený, což se může projevit zejména v případě úpravy skutečností (zakázaných jednání), které mohou mít za následek ukončení smlouvy. Nepřiměřenost je dále podpořena situací, kdy sportovec nemá ve smlouvě přesně vymezená pravidla, která jsou vymezena v předpisech sportovních svazů a mezinárodních sportovních organizacích (v případě mezinárodních organizací navíc v cizím jazyce) a s tím, že tato mohou být vydávána průběžně v době trvání konkrétní smlouvy.

Odstoupit od smlouvy mohou kluby v případě, že sportovec není schopen vykonávat sportovní činnost z jakéhokoli důvodu déle než 90 dní. Nově uzavírané smlouvy počítají rovněž s možnými novými důsledky pandemie koronaviru a upravují možnost klubu odstoupit od smlouvy v případě, že sportovec není schopen plnit povinnosti plynoucí ze smlouvy z důvodu zaviněného koronavirem. Nutno podotknout, že toto ustanovení je možno vykládat i v tom smyslu, že sportovec nemůže vykonávat sportovní činnost z důvodu způsobeného pandemií koronaviru i v případě, že jsou ze stejného důvodu přerušena či zrušena utkání. Takto široce nastavené podmínky jsou z hlediska ochrany sportovce zjevně nevýhodné, neboť neposkytují sportovci žádnou jistotu směřující minimálně ke skončení smlouvy uplynutím doby. Sportovec je naopak oprávněn odstoupit od smlouvy v případě, kdy klub neplní povinnosti ze smlouvy, avšak za předpokladu, že byl klub sportovcem písemně vyzván k plnění povinností a nebyla-li na základě této výzvy sjednána náprava; v takovém případě může sportovec odstoupit od smlouvy s okamžitou platností.

Cyklistické smlouvy opravňují klub zrušit smlouvu rovněž za předpokladu, že „*není reálně splnění stanoveného výkonnostního cíle do konce doby, na kterou byla smlouva uzavřena*“, dále v případě nevýkonnosti sportovce³⁹⁵ a závažného porušení životosprávy. Jedním z důvodů ukončení smlouvy ze strany klubu je také důvod ukončení smlouvy definovaný jako „*nutnost realizovat úsporná opatření*“. Tento výpovědní důvod opět podtrhuje vágnost důvodů, ze kterých může klub smlouvu ukončit a dokazuje markantní nevyváženost práv a povinností smluvních stran i přes skutečnost, že u těchto smluv mají sportovci právo smlouvy vypovědět s patnácti denní výpovědní dobou v případě vlastního ukončení činnosti nebo pokud klub neplní závazky ze smlouvy. Ani tyto výpovědní důvody však poměr sil mezi

³⁹⁵ Nevýkonnost sportovce v tomto smyslu vykládá praxe jako dlouhodobé nedosahování uspokojivých výsledků. Nutné se tak nejedná se o nedosahování předem požadovaných výsledků v jednotlivých sportovních utkání – závodech.

stranami smlouvy nevyvažují i z důvodu, že obvyklým zájmem sportovce při výkonu profesionálního sportu zpravidla není ukončení smluvního vztahu.

Ukončování smluvních vztahů v soutěžích v USA je vzhledem k vysokému standardu ochrany hráčů zejména prostřednictvím kolektivních smluv upraveno velmi komplexně, avšak z velké části na úrovni právě dotčených kolektivních smluv, prostřednictvím kterých napříč sportovními odvětvími existuje ucelený systém pravidel, který upravuje ukončování jednotlivých smluv, případně jejich postupování mezi kluby v rámci soutěže, případně nižších přidružených soutěží.³⁹⁶ Tato pravidla upravují jednak podmínky, za kterých lze přistoupit ke změně nebo ukončení smlouvy, jednak garantované záruky a práva hráčů, jejichž kontrakt je postupován a v neposlední řadě rovněž notifikační povinnosti dotčeným subjektům, například hráčským asociacím.

Kluby NHL tak mohou ukončit hráčskou smlouvu (rovněž za dodržení předepsaných podmínek a dodržení postupů) na základě písemného oznámení hráči, pokud hráč kdykoli v průběhu trvání smlouvy neuposlechne, odmítne nebo zanedbá dodržování pravidel klubu upravujících chování hráčů za předpokladu, kdy takové jednání, případně nejednání, představuje podstatné porušení smlouvy. Klub je oprávněn ukončit smlouvu i v případě kdy hráč nesplní, odmítne nebo zanedbá plnění povinností dle smlouvy, nebo jiným podstatným způsobem poruší smlouvu. Smlouvy NHL řeší rovněž situaci vyšší moci, kdy v závislosti na době trvání takové překážky umožňují jednak za určitých podmínek krátit hráči po určitou dobu odměnu, případně hráčskou smlouvu jednostranně ukončit. Hráč je oprávněn za předchozího oznámení takové skutečnosti klubu a NHLPA a za splnění dalších podmínek smlouvu vypovědět, jestliže se klub dostane do prodlení s platbou odměny či jiné částky, na kterou hráči vznikl nárok nebo klub nesplní jakoukoli jinou povinnost plynoucí ze smlouvy (*„if a club defaults in the payment of any compensation to the player provided for in his contract or fails to perform any other obligation under his contract, the player may, by notice in writing to the club and to the league and the NHLPA, specify the nature of any and all defaults terminate this contract“*).

Důvodem k jednostrannému ukončení smluv kluby NBA je například porušení, odmítnutí nebo zanedbání chování v souladu se standardy morálních hodnot a dobrých mravů spočívající zejména v nezapojování se do činů proti dobrým mravům a morálce, ať už by takové činy naplňovaly znaky trestného činu, či nikoli a dále v případě porušení sportovního ducha

³⁹⁶ V případě NHL je takovou soutěží nižší soutěž s názvem American Hockey League (AHL), kde každý tým NHL úzce spolupracuje s jedním týmem AHL, například v rámci výchovy a výměny hráčů.

a povinnosti udržovat se v perfektní fyzické kondici, případně porušení pravidel tréninku týmu („*at any time, fail, refuse, or neglect to conform his personal conduct to standards of good citizenship, good moral character (defined here to mean not engaging in acts of moral turpitude, whether or not such acts would constitute a crime), and good sportsmanship, to keep himself in first class physical condition, or to obey the team's training rules*“). Dalším důvodem je spáchání významného a neomluvitelného fyzického útoku proti jakémukoli funkcionáři nebo zaměstnanci týmu nebo NBA nebo jakékoli osobě navštívivší sportovní utkání nebo jinou související událost pořádanou NBA. Smlouvy však v případě tohoto ustanovení stanoví podmínky aplikace tohoto ustanovení, kdy je klub povinen přihlídnout ke všem okolnostem, zejména (nikoli výlučně) ke stupni provokace (pokud existuje), která mohla vést k útoku, povaze a rozsahu útoku, stavu hráčovy mysli v době útoku a rozsahu jakéhokoli zranění v důsledku útoku („*commit a significant and inexcusable physical attack against any official or employee of the team or the NBA, or any person in attendance at any NBA game or event, considering the totality of the circumstances, including (but not limited to) the degree of provocation (if any) that may have led to the attack, the nature and scope of the attack, the player's state of mind at the time of the attack, and the extent of any injury resulting from the attack*“). Z citovaných ustanovení lze usuzovat, že na skutkové hodnocení výpovědních důvodů je kladen významný důraz, což vyplývá i z podrobné úpravy všech souvisejících okolností. Ani v případě těchto smluv však není ochrana sportovců bezmezná, což dokládá ustanovení, které umožňuje klubu kdykoli jednostranně ukončit smlouvu v případě, že hráč odmítne nebo zanedbá nebo nesplní povinnost poskytnout služby dle smlouvy nebo jakýmkoli jiným způsobem podstatně poruší smlouvu („*at any time, fail, refuse, or neglect to render his services hereunder or in any other manner materially breach this contract*“).

Zásadní odlišnost od smluv českých však spatřuji v úpravě různých druhů náhrad a výdajů, které hráči v případě jednostranného ukončení smlouvy náleží v závislosti na době ukončení, důvodu ukončení, zavinění hráče apod. Výjimkou je však speciální ustanovení smlouvy opravňující klub jednostranně a okamžitě ukončit smlouvu, dopustí-li se hráč domácího násilí, sexuálního napadení nebo zneužívání dětí. V takovém případě pozbývá hráč právo na veškeré nároky mu plynoucí z jednostranného ukončení smlouvy, klub je však povinen zaplatit hráči odměnu, na kterou mu vzniklo právo do doby ukončení smlouvy („*contract may be terminated if the player commits domestic violence, sexual assault, and child abuse, and that will result in the player's immediate dismissal and disqualification from any employment by the NBA and any of its teams. Notwithstanding any terms or provisions of this contract (including*

any amendments hereto), in the event of such termination, all obligations of the team, including obligations to pay compensation, shall cease, except the obligation of the team to pay the player's earned compensation to the date of termination“).

Smlouvy NFL v kontextu jejich ukončení obsahují oproti ostatním smlouvám určitou zvláštnost, která spočívá ve smluvním zakotvení odůvodnění existence ustanovení, na základě kterých je možné zrušit smlouvu. Hráč v souvislosti s tímto prohlašuje, že je srozuměn se skutečností, že soutěží s ostatními hráči o místo na soupisce týmu v rámci dovednostních schopností a limitů hráče. Proto, nastane-li na základě výhradního posouzení klubu skutečnost, že dovednosti nebo výkon hráče jsou ve srovnání s ostatními hráči soutěžícími o místo na soupisce týmu neuspokojivé nebo pokud se hráč dopustil jednání nebo chování, které klub přiměřeně posoudil jako nežádoucí, může klub smlouvu jednostranně ukončit (*„player understands that he is competing with other players for a position on club's roster within the applicable player limits. If at any time, in the sole judgment of club, player's skill or performance has been unsatisfactory as compared with that of other players competing for positions on club's roster, or if player has engaged in personal conduct reasonably judged by club to adversely affect or reflect on club, then club may terminate this contract“*). Na základě uvedeného tak smlouva může být za určitých podmínek ukončena i v případě subjektivně uspokojivých požadovaných výkonů hráče, avšak z celkového hlediska – dle názoru klubu – hráč méně přispívá ke schopnosti klubu soutěžit v rámci sportovních utkání než jiný hráč nebo hráči, se kterými má klub v úmyslu uzavřít profesionální sportovní smlouvu nebo se o uzavření smlouvy pokouší nebo hráč či hráči, kteří již jsou na soupisce týmu (*„contract may be terminated if, in club's opinion, player is anticipated to make less of a contribution to club's ability to compete on the playing field than another player or players whom club intends to sign or attempts to sign, or another player or players who is or are already on club's roster“*). V ostatních případech možností ukončení odkazují smlouvy NFL na kolektivní smlouvu a zákon.

Napříč smlouvami soutěží v USA, kdy smlouvy vycházejí ze stejných obecných zásad a právního prostředí a rovněž i na základě dosavadního výkladu, nebylo dosud nutné pochybovat o větší, či menší míře podobnosti jednotlivých ustanovení a úprava ukončení smluv toto pravidlo co do materiálního hlediska částečně potvrzuje, neboť k uvedenému přidává možnost jednostranného ukončení smlouvy hráčem. Z hlediska formy úpravy však přicházejí smlouvy MLB s oddělenou úpravou jednostranného ukončení smluv klubem a hráčem. Hráč tak může smlouvu ukončit v případě, že se klub dostane do prodlení s platbami poskytnutými

hráči nebo klub nesplní jinou svojí smluvní povinnost a pokud klub neodstraní toto prodlení do deseti dnů po obdržení písemného oznámení klubu o takovém prodlení (*„player may terminate this contract, upon written notice to the club, if the club shall default in the payments to the player provided or shall fail to perform any other obligation agreed to be performed by the club hereunder and if the club shall fail to remedy such default within ten days after the receipt by the club of written notice of such default“*). Úprava pak výslovně odkazuje na další možné důvody ukončení v kolektivní smlouvě.

V případě ukončení smlouvy ze strany klubu jsou u smluv MLB podmínky následující. Klub může ukončit smlouvu na základě písemného oznámení adresovaného hráči, pokud hráč kdykoli poruší, odmítne nebo zanedbá chování v souladu se standardy morálních hodnot a dobrých mravů, nebo dojde k porušení povinnosti udržovat se v perfektní fyzické kondici, případně porušení pravidel tréninku týmu.³⁹⁷ Klub může ukončit smlouvu dále v případě, kdy podle názoru vedení klubu nevykazuje hráč dostatečné dovednosti nebo konkurenční schopnosti kvalifikovat se do týmu nebo jako člen týmu pokračovat (*„fail, in the opinion of the club’s management, to exhibit sufficient skill or competitive ability to qualify or continue as a member of the team“*) nebo neposkytne či odmítne poskytnout nebo zanedbává poskytování svých služeb podle smlouvy nebo smlouvu jiným způsobem podstatně poruší.³⁹⁸ Smlouvy MLB dále výslovně přiznávají v souladu s ostatními dotčenými pravidly hráči, v případě ukončení smlouvy ze strany klubu, nárok na odstupné a nárok na částku rovnající se přiměřeným nákladům na cestování (včetně nákladů na letenky první třídy) do svého rodného města a s tímto souvisejících výdajů na stravování (*„if this contract is terminated by the club, the player shall be entitled to termination pay and the player shall be entitled to receive an amount equal to the reasonable traveling expenses of the player, including first-class jet air fare and meals en route, to his home city“*).

Rozdíl v úpravě jednostranného ukončení českých smluv tak v porovnání se smlouvami soutěží v USA co do ochrany hráčů proti jednostrannému ukončení smlouvy, resp. omezení možností klubů jednostranně ukončit smlouvy, není zásadní. I v zemích a sportovních soutěžích, kde existují hráčské organizace a kolektivní smlouvy a kde je ochrana hráčů na velmi vysoké úrovni, disponují kluby stále rozsáhlými pravomocemi a možnostmi, jak sportovní smlouvy ukončit. V tomto případě je však ochrana hráčů (alespoň do určité míry) kompenzována řadou dalších podmínek a především kompenzací hráčům za jednostranné

³⁹⁷ Velmi podobnou textaci najdeme u smluv NBA.

³⁹⁸ I tento výpovědní důvod je obdobný smlouvám NBA.

ukončení smlouvy. I přes to však ochrana sportovců v případě jednostranného ukončení smluv vypovídá o jejich skutečném postavení v rámci smluvních vztahů.

Do problematiky sportovních smluv se rovněž promítá (v průběhu tvorby této práce stále probíhající) celosvětová pandemie koronaviru a jako aktuální se jeví vliv této pandemie na ukončování sportovních smluv. Tak jako do mnoha jiných společenských oblastí zasáhla pandemie koronaviru i do prostředí sportovního, a to zejména v jejím počátku do chodu probíhajících sportovních soutěží, kdy velké množství nejvyšších sportovních soutěží napříč státy i sportovními odvětvími bylo předčasně ukončeno. V souvislosti s touto skutečností docházelo primárně z ekonomických důvodů, a bez ohledu na přípustnost těchto kroků, ke snižování odměn sportovcům a v krajních případech i k ukončování smluv, a to i přes to, že snižování odměn nebo jednostranné ukončování smluv bez existence možnosti takového postupu ve smluvním ujednání mezi smluvními stranami může být deklarováno pouze zákonem či kolektivní smlouvou a nelze ho ospravedlnit například autoritativním příkazem ze strany sportovních svazů.³⁹⁹ Aktuální praxe a situace tak bude do budoucna přinášet další úskalí sportovních smluv, neboť smluvní strany – poučeny ze současné situace – budou mít tendence sjednávat „koronavirové doložky“ ve sportovních smlouvách i pro futuro.⁴⁰⁰ V kontextu této práce tak v tomto spatřuji další riziko pro právní jistotu smluvních stran a ochranu sportovců, neboť smlouvy budou obsahovat další ujednání, která umožní smluvním stranám (a vzhledem k dosavadnímu trendu spíše sportovním klubům) vyvázat se ze smlouvy v případě předem stanovených podmínek, které – budou-li kopírovat dosavadní praxi – budou spíše vágní a abstraktní a ve prospěch sportovních klubů.

3.8.1 Postoupení profesionálních sportovních smluv

Do výkladu k ukončení smluv je zahrnut rovněž následující výklad k postoupení smluv, neboť zastoupení tohoto institutu ve sportovně-právní smluvní praxi není zanedbatelné a v souladu s cílem této práce by, při absenci výkladu k této variantě změny závazků, byl náhled na problematiku sportovních smluv neúplný. I přes to, že postoupením smlouvy se mění jedna ze smluvních stran a smlouva nezaniká, nepovažuji zabývání se postoupením smlouvy v rámci kapitoly o ukončení smluv za metodologicky chybné, neboť v kontextu sportovně-právní praxe se mění působíště hráče a jeho klubová příslušnost, a zaniká tak určitý neprávní vztah (příslušnost) k určitému subjektu (klubu) v rámci sportovních zvyklostí.

³⁹⁹ KOHOUT, David. Dopady koronavirové krize na smluvní stabilitu profesionálních smluv ve sportu. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*. 2021, č. 2, s. 109.

⁴⁰⁰ KOHOUT, David. Dopady koronavirové krize na smluvní stabilitu profesionálních smluv ve sportu. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*. 2021, č. 2, s. 116.

Zejména u postoupení sportovních smluv se projevuje (a je nutné k ní přihlížet) specifická sportu, neboť postoupení smlouvy jako ryze právní institut, který představuje změnu v subjektu smlouvy (postoupení pozice v závazkovém vztahu), projevující se postoupením nejen práv, ale i povinností⁴⁰¹, je ve sportovní praxi často a různě modifikován. Postupování smluv je realizováno zejména s přihlédnutím k elementárnímu znaku fungování profesionálních sportovních soutěží – přestupu hráčů a na základě toho zavedené (a tomu přizpůsobené) praxe fungování sportovních soutěží pořádaných sportovními svazy se zohledněním konkrétních požadavků sportovních svazů a klubů na transfery hráčů mezi kluby navzájem. Postoupení smluv je zpravidla regulováno na úrovni sportovních svazů jejich autonomní úpravou, kdy častým důsledkem či předpokladem je úhrada předem stanovené částky za jednotlivého hráče.⁴⁰² Hovoříme-li o postoupení smlouvy, ve sportovním prostředí je tento akt zpravidla nazýván jako přestup hráče, kdy se hráč trvale stane hráčem jiného klubu, nebo hostování, kdy je hráč dočasně přeřazen z jednoho klubu do klubu druhého. Účelem postupování smluv je pak naplňování požadavků na složení týmu (například z důvodů finančních nebo sportovně-taktických) a z toho plynoucí existence možnosti klubů skládat soupisku hráčů, v průběhu soutěže reagovat na výkonnost, resp. nevýkonnost hráčů či na zdravotní nezpůsobilost týmu apod.

Postupování smluv tak má ve sportovní smluvní praxi zásadní místo, kdy se s ohledem na konkrétní úpravu otevírá nad rámec uvedeného klubům další možnost, jak spolupráci se sportovci ukončit. Naopak právní jistota sportovců je tímto ještě více oslabena, neboť ke změně jejich působení nemusí být naplněn žádný z důvodů ukončení smlouvy ani se svým aktivním, či pasivním jednáním nemusí dopustit porušení smlouvy, i přes to však (zpravidla z výše uvedených sportovních důvodů) mohou kluby prostřednictvím postoupení smlouvy své povinnosti ke sportovcům přenést na jiný klub.

Občanský zákoník v § 1895 a násl. upravuje podmínky postoupení smlouvy, které lze chápat jako situaci, kdy na postupníka přecházejí nejen veškerá práva a povinnosti související s plněním (včetně jejich příslušenství), ale také i všechna vedlejší práva a kompetence spojené

⁴⁰¹ ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef et al. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V.* Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 348.

⁴⁰² Problematika tabulkového odstupného je dalším specifickým tématem sportovního práva a obzvláště v českém sportovně-právním prostředí i velmi diskutovaným. Není v rozsahových možnostech této práce se tímto tématem dále zabývat, nicméně problematiku tabulkového odstupného (byť v evropském kontextu) řešil i SDEU v rozhodnutí z roku 2010 ve věci Bernard (C-325/08), a byť se k problematice tabulkových odstupných SDEU vymezil negativně, na aplikaci v rámci vnitrostátních přestupů díky rozhodnutí nedosáhla. Uvedené částečně plyne i z bodu 89 odůvodnění rozhodnutí Soudního dvora z roku 1995 ve věci Bosman (C-415/93).

s právním postavením strany závazku.⁴⁰³ Elementární podmínkou pro platné postoupení smlouvy je souhlas postoupené strany s postoupením smlouvy, který může být udělen ex ante přímo v postupované smlouvě.⁴⁰⁴ Co se týče analogie s pracovněprávní úpravou, speciální ustanovení § 346d odst. 4 zákoníku práce bez dalšího zakazuje postoupení pracovněprávní smlouvy. V dotčeném smyslu nelze uvažovat ani o přechodu práv a povinností podle § 338 a násl. zákoníku práce, neboť přestup hráče ve výše uvedeném smyslu nemůže naplnit podmínky aplikace této úpravy stanovené v § 338 odst. 3 zákoníku práce.

Nejblíže tak má ke změně působnosti hráče z hlediska pracovněprávní úpravy institut dočasněho přidělení podle § 43a zákoníku práce, avšak co do povahy tohoto institutu naznačené již v jeho názvu, nelze uvažovat o tomto řešení jako o trvalém, proto se institut dočasněho přidělení podobá pouze pojmu hostování hráče. Podmínka dočasnosti v případě hostování bude naplněna a rovněž není vyloučeno (byť je zpravidla postup opačný), aby hostování hráče naplnilo požadavek poskytování odměny zaměstnanci od zaměstnavatele, který zaměstnance přidělil (původní klub).

Ve smlouvách uzavíraných v ELH je stanoveno, že „*klub je oprávněn postoupit svá práva a povinnosti plynoucí ze smlouvy jinému hokejovému klubu, s čímž hráč podpisem smlouvy výslovně souhlasí*“, přičemž je odkazováno na nutnost souladu takového postoupení s předpisy a řády ČSLH.⁴⁰⁵ Po dobu trvání postoupení práv a povinností klubu, které hráči plynou ze smlouvy, plní hráč své povinnosti a vykonává svá práva dle smlouvy vůči klubu, kterému byly práva a povinnosti ze smlouvy postoupeny. Smluvní úprava obsahuje rovněž vyloučení aplikace ustanovení § 1899 občanského zákoníku, které opravňuje postoupenou stranu – hráče odmítnout osvobození od povinností postupitele v rozsahu postoupení k okamžiku jeho účinnosti.

V kontextu zkoumání povahy právního postavení profesionálních sportovců v části druhé (tak mimo právně relevantní argumentace a za pomoci ostatních společenských hledisek, sportovní praxe i specifčnosti sportu jako takového) odhaluje úprava postoupení sportovních smluv další možné náhledy na (právní) postavení profesionálních sportovců. Již zmiňovaný přestupní řád ČSLH obsahuje v čl. 15 ustanovení, že do smluvních vztahů vstupují „*kluby, disponující vlastnictvím práv na hráče*“ a v čl. 22 a násl. obsahuje úpravu postoupení smluv

⁴⁰³ HULMÁK, Milan et al. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 795.

⁴⁰⁴ ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef et al. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 349.

⁴⁰⁵ Povinnost klubu je například záměr postoupení smlouvy hráči předem písemně oznámit s uvedením názvu klubu, místa a času, kde a kdy má hráč nastoupit.

nadepsanou jako „*Postoupení práv na hráče*“ a v jejich textaci s pojmem „*práva na hráče*“ pracuje.⁴⁰⁶ Bez ohledu na význam takové úpravy působí citovaná terminologie archaickým dojmem a evokuje porušení obecných zásad soukromého práva, zejména čl. 19 odst. 2 občanského zákoníku, neboť i přes záměr této autonomní úpravy, kterým není odebírat základní práva sportovcům, je nakládání jednoho subjektu s právy druhého subjektu, resp. jejich vzdání se ve prospěch, v rozporu se základními lidskoprávními zásadami a je rovněž nepřípustné, aby subjekt právního vztahu byl zároveň jeho objektem. Bez dotčení uvedeného však nadepsaná formulace naznačuje povahu a tendence chápání profesionálních sportovců skutečně jako zboží, od tohoto pohledu se pak odvíjí i sportovně-právní úprava a sportovní praxe. Nutno podotknout, že v případě smluvní úpravy se, na rozdíl od svazových předpisů, nepíše o „*právech na hráče*“ nýbrž pouze o „*právech klubu*“.

ČFL smlouvy upravují postoupení, i přes to, že ve vzorové smlouvě úprava postoupení obsažena není, následovně. „*Strany smlouvy se dohodly a výslovně prohlašují, že postoupení smlouvy jako celku ve smyslu ustanovení § 1895 zák. č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku na třetí osobu je možné pouze na základě písemné dohody, která bude podepsána, jak klubem a hráčem, tak třetí osobou, na kterou by měla být tato smlouva postoupena buď ze strany klubu anebo ze strany hráče.*“ Fotbalové smlouvy tak rovněž odkazují na úpravu občanského zákoníku, avšak za povšimnutí stojí poslední část tohoto ustanovení, které v souladu s jeho dikcí připouští, aby smlouvu postoupil i hráč. Diskutabilní však bude postoupení smlouvy ze strany hráče na jiného hráče (z povahy věci není rovněž možné smlouvu postoupit z hráče na jiný klub) jednak z důvodu zákonného, kdy takové postoupení nenaplní podmínku platnosti postoupení, jelikož to vylučuje povaha smlouvy⁴⁰⁷, a jednak z důvodu plynoucího ze samotné specifičnosti sportu, kdy takový krok by byl proti povaze profesionálního sportu a jeho zvyklostem. Úpravu postoupení smluv neupravují žádné jiné zkoumané české smlouvy.

S postoupením sportovních smluv se lze setkat i v úpravě USA smluv. NHL smlouvy stanoví oprávnění klubu postoupit nebo půjčit⁴⁰⁸ smlouvu a hráč je zavázán toto postoupení přijmout a plnit povinnosti dle postoupené smlouvy u nového klubu. Nepodrobí-li se hráč takovému postoupení, může mu být pozastavena činnost („*it is mutually agreed that the club shall have the right to assign or to loan this contract, and the player agrees to accept and be*

⁴⁰⁶ ČSLH. Přestupní řád pro kluby extraligy a I. ligy. 2021. ČSLH [online]. [cit. 18. 8. 2021].

⁴⁰⁷ Neboť jak bylo výše dovozeno, každý hráč je svým souborem dovedností jedinečný, a proto nemůže být v rámci konkrétního vztahu nahrazen jiným. Postoupení smlouvy ze strany hráče proto povaha smlouvy vylučuje ad absurdum i z důvodu, že hráč by mohl postoupit smlouvu na jakoukoli fyzickou osobu odlišnou od profesionálního sportovce.

⁴⁰⁸ V kontextu sportovní terminologie je tímto myšleno krátkodobé hostování hráče v jiném klubu.

bound by such assignment or loan, and will faithfully perform and carry out this contract with the same purpose and effect as if it had been entered into by the player and such other club“).

Smlouvy NBA umožňují rovněž postoupení mezi kluby, souhlas hráče je udělen podpisem smlouvy. Postoupení smlouvy musí být hráči co nejdříve oznámeno a klub, kterému byla smlouva postoupena, je povinen nahradit náklady na přesun hráče a jeho rodiny do domovského města nabyvatelského klubu. Hráč je povinen se hlásit u nového klubu do 48 hodin od oznámení postoupení smlouvy.

Obdobnou úpravu postoupení lze nalézt i v rámci smluv NFL (*„club may assign this contract and player’s services under this contract to any successor to club’s franchise or to any other club in the league. Player will report to the assignee club promptly upon being informed of the assignment of his contract and will faithfully perform his services under this contract. The assignee club will pay player’s necessary traveling expenses in reporting to it and will faithfully perform this contract with player“).*

Stručnou úpravu postoupení nalezneme i ve smlouvách MLB, které stanoví, že hráč souhlasí s tím, že jeho smlouva může být postoupena klubem do jakéhokoli jiného klubu v souladu s pravidly MLB. Na rozdíl od jiných smluv se však mohou smluvní strany dohodnout na omezení či vyloučení práva klubu na postoupení smlouvy (*„the player agrees that his contract may be assigned by the club (and reassigned by any assignee club) to any other club in accordance with the Major League Rules. The club and the player may, without obtaining special approval, agree by special covenant to limit or eliminate the right of the club to assign this contract“).*

V oblasti postupování smluv tak není z pohledu ochrany hráče mezi tuzemskými a zahraničními smlouvami rozdíl. Kluby mohou na základě předem uděleného souhlasu v rámci uzavření smlouvy svévolně postupovat smlouvy s hráči, a to bez ohledu na zájmy konkrétních hráčů. Postupování smluv je v USA zásahem do osobního života hráčů a jejich rodin o to větší právě z důvodu velkých vzdáleností mezi jednotlivými městy, ve kterých sídlí jednotlivé sportovní kluby, což však není z pohledu potřeb sportovních klubů překážkou.

Z hlediska dovolenosti pak v souladu s výše uvedeným není pochyb o tom, že postoupit lze pouze sportovní smlouvu uzavřenou v režimu občanského práva. Úprava postoupení smlouvy, tak jak je používána v praxi, nemůže proti pracovníprávní úpravě a jejímu smyslu obstát.

3.9 Ostatní povinnosti plynoucí z profesionálních sportovních smluv a související ujednání

3.9.1 Osobnostní práva profesionálních sportovců

V poslední kapitole třetí části bude pojednáno o smluvních povinnostech, které nebyly součástí hlavních témat v kapitolách předchozích, avšak tvoří nezanedbatelnou součást sportovních smluv. Není v rozsahových možnostech této práce obsáhnout všechny dosud nezmíněné povinnosti plynoucí stranám ze sportovních smluv. Záměrem této kapitoly je však nastínit alespoň povinnosti, které se nevešly do obsahu výkladu výše, jsou nedílnou součástí sportovních smluv a na rozdíl od zde nezmíněných povinností se ve smlouvách nevyskytují nahodile a minimálně, ale jsou zastoupeny stejně plnohodnotně jako povinnosti, o kterých bylo doposud pojednáno. Následující povinnosti proto pro hodnocení smluvních vztahů považují rovněž za relevantní, jelikož právě z důvodu rozsahu jejich úpravy, s přihlédnutím k vyváženosti úpravy zájmů jednotlivých stran v rámci konkrétních oblastí, mohou mít na zkoumání sportovních smluv zásadní vliv.

Jedním z takových smluvních ujednání je regulace osobnostních práv sportovců, zejména – nikoli však výlučně – ve smyslu § 84, § 85 a § 87 občanského zákoníku, upravující zachycení a rozšiřování podobizny, zvukového a obrazového záznamu a osobních projevů člověka. V tomto smyslu se tak obecně bude jednat o taková práva a povinnosti (související činnosti výkonu profesionálního sportu), která souvisejí s propagací sportovců, kdy tato propagace může být zprostředkovaně propagací samotného klubu. Smluvní ujednání upravující tuto oblast mj. dokládají, jak široké jsou sportovně-právní vztahy a práva a povinnosti z nich vyplývající.

ELH smlouvy upravují svolení hráče k „*pořízení a použití písemnosti osobní povahy, podobizny, obrazové snímky, obrazové a zvukové záznamy týkající se hráče, jakož i jeho projevy osobní povahy, dále jeho jméno a příjmení, pravdivé údaje týkající se jeho cti a důstojnosti, jakož i údaje z jeho soukromí s výjimkou nejužšího soukromí – intimní sféry*“, přičemž toto svolení uděluje hráč „*ke všem účelům, které přímo nebo nepřímo souvisí s ledním hokejem a popularitou hráče, k účelům propagace vlastní činnosti klubu, soutěže, které se klub účastní, ledního hokeje obecně, jakož i k propagaci výrobků, služeb a názvů třetích osob s využitím společenského postavení a známostí hráče; toto svolení se uděluje ke komerčním i nekomerčním účelům*“. Zásadní je i ujednání, že svolení je uděleno na dobu trvání smlouvy a dále i po dobu 24 měsíců následujících po ukončení smlouvy. Práva plynoucí z uděleného souhlasu je klub

oprávněn vykonávat samostatně nebo prostřednictvím třetích stran a tato práva může za úplatu postoupit třetím stranám.

Z uvedeného tak lze vyvodit dvě zásadní zjištění. Prvním je, že uvedená ujednání dokazují, že sportovně-právní vztah vzniknuvší na základě sportovní smlouvy je širší, nežli samotný výkon profesionálního sportu v rámci sportovních utkání a soustavné přípravy na ně. Na tento vztah nelze hledět výlučně optikou sportovní, nýbrž je třeba zohledňovat i hlediska související, a to především z důvodu, že tyto nelze a priori a přesně oddělit, jelikož jsou vzájemně a v různé intenzitě propojená a vzájemně podmíněná. Druhým zjištěním je, že oprávnění klubů je ve zjevném nepoměru k oprávnění hráče, neboť pomineme-li široce definovaný předmět citovaných ustanovení – osobnostní práva, který je limitován de facto jen nepřipustností zásahu do intimní sféry, je klub oprávněn nakládat s těmito právy ještě dva roky po ukončení smlouvy z jakéhokoli důvodu a rovněž i oprávněn tato práva volně postupovat třetím osobám. Zjevný nepoměr je dán i skutečností, že je-li (alespoň teoreticky) poskytnutí těchto práv za dobu trvání smlouvy kompenzováno v rámci základní odměny hráče⁴⁰⁹, po skončení účinnosti smlouvy žádná taková kompenzace upravena není a taková úprava rovněž nereflakuje rozsah, v jakém sportovní klub na užití osobnostních práv hráče profituje.⁴¹⁰

Nabízí se tak i otázka, zda se hráč vůbec může zavázat k poskytnutí osobnostních práv i po skončení smlouvy, kdy zaniká smlouva i vztah na základě této vzniklý, avšak výše uvedená práva nezanikají. Nenalézám v tomto ujednání ospravedlnitelný důvod, neboť na rozdíl od vzniku sekundárních nároků, případně například povinnosti mlčenlivosti, nemá tato povinnost odůvodnění, které by legitimizovalo takový postup, neboť vztah hráče ke klubu zanikl a klub nemá právo (ani důvod) nakládat s jeho osobnostními právy či je komukoli postupovat. Přípustnou výjimkou z uvedeného by mohl být za předem stanovených podmínek důvod spočívající v historické prezentaci klubu a jeho úspěchů, který lze za určitých podmínek považovat, i s odkazem na specifickou sportu a z důvodu zvyklostí, za legitimní.

ČFL smlouvy v otázce osobnostních práv hráče výslovně stanoví, že „*podstatnou součástí plnění povinností hráče je svolení hráče s užíváním osobních údajů klubem, zejména jména, podobizny, všech projevů, zvukových a obrazových záznamů*“ a dalších taxativně stanovených práv.⁴¹¹ Rozsah použití výše stanovených práv je stanoven zejména k reklamním,

⁴⁰⁹ Toto je výslovně stanoveno ve výše uvedené definici odměny, která obsahuje ujednání, že základní odměna zahrnuje i odměnu za veškerá svolení ve smyslu výše citovaném.

⁴¹⁰ ZBOŘIL, Libor, GLOS, Pavel. Právní ochrana profesionálních hokejistů. In: *Aspi* [online]. 9. 10. 2020 [cit. 19. 8. 2021].

⁴¹¹ Mezi osobnostní práva fotbalové smlouvy řadí záznamy herních situací, dále číslo dresu, s nímž je hráč identifikován a například i statistiky a údaje související s působením hráče v klubu.

marketingovým a propagačním účelům ve prospěch klubu i smluvních partnerů klubu, a to například prostřednictvím webových stránek klubu, sociálních sítí, časopisů, reklamních nosičů apod. s tím, že tato práva jsou udělena na použití jakéhokoli možného způsobu a prostředku užití. Rovněž jako u ELH smluv ČFL smlouvy stanoví, že základní odměna hráče zahrnuje a zohledňuje kompenzaci za svolení s užíváním osobnostních práv hráče a z důvodu výhradního udělení není hráč oprávněn tato práva užívat samostatně. Doba trvání je v těchto případech stanovena na účinnost smlouvy s již výše predikovanou výjimkou „*prezentace klubu a jeho historie*“, kdy je takové udělení souhlasu trvalé. Aniž by byl dotčen závěr prezentovaný v předchozím odstavci, nejsem přesvědčen o přípustnosti výjimky z uvedeného, nebude-li udělení souhlasu na dobu určitou.

Z hlediska zákona se nabízejí relevantní úvahy o výjimce ze zákazu zásahů do osobnostních práv bez souhlasu v případě veřejného zájmu, zejména ve smyslu § 88 odst. 2 občanského zákoníku. Není cílem tohoto výkladu, ani v jeho rozsahových možnostech, hodnotit přípustnost citovaných ujednání jak na ústavněprávní, tak soukromoprávní úrovni. Nicméně není od věci podotknout, že veřejný zájem nelze stanovit a priori obecně, a to ani pro – z hlediska práva – úzkou oblast sportovních smluv a vždy je nutné veřejný zájem posuzovat v konkrétní věci na základě poměrování nejrůznějších partikulárních zájmů, a to po zvážení všech rozporů a připomínek s následným odůvodněním, ze kterého musí zřetelně vyplynout, proč veřejný zájem převážil nad řadou jiných dílčích zájmů a nelze jej v konkrétní věci stanovit a priori.⁴¹² Jsem však přesvědčen, že relativní veřejná známost profesionálních sportovců, která je zřejmě jediným „veřejným“ prvkem jinak čistě soukromoprávního vztahu, nesměruje k tomu, že by ve smyslu tezí výše prezentovaných bylo možno o existenci určitého veřejného zájmu (i ve smyslu § 88 odst. 2 občanského zákoníku) vůbec uvažovat.

V rámci zvláštních smluvních ujednání, rovněž jako u předchozích typů smluv, upravují i smlouvy basketbalové svolení hráče k poskytnutí osobnostních práv klubu, přičemž textace je obdobná úpravě hokejových smluv co do rozsahu, vymezení a doby trvání, včetně doby trvání svolení i dalších dvacet čtyř měsíců po skončení smlouvy. Jedinou odlišností je podmínka svolení klubu v případě, že by výhradní souhlas chtěl hráč poskytnout třetím stranám.

Poněkud stručněji je udělení oprávnění stanoveno ve SLF smlouvách, ve kterých se stanoví, že „*hráč ve smyslu § 85 občanského zákoníku uděluje svolení k využití jeho podobizny, obrazových snímků a obrazových a zvukových záznamů, jakož i jména při prezentaci klubu*

⁴¹² Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 24/04, bod VI.

a jeho sponzorů a partnerů“. Ze smluv uzavíraných s cyklisty již z názvu plyne⁴¹³ jejich obsah, avšak zvláštní úprava osobnostních práv je zde prezentována pouze souhlasem se zpracováním osobních údajů. Ostatní dosud zkoumané české smlouvy zvláštní úpravu osobnostních práv neobsahují. Z obsahu finských hokejových smluv plyne, že klub má právo používat fotografie hráče na internetových stránkách klubu, sociálních sítích a jiných obdobných veřejných prostředcích.

Problematika osobnostních práv profesionálních sportovců v USA je, vzhledem k povaze a chápání profesionálního sportu jakožto primárně výdělečné činnosti, velmi rozsáhlá. S rozvojem nových technologií, které umožňují distribuovat nabízený placený obsah, plynou sportovním klubům a sportovním svazům značné příjmy a tento stav vyžaduje komplexní a složitou úpravu.⁴¹⁴ Uvedenou problematiku upravují smlouvy NHL následovně. Klub uznává, že hráč vlastní výhradní práva ke své osobě včetně podoby. Hráč uznává, že klub vlastní výhradní práva k jeho jménu, symbolu a dresu, který hráč jako hokejista klubu nosí. Hráč neodvolatelně uděluje klubu po dobu platnosti smlouvy právo povolit nebo zmocnit jakoukoli třetí stranu k pořízení a využití jakýchkoli fotografií, filmů nebo elektronických (včetně televizních) obrázků sebe sama v dresu klubu a souhlasí s tím, že poté veškerá práva na takové fotografie, obrázky (včetně práva identifikovat jej jménem) náleží klubu výhradně pro účely televizního vysílání, filmu nebo videodokumentů nebo reklamy a propagace zápasů klubu, které sdělovací prostředky používají pro zpravodajské účely, programy sportovních utkání, ročenky, časopisy a podobně, a účely, ve kterých je pozornost zaměřena na klub nebo sportovní utkání a nikoli na jednotlivého hráče („...*the player hereby irrevocably grants to the club during the period of this contract the right to permit or authorize any firm, person or corporation to take and make use of any still photographs, motion pictures or electronic (including television) images of himself in uniform and agrees that thereafter all rights in such photographs, pictures and images (including the right to identify him by name) shall belong to the club exclusively for the purposes of telecasts, film or video documentaries or features, advertisements and promotions of the club's games, use by the media for reportorial purposes, game programs, yearbooks, magazines and the like, and purposes in which the focus is on the club or game and not the individual player*“). Účel úpravy lze hodnotit v základu jako totožný s úpravou českých smluv, avšak za povšimnutí stojí rozlišení situace, kdy je pozornost zaměřena na hráče jako

⁴¹³ V souladu s výkladem kapitoly 3.3 této práce jsou tyto smlouvy zpravidla uvozeny jako „*Smlouva o činnosti sportovce a šíření reklamy a propagace*“.

⁴¹⁴ WOLOHAN, John T. United States. In: BLACKSHAW, Ian Stewart, CORNELIUS Steve, SIEKMANN, Robert. (eds.). *TV rights and sport: legal aspects*. The Hague: T. M. C. Asser Press, 2009, s. 568.

jednotlivce nebo na hráče jako součást celku – klubu. Takové ujednání považuji za další důkaz toho, že profesionální sportovec není výhradně součástí klubu, ale je ve sportovně-právním vztahu silně projevena jeho individualita, a to i ve vztahu vně sportovně-právního vztahu.

V případě smluv NBA je smysl a účel úpravy obdobný jako v předchozím případě, avšak rozšířený o souhlas hráče s udělením takových práv, kdy lhotejno kdo zachycení hráče v jakékoli formě pořídil, mohou být takové obrázky použity jakýmkoli způsobem, který klub, NBA nebo třetí strana související s NBA pro publicitu nebo propagační účely uzná za vhodný. I MLB smlouvy upravují nakládání s právy osobnostní povahy. Hráč souhlasí s tím, že může být zachycena jeho podoba v době, kterou klub určí a souhlasí s tím, že všechna práva na takové zachycení náleží klubu a mohou být klubem použity pro reklamní účely jakýmkoli způsobem („*the player agrees that his picture may be taken for still photographs, motion pictures or television at such times as the club may designate and agrees that all rights in such pictures shall belong to the club and may be used by the club for publicity purposes in any manner it desires*“). Uvedené smlouvy tak upravují tato práva obecným způsobem, v dalším je zřejmě nutné vycházet primárně z konkrétních kolektivních smluv. Smlouvy NFL tato práva neupravují vůbec.

3.9.2 Řešení sporů smluvních stran

Ve zkoumaných smlouvách lze dále nalézt ujednání, která v případech vzniknuvších sporů mezi smluvními stranami zavazují strany řešit tyto spory prostřednictvím rozhodčího řízení. Jsou-li naplněny podmínky části první zákona o rozhodčím řízení, není obecně vyloučena přípustnost rozhodčích doložek jak u občanskoprávních, tak pracovněprávních smluv. V souladu s institucionálním zajištěním každého sportovního odvětví, prezentovaného zejména organizovaností a určitou hierarchií subjektů naznačenou v první části práce, se do této úpravy promítá i úprava rozhodovací pravomoci interních orgánů sportovních svazů, kterou předpokládá zákon o rozhodčím řízení v § 40e a násl. a v souladu s výkladem první kapitoly rovněž rozhodovací pravomoc nadřízených mezinárodních sportovních organizací, která však bude ponechána stranou následujícího výkladu.

V praxi se bude uvedené dotýkat primárně rozhodování sporů na úrovni sportovních svazů, neboť sportovní kluby mohou být jednou ze stran sporu (byť není vyloučeno ani rozhodování o právech a povinnostech sportovců uvnitř klubu samotného). Zákonná úprava obecně ve smyslu § 214 odst. 2 občanského zákoníku nebrání delegovat rozhodování orgánů spolků na orgány spolkových svazů, neboť legitimita rozhodování je sportovním svazům svěřena primárními subjekty – sportovními kluby, které dobrovolně a svobodně připustily

delegaci některých pravomocí na sportovní svaz.⁴¹⁵ V případě kdy strany zamýšlejí založit pravomoc rozhodčího orgánu spolku tak není potřeba zvláštního smluvního ujednání, neboť tato povinnost plyne (stanoví-li tak stanovy) přímo z povahy členství.

Primární problém rozhodování sporů, spíše než v legitimitě rozhodování sportovních svazů, tkví jednak ve skutečnosti, že sportovní kluby jsou zpravidla obchodními korporacemi a jejich sdružování ve spolkovém svazu není *praeter legem*⁴¹⁶ možné⁴¹⁷ a jednak ve skutečnosti, že podle § 40e zákona o rozhodčím řízení mohou rozhodčí komise rozhodovat jen záležitosti, které náleží do spolkové samosprávy. Rozhodčí doložky ve sportovních smlouvách však zákonem vymezený předmět sporu často překračují. Otázkou tak zůstává, zda se mohou členové sportovního svazu (v profesionální sportovní smlouvě) dohodnout na rozšíření pravomocí rozhodčího orgánu sportovního svazu. Domnívám se, že takový závěr není možný, neboť takto by ad absurdum mohl rozhodčí orgán sportovního svazu rozhodovat i o platnosti sportovních smluv, případně i o statusových otázkách jeho členů.

Smlouvy ELH stanoví, že „*klub nebo hráč jsou povinni před tím, než proti druhé smluvní straně zahájí soudní nebo jiné řízení ve věci týkající se platnosti této hráčské smlouvy, jejího dodržování a plnění, využít smířčího řízení před smířčí komisí ČSLH*“. Na základě obecných ustanovení upravujících činnost smířčí komise ČSLH⁴¹⁸, lze tento orgán považovat za orgán obdobný orgánu rozhodčímu. Smlouvy ČFL v případě řešení sporů odkazují na dotčené předpisy FAČR, které v takovém případě stanoví konkrétní postupy řešení. Zároveň je odkazováno rovněž na předpisy UEFA a FIFA, které v krajních případech zakládají pravomoc CAS v Lausanne. Smlouvy NBL stanoví rovněž pravomoc pro rozhodování smluvních sporů svazovým orgánům, žádné další české smlouvy rozhodčí doložky neobsahují.

Z nastíněných rozhodčích doložek tak plyne následující. Předně je diskutabilní, zda lze zmíněné rozhodčí doložky považovat za rozhodčí doložky ve smyslu zákona o rozhodčím řízení, neboť se střetávají s úpravou rozhodování v rámci spolkové samosprávy, kdy v takovém případě je zmíněná smluvní úprava nadbytečná. Otázkou zůstává rovněž předmět sporu, který mohou sportovní svazy a mezinárodní sportovní organizace rozhodovat. Dle konkrétních doložek a konkrétních svazových předpisů⁴¹⁹ rozhodují rozhodčí orgány rovněž i o sporech ze

⁴¹⁵ RŮŽIČKA, Hynek. *Meze autonomie vůle při tvorbě stanov u orgánů spolku*. Brno, 2020. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Katedra občanského práva, s. 23.

⁴¹⁶ Podle § 214 odst. 2 občanského zákoníku mohou nový spolek jako svůj svaz vytvořit právě pouze spolky.

⁴¹⁷ Což ale nevylučuje možnost obchodní korporace být ve smyslu § 232 odst. 2 občanského zákoníku členem spolku.

⁴¹⁸ Již citovaný Přestupní řád ČSLH v čl. 30 a násl. stanoví, že smířčí komise je kolektivní orgán, který autoritativně rozhoduje například o výši tabulkového odstupného hráčů, sporech ze sportovních smluv, případně sporech mezi sportovními kluby navzájem.

⁴¹⁹ FAČR. Procesní řád. 2021. *FAČR* [online]. [cit. 30. 12. 2021], § 42 a násl.

smluv. Připustíme-li, že pod pojem spory ze smluv lze zařadit i rozhodování o platnosti smluv samotných, tak je přinejmenším sporné, aby o těchto otázkách rozhodoval fakultativně zřizovaný orgán sportovního svazu, a to i s přihlédnutím ke skutečnosti, že rozhodování o platnosti smluv nelze považovat za záležitost náležející do spolkové samosprávy.

Smlouvy NHL svěřují pravomoc k rozhodování sporů blíže nespécifikovaných komisaři NHL, který v konkrétním sporu vystupuje jako rozhodce. U sporů, které v případě NBA rozhoduje dle kolektivní smlouvy ligový arbitrážní orgán, smlouvy stanoví působnost v případě jakéhokoli sporu mezi hráčem a klubem týkající se jakékoli záležitosti vyplývající ze smluv, jejich výkladu nebo plnění ze smluv („*in the event of any dispute arising between the player and the club relating to any matter arising under this contract, or concerning the performance or interpretation thereof*“). Obdobně stanoví i smlouvy NFL, smlouvy MLB obsahují odkaz na mimosmluvní pravidla v případě všech sporů týkajících se smluv mezi hráčem a klubem.

Obecně tak nelze pozorovat výraznější rozdíly mezi vnitrostátní a zahraniční úpravou rozhodování sporů mezi smluvními stranami. V případě českých rozhodčích doložek však neexistuje pro tyto právní zakotvení a v souladu s výše uvedenými tezemi lze odůvodněně pochybovat o jejich přípustnosti. Pohledem pracovníprávním je nutné takovou úpravu odmítnout, neboť o právech zaměstnanců nemůže rozhodovat soukromoprávní subjekt a i tato skutečnost oddaluje celou problematiku této práce od pracovníprávní úpravy.

3.9.3 Ostatní smluvní ujednání

Ani obsáhlý dosavadní výčet smluvních ujednání prezentovaný v této části práce nelze považovat za úplný. Sportovně-právní smluvní praxe ve svém rozsahu, podpořená značnou historií a společenským vývojem, na který je třeba nutně reagovat i v této oblasti, přináší další smluvní ujednání, instituty, situace a postupy, které zkoumané sportovní smlouvy upravují. Jak již bylo zmíněno výše, není v rozsahových možnostech této práce pojednat o všech takových ujednáních, jsem však přesvědčen, že dosavadní text obsahuje ty nejrelevantnější, nejvýznamnější a nejrozsáhlejší z nich. Absencí zkoumání dalších institutů, mezi které patří například úprava zákazu vystupování na veřejnosti (odlišná od souvisejících propagačních činností), typická spíše pro zahraniční smlouvy, přes konkrétní pravidla vyjednávání sportovců s ostatními kluby za doby trvání smlouvy, až po úpravu mlčenlivosti však dle mého názoru není dotčena objektivita a komplexnost této práce, byť by výklad k těmto byl neméně zajímavým.

4 Hodnocení statu quo a zamyšlení de lege ferenda

Shrnout výše uvedené argumenty do co možná nejuniverzálnějšího závěru je cíl odvážný. Dosavadní výklad ukázal, že oblast, na kterou se tato rigorózní práce zaměřuje je širší, než se na první pohled může zdát a o to složitější je poskládat dílčí závěry tak, aby bylo možno dovodit jednotný závěr zkoumané problematiky a tento následně zobecnit. Uvedeným však nemůže být dotčená snaha o závěrečné hodnocení, které je obsaženo v této části práce. I přes to, že rigorózní práce obsahuje v jednotlivých kapitolách dílčí závěry k jednotlivým problematikám, považuji za vhodné shrnout jednotlivé závěry komplexně a poskytnout (v rozsahu předmětu této rigorózní práce) ucelený pohled na dosavadní smluvní praxi a nastítnit možná řešení pro futuro.

Výše provedené zkoumání ukázalo, že v současné sportovně-právní smluvní praxi se nacházejí ujednání, která jsou v rozporu s právní úpravou dotčených právních odvětví, případně jsou v rozporu se závěry judikatury či jinými relevantními korektivy. Bylo rovněž zjištěno, že některé profesionální sportovní smlouvy obsahují ujednání, která sice nejsou s výše uvedenými instituty a priori v rozporu, nicméně s ohledem na aplikovatelnou právní úpravu vykazují jisté znaky, které lze vzhledem ke všem výše uvedeným institutům a hlediskům (například vzájemnému postavení smluvních stran) považovat minimálně za hraniční.

V souladu s dílčími závěry prezentovanými v jednotlivých částech práce tak lze konstatovat, že primárním problémem, který bude muset být v případě záměru přijetí dotčené sportovně-právní úpravy vyřešen, je právní postavení profesionálních sportovců. V této práci naznačená vodítka mohou být pro úpravu statusu profesionálních sportovců určující, pro kvalitu budoucích řešení však sama o sobě nedostačující. Při tvorbě úpravy statusových otázek budou muset být zohledněna další kritéria, zejména – nikoli však výlučně – otázky daňové, otázky související s odvody na sociální zabezpečení, problematika odpovědnosti subjektů apod. Statusové otázky však musí být řešeny na legislativní úrovni. Bude-li vyřešena otázka právního postavení profesionálních sportovců a o této nebude již pochyb, teprve až tehdy bude moci zákonná úprava přistoupit k úpravě dalších souvisejících oblastí. Jednou z těchto oblastí bude právě oblast sportovně-právních vztahů.

Uvedené řešení však nemusí být jediným možným a jsem toho názoru, že jistý přínos by mohlo mít i dále nastíněné alternativní řešení v případě, že by zákonodárce necítil potřebu statusové otázky profesionálních sportovců autoritativně normovat. V tom případě spočívá řešení v přiznání určitého stupně ochrany všem profesionálním sportovcům bez rozdílu. I tato cesta však bude narážet například na problematiku definice profesionálních sportovců,

různorodost jednotlivých sportovních odvětví a zvyklostí v rámci nich, avšak minimálně z hlediska ochrany této skupiny subjektů ji shledávám jako přínosnou. Zásadním nedostatkem nastíněného řešení je však jeho relativně úzký dosah v rámci celé problematiky. Nastíněná možnost úpravy neřeší další zásadní problémy, a to zejména zdanění profesionálních sportovců a povinnost dalších odvodů.

Je rovněž otázkou, zda je nutné trvat na koncepci občanského nebo pracovního práva. Tradiční a nejčastější pojetí právního postavení profesionálních sportovců spočívá v zařazení pod právní normy občanského nebo pracovního práva. Důvodem k tomuto může být relativní jednoduchost, neboť zařazení profesionálních sportovců pod již existující právní odvětví (resp. jeho právní normy) se zdá být z mnoha pohledů úsporné. Skutečnost, že ne ve všech oblastech koresponduje právní úprava s fakticitou každodenní praxe, je brána jako ústupek tomuto řešení. Možnost, že se právní úprava dotčených otázek *de lege ferenda* oprostí od tradičních právních odvětví a jejich právních norem a pro futuro vznikne úprava nezávislá na těchto tradičních odvětvích (bez ohledu na její podobnost s občanským a pracovním právem a jejich vliv) považuji za přípustnou. Uvedené však zřejmě bude úzce souviset s vývojem sportovního práva jako samostatného právního odvětví.

Při obecných úvahách *de lege ferenda* nelze dále ignorovat zájmy a úmysly zúčastněných subjektů v širším smyslu, tj. nikoli pouze smluvních stran, ale rovněž právě zájmy sportovních svazů, mezinárodních sportovních organizací, sportovních agentů, trenérů a v neposlední řadě zájmy sponzorů, obcí, krajů a státu. Tyto demonstrativně označené subjekty mohou mít přímo i zprostředkovaně zájem na tom či onom řešení právního postavení profesionálních sportovců. Není v moci tohoto textu vyjmenovat všechny subjekty a jejich zájmy, ale mezi takové lze zařadit například (českými soudy již konstatovaný) zájem státu na výběru daní. Zájmem sportovních klubů či sportovních svazů je bezpochyby co nejsnazší proces získávání, přesun a prodej profesionálních sportovců a snaha o co nejjednodušší převody profesionálních sportovců mezi sportovními kluby a co možná nejsnazší operativnost v rámci skládání týmů a výběru jednotlivých profesionálních sportovců. Uvedené je však v rozporu s požadavkem na zvýšenou ochranu profesionálních sportovců a požadavky zákona na výpovědní dobu, odstupné, fixní odměnu nebo minimální dobu trvání jejich smluv. Zároveň ale nelze opomíjet, že akceschopnost sportovních klubů může být klíčovou pro fungování celého sportovního odvětví a v případě přísně nastavené ochrany profesionálních sportovců může dojít k deformaci sportovních soutěží či minimálně zhoršení jejich kvality. Na tomto dále nemají zájem zejména sportovní svazy či sponzoři, neboť konkurenceschopnost v mezinárodním prostředí je pro český

profesionální sport důležitým faktorem, kdy i mezinárodní úspěchy mohou mít vliv na zájem dětí o daný sport a na ochotu jejich rodičů své děti na sport dát a ve sportu je, zejména materiálně, podporovat. O pozitivních vlivech pohybu dětí na jejich zdraví, návyky, výchovu a společenské začlenění v rámci sportu není nutné na tomto místě pojednávat.

Názor na požadavek ochrany profesionálních sportovců však rovněž není jednoznačný, neboť je standardně v rozsahu aktuální situace spojen s vyššími povinnými odvody z příjmů, a proto mám za to, že i v rámci této skupiny subjektů nelze dovodit jednoznačný a souhlasný závěr. Dovolím si tvrdit, že ne u všech profesionálních sportovců napříč sportovními odvětvími přetrvává zájem na jejich zvýšené ochraně i tehdy, dostane-li se na řadu otázka rozdílu v čistém příjmu v případě přechodu z postavení OSVČ do postavení zaměstnance. V tomto tradičním pojetí je tato otázka zásadní i pro samotné sportovní kluby, neboť náklady na celkový provoz a chod sportovního klubu se přechodem profesionálních sportovců do statusu zaměstnance zvýší.

Je oprávněné se tedy ptát, kdo potřebuje zvláštní právní úpravu právního postavení profesionálních sportovců a profesionálních sportovních smluv, případně pro koho je žádoucí stav mít postaveno na jisto, zda jsou profesionální sportovci OSVČ nebo zaměstnanci? Vhodnější otázkou však shledávám tu, jak vyhovět co možná nejvíce zájmům dotčených subjektů a přitom zachovat stabilitu sportovních odvětví a profesionálního sportu samotného, resp. ještě více pomoci jeho rozvoji? A to i za cenu, že se legislativa odkloní od tradičního pojetí OSVČ versus zaměstnanec, neboť nevýhodou přístupu k tradičnímu pojetí je skutečnost, že v takovém případě je nutné vyřešit střety sportovní reality s neflexibilní právní úpravou, zejména v případě pracovního práva.

I odklonění slovenské právní úpravy od direktivního řešení statusu profesionálních sportovců (bez ohledu na důvody takového odklonění a legislativní kvalitu předpisu) ukazuje, že takové řešení nemusí být vždy vhodné. A i sebelepší legislativní řešení bude vždy narážet na skutečnost diverzity sportovních odvětví a na zcela zásadní hledisko – specifickou sportu. Zohlednění těchto skutečností bude zásadní pro úspěšnost celé legislativní úpravy a rovněž i pro – v této práci potvrzenou – značnou nesourodost jednotlivých sportovních odvětví a jejich určujících znaků. Aniž by měl zákonodárce před těmito problémy utíkat, vznáším na tomto místě odůvodněnou pochybnost o úspěšnosti takové úpravy, a to s obavou o narušení (v krajním případě deformaci) dosavadních nepsaných pravidel, zvyklostí a fungování sportovních odvětví a celého sportu jakožto specifického, dlouhodobě utvářeného a do určité míry fungujícího společenského systému.

Uvedené považuji za zcela zásadní argument pro zachování statu quo, neboť přijetím špatné právní úpravy a nepochopením regulované oblasti a jejich zákonitostí, zásad, institutů a zvyklostí hrozí významný a nevratný zásah do stability společenské oblasti, na které participuje nemalá část populace. K tomuto se nutně váže hrozba zásahu do právních vztahů a nabytých práv množství právnických osob a jednotlivců, který může mít v konečném důsledku vliv na jejich existenční předpoklady.

Výklad třetí části práce ukázal, že v českém právním prostředí existují smlouvy, jejichž jednotlivá ujednání jsou v rozporu s právní úpravou, případně se nacházejí na hranici platnosti a neplatnosti. Nelze však bez dalšího konstatovat, že se česká sportovně-právní smluvní praxe nachází ve stavu, který je neudržitelný a vyžaduje radikální a okamžitou změnu. Z některých ujednání profesionálních sportovních smluv je patrné, že postavení profesionálních sportovců vůči sportovním klubům je zjevně nerovné a že souhlasem s některými smluvními ujednáními se pozice profesionálních sportovců oslabuje a – s nadsázkou řečeno – se ze subjektů těchto právních vztahů stávají jejich objekty. I přes to však nelze pominout otázku, zda je nutné kvůli neurčitému počtu nevýhodných smluv pro profesionální sportovce (bez ohledu na intenzitu takové nevýhody) regulovat celé odvětví jen proto, že mnohdy zásah do práv jednotlivců jen hrozí, resp. zda je nutné kvůli části zjevně nerovných smluv regulovat ty, kde jsou práva a povinnosti nastaveny pro obě strany vhodně a k zásahům do práv subjektů (v míře přiměřené požadavku sportovního odvětví) nedochází.

Určitou nerovnost práv a povinností lze totiž spatřovat i v poměrně rozvinutém a komplexním systému sportovního práva a sportovně-právní regulace v USA, kde jsou profesionální sportovci považováni za zaměstnance. Výše prezentované zkoumání ukázalo, že například v otázce jednostranného ukončení profesionálních sportovních smluv ze strany sportovních klubů nemají sportovci reálnou možnost takové ukončení odvrátit či napadnout. Tuto skutečnost považuji právě za projev specifčnosti sportu a za odůvodnitelný požadavek sportovních odvětví a sportu jako celku. Nutno podotknout, že i přes možnost sportovních klubů takto jednostranně rozhodovat o určitých otázkách sportovně-právních vztahů a právech a povinnostech profesionálních sportovců, obsahují profesionální sportovní smlouvy v USA jisté kompenzace za takový postup či alespoň ustanovení, která jsou s to zmírnit dopady takového zásahu do práv profesionálních sportovců vyvolaného jednostranným rozhodnutím sportovních klubů v souladu s profesionální sportovní smlouvou. Dalším invazivním zásahem jsou a mohou být omezení profesionálních sportovců plynoucí ze zákazů některých činností.

Právě kompenzace mohou být cestou, jak zmírnit dopady reality profesionálního sportu a jednotlivých sportovních odvětví. V případech ukončování či postupování sportovních smluv mám za to, že (bez ohledu na finanční stránku věci) by povinnou kompenzací poskytovanou sportovními kluby profesionálním sportovcům mohlo být například zajištění stěhování profesionálních sportovců a jejich domácností, dále alespoň dočasné zajištění bydlení pro profesionální sportovce a jejich rodiny, případně zajištění bezproblémového přestupu jejich dětí do školy v místě nového působiště apod. Takové kompenzace by mohly zmírnit dopady realizace smluvních ujednání do soukromé sféry profesionálních sportovců. Postup by byl předem upraven v profesionálních sportovních smlouvách včetně určení, který sportovní klub ponese náklady na uvedené kompenzace, případně poměr dělení nákladů.

V případě prokázané zdravotní nezpůsobilosti je nutnost ponechání dostatečné výše odměny nepochybná. V odměně by měla být zahrnutá rovněž kompenzace za poskytování osobnostních práv či kompenzace za smlouvou zakázané činnosti. Byť profesionální sportovní smlouvy zpravidla uvádějí, že odměna zahrnuje určité kompenzace, lze o faktičnosti takového ujednání (i s ohledem na výslednou výši odměn a poměru ke kompenzovaným omezením) důvodně pochybovat.

Návrh konkrétní úpravy, či alespoň doporučení pro znění profesionálních sportovních smluv, není dobře možné na tomto místě uceleně prezentovat, a to zejména z důvodů množství sportovních odvětví a různorodých specifických podmínek v rámci těchto odvětví. Možnost realizace této snahy je nutné posuzovat i z hlediska skutečné šance na prosazení těch ustanovení, která by alespoň částečně chránila profesionální sportovce, kdy bez takové faktické možnosti prosazení konkrétních ujednání ve sportovních smlouvách ze stran profesionálních sportovců je jakákoli teoretická úvaha nad uvedeným spíše nespílitelným přáním. Proto, než na úpravu ve smyslu předchozího odstavce, považuji za vhodné spíše poukázat na prvky, které mohou být ku prospěchu ochraně profesionálních sportovců, aniž by byly do znění profesionálních sportovních smluv vtělovány konkrétní práva a povinnosti prostřednictvím konkrétních smluvních ustanovení. Klíčovým a rozhodujícím faktorem může být právě požadavek na přesnost a určitost smluvních ujednání.

Za předpokladu, že konkrétní profesionální sportovec může alespoň částečně ovlivnit znění profesionální sportovní smlouvy, avšak nikoli v rozsahu možnosti ovlivnění včlenění, či vypuštění jednotlivých smluvních ujednání, může být, namísto prosazování konkrétních ustanovení na jeho ochranu, rozhodující právě požadavek na upřesnění a konkretizaci jednotlivých smluvních ujednání. Jak vyplynulo z části třetí, právě široce nastavené podmínky

a jejich abstraktní povaha je zásadním – nikoli však jediným – problémem profesionálních sportovních smluv. Upřesněním znění profesionálních sportovních smluv by se alespoň částečně eliminovala rizika plynoucí z přílišné obecnosti a abstraktnosti smluv ve prospěch sportovních klubů i přes to, že by práva a povinnosti byly nastaveny stále spíše ve prospěch sportovních klubů. Jednou z variant by mohla být úprava široké škály povinností, avšak vymezených taxativně, případně stanovení konkrétních a měřitelných hodnot, kterých je nutno dosáhnout nebo těch, které nesmí být překročeny.

Profesionální sport v nejobecnějším slova smyslu, s přihlédnutím k jeho vývoji, sportovní kultuře a zvyklostem, je odvětvím, zejména pro jeho participanty – profesionální sportovce, velmi tvrdým a zpravidla spojeným s mnohaletou systematickou (fyzicky i psychicky náročnou) přípravou, vypětím, neutuchajícím rizikem zranění a existencí dalších souvisejících skutečností a hrozících nástrah. Právní řád České republiky to profesionálním sportovcům neulehčuje a i přesto je profesionální sport stále odvětvím prestižním a obecně prosperujícím. A to možná právě proto, že určitá tvrdost sportovní a sportovně-právní reality je kompenzována dosahováním individuálních i kolektivních úspěchů, které jsou prostředkem ke splnění dětských snů – stát se profesionálním sportovcem. Tato cesta za snem se však snoubí s přijetím výše demonstrativně označených strastí, odlišností a specifí profesionálního sportu a jednotlivých sportovních odvětví, která jednou možná bude odměněna konkrétním úspěchem či významným zápisem do historie.

Bohužel však, tak jako ve společnosti obecně, ne všichni mají to štěstí stát se úspěšným a dojít na vysněný vrchol, a to i přes to, že absolvovali obdobné podmínky jako ti více úspěšní (čím nejsou samozřejmě dotčeny další nutné subjektivní a objektivní předpoklady úspěchu). To však nemůže být ospravedlněním skutečnosti, aby právní řád neposkytl této skupině alespoň důstojnou a dostatečnou právní ochranu, nikoli před neúspěchem, ale před riziky a nástrahami, které tato trnitá cesta přináší.

Závěr

České právní prostředí je teprve na začátku cesty ke sportovně-právní úpravě, která by vyřešila nejzásadnější, touto rigorózní prací dotčené, otázky. České právo neposkytuje jednoznačnou úpravu právního postavení profesionálních sportovců a tuzemský právní řád neobsahuje ani úpravu právních vztahů profesionálních sportovců a sportovních klubů. Tato skutečnost je jedním z důvodů, proč v praxi vznikají různé smluvní konstrukty a kreativní ujednání, kterými smluvní strany upravují vzájemně svá práva a povinnosti, kdy taková úprava může být s právními předpisy mnohdy ve výrazném rozporu.

Tato rigorózní práce zkoumala přípustnost jednotlivých smluvních ujednání profesionálních sportovních smluv uzavřených mezi profesionálními sportovci a sportovními kluby v kolektivních sportech s primárním zaměřením na konkrétní smluvní ujednání, která jsou či mohou být problematická primárně s ohledem na všechny relevantní limitující prvky plynoucí zejména z české právní úpravy a úpravy EU, judikatury českých soudů a rozhodnutí SDEU a rovněž i z celkové povahy sportovního prostředí a jeho zvyklostí.

Klíčovým pro naplnění cílů této práce bylo, že práce vycházela ze zkoumání a hodnocení skutečných profesionálních sportovních smluv, jejich dodatků a příloh, které byly a jsou platně a účinně uzavřeny, nikoli však pouze z veřejně dostupných vzorů smluv, od kterých se uzavřené smlouvy mnohdy výrazně liší nejen formou, ale i obsahem. V rámci této analýzy bylo nahlédnuto do širokého spektra skutečných profesionálních sportovních smluv napříč nejrozličnějšími sportovními odvětvími na nejvyšších úrovních nejen v České republice, ale rovněž v zahraničí a jejich konkrétní ujednání byla srovnána s relevantními výše označenými instituty. Tato komparace umožnila nahlédnout na profesionální sportovní smlouvy z pohledu zcela odlišného právního prostředí a celkového chápání profesionálního sportu a české právní prostředí mohlo být konfrontováno s odlišnou a specifickou tradiční právní praxí. Práce zároveň nabídla nové pohledy na problematiku právního postavení profesionálních sportovců a profesionálních sportovních smluv, spočívající zejména v hodnocení zdánlivě irelevantních detailů a souvislostí sportovního a právního prostředí. Minimálně v rámci kvalifikačních prací tohoto typu je tato práce co do předmětu, jeho rozsahu a relativní komplexnosti zkoumání v České republice ojedinělou.

Před samotným zkoumáním profesionálních sportovních smluv bylo široce pojednáno o právním postavení profesionálních sportovců, kteréžto je předpokladem pro zkoumání profesionálních sportovních smluv a jejich ujednání. Primárním předmětem zkoumání v této

částí byla, vzhledem k absenci relevantních právních předpisů upravující statusové otázky profesionálních sportovců, zejména česká rozhodovací praxe a judikatura SDEU a výklad byl doplněn o dosavadní poznatky a názhledy odborné literatury. Presentovaná zjištění pak byla konfrontována se znaky podnikání a znaky a podmínkami výkonu závislé práce, tedy dvou nejčastěji aplikovaných institutů v souvislosti s právním postavením profesionálních sportovců. V první části práce byla nastíněna rovněž základní teoretická východiska zkoumané problematiky, a to zejména vztah soukromého práva a profesionálního sportu a vliv sportovní legislativy na předmět práce.

Tato rigorózní práce ukázala, že smluvní vztahy mezi profesionálními sportovci a sportovními kluby obsahují ujednání, která jsou samostatně a v kontextu s jinými smluvními ujednáními v rozporu s platným právem či alespoň zakládají výraznou nerovnost práv a povinností mezi smluvními stranami. Na první pohled jednoznačná situace je však komplikována zejména uznanou specifickou povahou sportu a rovněž zvyklostmi a velmi silnou mnohaletou praxí sportovních odvětví, což má za následek více, či méně dobrovolnou akceptaci uvedeného stavu jednak ze strany právního řádu a jednak ze strany samotných subjektů právních vztahů.

Nadepsané však neznamená, že by české právo mělo k problematice, která zasahuje početnou skupinu společnosti, nečinně přihlížet a zaujmout k ní lhostejný přístup případně se od úpravy této oblasti zcela distancovat. Český právní řád chrání skupiny osob, které jsou náchylné k zásahům do jejich práv ze strany subjektů, které mohou v konkrétních právních vztazích slabší postavení ohrožených skupin využít a z nerovného postavení profitovat. Vzhledem k ohrožení práv početné skupiny profesionálních sportovců a existenci nepřijatelného zásahu do jejich práv, kteréžto zásahy mohou mít v krajních případech i existenční důsledky, jsem přesvědčen, že by i tato skupina mohla disponovat úpravou, která by ochránila alespoň jejich základní práva a zájmy, případně možné zásahy do jejich práv alespoň částečně eliminovala.

I z toho důvodu bylo nezanedbatelnou součástí práce de lege ferenda nastíněno, jakým způsobem by bylo možné ochranu profesionálních sportovců realizovat. Vydá-li se právní řád cestou komplexní úpravy právních vztahů profesionálních sportovců a sportovních klubů v kolektivních sportech, bude nejprve nutné legislativně vypořádat úpravu jejich právního postavení. Jako alternativní řešení se však také nabízí úprava minimálních standardů ochrany profesionálních sportovců napříč sportovními odvětvími. Součástí návrhů úpravy pro futuro bylo i naznačení souvisejících hrozeb a rizik s tou kterou prezentovanou variantou úpravy.

Tato rigorózní práce přinesla kromě návrhů de lege ferenda mnoho poznatků a pohledů na dotčenou problematiku, které zůstávaly v určité míře doposud opomíjeny a skryty. Ukázalo se však, že pro objektivní hodnocení celého odvětví a jeho dílčích oblastí nestačí posuzovat dotčené instituty pouze povrchně, ale naopak je nutné zkoumat celou škálu relevantních prvků, vlivů, argumentů a aspektů výkonu profesionálního sportu, které jsou s to ovlivnit celkový pohled na věc a na konečné závěry o dané problematice a jejich částech. Bez znalosti těchto dílčích vlastností bude jen velmi obtížné pečlivě zohlednit a vyvážit zájmy všech zúčastněných a dotčených subjektů.

Výše prezentovaný výklad se dotknul jen malé výseče sportovně-právní oblasti (dosud většinou a obecně plně neuznávaného právního odvětví – sportovního práva). Sportovní právo, či alespoň úprava sportovně-právních otázek v rámci tradičních právních odvětví, je teprve na počátku dlouhé cesty k dosažení dostatečně efektivního rozsahu, případně až ke komplexnosti takové právní úpravy. Pokud bude obsah prezentovaného textu alespoň podnětem k zamyšlení se nad potřebami sportovních odvětví a sportu jako celku a motivem pro zohlednění všech důležitých skutečností a hodnot pro budoucí úpravu a přístup, budu považovat poslání této práce za naplněné. Nezbyvá než popřát sportovně-právní regulaci de lege ferenda, aby byla efektivním prostředkem pro co možná největší rozkvět sportu jako společenské oblasti a především nástrojem pro rozvoj a konkurenceschopnost profesionálních sportovců na domácí i světové úrovni.

Použité zdroje

Odborná tištěná literatura

- BEZOUŠKA, Petr. Autonomie vůle. In: HAVEL, Bohumil, PIHERA, Vlastimil. (eds.). *Soukromé právo na cestě. Eseje a jiné texty k jubileu Karla Eliáše*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, s. 29-40. ISBN 978-80-7380-265-3.
- BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír et al. *Zákoník práce. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-759-0.
- BĚLINA, Miroslav, PICHRRT, Jan et al. *Pracovní právo*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-667-8.
- BĚLINA, Tomáš. Jsou právní vztahy profesionálních sportovců závislou prací? In: PICHRRT, Jan. (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 64-74. ISBN 978-80-7478-655-6.
- BLACKSHAW, Ian Stewart. *International sports law: An introductory guide*. The Hague: T. M. C. Asser Press, 2017. ISBN 978-94-6265-197-5
- BOGAERT, Stefaan van den. *Practical Regulation of the Mobility of Sportsmen in the EU Post Bosman*. The Hague: Kluwer Law International, 2005. ISBN 978-90-411-2327-5.
- BRUNNER, Albert. *Die Sportverletzung im schweizerischen Strafrecht*. Zürich, 1949.
- DVOŘÁK, Tomáš. Několik poznámek k profesionálnímu sportu z pohledu soukromého práva. In: PICHRRT, Jan. (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 29-36. ISBN 978-80-7478-655-6.
- FISCHER, Paul. *Die Rolle des Ein-Platz-Prinzips in der Autonomie der Sportfachverbände*. Berlin: Peter Lang Verlag, 2018. ISBN 978-3-631-75095-7.
- FRŤALOVÁ, Andrea. Úskalia športu ako práce v Slovenskej republike. In: PICHRRT, Jan. (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 168-180
- GÁBRIŠ, Tomáš. *Športové právo*. Bratislava: Eurokódex, 2011. ISBN 978-80-89447-52-7.
- GÁBRIŠ, Tomáš. *International and European sports law: Textbook*. Bratislava: Vlastným nákladom, 2015. ISBN 978-80-972080-2-8.
- GÁBRIŠ, Tomáš. Pracovnoprávní status športovcov v projekte nového slovenského zákona o športe. In: PICHRRT, Jan. (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 129-147. ISBN 978-80-7478-655-6.
- GÁBRIŠ, Tomáš, GREGUŠ, Jozef. *Práva a povinnosti v profesionálnom športe*. Praha: Leges, 2021. ISBN 978-80-7502-525-8.
- GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 8. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-838-9.
- HAMERNÍK, Pavel. The Impact of EC Law on Sport in the Czech Republic. *The International Sports Law Journal*, 2004, č. 3-4, s. 56-61. ISSN 1567-7559.
- HAMERNÍK, Pavel. *Sportovní právo s mezinárodním prvkem*. Praha: Auditorium, 2007. ISBN 978-80-903786-1-2.

- HAMERNÍK, Pavel. *Sportovní právo. Hledání rovnováhy mezi specifickou sportovní úpravou a platným právem*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2012. ISBN 978-80-87439-07-4.
- HEJDUK, Vladimír. Je sportovec zaměstnancem z pohledu daně z příjmů? In: PICHRT, Jan. (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 265-269. ISBN 978-80-7478-655-6.
- HENDRYCH, Dušan et al. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-059-1.
- HLOUŠKOVÁ, Pavla et al. *Zákoník práce, prováděcí nařízení vlády a další související předpisy s komentářem k 1. 1. 2021*. 14. vydání. Olomouc: Anag, 2021. ISBN 978-80-7554-306-6.
- HULMÁK, Milan et al. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-535-0.
- HULMÁK, Milan et al. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-287-8.
- HURDÍK, Jan. *Zásady soukromého práva*. Brno: Masarykova univerzita, 1998. ISBN 80-210-2001-6.
- HURDÍK, Jan, FIALA, Josef, HRUŠÁKOVÁ, Milana. *Úvod do soukromého práva*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2002. ISBN 80-210-2976-5.
- JANKŮ, Martin. *Vybrané kapitoly ze soukromého práva*. Praha: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-699-9.
- JANOUSEK, Michal. *Ochrana slabší smluvní strany v občanském zákoníku*. Praha: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-696-8.
- JHERING ŠL., Rudolf. *Boj o právo. Právní věda všedního dne*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-102-1.
- JURKA, Helena. *Právní úprava profesionálního sportu v České republice a zahraničí*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. ISBN 978-80-7552-883-4.
- KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Praha: C. H. Beck, 1995. ISBN 80-7179-028-1.
- KOHOUT, David. Dopady koronavirové krize na smluvní stabilitu profesionálních smluv ve sportu. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*. 2021, č. 2, s. 103-122. ISSN 0323-0619.
- KOHOUT, David. Smluvní pokuty plynoucí ze smluv o profesionálním výkonu sportovní činnosti. In: PICHRT, Jan, TOMŠEJ, Jakub. (eds.). *Proměny odměny*. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 71-85. ISBN 978-80-7676-019-6.
- KOLEKTIV AUTORŮ. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva Akademie věd ČR; Plzeň, 2008. Ediční řada Ústavu státu a práva AV ČR. ISBN 978-80-904024-1-6.
- KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C. H. Beck, 2001. ISBN 80-7179-532-1.
- KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-6040-1.
- KUNŠTÁTOVÁ, Tatiana, SOLOMONOVÁ, Kristýna, DICKELT, František, BALADA, Lukáš. *Živnostenský zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-731-6.

- KVOČÁKOVÁ, Lucia. Právne postavenie profesionálnych športovcov na Slovensku. In: PICHRT, Jan. (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 159-167. ISBN 978-80-7478-655-6.
- LAVICKÝ, Petr et al. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-529-9.
- LAVICKÝ, Petr et al. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-852-8.
- LOUP, Jean. *Les sports et le droit*. Paris: Dalloz, 1930.
- MAISNER, Martin, DOUBRAVA, Petr, JANÁK, Jiří, VLACHOVÁ, Barbora, DOMBROVSKÁ, Michaela. *Základy sportovního práva*. Praha: C. H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-744-6.
- MAREK, Karel. Příkazní smlouva. *Komorní listy*. 2015, č. 1, s. 29-32. ISSN 1805-1081.
- MORÁVEK, Jakub. Autonomie vůle, ochrana slabší strany a profesionální sport. In: PICHRT, Jan. (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 83-92. ISBN 978-80-7478-655-6.
- NEKOLA, Jaroslav. *Sport a doping*. Praha: Olympia, 2018. ISBN 978-80-7376-539-2.
- NÜRCK, Stefan. *Sport und recht (die Liebesübungen in Gesetzgebung und Rechtsprechung)*. Berlin: Reichsportverlag, 1936
- ONDREJOVÁ, Dana. *Průvodce uzavíráním smluv po rekonstrukci*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-962-5.
- PARRISH, Richard, MIETTINEN, Samuli. *The Sporting Exception in European Union Law*. Den Haag: T. M. C. Asser Press, 2008. ISBN 978-90-6704-262-8.
- PAULY, Jan. K základním otázkám tzv. sportovního práva. *Právnícké listy*. 2018, č. 2, s. 8-14 ISSN 2533-736X.
- PITT, Gwyneth. *Cases and Materials on Employment Law*. Harlow: Pearson Education, 2008. ISBN 9780582472754.
- PLECITÝ, Vladimír et al. *Úvod do studia občanského práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7552-703-5.
- SIENICKY, Jan. Employment relationships at national level: Germany In: COLUCCI, Michele, HENDRICKX, Frank. (eds.). *Regulating employment relationships in professional football A comparative analysis*. Nocera Inferiore: International Sports Law and Policy Bulletin, 2016, č. 1, s. 173-200. ISSN 2039-0416.
- SLUKA, Tomáš. *Profesionální sportovec (právní a ekonomické aspekty)*. Praha: Havlíček Brain Team, 2007. ISBN 978-80-903609-5-2.
- STÁDNÍK, Jaroslav. Sportovní činnost a závislá práce. In: PICHRT, Jan. (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 75-82. ISBN 978-80-7478-655-6.
- ŠTEFKO, Martin. *Vymezení závislé a nelegální práce*. Praha: Univerzita Karlova, Právnícká fakulta, 2013. ISBN 978-80-87146-72-9.

ŠTEFKO, Martin. Fotbal a hokej výkonem závislé práce s přihlédnutím k německé úpravě. In: PICHRT, Jan. (ed.). *Sport a (nejen) pracovní právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 93-105. ISBN 978-80-7478-655-6.

ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef et al. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-370-8.

ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef et al. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-638-9.

VIEWEG, Klaus, KRAUSE, Andreas. Germany. In: HENDRICKX, Frank. (ed.). *International encyclopaedia of laws: sports law*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2013. ISBN 978-90-411-1754-0.

WEATHERILL, Stephen. Fair play please!: Recent Developments in the Application of EC Law to Sport. *Common Market Law Review*. 2003, č. 40, s. 51-93 ISSN 0165-0750.

WOLOHAN, John T. United States. In: BLACKSHAW, Ian Stewart, CORNELIUS Steve, SIEKMANN, Robert. (eds.). *TV rights and sport: legal aspects*. The Hague: T. M. C. Asser Press, 2009, s. 567-586. ISBN 978-90-6704-281-9.

Odborná literatura dostupná elektronicky

BADDELEY, Margareta. The extraordinary autonomy of sports bodies under Swiss law: lessons to be drawn. *The International Sports Law Journal* [online]. 2020, vol. 20, iss. 1-2 [cit. 13. 5. 2021]. ISSN 2213-5154. Dostupné z: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40318-019-00163-6>

BEZOUŠKA, Petr et al. Pět let poté: Nové soukromé právo v předškolním věku. *Právní rozhledy* [online]. 2019, č. 1 [cit. 11. 3. 2021]. ISSN 1210-6410. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrhfxa4s7gfpxgxzr&groupIndex=3&rowIndex=0>

BRODEC, Jan. Kolektivní sport může být živností. In: *epravo.cz* [online]. 11. 8. 2017 [cit. 11. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/kolektivni-sport-muze-byt-zivnosti-106231.html>

BULVA, Miroslav. Problematika profesionálních smluv sportovců v České republice. In: *epravo.cz* [online]. 13. 10. 2016 [cit. 31. 8. 2021]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/problematika-profesionalnich-smluv-sportovcu-v-ceske-republice-103277.html>

DI MARCO, Antonio. The internal governance of sporting organisations: international convergences on an idea of democracy. *The International Sports Law Journal* [online]. 2019, vol. 19, iss. 3-4 [cit. 27. 4. 2021]. ISSN 2213-5154. Dostupné z: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40318-019-00144-9#Fn93>

ELIÁŠ, Karel. Základy soukromého práva. *Právní rozhledy* [online]. 1995, č. 5 [cit. 11. 3. 2021]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptcojzgvpxa4s7gvpxgxzrg43q&groupIndex=7&rowIndex=0>

ELIÁŠ, Karel. K pojetí dispozitivního práva v občanském zákoníku. *Bulletin advokacie* [online]. 2015, č. 9 [cit. 13. 5. 2021]. ISSN 1210-6348. Dostupné z: https://www.cak.cz/assets/komora/bulletin-advokacie/ba_09_2015_web.pdf

FRODL, Christian. Neuer, Hummels, Müller, Götze & Co: the legal framework governing industrial relations in German professional football. *International Sports Law Journal* [online]. 2016, vol. 16, iss. 1-2 [cit. 21. 5. 2021]. ISSN 2213-5154. Dostupné z: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40318-016-0094-z#Sec28>

GÁBRIŠ, Tomáš. Status profesionálnych športovcov v SR po novele zákona o športe účinnej od 1. 2. 2020. In: *ucps.sk* [online]. 26. 3. 2020 [cit. 15. 8. 2021]. Dostupné z: http://www.ucps.sk/Status_profionalnych_sportovcov_v_SR_po_novele_zakona_o_sporte_ucinnej_od_1_2_2020#InsertNoteID_39_marker40%3E.

JONES, Josh. Sports Law in Canada. In: *lexology.com* [online]. 21. 3. 2019 [cit. 19. 5. 2021]. Dostupné z: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=5bd3da24-0181-40c2-a20a-94621bd6da18>

KEHRLI, Kevin. The Unspecified Specificity of Sport: A Proposed Solution to the European Court of Justice's Treatment of the Specificity of Sport. *Brooklyn Journal of International Law* [online]. 2014, vol. 39, iss. 1, art. 7 [cit. 22. 4. 2021]. Dostupné z: <https://brooklynworks.brooklaw.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1023&context=bjil>

KRÁLÍK, Michal. Zamyšlení nad tzv. sportovním právem. *Právní rozhledy* [online]. 1998, č. 10 [cit. 23. 3. 2021]. ISSN 1210-6410. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptcojzhbpxa4s7gey6427gq4dk&groupIndex=0&rowIndex=0>

KRÁLÍK, Michal. Sportovní legislativa a její význam v současném právním světě. *Právní rozhledy* [online]. 2001, č. 1 [cit. 26. 4. 2021]. ISSN 1210-6410. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembqgfpxa4s7gfpxgxzsgm&groupIndex=0&rowIndex=0>

MELZER, Filip. Dispozitivní a kogentní normy v novém občanském zákoníku. *Právní rozhledy* [online]. 2013, č. 7 [cit. 16. 8. 2021]. ISSN 1210-6410. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/documentview.seam?documentId=nrptembrgnpxa4s7g5pxgxzsguzq&groupIndex=3&rowIndex=0>

PIJETLOVIC, Katarina. EU sports law: a uniform algorithm for regulatory rules. *International Sports Law Journal* [online]. 2017, vol. 17, iss. 1-2 [cit. 21. 4. 2021]. ISSN 2213-5154. Dostupné z: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40318-017-0114-7>

PONS, Jean-François. Sport and European Competition Policy, In: *Fordham Corporate Law Institute, Twenty-sixth Annual Conference on International Antitrust Law & Policy, New York, 14-15 October 1999* [online]. New York, 1999 [cit. 26. 4. 2021]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/competition/speeches/text/sp1999_019_en.pdf

RASNIC, Carol Daugherty, RESCH, Reinhard. Missing the puck at the bargaining table: the 2012–2013 National Hockey League labor dispute with some comparisons to European law. *International Sports Law Journal* [online]. 2014, vol. 14, iss. 3-4 [cit. 18. 5. 2021]. ISSN 2213-5154. Dostupné z: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40318-014-0048-2>

RONOVSKÁ, Kateřina. Povaha a pravidla výkladu (nejen) zakladatelských právních jednání soukromých korporací. *Právní rozhledy* [online]. 2016, č. 18 [cit. 10. 5. 2021]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrgzpxa4s7ge4f6427gyytc&groupIndex=12&rowIndex=0#>

RONOVSKÁ, Kateřina, HAVEL, Bohumil. Kogentnost úpravy právnických osob a její omezení autonomií vůle, nebo vice versa? *Obchodněprávní revue* [online]. 2016, č. 2 [cit. 13. 5. 2021]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrgzpw64s7gipxgxztgm&groupIndex=0&rowIndex=0#>

SCHNEIDER, Markus. Aufnahmeanspruch in Monopolverband und Ein-Platz-Prinzip. In: *schneideranwaelte.de* [online]. 17. 5. 2019 [cit. 12. 5. 2021].

VAN MAREN, Oskar. Athletes = Workers! Spanish Supreme Court grants labour rights to athletes. In: *asser.nl* [online]. 9. 4. 2014 [cit. 16. 8. 2021]. Dostupné z: <https://www.asser.nl/SportsLaw/Blog/post/athletes-workers-spanish-supreme-court-grants-labour-rights-to-athletes-oskar-van-maren>

VAN MAREN, Oskar. Dahmane v KRC Genk: Bosman 2.0 or Storm in a Teacup? In: *asser.nl* [online]. 14. 5. 2014 [cit. 25. 3. 2021]. Dostupné z: https://www.asser.nl/SportsLaw/Blog/post/dahmane-v-krc-genk-bosman-2-0-or-storm-in-a-teacup#_ftn3ss

VYBÍRAL, Roman. Analýza judikatury vztahující se k postavení profesionálních sportovců v oblasti kolektivních sportů v české republice. In: *Jurisprudence* [online]. 29. 11. 2012, č. 1/2013 [cit. 15. 5. 2021]. Dostupné z: <http://www.jurisprudence.cz/cz/casopis/analyza-judikatury-vztahujici-se-k-postaveni-profesionalnich-sportovcu-v-oblasti-kolektivnich-sportu-v-ceske-republice.m-76.html>

ZBOŘIL, Libor, GLOS, Pavel. Právní ochrana profesionálních hokejistů. In: *Aspi* [online]. 9. 10. 2020 [cit. 19. 8. 2021].

Ostatní elektronické prameny

Collective bargaining agreement between national hockey league and national hockey league players' association. *NHLPA* [online]. 15. 2. 2013 [cit. 7. 9. 2021]. Dostupné z: <https://www.nhlpa.com/the-pa/cba>

ČSLH. Přestupní řád pro kluby extraligy a I. ligy. 2021. *ČSLH* [online]. [cit. 18. 8. 2021]. Dostupné z: <https://www.ceskyhokej.cz/data/document/file/2021-08-04-prestupni-rad-pro-kluby-extraligy-a-i.-ligy-zmeny-.pdf>

ČSLH. Vzorová hráčská smlouva. 2014. *ČSLH* [online]. [cit. 18. 8. 2021]. Dostupné z: https://www.ceskyhokej.cz/data/document/file/hraeska_smlouva_140226.pdf

Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu. *Beck-online* [online]. [cit. 28. 5. 2021]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgayv6mjrgvpwi6q&groupIndex=0&rowIndex=0>

Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 365/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. *Beck-online* [online]. [cit. 7. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgeyv6mzwwgvpwi6q&rowIndex=0>

Dôvodová správa k návrhu zákona č. 440/2015 Z. z., o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov. *NRSR*. [online]. [cit. 13. 8. 2021]. Dostupné z: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=418165>

Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 178/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. *Beck-online* [online]. [cit.

29. 5. 2021]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqge4v6mjxhbpwi6q&groupIndex=3&rowIndex=0>
- Evropská komise. New agreement on contract rights for footballers. *ec-europa.eu* [online]. 19. 4. 2012 [cit. 19. 5. 2021]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/archives/commission_2010-2014/andor/headlines/news/2012/04/20120419_en.htm
- FAČR. Evidenční a registrační řád. 2021. *FAČR* [online]. [cit. 2. 9. 2021]. Dostupné z: <https://facr.fotbal.cz/uredni-deska-predpisy/291?category=1>
- FAČR. Procesní řád. 2021. *FAČR* [online]. [cit. 30. 12. 2021]. Dostupné z: <https://facr.fotbal.cz/uredni-deska-predpisy/296?category=1>
- FAČR. Přestupní řád. 2021. *FAČR* [online]. [cit. 18. 8. 2021]. Dostupné z: <https://facr.fotbal.cz/uredni-deska-predpisy/290?category=1>
- FAČR. Metodický pokyn právního oddělení FAČR č. 2/2018 - Aktualizované vzory profesionálních smluv včetně verzí v angličtině. 2018. *FAČR* [online]. [cit. 18. 8. 2021]. Dostupné z: <https://facr.fotbal.cz/uredni-deska-predpisy/201?category=3>
- FIFPRO. Shaping our future: industry development and governance standards for a sustainable game 2021. *FIFPro* [online]. [cit. 19. 5. 2021]. Dostupné z: <https://www.fifpro.org/media/2cvbad3p/fifpro-shaping-our-future-report-2021.pdf>
- MAREŠ, Michael. Největší smlouva v historii sportu. Fenomenální quarterback Mahomes si vydělá 12 miliard korun. In: *Forbes* [online]. 7. 7. 2020 [cit. 8. 9. 2021]. Dostupné z: <https://forbes.cz/nejvetsi-smlouva-v-historii-sportu-fenomenalni-quarterback-mahomes-si-vydela-12-miliard-korun/>
- MÁDL, Luděk. Udělejte z hráčů zaměstnance, nařizuje UEFA dopisem českému fotbalu. In: *Hospodářské noviny* [online]. 9. 10. 2013 [cit. 13. 5. 2021]. Dostupné z: <https://archiv.ihned.cz/c1-60980010-udelejte-z-hracu-zamestnance-narizuje-uefa-dopisem-ceskemu-fotbalu>
- MÁDL, Luděk. Pauly: Profi sport je jízda na tygrovi, žádný pracovní poměr vás neochrání. In: *Seznam zprávy* [online]. 29. 4. 2020 [cit. 13. 5. 2021]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/pauly-profi-sport-je-jizda-na-tygrovi-zadny-pracovni-pomer-vas-neochrani-102927>
- Regulations on the Status and Transfer of Players. *FIFA* [online]. [cit. 13. 5. 2021] Dostupné z: <https://resources.fifa.com/image/upload/regulations-on-the-status-and-transfer-of-players-october-2020.pdf?cloudid=kgl4gp7cl25ut2dbuz7y>
- SPORTRAC. Mike Trout. *spotrac.com* [online]. [cit. 8. 9. 2021]. Dostupné z: <https://www.spotrac.com/mlb/los-angeles-angels/mike-trout-8553/>
- TRANSFERMARKT. Karta hráče J. – M. Bosman. *transfermarkt.com* [online]. [cit. 21. 5. 2021]. Dostupné z: <https://www.transfermarkt.com/jean-marc-bosman/profil/spieler/244754>
- THE CANADIAN PRESS. Islanders officially cut ties with Rick DiPietro, buy out final 8 years of goalie's contract. *nhl.com* [online]. [cit. 8. 9. 2021]. Dostupné z: http://www.nhl.com/ice/m_news.htm?id=676316

Ostatní tištěné prameny

FORBES US. Top 25 nejlépe placených sportovců světa. *Forbes Česko*. 2021, č. 8, s. 59-60. ISSN: 1805-059X.

Kvalifikační práce

RŮŽIČKA, Hynek. *Meze autonomie vůle při tvorbě stanov u orgánů spolku*. Brno, 2020. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Katedra občanského práva.

Mezinárodní prameny práva a jiné mezinárodní právní dokumenty

Bílá kniha o sportu [online]. *MŠMT*. [cit. 24. 3. 2021]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/sport/bila-kniha-o-sportu>

Evropská antidopingová úmluva [online]. *Antidopingový výbor ČR*. [cit. 18. 5. 2021]. Dostupné z: <https://www.antidoping.cz/cs/evropska-antidopingova-umluva>

Evropská charta sportu Rady Evropy [online]. *MŠMT*. [cit. 24. 3. 2021]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/38361>

Kodex sportovní etiky Rady Evropy [online]. *MŠMT*. [cit. 24. 3. 2021]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/sport/kodex-sportovni-etiky>

Mezinárodní úmluva proti dopingů ve sportu [online]. *Antidopingový výbor ČR*. [cit. 18. 5. 2021]. Dostupné z: <https://www.antidoping.cz/cs/umluva-unesco>

Mezinárodní charta fyzické aktivity, tělesné výchovy a sportu UNESCO [online]. *UNESCO*. [cit. 24. 3. 2021]. Dostupné z: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000235409>

Právní předpisy EU

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 492/2011 ze dne 5. dubna 2011 o volném pohybu pracovníků uvnitř unie

Směrnice Rady (EU) č. 1999/70/ES ze dne 28. června 1999 o rámcové dohodě o pracovních poměrech na dobu určitou uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS

Vnitrostátní prameny práva

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele

Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů

Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu

Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

Zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě

Nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností

Usnesení vlády č. 60/2021 Sb., č. 126 o přijetí krizového opatření

Vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 391/2013 Sb., o zdravotní způsobilosti k tělesné výchově a sportu

Zahraniční právní předpisy a soudní rozhodnutí

Zákon č. 440/2015 Z. z., o športe

Zákon č. 6/2020 Z. z., ktorým sa mení a doplňa zákon č. 440/2015 Z. z. o športe (účinnosť od 1. 2. 2020)

Schweizerisches Zivilgesetzbuch vom 10. Dezember 1907 (Švýcarský občanský zákoník)

Rozsudek Nejvyššího soudu Španělského království ze dne 26. 3. 2014 (Sentencia del Tribunal Supremo de 26 de Marzo de 2014, casacion 61/2013)

Rozhodnutí Vrchního zemského soudu v Mnichově ze dne 24. 1. 2019 (Die Entscheidung des Oberlandesgerichts (OLG) München vom 24. 1. 2019 – Aktenzeichen 29 U 1781/18 Kart)

Rozhodnutí SDEU

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 19. 3. 1964 ve věci C-75/63

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 12. 12. 1974 ve věci C-36/74

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 14. 7. 1976 ve věci C-13/76

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 23. 3. 1982 ve věci C-53/81

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 3. 7. 1986 ve věci C-66/85

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 14. 12. 1989 ve věci C-3/87

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 15. 12. 1995 ve věci C-415/93

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 11. 4. 2000 ve věci C-51/96 a 191/97

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 13. 4. 2000 ve věci C-176/96

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 8. 5. 2003 ve věci C-438/00

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 12. 4. 2005 ve věci C-265/03

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 18. 7. 2006 ve věci C-519/04 P

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 1. 7. 2008 ve věci C-49/07

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 16. 3. 2010 ve věci C-325/08

Rozsudek Tribunálu ze dne 16. 12. 2020 ve věci T-93/18

Rozhodnutí soudů ČR

Nález Ústavního soudu ze dne 10. 1. 2001, sp. zn. Pl. ÚS 33/2000

Nález Ústavního soudu ze dne 28. 6. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 24/04

Nález Ústavního soudu ze dne 6. 2. 2007, sp. zn. I. ÚS 531/05

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 2. 2005, sp. zn. 2 Afs 62/2004

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 7. 2006, sp. zn. 2 Afs 173/2005

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 11. 2011, sp. zn. 2 Afs 16/2011

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 8. 2012, sp. zn. 2 Afs 22/2012

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 1. 2014, sp. zn. 1 Afs 73/2011

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 2. 2014, sp. zn. 6 Ads 46/2013

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 11. 2016, sp. zn. 2 Afs 100/2016

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 7. 2017, sp. zn. 6 Afs 278/2016

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2021, sp. zn. 6 Afs 95/2020

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2005, sp. zn. 21 Cdo 59/2005

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2005, sp. zn. 29 Odo 937/2003

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2007, sp. zn. 21 Cdo 2609/2006

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2008, sp. zn. 28 Cdo 2916/2006

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 4. 2008, sp. zn. 22 Cdo 679/2007

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2008, sp. zn. 33 Odo 848/2006

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2009, sp. zn. 33 Cdo 1682/2007

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 8. 2011, sp. zn. 23 Cdo 1728/2010

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2011, sp. zn. 28 Cdo 4761/2010

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 2. 2013, sp. zn. 21 Cdo 3330/2011

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2013, sp. zn. 33 Cdo 131/2012

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2015, sp. zn. 21 Cdo 4596/2014

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 3. 2017, sp. zn. 21 Cdo 1043/2016

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2020, sp. zn. 21 Cdo 2664/2020

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 3. 2021, sp. zn. 23 ICdo 56/2019

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 3. 2010, sp. zn. 28 Cdo 4852/2009

Právní vztahy mezi profesionálními sportovci a sportovními kluby v kolektivních sportech

Abstrakt

Rigorózní práce se zabývá právními vztahy mezi profesionálními sportovci a sportovními kluby v kolektivních sportech. Předmětem zkoumání rigorózní práce jsou profesionální sportovní smlouvy uzavřené mezi profesionálními sportovci a sportovními kluby na nejvyšších úrovních v České republice i v zahraničí napříč různými odvětvími kolektivních sportů, zejména smlouvy z prostředí ledního hokeje, fotbalu, basketbalu nebo cyklistiky. Tyto tuzemské smlouvy jsou v práci porovnávány se zahraničními profesionálními sportovními smlouvami uzavíranými v rámci nejprestižnějších sportovních soutěží v USA a smlouvami z finské nejvyšší soutěže ledního hokeje.

Před samotným zkoumáním profesionálních sportovních smluv je v práci podrobně zkoumáno právní postavení profesionálních sportovců v České republice jakožto subjektů právních vztahů, od čehož se následně odvíjí hodnocení přípustnosti jednotlivých smluvních ujednání v rámci konkrétní právní úpravy. Právní postavení profesionálních sportovců je zkoumáno zejména na základě judikatury nejvyšších českých soudů, dále je věnována značná pozornost judikatuře SDEU a jeho dlouhodobé rozhodovací praxi v dotčené oblasti. Výklad obsahuje rovněž hodnocení vnitrostátních, evropských a mezinárodních právních předpisů a jiných relevantních dokumentů a v neposlední řadě jsou zahrnuty i poznatky odborné literatury včetně literatury komentářové. Pro úplnost zkoumání je v práci zahrnut i výklad o vztahu právního postavení profesionálních sportovců a profesionálních smluv k autonomním sportovním pravidlům, která jsou vydávána mezinárodními sportovními organizacemi a vnitrostátními sportovními svazy a vlivu těchto pravidel na právní postavení profesionálních sportovců a profesionální sportovní smlouvy.

Cílem této práce je posouzení přípustnosti jednotlivých smluvních ujednání profesionálních sportovních smluv v kolektivních sportech s primárním zaměřením na konkrétní ujednání smluvní úpravy, která jsou či mohou být problematická s ohledem na všechny relevantní limitující prvky plynoucí zejména z české právní úpravy a úpravy EU, judikatury českých soudů a SDEU a rovněž i z celkové povahy sportovního prostředí a jeho zvyklostí.

Klíčová slova: sportovní smlouvy, právní postavení profesionálních sportovců, profesionální sportovec

Legal relations between professional athletes and sports clubs in team sports

Abstract

The presented rigorosum thesis focuses on the legal relations between professional athletes and sports clubs in team sports. The thesis investigates professional sports contracts concluded between professional athletes and highest-level sports clubs in the Czech Republic and abroad across various fields of collective sports, in particular, contracts in ice hockey, football, basketball and cycling. The presented thesis compares domestic contracts with international professional sports contracts concluded under the most prestigious sports competitions in the USA and contracts from the Finnish top ice hockey league.

The legal status of professional athletes in the Czech Republic as subjects of legal relations is examined in detail before the professional sports contracts are assessed. Consecutively, the admissibility of particular contractual arrangements under specific legal regulations is evaluated. In particular, the legal status of professional athletes is analysed in the light of the case law of the supreme courts of the Czech Republic. Moreover, the CJEU case law and its long-standing decision-making practice in this area are considered. The interpretation includes an assessment of national, European and international legislation and other relevant documents and, last but not least, insights from scientific literature, including commentaries. For the sake of comprehensiveness, the thesis also contains an interpretation of the relationship between the legal status of professional athletes and professional contracts and the autonomous sports codes issued by international sports organisations and national sports federations, and the impact of such principles on the legal status of professional athletes and professional sports contracts.

The thesis aims at assessing the admissibility of individual contractual arrangements of professional sports contracts in collective sports, primarily focusing on specific contractual arrangements that are or may be objectionable, taking into account all relevant constraints arising, in particular, from the Czech and EU legislation, the case law of the Czech courts and the CJEU, as well as the general nature of the sports environment and its conventions.

Key words: sports contracts, legal status of professional athletes, professional athlete